

100+
TARINAA
NUORISOTYÖSTÄ
VIRKISTETTY VERSIO

100+

TARINAA

NUORISO

TYÖSTÄ

VIRKISTETTY VERSIO

Nuoperi on tehty kuuntelemisesta,
keräämisestä, tallentamisesta ja digitoinnista.
Kirjoittamisesta, esiintymisistä, tapahtumista ja
julkaisuista. Mutta ennen kaikkea Nuoperi on
tehty nuorisotyöstä. Nuorisotyöntekijät voivat
kulkea rinta rottingilla kohti uusia haasteita.
Taitoa ei puutu, eikä tietoa. Ja Nuoperilla on ilo
tallentaa tuosta kaikesta ainakin osa!

Anna & Terhi

Nuorisotyön tallentaja Nuoperi
Turun yliopisto, Turku, 2021.

Nuoperi toimii opetus- ja
kulttuuriministeriön rahoituksella.

Taitto: Vitale Ay, Taina Leino
Paino: Painosalama Oy, Turku

Kaksikymmentä vuotta nuorisotyön tallentamista 2002–2022

Kaksi vuosikymmentä nuorisotyön paraatipaikalla ansaitsee tulla tallennetuksi. Käärimme siis hihamme ylös ja katsoimme menneisiin työvuosiimme.

Vuonna 2017 Suomi täytti sata ja Nuoperi 15. Jotenkinhan molempia piti juhlistaa. Nuorisotyön tallentajaahan ei olisi ilman nuorisotyötä ja sen tekijöitä, joten keräsimme verkkosivuillemme Sata tarinaa nuorisotyöstä kertomaan mistä kaikesta nuorisotyö on tehty. Eri ajoilta ja erilaisilta nuorisotyöntekijöiltä. Luonnon helmasta ja nuorisotaloilta. Kerhoista ja koulutuksista lakien valmisteluun. Mukana hauskoja sattumuksia, hienoja tunnelmia ja suuria oivalluksia. Saamamme palaute oli niin hienoa, että päätimme jatkaa juhlimista samalla tyylillä. Täydensimme sataa tarinaa omilla huomioillamme, mutta saimme innostettua mukaan myös harjoittelijoitamme, joita on ollut yksi joka vuosi. Harjoittelijoiden kertomuksia oli myös 10-vuotisjuhla-toimintakertomuksessamme mukana, joten tämä virkistetty painos yhdistää tyyliltään myös vuosikymmenen takaisen juhlintamme.

”Yhteisöllisyys on ihmisen tunne ja ryhmän tila” todettiin Tampereella Nuori2020 tapahtuman WWF:n esitelmässä. Ajatus voi helposti mennä ohi korvien, mutta luettuamme harjoittelijoidemme muisteluita, palaa lause jälleen mieleen. Koska harjoittelijamme kirjoittivat meille ilman pakottamista (!) ja toistensa tarinoita kuulematta, on hämmästyttävää huomata miten yhteisölliseksi he oman työskentelyaikansa muistavat. Sillä eihän meitä oikeasti ole montaa, vaikka laskisi arkistonkin henkilökunnan mukaan. Entä se miten paljon he ovat oppineet ja muistavatkin oppimansa, osa vielä vuosienkin jälkeen. Olemme kyllä olleet onnekkaita, kun meille on hakenut joka vuosi mahtavia harjoittelijoita.

Omat muistelumme vuoden 2012 jälkeen ovat virallisten toimintakertomuksien, omien muistikuvien ja kalenterimerkintöjen yhdistelmiä. Kun Terhi katsoo vanhoja allakoitaan ja muistaa jonkun asian, niin Minna jatkaa samasta aiheesta ihan toisaalle. Ja päinvastoin. Sen verran tiivistä meidän kahden työskentely yhdessä on, että olemme oppineet täydentämään toisiamme niin teksteissä kuin puheissakin. Toinen kirjoittaa lauseen ja toinen lisää laatusanat. Puheissa toinen on ”se” ja välillä ”toi”, eikä meillä edelleenkään kummallakaan ole töissä oma sukunimi käytössä, napakasti meidät tunnetaan edelleen Nuoperin Minnana ja Terhinä.

Onneksi olemme saaneet tehdä toimintakertomukset joka vuosi raportoidessamme opetus- ja kulttuuriministeriölle toiminnastamme. Ilman näitä kertomuksia olisimme oman muistimme varassa. Ja aika kultaa muistot, sehän tiedetään. Siksi näitä tarinoita kirjatessa ovat päällimmäisenä ajatukset viime aikaisista muutoista ja koronan tuomasta työtapojen vaihtumisesta. Sata tarinaa nuorisotyöstä kertovat kohtaamisista. Nuori nuorten kanssa. Nuori aikuisen nuorisotyöntekijän mukana. Aikuinen nuoren kanssa. Ja kaikki muut jaetut elämänvaiheet näiden väliltä. Kasvokkain. Livenä. Ilman maskia zoomaten. Tuokoon kahdeskymmenes juhlavuosi tämän takaisin, edes osittain.

100+-teostamme luetaan samalla tavoin kuin Sataa tarinaa. Värikoodi kertoo aiheen, vuosiluku ajankohdan. Nuoperin kertomuksissa aikaa on pidennetty nykyisyyteen ja tarinoita täydennetty. Virkistettyjä lukuelämyksiä!

Nuoperin Minna ja Terhi

The image shows two handwritten signatures. The first signature, 'Minna', is written in blue ink. The second signature, 'Terhi', is written in red ink. Both signatures are in a cursive, flowing style.

TARI NOIDEN VÄRI KOODIT

NUOPERI

KANSAINVÄLISYYS

LAKI

TAPAHTUMAT

LEIRIT JA RETKEILY

KOULUTUS

TYÖ

Suomen ja DDR:n nuorison ystävyyttä edistämässä

Vuosi 1986 oli minulle monella lailla merkittävä. Silloin syntyi poikani Mikko. Lisäksi olin tuolloin virkaurani ylimmällä portaalla, sihteerin vakanssilla opetusministeriössä. Virkamiehen työ nuorisohallinnossa ei ollut kuitenkaan pelkkää paperien kääntämistä.

Työurani opetusministeriössä, valtion nuorisoneuvoston jaostojen sihteerinä, alkoi Neuvostoliiton ja Suomen nuorison ystävyyden edistämisen merkeissä. Vuoden 1986 aikana ehdin olla mukana monen muunkin maan nuorisoyhteistyössä. Mainitsen tässä Puolan, Italian ja Ranskan. Erityisesti jäi kuitenkin mieleeni DDR, Saksan demokraattinen tasavalta, maa jota ei enää ole. Kesällä 1986 järjestettiin Suomessa DDR:n ja Suomen nuorison ystävyysviikko Mikkelin läänissä, jota sitäkään ei enää ole.

Suomen nuorisoviikko DDR:ssä vuonna 1984. Suomen valtuuskunnan johtajana oli valtion nuorisoneuvoston puheenjohtaja Markku Kauppinen, kuvassa vasemmalla. Nuoperi/RF05535.

DDR:n nuorisoviikko oli perinne

DDR:n ja Suomen nuorison ystävyysviikot olivat perinne. Niitä järjestettiin joka toinen vuosi vuorotellen kummassakin maassa. 1986 oli Suomen vuoro järjestää, ja käytännön vastuuvuorossa oli Mikkelin lääni. Opetusministeriö ja nuorisoneuvosto eivät osallistuneet oikeastaan muuten kuin myöntämällä rahaa järjestelyihin. Tapahtumalla oli projektisihteerinä, jona toimi 27 vuoden ikäinen poliitikon alku, nuorisoneuvoston jäsen Jouni Backman, joka oli sopivasti kotoisin Savonlinnasta.

Tapahtumat suunniteltiin alkamaan Savonlinnasta avajaisilla Olavinlinnassa. Sitten jatkettiin Mikkulissa ja Heinolassa, kunnes kiertue päättyisi Helsinkiin. En ollut missään tekemisissä hankkeen kanssa, kunnes itse tapahtumaan päätettiin osallistua niin, että nuorisoneuvoston sihteerinä Raili Kosonen matkusti Savonlinnaan ja jäi pois Mikkulissa, josta minä aloitin ja olin mukana loppuun saakka. Roolimme oli lähinnä seurustelupuolella. Mikkulissa oli mukana myös kaupungista kotoisin oleva Olli Rehn. Olli pelasi ko. kesänä vielä muutaman mestaruussarjapelin jalkapalloa Mikkulin Pallo-Kissoissa.

DDR:stä tuli korkeatasoinen valtuuskunta, noin 50 henkeä. Valtuuskuntaa johti nuorisoministeri, joka kuulemma oli ihan oikea ministeri, eikä mikään virastopäällikkö, niin kuin monet nuorisoministerit olivat. Tämä tarkoitti, että tällä ministerillä oli vaikutusvaltaa, ja häntä piti kohdella hyvin. DDR:n porukka liikkui bussilla, ministeri tietysti pikkuautolla. Lisäksi saksalaisilla oli mukana pakettiauto, jossa heillä oli rekvisiitta; lahjoja, saksalaista ruokaa ja olutta, vaatteita yms. Autoa ajoi tuima Helmut, joka myös vahti autoaan ja sen lastia mustasukkaisesti. Tämä Helmut vaati itselleen suomalaisen oppaan siirtymien ajaksi. Minäkin pääsin tästä luottamuksesta osalliseksi. Istuin Helmutin vieressä Mikkelistä Heinolaan, tarkemmin sanoen Vierumäelle. En osannut saksaa eikä Helmut muita kieliä, mutta oleelliset sanat (links, rechts) riittivät. Auton kuormasta minulle ojennettiin muistoksi iso ke-raaminen olutkolpakko.

Mikkelissä räjähti

Tulin siis tapahtumaan mukaan Mikkelissä. Ohjelma oli lähinnä matkailua. Käytiin Visulahdessa, yhdessä yrityksessä ja jossain... Koulut ja päiväkodit olivat kiinni, olihan loma-aika. Saksalaiset vierailivat suomalaisen osapuolen kodeissa, käytiin muutamassa matkailuyrityksessä ja istuttiin iltaa mm. Porrassalmella. Oli aika nihkeää, saksa ei sujunut suomalaisilta eikä suomi saksalaisilta.

Olin myös mukana, kun Nuoren Keskustan Liiton (NKL) Mikkelin piiri isännöi osaa valtuus-

kuntaa. Kävimme saunomassa Kangasniemellä Simsiössä, nuorisolautakunnan leirikeskuksessa. Jäi mieleen, että lämmin vesi loppui kesken; naiset kylpivät ensin ja lotrasivat kaiken. Me miehet jouduimme panemaan shampoot päähän ja huuhtelevaan järvestä. Vesi oli lämmintä eikä tilanne haitannut vieraitamme. Myös englannin taitoa löytyi, kun oltiin pienessä piirissä eivätkä politrukit ilmeisesti olleet mukana.

Mikkelissä laadittiin yhteinen kommunikea, jonka sain kirjoittaa koneella puhtaaksi. Ja tuli kirjoitettua oikein kaksi yhtäpitävää kappaletta kalkkeerin kanssa. Paperi allekirjoitettiin juhlallisesti maaherran vastaanotolla. Maaherra Uki ”Nuorten tuki” Voutilainen otti porukan vastaan 8.8., samana päivänä, kun sitten illalla Mikkelissä, maaherran seinän vieressä, pamahti.

Helsingin Jakomäessä alkanut, pankkiryöstöstä johtunut, kaappausdraama kulminoitui Mikkelin torilla. Kaappari oli miinoittanut autonsa dynamiitilla ja poliisin ahdistettua kaapparin umpikujaan, tämä räjäytti autonsa ja ryöstösaaliinsa. Kaksi ihmistä kuoli, palanutta rahaa leijaili ympäriinsä, auton romua oli satojen metrien päässä ja maaherran virka-asunnon seinä oli reikiä täynnä. Sama seinä, jonka takana muutama tunti aikaisemmin nosteltiin maljoja Suomen ja DDR:n nuorison ystävyydelle. Minä olin hotellissa nukku-massa kulman takana, ehkä sadan metrin päässä tapahtumapaikasta. Pamaus oli niin kova, että olin pudota sängystä.

Jännittäväintä oli, että isännät olivat vieneet DDR:n nuorisoministerin ja korkeimmat virkamiehet Saimaalle öiselle järviajelulle. Porukka oli palaamassa hotellille juuri samaan aikaan, joku

oli jopa ehdottanut, että mennään katsomaan mitä poliisi oikein tekee torilla niin monen auton kanssa. Onneksi seurue tuli hotellille ja ehti siisään ennen kuin pamahti.

Sählyottelu DDR-Suomi

Sitten siirryttiin Heinolaan, käytännössä Vierumäelle. Siellä ohjelmassa oli sählypeli. Näiden ystävyysviikkojen traditioon kuului, että viikon lopuksi järjestetään ottelu, urheilukilpailut tai muuta, josta ei etukäteen kerrota vieraille. Kaksi vuotta aikaisemmin DDR:ssä suomalaiset oli haastettu pussitappeluun parin metrin korkuisella riu'ulla istuen. Nyt derkuille oli varattu uusi palloveli muovipallolla ja vetelillä muovimailoilla. Vierumäen opiston opiskelija toimi tuomarina pelissä, kun ensin oli selitetty säännöt niin vieraille kuin omillekin. Saksalaiset olivat varautuneet tähän yllätysurheiluun siten, että heidän valtuuskunnassaan oli useiden eri lajien huippu-urheilijoita, muiden muassa olympiahopeamitalisti voimistelussa, Maxi Gnauck.

Itse peli alkoi suomalaisten merkeissä. Minäkin muistelen tehneeni maalin. Ensimmäisen erän jälkeen tilanne oli jotain 5–0. Tauon aikana

saksalaiset saivat juonesta kiinni, ja meiltä alkoi pettää kunto. Saksalaiset juoksivat rinkiä meidän ympärillämme ja latoivat maaleja. Peli päättyi varmaan 6-20, suunnilleen.

Sitten matkustettiin Helsinkiin. Illalla pidettiin viikon päättäjäiset hotelli Marskissa, missä oli paikalla opetusministeri Pirjo Ala-Kapee. Järjestelyjen todettiin sujuneen hyvin; ainoa murhe oli hävitty urheilulaji, mutta sekin johtui siitä, että suomalaisten valtuuskunnassa oli nuorisopoliitikoja ja järjestötyöntekijöitä, eikä oltu älytty nimeä porukkaan mukaan edes yhtä kentällistä huippupalloilijoita.

Loppulause

Kahden vuoden kuluttua DDR:n nuorisoviikko pidettiin DDR:ssä. Seuraavaa tapahtumaa alettiin suunnitella pidettäväksi Suomessa 1990. Kesken suunnittelun DDR:n valtio kuitenkin lakkasi olemasta, ja nuorisoviikkojenkin perinne loppui. Mikkelin viikko jäi viimeiseksi Suomessa pidetyksi ystävyysviikoksi.

Heikki Manninen, Kerava

Saatiin yksi laki ja yksi toimiala

1985

Nuorisotyön lainsäädäntö yhdistyi yhdeksi laiksi vuonna 1985. Se oli tarpeellista toimialan kannalta, eriseuraisuudesta ei hyötynyt kukaan. Kuntien kannalta suurin lain tuoma uudistus oli nuorisotilojen vuokra-arvojärjestelmästä luopuminen. Tilojen vaatima rahoitus oli jo alkanut rasittaa muuta nuorisotyön rahoitusta, sillä nuorisotilojen määrä oli kasvanut kymmenessä vuodessa ripeästi.

Lakiin tuli uutena mukaan valtakunnallisten nuorisokeskusten tuki toimintaan ja investointeihin. Se oli kauaskantoinen ratkaisu, ja nyt on nähtävissä sen siunauksellisuus. Leirikoulu-toiminta, leirit, vaellukset ja luontoyhteys ovat keskusten ydintä, nyt myös kansainvälisyys kasvaa kohisten. Laissa nostettiin nuoren ikäraja 29 vuoteen. Tämän tarkoitus oli sisällyttää myös

kaikki opiskelijajärjestöt uuden lain sisälle, edellinen laki koski 17–24-vuotiaita. Näin oli saatu yksi laki ja yksi toimiala.

Kymmenen vuotta kului ja taas päivitettiin lakia (1995). Kuntien nuorisotyöhön oli vuosien varrella tullut muutoksia. Nuorisotyön valtionosuus oli muuttunut laskennalliseksi entisen menoperusteisuuden sijaan. Valtion rahoitus kuntien nuorisotyöhön väheni, mutta toisaalta kuntien harkintavalta kasvoi. Toinen suuri muutos oli tapahtunut, kun kunnissa luovuttiin lakisääteisistä nuorisolautakunnista. Nuorisotyö siirtyi vapaakuntakokeilujen tuloksena yhdistelmälautakuntiin useimmissa kunnissa. Muutos vähensi näin nuorten edustusta kuntien lautakunnissa, mikä puolestaan enteili nuorisovaltuustojen voimakasta kasvua.

Vuoden 1995 nuorisotyölaki laajensi nuorisotyön käsitettä: nuorten kansalaistoiminnan edistämisen rinnalle otettiin nuorten elinolojen parantaminen. Nuorisopolitiikka tuli näin mukaan lainsäädäntöön. Nuorisopolitiikan tehostamiseksi ministeriöiltä ja alueilta edellytettiin kehittämisohjelmiinsa nuoria koskevia toimenpiteitä. Tämä ei juuri toteutunut. Uudistus kuitenkin loi pohjaa

**Olli Saarela tutustumassa
Uudenkaupungin
nuorisotyöhön vuonna 1997.
Nuoperi/RF05528.**

valtakunnalliselle nuorisopolitiikan kehittämisohjelmalle.

Arvopohjaa täsmennettiin. Uudessa laissa pohjana olivat sukupolvien, sukupuolten ja alueiden välinen tasa-arvo, suvaitsevaisuus, kulttuurien moninaisuus ja luonnon kestävä kehityksen turvaaminen. Nuorisotyön johto ja kehittäminen säädettiin laissa opetusministeriön tehtäväksi ja lääninhallitukset puolestaan aluehallintoviranomaisiksi. Tämä oli tärkeä säännös, koska näin nuorten elinolojen kehittäminen sisällytettiin nuorisotyöhön.

Nuorisojärjestöjen tuki oli kovan keskustelun alla. Tulosohjaus oli muotia. Uudessakin laissa järjestöjen itsenäisyys, kansalaistoiminnan omaleimaisuus ja rikas kirjo säilyivät. Lakiin tuli keskeiseksi avustuserustaksi tulosperusteisuus, mikä tarkoitti järjestöjen itse asettamien tavoitteiden arviointia. Lakiin perustavaa nuorisotyötä arvioidessa on sen vahvuutena pidettävä jatku-

vuutta ja yhteyttä ministeriöihin, valtioneuvostoon ja eduskuntaan. Laki antaa oikeusvaltiossa turvaa, jokaisen päätöksen on perustuttava lakiin tai sen nojalla annettuun säännökseen. Harkin-
nan rajat on määritelty, ja päätökseen tyytymätön voi aina hakea muutosta.

Rikas kansalaisyhteiskunta on hyvinvointivaltion ydintä. Hyvä lainsäädäntö on oikeusvaltion sisintä. Nuorisotyön lainsäädännössä nämä molemmat toteutuvat.

Nuorisoasiainneuvos Olli Saarela,
Helsinki, 2017

Olli Saarela on kirjoittanut ”Suomen ja Viron nuorisoyhteistyöstä” Nuoperin julkaisuun Lähtö ja loitsu – Suomen ja Viron nuorisoyhteistyöstä, 2007. Myös Nuoperin työelämähaastattelu 2.8.2005, TYKL/AUD/116.

"Vielä kerran"

Valtioneuvoston päätös Suomen Nuorisojärjestöjen Edustajiston määrärahan jäädyttämisestä on aiheuttanut julkisuudessa ymmärrettävää huomiota. Onhan toimenpiteellä aiheutettu maan nuorisojärjestöjen yhteiselmelle, joka jo tähän mennessä on joutunut yli puoli vuotta odottamaan, sellaisia taloudellisia vaikeuksia, jotka ilmeisesti pakottavat SNE:n johdon ryhtymään varsin epätavallisiin toimenpiteisiin toiminnan rahoituksen turvaamiseksi muuta tietä.

Vaikka valtioneuvoston taholta ei ole ilmoitettu, millä ehdolla tämä 4.5 miljoonan markan määräraha olisi saatavissa, on eri yhteyksissä annetuista lausunnoista vedettävissä seuraavia johtopäätöksiä:

SNE:n olisi ensinnäkin vastoin omia sääntöjään ja yhdistyslain periaatteita tehtävä huomattavia muutoksia laillisen vuosikokouksensa päätöksiin, vieläpä järjestettävä sääntöjenvastainen ylimääräinen vuosikokouskin. Valtioneuvosto on siis lähtenyt erittäin arveluttavalle tielle: jos säännöt ja laki eivät ole tarkoituksenmukaisia, on niitä rikotava.

Keskustoimikunnan muutosten yhteydessä olisi järjestön erotettava puheenjohtajansa. Yhdistyslakia ja SNE:n sääntöjä rikkomatta puheenjohtajan vaihdos voi tapahtua kuitenkin vasta ensi vuoden helmikuussa pidettävässä vuosikokouksessa, vaikka toimenpide katsottaisiinkin tarpeelliseksi.

Ulkopolitiikalla ja SNE:n kiistalla on erittäin vähän tekemistä keskenään. Mikäli Neuvostoliiton Nuorisojärjestöjen Komitean kanssa käytäviä neuvotteluja ei olisi kansainrintamajärjestöjen toimenpiteillä vaikeutettu, olisi SNE varmasti päässyt yksimielisyyteen ystävyyspäivän järjestelyistä ja koko hankalaksi osoittautunut kysymys olisi polssa päiväjärjestyksestä molemmipuoliseksi tyydytykseksi. Kiistan ydin onkin pelkäättään siinä, alistuvatko puolueettomat nuorisojärjestöt Maaseudun Nuorten Liiton johdettavaksi vai ei.

Omalaatuisinta asiassa on se, että hallituksessa mukana olevat muiden puolueiden edustajat ovat taipuneet maalaisliiton mielivaltaiseen menettelyyn. Kansallinen Kokoomus on periaateohjelmassaan korostanut vapauden ja vapaamielisyyden periaatteita. Nämä periaatteet sopivat varsin huonosti valtioneuvoston painostustoimenpiteisiin, jolla vapaata nuorisotyötä yritetään kahlita. Kysymys ei ole enää yksinomaan nuorisotyöstä eikä 4.5 miljoonan vaatimattomasta rahasummasta. Kysymys on jo siitä, voivatko hallituksessa edustettuina olevat puolueet, joiden ohjelmaan kuuluu tukea laillista yhteiskuntajärjestyksämme ja turvata kansalaisten vapautta, jatkuvasti osallistua hallitusyhteistyöhön, jos se johtaa tämänkaltaisiin seurauksiin.

Vielä kerran

Ote Kerttu Varjon päiväkirjasta
29.7.1962.

Varjo toimi Suomen Nuorisojärjestöjen edustajiston (SNE) pääsihteerinä ja Nuorisonohjaajalehden toimittajana vuosina 1946–1958.

Päiväkirjat on saatu Nuoperille lahjoituksena. Ne on tallennettu Nuorisoperinteen keskusarkistoon Turun kaupunginarkistoon ja niistä on tehty myös yhdeksänsalainen lukukopiosarja, jota voi lainata Nuoperista.

Uuri Suomi
29.7.62

Tämä on hyvin, hyvin
surullista

Eeron ja Jussin roudareina: Keikka nuorisovankilassa

Vuosina 1979–1980 olin erityisnuorisotyöntekijänä Vantaan kaupungin nuorisotoimessa. Meitä oli kaksi vakituista; toinen Itä-, toinen Länsi-Vantaalla. Kun silloinkin oli työllisyysongelmaa, nuorisotoimeen otettiin töihin työllistettyjä. Niinpä meitä oli kaikkiaan neljä: Anneli, Pertti, Lauri ja minä, Heikki.

Vuoden 1980 loppupuolella huomattiin, että emme olleet kuluttaneet kaikkia meille varattuja rahoja. Budjetissa oli jonkinmoinen summa asiantuntijoiden palkkaamiseksi. Jonkun aikaa viisastelimme, että ”me olemme itse parhaita asiantuntijoita, emme tarvitse ulkopuolelta palkattuja ekspertejä”. Sitten joku huomasi, että jos emme kuluta rahoja nyt, emme saa vastaavalle momentille seuraavana vuonna mitään. Rahat oli siis parasta kuluttaa – jotenkin ja pian.

Rovaniemellä katutanssien yleisö sai mennä lähelle bändiä elokuussa 1973. Rovaniemen nuoriso- ja liikuntapalveluiden kuva oli mukana Nuoperin näyttelyssä 2006.

Aika pian syntyi idea – palkataan joku esiintymään jonnekin. Ideoita tuli ja meni, mutta lopulta pinnalle jäi ajatus palkata joku esiintymään Keravan nuorisovankilaan. Siellä oli jonkun veran meidän tuttuamme suorittamassa velkaansa yhteiskunnalle. Ja olihan joulukin tulossa. Sopiva esiintyjä löytyi nopeasti. Jussi Raittinen oli juuri tehnyt suosituksen rallatuksen Metsämökin tonttu, missä ”mun mummoni muni mun mammani ja mammani muni mun”. Jussi oli tunnettu keikoistaan mm. vankiloihin ja erilaisiin laitoksiin. Siis Jussi Raittinen ja hänen bändinsä The Boys, jonka rumpalina oli veli Eero Raittinen.

Olimme varmoja, että saamme Jussin tai jonkun muun esiintymään Keravalle. Niinpä otimme yhteyttä vankilan opettajaan ja kyselimme idean toteuttamisesta. Vankilalle sopi hyvin. Keikka-paikka olisi vankilan kirkko ja se pitäisi kohdistaa kaikille vangeille, ei vain vantaalaisille. Keikka pitäisi olla illalla, töiden jälkeen mutta ennen iltahjelmaa.

Minä vakituksena työntekijänä otin sitten puhelimen käteeni ja soitin Jussi Raittiselle. Kerroin

1980

suunnitelmasta. Se sopi Jussille, kalenterissa oli vapaata ja hän arvioi saavansa liikkeelle The Boys-kokoonpanon, jossa olisi kolme soittajaa hänen itsensä lisäksi. Eero tulisi rumpuihin ja laulamaan. Sitten kerroin, että tarvitsisimme jokaiselta verokortin ja pankkitilin numeron. Siinä vaiheessa Jussi innostui: – Eiks tää ookaan sosiaali-keikka? Jussi oli luullut, että nuorisotyöntekijä kerjää häntä esiintymään ilmaiseksi. Kerroin summan mitä voisimme maksaa (koko momentti tyhjäksi kertaheitolla). Jussi sanoi, että summa jaetaan neljään osaan. Verokortin kopiot ja tilitiedot tulisivat postissa.

Keikkailtana me kolme miespuolista erityisnuorisotyöntekijää ajoimme Laurin autolla Vantaalta Keravalle. Se taisi olla ensimmäinen käynti ni Keravalla, missä sittemmin olen asunut yli 35 vuotta. Mutta silloin siis menttiin vankilaan. Opettaja tuli vastaan ja opasti meidät kirkon taakse, mistä nousivat mutkalliset ja kapeat portaat toiseen kerrokseen itse kirkkoon. Kun Boysien auto tuli, raahasimme muusikkojen kanssa vahvistimia ja muita soittokamoja kirkon etuosaan. Kirkko oli rakennettu monitoimitilaksi, koska etuosa voitiin eristää verhoilla. Verhon taakse, mutta alttarin eteen laitettiin soittovehkeet asemiin ja bändi ryhtyi kokeilemaan niitä. Vangit päästettiin sisään. Kirkko tuli täyteen, vain etupenkki oli va-

rattu meille kolmelle. Vartijoita seisoi käytävillä. Opettaja kertoi, että komennus oli mieluinen vartijoillekin: – Harvoin sitä tuollaisia tähtiä täällä käy.

Konsertin aluksi Jussi tuli verhon takaa yksin. Hän toivotti porukan tervetulleeksi ja alkoi rallata Metsämökin tonttua. Jussi heitti suunnilleen 15 minuutin setin erilaisia lauluja ja säesti itseään kitaralla. Sitten vedettiin verho sivuun, ja The Boys alkoi soittaa rockia. Vanha tiilirakennus tärisi, valehtelematta. Kokoonpanossa oli Raittisten veljesten lisäksi tunnettu kitaristi Eero Lupari ja basisti, jonka nimi on häipynyt muistista. Vartijat huomauttivat muutamalle vangille, että pitää istua penkissä, ei saa nousta seisomaan eikä varsinkaan pomppimaan.

Tunnin keikka meni äkkiä. Vangit paimennettiin saman tien pois, osastoille. Emme päässeet tapaamaan vantaalaisia vankeja, koska olimme tulleet vankilaan ”väärään aikaan” ja ”väärää tietä” – meitä ei oltu tarkastettu. Osallistuimme kamojen purkamiseen ja kantamiseen – päinvastaisessa järjestyksessä vain kuin tullessa. Moikattiin opettajaa, moikattiin bändiä ja ajettiin takaisin Vantaalle.

Momentti oli tyhjennetty.

Heikki Manninen, Kerava

Tahdin antaja

Varmaan jokaisella nuorisotyöntekijällä on jokin esine, joka kulkee aina matkassa. Huuliharppu on ollut minulle tärkeä. Se on kulkenut mukani aina. Erityisesti leireillä siitä on ollut suuri apu. Toimin 1960-luvun lopussa Nuorissa Kotkissa ennen kunnallista työuraani. Kotkien leirit pidettiin tuolloin Mertalammella ja leireillä oli telttamajoitus. Neljästä viiteentoista vuotiaita lapsia oli yhdellä leirillä noin 40. Leirillä opeteltiin laulamaan Nuorten Kotkien marssi ja huuliharppun säestyksellä se opittiin helposti. Viimeisen illan leirinuotiolla marssi kajahti komeasti ja päätti leiriviikon.

Myöhemmin kunnallisilla leireillä laulut vaihtuivat, mutta huuliharppu pysyi. Tuolloin opeteltiin Meil' on metsässä nuotiopiiri -laulua.

Raimo Koivula, Joensuu, 2017

Myös Nuoperin työelämähaastattelu 31.8.2004, TYKL/AUD/66.

Huuliharppu kuuluu Raimon kalustoon edelleen. Tässä mies Kotkassa vuonna 2009.

1960

Artekin pioneerileirillä kesällä 1986

Nuorisoseurakuvioissa vaikuttavin kokemukseni leiriohjaajana on ollut kuukausi Artekin pioneerileirillä Neuvostoliiton Krimillä kesällä 1986. Suomesta leirille osallistuivat Nuoret Kotkat, Pioneerit, Vesaiset, Partiolaiset ja Kalevan Nuoret, jokaisesta ohjaaja ja kahdesta kolmeen leiriläistä. Me edustimme Kalevan Nuoria, olin 24-vuotias ohjaaja ja leiriläisinä oli kolme 13–16-vuotiasta tyttöä. Kaikki olimme Ohkolan Nuorisoseurasta.

Matkustimme ensin junalla Moskovaan ja majoituimme yön yli hotellissa. Moskovasta lensimme Jaltalle, josta oli kymmenen kilometrin bussikuljetus Artekin leirialueelle. Matka sinänsä oli jo kokemus. Artekin leirialue oli valtavalla kukkulalla Mustanmeren rannalla. Alueella oli 150 rakennusta, kolme terveyskeskusta, koulu, teatteri, elokuvateatteri, kolme isoa uima-allasta, stadion 7 000 hengen katsomoineen, paljon leikkipaikkoja ja eri toimintapisteitä. Kukkulan laelle johti iso valtatie, jonka päässä paraatipaikalla oli jättimäinen Lenin-patsas. Artekilla järjestettiin leirejä vuoden ympäri, siellä kun on aina lämmin ja kesällä kuuma.

Heinäkuussa 1986 Artekilla oli 10 000 leiriläistä kymmenessä alaleirissä. Pääosa leiriläisistä oli

Neuvostoliitosta, mutta vieraita oli lähes 60 eri maasta. Meidän alaleirimme nimi oli Polevoi, ja siellä kansainvälisiä vieraita oli Unkarista, Jemenistä, Afganistanista ja Ranskasta sekä Suomesta me ja Nuoret Kotkat. Leirille tullessa meille jaettiin uniformut ja muut leirivaatteet, joita piti käyttää. Kuri ja järjestys oli joka paikassa. Aina menttiin rivissä ja marssittiin. Toistettiin johtajan leirihuutoja jne.

Pian meille selvisi, että Artek oli pääevakuointipaikka Tšernobylin ydinvoimalaonnettomuusalueen lapsille ja nuorille. Onnettomuushan tapahtui huhtikuussa 1986. Tämä antoi leirille oman sävynsä, sillä suruviestejä ja erilaisten terveystarkastusten tuloksia kuultiin leirin aikana melkoinen määrä.

Leiriohjelma oli valtava spektaakkeli. Aamujumpalla aloitettiin kello seitsemän ja sen jälkeen organisoidut toimintatuokiot seurasivat toinen toistaan, oli urheilua, teatteria, askartelua, musiikkia ja usein käytiin Leninin patsaalla. Iltapäivällä oli siesta, koska lämpö nousi jopa yli 40 asteeseen. Illalla oli jokin iso yhteinen juttu, esimerkiksi urheilua, tanssia, teatteria tai historian tapahtumakuvaelmia. Kansainvälisillä ryhmillä oli

Polevoi-alaleirin suomalaiset Suomi-päivän aamuna. Kalevan Nuorilla yllään kansallispuvut, Nuorilla Kotkill punaiset huivit kaulassaan. Kuva: Eija Hynninen.

omat teemapäivänsä. Suomi-päivänä me pystytimme ”Suomi kuvina” -näyttelyn, jossa soi suomalainen musiikki, ja maistiaisiksi oli hapan korppuja. Illalla Saija soitti kannelta ja koko stadionin täysi väki nousi seisten taputtamaan, kun me esitimme Säkkijärven polkan.

Meillä oli tulkkeina Moskovan yliopistossa suomen kieltä opiskelevat Ira ja Valera. Alaleirimme Polevoin johtaja Valodja oli lahjakas muusikko, ja hänen johdollaan koimme ratkiriemukkaita hetkiä punaisen pianon äärellä. Kaikkien suosikki oli meidän musiikkihetkiin tuomamme Vesa-Matti Loirin Naurava kulkuri. Valodja oli erittäin kiinnostunut perestroikasta (Mihail Gorbatšovin Neuvostoliitossa alulle panema uudistuspolitiikka), ja kyseli meiltä paljon asioita Suomen järjestelmistä.

Aamujumppa kello seitsemän ihanassa aamun raikkaudessa. Kuva: Eija Hynninen.

Leirin aikana osallistuimme Jaltalla myös puolueettomalle rauhanmarssille, jossa kannoimme erilaisia iskulauseita, mm. ”Taistellen rauhan puolesta” ja ”Kommunistit ovat ensimmäisiä rauhantaistelussa”.

Koimme leirillä paljon tunteita, iloa, ystävyystä, hämmennystä ja surua. Itkien poistuimme tilaisuudesta, jossa hurrattiin Karjalan valtaukselle. Saimmekin aimo annoksen pioneeripropagandaa ja pääsimme ihmettelemään sitä, millaisia nuoria Neuvostoliitossa haluttiin kasvattaa.

Eija Hynninen,
Ohkolan nuorisoseura, Mäntsälä

Kris Keräsen piirros on
Nuoperin julkaisusta
Nuorisotyön sukupolvet
XYZ. Kokemuksia
kirjaimista, 2018.

Kaikki hyvin

Muistan, kun minulle soitti eräänä lauantai-ilta-päivänä vuonna 1975 aran oloinen poika. Jutustelu lähti kangerrellen käyntiin. Yritin saada kysymyksilläni keskustelua aikaiseksi. Aioin jo lopettaa puhelun, kun hän sai sanottua, mikä hänellä on ja miksi hän soitti. Hänen viestinsä koski nuoreksi mieheksi kasvamista ja yksinäisyyttä, jonka johdosta hänellä oli itsetuhoisia ajatuksia. Sain keskustelumme aikana hänet rauhoitetuksi. Annoin hänelle luvan soittaa minulle uudestaan. Luokseni hän ei halunnut tulla eikä antanut yhteystietojaan. Puhelun hän lopetti nopeasti, koska tuli häirityksi.

Asia vaivasi minua, mutta en tiennyt kuka soittaja oli. Meni pari kolme viikkoa, kunnes tämä nuorimies soitti minulle uudelleen. Ja taas lauantaina, samoihin aikoihin kuin ensimmäisellä kerralla. Nyt minulla oli valmiina erilaisten auttavien tahojen yhteystietoja, ja keskustelumme oli jo avoimempaa kuin ensimmäisellä kerralla. Minulle selvisi, että hän oli etsinyt yhteystietoni puhelinluettelosta. Koska ammattini oli nuorisosihteerini, ja koska hän oli nähnyt ja kuullut minusta, hän pitkän pohdinnan jälkeen oli uskaltanut soittaa. Näin tapahtui useana lauantaina noin vuoden ajan, aina samaan aikaan. Ajankohta

johtui siitä, että hän oli silloin yksin kotona. Sain tietää, että hän asui maaseudulla ja että hänellä oli iäkkäät vanhemmat eikä hänellä ollut sisarusia. Hän tunsu itsensä yksinäiseksi. Koulussakin häntä kiusattiin. Minulle hän pysyi anonyymina koko ajan.

Sitten puhelinsoitot loppuivat. Joskus ajattelin mitä hänelle mahtaa kuulua. Usean vuoden kuluu-tua sain häneltä jälleen puhelinsoiton. Hän kiitti minua ja kertoi, että hänellä oli nyt kaikki hyvin. Silloin tunsin suurta iloa ja työni nuorisotyöntekijänä sai tarkoituksen.

Tämä oli yksi tarina konkreettisesta nuoren kuuntelemisesta ja samalla auttamisesta. Tämän tyyppisiä nuoren kohtaamisia, kuuntelemista ja tukea on ollut ilo antaa vuosikymmenien aikana useita kertoja. Pidän tuolloin paljon vanhempain-illoja ja kävin myös kouluilla, joista tuli hyvää palautetta, myönteisiä yhteydenottoja sekä vanhemmilta että nuorilta.

Marja-Leena Vainio, nuorisosihteerini,
Kouvola, 2017

Myös Nuoperin Nuorisokeskus-haastattelu, 28.6.2007.

Täyskympit täyttivät konserttitalon

Sali oli täynnä ja ulkopuolella jonotettiin sisään. Ensimmäisistä juhlista alkoi menestystarina, jolle ei näy loppua.

Turun Konserttitalon ison salin kaikki 1002 paikkaa oli täytetty tammikuun 20. päivänä 1985, kun kello osoitti aikaa 17.40. Tämä oli iloinen yllätys, mutta ikävää oli se, että ulkopuolella sisään pääsyä odotti vielä pitkä jono vanhempia ja lapsia. Alkamassa oli historian ensimmäinen Täyskymppijuhla, johon oli kirjeitse kutsuttu kaikki turkulaiset vuoden 1985 aikana kymmenen vuotta täyttävät lapset vanhempineen tai saattajan kanssa. Ikäluokan koko oli noin 1850 lasta.

Aloitin kesällä 1983 Turun ja Kaarinan seurakuntien kasvatustieteiden keskuksen nuorisosihteerin uudessa virassa tehtävänäni varhaisnuorisotyön kehittäminen. Tätä virkaa hoitaessani sain idean ensimmäisestä TÄYSKYMPISTÄ. Jos kerran juhlimme viittä kymppiä ja sitä seuraavia täysiä kympejä, niin miksi emme sitten ensimmäistä.

Operaatio Täyskymppin tavoitteita olivat:

1. Halusimme luoda lapsille tunteen, että juuri tämä ikävaihe on hieno. Tilasimme gospelmuusikko Jaakko Löytyltä laulun, joka sai nimekseen "On hienoa olla Täyskymppi". Maksoimme laulun tekemisestä 3000 markkaa ja sopimukseen kuului laulun opettaminen juhlassa. Laulu toimii edelleen.
2. Tavoitteena oli innostaa myös vanhempia juhlistamaan oman Täyskymppinsä synttäreitä tavallista enemmän. Myönteistä huomiota lapsi ei saa koskaan liikaa.
3. Operaatio Täyskymppi, jota nimeä hankkeesta tuolloin käytettiin, oli myös seurakunnan yhteydenotto koko ikäluokkaan viisi vuotta ennen rippikoulua. Kutsukirjeiden lähettämisen lisäksi seurakuntien nuorisotyönohjaajat kävivät kouluissa kolmansilla luokilla kertomassa tulevista juhlista.

4. Lapsiin pidettiin muutenkin yhteyttä koko juhluvuoden ajan. Kesällä oli Kunstenniemesä ensimmäinen kymppileiri, johon osallistui yli 300 lasta. Joulun aikaan vietettiin paikallis-seurakunnissa Kymppikirkkoja. Lisäksi koko ikäluokalle tilattiin kuukausittain ilmestyvä tyttöjen ja poikien JP-lehti, johon turkulaiset nuorisotyönohjaajat kirjoittivat vuorollaan oman tervehdyksensä.
5. Koko ikäluokalle haluttiin antaa myönteistä huomiota median kautta, ja siinä onnistuttiin hyvin.

MTV taltioi Kymmenen uutisten loppukevennykseen täytekakun siirron

Yksi ensimmäisten juhlien ”vetonaula” oli 600 hengen täytekakku, joka tehtiin ammattikoulussa. Kakun siirtäminen Konserttitalolle kuvattiin Kymmenen uutisten loppukevennykseen ja näin tapahtuma sai myönteistä huomiota jo edellisellä iltana. Ehkä viimeistään siinä vaiheessa moni etsi käsiinsä henkilökohtaisessa postissa tulleen kutsukortin ja kirjeen.

Kuka jää ulkopuolelle

Juhlan alkuun oli aikaa 20 minuuttia ja sali oli aivan täynnä. Mitä tehdään ulkopuolella oleville? Marssin yleisön eteen ja pyysin vanhempia ystävällisesti siirtymään aulaan, jotta kaikki lapset mahtuvat saliin. Päästiin aloittamaan. Jaoimme

lapsille Täyskymppi-ilmapallot, jotka puhallettiin täyteen. Yhteisellä kehotuksella lapset saivat istua pallojensa päälle ja pamauttaa ne juhluvuoden kunniaksi.

Tästä alkoi tarina, jolle ei vielä loppua näy. Esittelin ideani työalani yhteistyöseminaarissa, ja seuravana vuonna Tampereen seurakunnat toteuttivat omat juhlaansa. Turussa juhlaa jatkettiin, vaikka sopimus oli vain yhdestä tapahtumasta. Vuonna 1987 siirryin Rauman seurakunnan nuorisosihteeriksi, ja siellä juhlaa oltiin jo valmis-telemassa. Nyt Täyskymppijuhla on useimmissa seurakunnissa.

Hanketta tukemaan tein Täyskymppikirjan. Sen toinenkin painos on nyt loppunut, mutta tapahtumat jatkuvat ja niiden myötä on seurakunnissa ryhdytty viettämään myös neljävuotiaiden synttäreitä samoin kuin viisivuotiaiden jne.

Ensimmäisten Täyskymppijuhlien päätyttyä tapasin tutun luottamushenkilön, jonka lapsi oli ollut mukana juhlassa. Vanhempi oli vihainen järjestelyistä, kun ei ollutkaan itse mahtunut saliin. ”Olemmehan mekin jotain, kun olemme tuollaisen Täyskympin kasvattaneet”, hän tiuskahti. Ajattelin, että juuri niin. Olet ymmärtänyt idean ja me olemme onnistuneet luomaan tunteen siitä. Yhteisymmärrys syntyi tovin keskustelun jälkeen. Jatkossa vanhemmille oli oma tilaisuus samanaikaisesti lasten juhlan kanssa.

Timo Sjöman

Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymän kasvatusasiainkeskuksen nuorisosihteerinä vuosina 1983–1987.

1985

Seikkailua on-the-roadilla

Kotkan kaupungin nuorisotyöntekijät saivat eteensä ”suunnittelupäivien” askelmerkit. 15 hengen työntekijäryhmä oli jaettu neljään ryhmään. Kullakin ryhmällä oli määrätty oma kokoontumisaika ja -paikka. Muuta ohjeistusta ei sitten ollutkaan lukuun ottamatta varusteluetteloa ja paluuaikaa. Seikkailu saattoi alkaa.

Yksi ryhmä kuljetettiin silmät sidottuina Susikosken sillalle Kouvolan ja Kotkan rajalle. Siteet vapautettiin ja käteen annettiin kirjekuori, jossa oli 50 markkaa rahaa, salaperäinen vihje seuraavasta saavutettavasta etapista ja hätäapua varten yksi puhelinnumero. Kännykät muistaakseni

kerättiin pois. Ryhmän oletettiin löytävän Anjalankosken nuorten työpajalle ja sieltä edelleen seuraavalle etapille.

Toinen ryhmä kuljetettiin silmät sidottuina seisomaan Kymminlinnan junapysäkin laiturille 10 metrin välein. Junan tullessa kukin saatettiin omaan vaunuosastoon ja jätettiin sinne istumaan. Siteen sai irrottaa vasta, kun joku antoi siihen luvan. Konduktööri tuli, siteen sai ottaa silmiltä pois.

K: Mihin olette matkalla?

T: En minä tiedä. Minä olen töissä.

K: Onko teillä matkalippu?

T: Ei minulla mitään lippua ole, en tiedä edes, mihin olen menossa.

Vuonna 1973 Helena junaseikkaili Maailman nuorison 10. ystävyysfestivaalille Berliiniin. Menomatka pysähdyksineen kesti kolme vuorokautta, paluu kaksi. Kuvaa on käytetty Nuoperin Mansikkahilloa ja karjalanpiirakkaa! Suomen ja Saksojen nuorisoyhteistyöstä -kirjassa Helenan festivaalimatkastaan kirjoittaman jutun kuvituksena.

No, sitten konduktööri antoi kirjekuoren lippuiheen ja samoine ohjeineen kuin muillakin ryhmillä. Ryhmä löysi toisensa junassa ja päätyi ensimmäiselle etapille Kouvolan asemalla toimineeseen seksitavaroiden puotiin. Aiheena oli seksuaalisuuden pohtiminen nuorten elämässä. Lopuksi matka vei Brenkkariin, jossa piti kiivetä seinää pitkin noutamaan viimeinen ohje loppu-

1992

kokoontumispaikasta. Ja vihje oli kaikille ryhmille sama: ”Possokauppias Kotkan torilla, kahden tien välissä”. Kotkan torin legendaarisia munkkipossuja myy T:mi Turkia, joten ryhmien tuli osata päätellä matkan päätös Turkialle Haminassa Pyhällön kylään Kotkan kaupungin leirikeskukseen Lintukotoon. Tämä ryhmä ei paljon luovuutta löytänyt, vaan käytti rahan hyvään lounaaseen ja päräytti taksilla Kouvolasta Pyhältöön Lintukotoon. Pakkohan se oli taksi maksaa.

Sen sijaan Susikoskelta lähtenyt ryhmä käytti rahansa kirpputorilta ostettuihin karvahattuihin (sää olikin kylmä), pääjärjestelijöille tarkoitettuihin lahjoihin (antiikkiset lasten sukset, joissa kaksimielinen viesti SV) ja välipalaan Pyhällön lähellä olevassa kaupassa. Sinne he olivat saaneet liftiä pariltakin autoilijalta. Kaupalla he tapasivat armeijan harjoituksissa olevia sotapoikia ja pummasivat maasturikyydin leirikeskuksen pihalle, tosin pahasti myöhässä sovitusta kokoontumisajasta. Kaikki muut ryhmät olivat saapuneet ennen heitä, ja olimme jo huolissamme, että tämä ryhmä olisi jättänyt leikin sikseen ja

häipynyt kotiin. Mutta he saapuivat remakasti nauraan, nälkäisinä, väsyneinä mutta todellakin onnellisina selätettyään kaikki ongelmat ja matkan haasteet.

Suuri oli riemu, kun kaikki ryhmät lopulta koontuivat iltapalalle Lintukodossa. Päivällä koettujen tarinoiden määrästä, naurusta, vihan ja pelon tunteiden kirjosta ei meinannut tulla loppua. Yksinkertainen tavoite oli mm. opettaa työntekijöille oivallinen nuorisotyöllinen menetelmä. Tämän jälkeen Kotkan nuorisotyöntekijät tekivät parin vuoden välein yön yli jatkuvan on-the-roadin aina uuden järjestelijäparivaljakon voimin. Viimeinen omana työaikanaani järjestetty seikkailu oli taas minun järjestelyvastuullani ja se päättyi Lappiin Kiilopäälle maaliskuussa 2014.

Helena Kempas, Kotka

Myös Nuoperin työelämähaastattelu 16.5.2005, TYKL/AUD/113 ja TYKL/SPA/345.

Perusnuorisotyötä

Olin töissä Oriveden nuorisotoimessa vuonna 1991. Olin iltaohjaajana keskustan alueen vanhoissa ja aseman alueen uusissa nuorisotiloissa. Keskustassa korostui nuorten hengailu, ikäryhmä oli ehkä 13–17-vuotiaat. Pääsin pelaamaan pingistä. Se oli hauskaa. Toisessa, uudessa tilassa, kävi paljon nuorempaa väkeä, ehkä 9–12-vuotiaita. Siellä järjestin ohjatumpaa toimintaa, ehkä nuorisotyöstä vastaava oli näin ohjeistanutkin. Piti siis suunnitella ohjattua toimintaa, levyraatia ja muuta sellaista.

Tästä on nyt noin 25 vuotta. Mieleeni tällä lyhyellä kenttäkosketuksella jäi erityisesti noiden pienten nuorten luottamus ja huolet. Minusta tuli tutkija, mutta arvostan sitä, että sain lyhyessä pestissäni nähdä ja tehdä perusnuorisotyötä.

Mirja Määttä, Kuopio

Pingiksen lisäksi myös biljardi on kova sana nuorisotiloilla. Bilisnurkkauskuva on Mäntsälän Safarista vuodelta 1999. Nuorisotiloista kertoo enemmän Nuoperin julkaisu Nuoret, ajat & tilat – Nuoret ja nuorisotilat eri vuosikymmeninä (2013). Kuva: Mäntsälän nuorisotoimi.

Välillä tarvitaan mehujäätä ja kasvovärejä. Nuorisotyön opiskelija Marika tekee kasvomaalauksia Keravan nuorisotalo Häkillä. Kuva: Häkki 2010.

Kun minusta tuli nuoriso-ohjaaja

Ensimmäinen päivä, pelkäsin.
Olin hermostunut, jännitin.
Kaikki mitä koulussa oppinut,
olin yhdessä yössä unohtanut.
Sen viikon kuljin kuin sumussa,
olin tarkkana, kuuntelin ohjeita.
Kirjoitin muistiinpanoja,
koitin olla valpas ja ahkera.
Joka ilta niin kovin hermostunut,
olin nuori, vähän ahdistunut.
En osannut olla yhtään rento,
menin lukkoon, panikoin ja olin keho.
Ei nuoret kuunnelleet ollenkaan,
olin valmis kaikesta luopumaan.

Nuoruuteni ammattihaave,
oli elämässä nykyisin kamalin aave.
Itkin usein iltaisin,
miksi tämän itselleni valitsin?
Yhtenä yönä päätin sen,
lopetan itseni kidutuksen.
En kuuntele enää sydäntä,
on aika seurata järkeä.
Menin töihin ja päätin kertoa,
on aika minun poistua.
En osaa työtäni kunnolla,
pitää jotain muuta opiskella.

Silloin kohtasin nuoren ihmisen,
hän tarvitsi apua, huomasin sen.
Juteltiin kauan kaikesta,
en huomannut ajankulua.
Ei ole väliä mistä puhuimme,
nauroimme yhdessä jutuille.
Hymyilin illan päätteeksi,
teit päätöksen minulle helpoksi.

Minut on luotu ohjaamaan,
nuorten kanssa kulkemaan.
Osaan kuunnella, olen paikalla –
myös hetkinä hieman vaikeina.
Olen hyvä työssäni, tiedän sen –
saavutuksillani ylpeilen.
Kiitän teitä nuoria,
joita olen saanut ohjata.
Erityisesti niitä ”vaikeita”,
joiden kasvua on ilo seurata.
En ole valmis vieläkään,
mutta yhdessä me kehitytään.

Linda Opacic, Turku

Linda kirjoitti myös vuoden 2017 julkaisuumme Nuorisotyön sukupolvet XYZ – Kokemuksia kirjaimista riimitetyn tarinan ”Sukupolviajattelu, mistä johtuu tämä haihattelu?”.

Maitokärrit

Olin Keski-Suomessa Multian kunnassa nuorisosihteerinä 17.10.1967–30.4.1973, ja kesäisin pidimme 2–3 leiriä eri ikäryhmille. Leirit järjestettiin yhdessä 4H-yhdistyksen ja seurakunnan kanssa. Jokaiselle leirille osallistui yli sata nuorta. Toimin leirinjohtajana. Vuonna 1968 leiri pidettiin Kopolan koululla, joka sijaitsi järven rannalla, joten ohjelmaan kuului paljon uintia ja saunomista, leikkejä ja kilpailuja. Myös ruokailut olivat odotettuja päivän kohokohtia, samoin nuotioilta, johon vanhemmat ja ystävät oli kutsuttu. Iltaan oli valmistettu myös paljon ohjelmaa nuotiolauluineen. Leirillä oli telttamajoitus.

Kesän viimeisellä leirillä, kun leiriä oli jäljellä vielä kolme päivää, minulla kipeytyi oikea jalka ja se turposi tosi isoksi. Tilanne kääntyi sellaiseksi, että minun oli pakko lähteä lääkäriin. Leiri jäi muiden hoitoon ja minä ajoin kuplavalokkariini

tosi hiljaa kirkonkylälle. Jalassa näkyi pohkeessa pieni piston jälki. Lääkäri arvioi, että jokin eläin on pistänyt siihen ja se aiheuttaa kipua ja turvotusta. Sain särkylääkettä ja kainalosauvat sekä tietysti sairauslomaa. Leiriä en kuitenkaan halunnut jättää, joten menin sinne takaisin. Saimme läheisestä maatalosta maitokärrit, ja niillä leiriläiset työnsivät minua leirialueella paikasta toiseen. Työntövuoroista oli leiriläisten kesken oikein kisailua. Myöhemmin selvisi, että jalkaani oli todennäköisesti purrut käärme. Sain uudet lääkkeet ja sairausloma kesti kolme viikkoa.

Marja-Leena Vainio, nuorisosihteerinä, Kouvola, 2017

Myös Nuoperin Nuorisokeskus-haastattelu, 28.6.2007.

1968

Leiriläisiä Naantalın Tamminiemessä kesällä 1967.
Nuoperi/RF2009:27.

Lasten ystävyysleirillä Porissa tunnelman luojana
toimi vuonna 1975 ohjaaja Markku Nuoperi/RF05371.

Kunnianosoitus nuotiotarinoiden mestarille

Polkua pitkin kohti iltanuotiopaikkaa etenee hitain askelin ruudulliseen intiaaniponchoon pukeutunut hahmo. Hänellä on päässään leveälierinen hattu ja kädessään ryhmysauva. Mies vaikuttaa täysin ajatuksiinsa vaipuneelta. Ystävälliset kasvot ovat ruskettuneet ja hänestä huokuu rauhallisuus ja varmuus. Nuotiopaikalle on kokoonnutunut toistasataa lasta Klaukkalasta. Telttaleiri on pystytetty päivällä ja päästy leirielämän makuun ja kirkasvetisen Sääksjärven aaltojen syleilyyn.

Aurinko paistaa vielä vinosti nuotiopaikalle luoden valojen ja varjojen kirjon. Nyt hahmo saapuu leiriläisten eteen. Nuotio on sytytetty perinteisin loitsuin: Syty nuotio, pala nuotio, valaise ja lämmitä! On leirin ensimmäinen nuotioilta. On laulettu ja leikitty ja opittu leirihuutoja. Leiriläisten joukko kohahtaa ja hiljenee vähitellen, kun eteen asettunut hahmo nostaa ryhmysauvansa ilmaan. Sauva piirtää laajan kaaren ja tarina alkaa. Se kuljettaa leiriläisiä tällä paikalla aaltoilleen muinaisjärven rantoja ja eräpolkuja pitkin. Se loihtii esiin hahmoja ja tapahtumia menneisyydestä. Tarina on kiehtova sekoitus historiaa ja muinaistaruja. Leiriläisjoukko istuu hiiren hiljaa tarinan lumovoimaan uppoutuneena. Tarinan loputtua hahmo toivottaa leiriläisille hyvää yötä ja poistuu hitaasti ja rauhallisesti, jättäen jälkeensä sadun lumon.

Vanhaksi intiaaniksi pukeutunut hahmo oli Rete, Reino Tervonen, Nurmijärven seurakunnan nuoriso-ohjaaja. Kukaan tapaamistani alan ihmisistä ei ole pystynyt samaan lumovoimaan iltanuotiolla. Oli muodostunut jo perinteeksi, että Nurmijärven kunta ja seurakunta yhdessä järjestivät lasten leirejä seurakunnan leirikeskuksessa Sääksissä. Kunnalla ei edes ollut omaa leirialuetta. Ensimmäisen kerran pääsin Reten kanssa leirien pittoon vuonna 1975, jolloin Rete oli jo aika lähellä eläkeikää. Yhteistä leirinpitoa jatkettiin vielä Reten jäätyä kuvioista pois, mutta nuotiotarinoita jäin kaipaamaan.

Luulenpa, että ne ovat jääneet monen muunkin mieleen.

Tuula Tuominen, Tuusula, 2017

Myös Nuoperin työelämähaastattelu 1.2.2007, TYKL/AUD/180 ja TYKL/SPA/630.

Tuula on myös kirjoittanut yhdessä Kempaksen Helenan ja Veikkolaisen Päivin kanssa Nuoperin julkaisuun (SUKU) PUOLITETTU NUORI – Uman palstojen meikatut pojat ja kaljut tytöt 1975–1985 vuonna 2015 otsikolla ”KAIKKI SAA JA KAIKILT SAA, MUTT KAIKKI EI SAA KAIKILT”.

1975

Bullerås (Raippaluoto)
heinäkuu - 85

← pallon kuljetus - viesti

P-jokiset & apuohjaajat

Hanna, Tarja, Vesa

Bingoa leirillä

Iso musta kissa istui ikkunalaudalla.
Iso musta kissa istui ikkunalaudalla.
B-I-N-G-O, B-I-N-G-O, B-I-N-G-O,
ja Bingo oli sen nimi.
B – I – N – G – O!

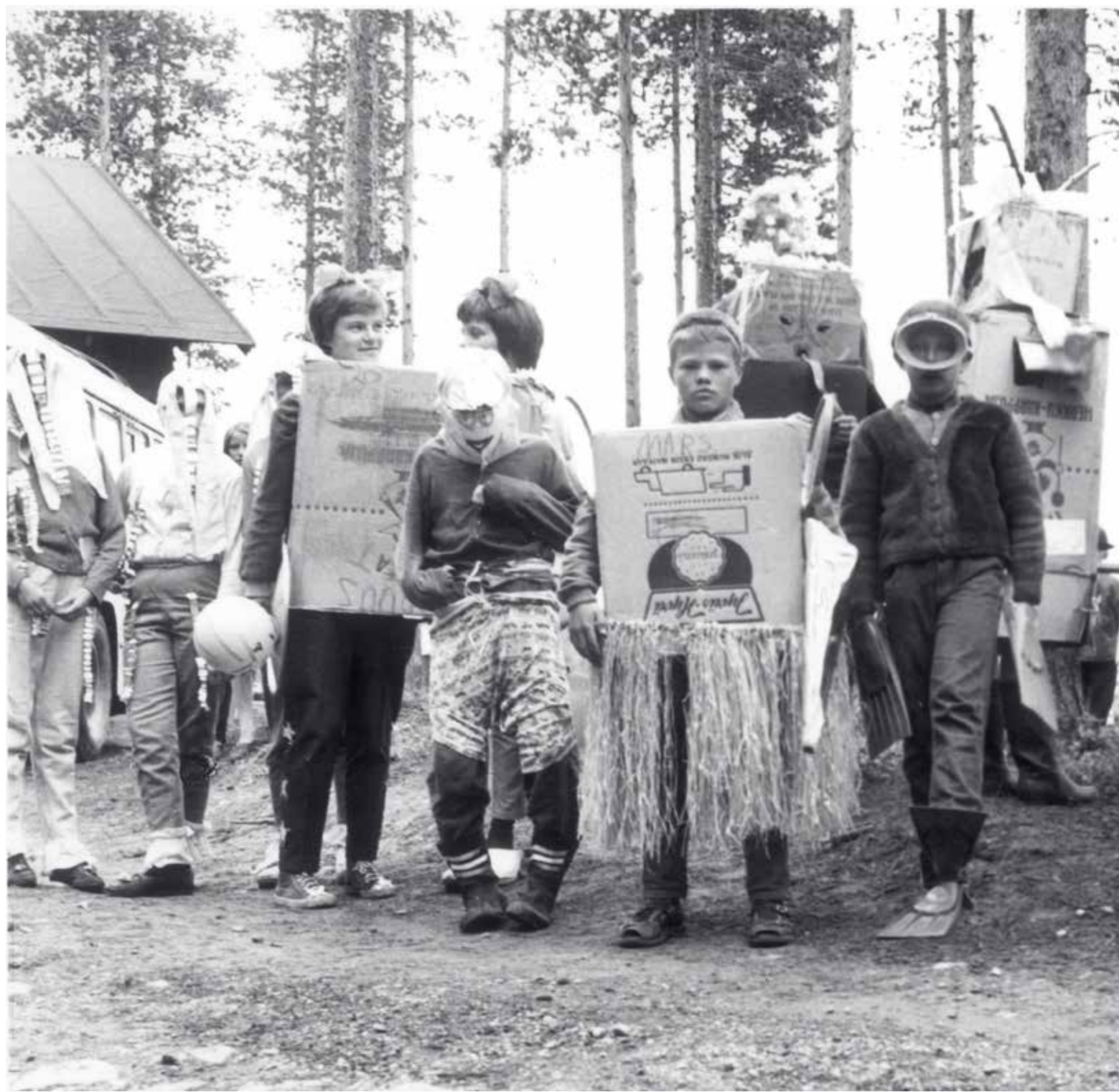
Kesällä 1985 olimme leirillä Raippaluodon Bulleråsissa Vaasan saaristossa. Jokainen leiripäivä päättyi ohjelmalliseen iltanuotioon. Leirin alussa opetin Bingo-laululeikin, joka tukee ryhmäytymistä ja ”pakottaa” tutustumaan. Leikissä kierretään pareittain piirissä, reippaasti kävellen tai juosten. Viimeisen Bingo-sanan kohdalla ulkopiirissä olevat siirtyvät eteenpäin aloittaen omasta parista B-kirjaimen kohdalla. Kun päästää O:hon, halataan uuden parin kanssa. Leikki toimii kaiken ikäisillä. Tällä kertaa leiriläiset ihastuivat leikkiin erityisen voimakkaasti.

Me muut ohjaajat menimme iltanuotion jälkeen nukkumaan. Yövalvoja jäi niiden leiriläisten, joita ei vielä nukuttanut, kanssa juttelemaan nuotiopaikalle. Sää oli sateeton, mutta vähän kolea. Puoliltaöin heräsimme, kun valvoja tuli hakemaan lämpimämpiä vaatteita ohjaajien huoneesta. Avoimesta ikkunasta kuulimme Bingo-laulua. Yövalvoja kertoi, että leikki oli kestänyt jo kaksi tuntia ja leiriläiset halusivat edelleen jatkaa. Yleensä pidimme tiukasti kiinni hiljaisuuden alkamisesta sovittuna aikana. Laajalla leirialueella laulu ei kuitenkaan häirinnyt nukkujien unta, joten hyväksyimme päätöksen leikin jatkumisesta.

Ritva Jykelä, Turku, 2017

Myös Nuoperin haastattelu Itään!-kirjaan 3.7.2009, TYKL/AUD/685.

1985

Ei mikään vientituote

Nuorisotyö on alana erittäin mielenkiintoinen, mutta on myös vaikeaa löytää omaa paikkaansa siinä, saati sitten sellaista paikkaa, jossa voisi edetä urallaan. Nuorisotyö on vuorovaikutusta ja kasvatusta. Se on kulttuurinen kokonaisuus ja sitä voi tehdä vain tässä ajassa ja paikassa. Sitä ei voi viedä Kiinaan. Toisessa maassa se on jotain muuta. Tämä on nuorisotyön hienous. Ainutkertaisuus. Kasvatus- ja koulutuspuolella pitää tehdä yhteistyötä, kakusta riittää kaikille.

Siru Kovala, Vaasa

Nuoperin työelämähaastattelu 15.7.2015,
TYKL/AUD/1083.

Voiko nuorisotyötä viedä Marsiin? Rovaniemellä 1960- ja 1970-lukujen vaihteessa leirin teemana oli ulkoavaruus. Rovaniemen nuoriso- ja liikunta-palveluiden kuva oli mukana Nuoperin näyttelyssä 2006.

Kunto nousee ja kokemus karttuu

Päädyin hakemaan Nuoperin harjoittelijaksi neljäntenä opintovuotenani Turun yliopistossa. Pääaineenani oli kansatiede ja koin, että voisin tulevaisuudessa hakeutua töihin museo- tai arkistotalle, tutkijauraa unohtamatta. Nuorisotyö oli myös aina kiinnostanut, ja minua oli aikoinaan yritetty saada sitä opiskelemaankin. Tämän vuoksi Nuoperin harjoittelupaikka vaikutti juuri minulle sopivalta yhdistelmältä nuorisotyö- ja arkistotyötä.

Nuoperin harjoittelupaikan saaminen vuoden 2020 keväällä oli suuri yllätys ja ilo. Vaikka koronatilanne viivästytti harjoittelun alkamista kevästä syksyyn, odotin harjoittelua silti innolla monia kuukausia. Koin jo etukäteen mielenkiintoiseksi Nuoperin MUSA JA ME -projektin, johon saisin osallistua. Projekti käsitteli nuorisotyön musiikillista puolta nuorisotyöntekijöiden kautta. Harjoittelu-aika oli kiinnostavaa tasapainoilua eri tehtävien kesken, sillä välillä luin Nuoperin moni-

**Turun kaupungin-
arkiston hyllyä.
Kuva: Minna
Heikkinen, 2020.**

puolisia tallennettuja aineistoja ja digitoin niitä ja välillä kirjoitin tekstiä musaprojektiin eri nuorisotyöntekijöiden antamien tietojen pohjalta.

Työskentelyyni liittyi myös muiden kaupungin-arkiston työntekijöiden tapaamisia ja heidän työnsä seuranta. Vaikka arkistossa oli pääasiassa hiljaista harjoitteluni aikana, ensimmäinen työviikkoni alkoi poikkeuksellisen vauhdikkaasti. Silloin huomattiin, että työpisteeni vieressä oleva arkistohylly on rikki. Hyllyä ei voinut liikutella normaalisti, joten siihen piti vaihtaa jokin osa sen pohjassa. Tämän vuoksi koko hylly piti tyhjentää kokonaan. Kyseiseen hommaan tarvittiin monta työntekijää, ja lopulta arkiston ahtaalla käytävällä oli todella pitkä rivi arkistokansioita, joita yritettiin pitää tarkasti järjestyksessä. Kansiot olivat lattialla monia päiviä, joten niiden yli sai hyppiä edes takaisin töitä tehdessä. Loppujen lopuksi selvisi, että vika olikin jossain muualla, ja hyllyn tyhjennys painavista kansioista oli turha.

Työni arkistossa oli hyvin itsenäistä ja sain määrätä työtahtini itse, mikä myös oli hyvää harjoitusta työelämää varten. Minulle kävi helposti niin, että huomaamattani paiskin töitä kahvitaukojenkin yli. Kokemusta tuli myös haastattelujen, erityisesti sähköpostihaastattelujen, tekemisestä, haastattelujen litteroinnista, tekstin kirjoittamisesta haastattelujen pohjalta ja arkistoaineistojen käsittelystä ja luetteloinnista. Työ oli monipuolista ja opettavaista loppuun asti. Koin, että työ haastoi minua aina eri tavoilla, esimerkiksi Nuoperin erilaiset aineistot vaativat aina uudenlaisia lähestymistapoja digitointityössä. Samalla erityisesti tekemäni sähköposti- ja puhelinhaastattelut olivat hyvää harjoitusta tulevaa

lopputyötäni ajatellen. Koronatilanteen vuoksi haastatteluja ei voinut tehdä kasvokkain.

Harjoittelusta jäi minulle hyviä muistoja, työpaikka ja työtoverit olivat mukavia ja auttavaisia. Turun kaupunginarkistossa, jossa työpisteeni sijaitti, oli pääasiassa mukavan rauhallinen tunnelma ja viileä istua. Syksyn kylmetessä työpisteen viileys johti kuitenkin siihen, että saatoin istua töissä villapaita ja toppatakki päällä, mikä tuntui huvittavan työpisteeni ohi poikkeavia arkistotyöntekijöitä. Olin harjoittelun alussa päättänyt kävellä töihin, ja alkusyksystä se vielä toimikin, mutta marraskuussa kylmä meni jo luihin ja ytimiin. Toisaalta kuntoni parantui kävelyn ansiosta huomattavasti, sillä matka töihin kesti yhteen suuntaan joka päivä neljäkymmentä minuuttia.

Opin harjoittelussa paljon arkistotyöstä ja tutkijan työstä. Digitointi, arkistoympäristössä työskenteleminen ja Nuoperin musaprojektiin osallistuminen antoivat minulle paljon eväitä ja kokemusta tulevia töitä varten. Löysin myös uutta kiinnostusta ja motivaatiota arkisto-, museo- ja tutkijatyötä kohtaan. Harjoittelu oli myös hyvää yleistä työelämään tutustumista ja sen oppimista. Arjen rakenteet, sosiaaliset suhteet ja uudenlaiset vastuualueet valmistivat minua kaikki tuleviin työtehtäviin. Harjoittelupaikan jättäminen taakse oli vaikeaa, koska se oli ollut niin mielenkiintoinen ja opettava kokemus mukavien työtovereiden seurassa. Olen hyvin kiitollinen harjoittelustani Nuoperissa, enkä vaihtaisi sitä mihinkään.

Juho Pyörre

Uusi nuorisolaki välittämisen välikappaleena

Aina kun tehdään päätöksiä esimerkiksi määrärahoista, avustuksista, nuorisotilan tai jäähallin rakentamisesta, tai kun eduskunta päättää esimerkiksi uudesta nuorisolaista, pohjautuvat päätökset aina arvovalintoihin. Kaikki inhimillinen toiminta pohjautuu arvoihin. Jokaisella meistä on omat, selkeät arvomme, jotka ohjaavat toimintaamme. Ne antavat elämällemme suunnan. Samalla tavalla yhteiskunnan päätökset perustuvat arvovalintaan. Erään määritelmän mukaan ”arvot ovat valintoja ohjaavia päämääriä, jotka toteutuvat vasta valintatilanteessa”.

Inhimillisen elämän arvopohja muovautuu lapsuudessa. Mitä enemmän lapsi saa rakkautta, sitä paremmat mahdollisuudet hänellä on selviytyä elämän myrskyistä. Rakkauden puute aiheuttaa helposti epävarmuutta, pelkoa ja itsetunnon heikkoutta. Tämä puolestaan johtaa herkästi sosiaalisen vuorovaikutuksen häiriintymiseen ja vetäytymisen kautta jopa syrjäytymiseen, mihin alkoholi, huumeet ja väkivalta tulevat usein

mukaan. Kuinka helppoa nuoren on tämän päivän yhteiskunnassa vetäytyä virtuaaliseen todellisuuteen ja pelien maailmaan! Kaarina Suonio totesi jo aikanaan ollessaan opetusministerinä, että peruskoulun tärkein tehtävä on terveen itsetunnon antaminen nuorelle.

Rakkauden tarve on lapsen perustarve. Rakkauden ja rajojen kautta lapselle kehittyy eheä persoonallisuus ja terve itsetunto, jonka avulla hän uskaltaa vastustaa ryhmän ja kavereiden asettamia joskus hölmöjäkin vaatimuksia. Mikä on nuorisotyön rooli tällä rakkauden rintamalla? Eikö kunnallinen nuorisotyö juuri tarjoa nuorelle iloa, leikkiä, yhdessä oppimista, osallisuutta ja itsetunnon vahvistamista? Nuorisotyö antaa monelle nuorelle koskettavan tarinan ja yhdessä tekemisen ja kasvamisen mallin. Ryhmässä on helppo oppia toisen kunnioittamista ja tasa-arvoa. Kuinka moni nuori on löytänyt ohjaajasta, nuorisotyöntekijästä ja toiminnan vetäjästä isän tai äidin korvikkeen? Kuinka monta miehen ja

**Vuoden 2009
Kuntaliiton
esite suuntasi
jo tulevaan.**

2016

naisen mallia löytyykään joka ilta koulujen liikuntasaleilta, nuorisotiloista ja kunnan eritoimintapisteistä.

Nuorisotyö on yhteisöllisyyden täysivaltainen jäsen. Eikö nuorisotyö parhaimmillaan juuri ehkäise polarisaatiota ja eriarvoisuutta? Se tavoittaa marginaaleja ja on usein myös sillanrakentaja kodin, koulun, eri toimijoiden ja nuoren välillä. Se toimii lapsen ja nuoren tulkkina ja tukena. Uuden nuorisolain tavoitteena on muun muassa ”tukea nuorten kasvua, itsenäistymistä, yhteisöllisyyttä sekä niihin liittyvien tietojen ja taitojen oppimista”. Nuorisotyön ydin on sittenkin arvoissa. Kyse on välittämisestä, lapsen ja nuoren edusta.

Ennaltaehkäisyn käsite on vahvasti esillä myös hallitusohjelmassa ja lähes jokaisen julkisen viranomaisen suunnitelmassa ja ohjelmaperissa. Olisiko nyt aika siirtyä sanoista tekoihin? Myös kunnilla on lakisääteinen ja sosiaalinen vastuu tarjota mahdollisimman tasa-arvoiset nuorisopalvelut kaikille. Palvelut kuuluvat

jokaisen lapsen ja nuoren arkeen ja kaikilla on oikeus näihin palveluihin. Piittaamattomuus lasten ja nuorten asioista tulee kalliiksi.

”Nuoruus ja lumi ovat ainoat ongelmat, jotka katoavat jos olet piittaamatta niistä kyllin kauan.”
(Earl Wilson)

”Vain pikkupojat ja vanhat miehet tuhahtavat rakkaudelle.”
(Louis Auchincloss)

Kari Sjöholm, erityisasiantuntija, Kuntaliitto

Sjöholm oli mukana asiantuntijaryhmässä, joka valmisti nuorisolakia vuonna 2016. Nettikolumni 30.1.2015 www.kunnat.net. Myös Nuoperin työelämähaastattelu 29.5.2018.

Pieni hinta

Ensimmäinen kansainvälinen työleirini oli täynnä värikkäitä persoonia. Ryhmä koostui yksilöistä, eikä kukaan ollut toisensa kaltainen. Jokaiselta tuntui löytyvän oma mielipiteensä niin tehtävään työhön kuin yhteiseen leirielämääinkin. Mutta vaikka leirillä tunteet roihusivat sekä hyvässä että pahassa, ne leiriviikot, jotka vietimme yhdessä, olivat tärkein potku, jonka vuoksi lähdin aktiivisemmin mukaan kansainväliseen toimintaan. Ne tunnit, jotka vietin työssä, olivat mielestäni pieni hinta kaikesta, mitä itse sain noilta viikoilta.

Opin uutta niin muista ihmisistä kuin itsestäni, sain monia ennen kokemattomia hetkiä ja monia kansainvälisiä ystäviä. Heitä en olisi koskaan tavannut, jos en olisi uskaltanut mukaan ensimmäiselle työleirilleni.

Suvi Helsingistä

Porin Tammen tilan työleirillä päästiin metsähommiin tammikuussa 1980.
Nuoperi/RF05384.

Huussiin tolpat

Oli alkukesä 1959. Tampereen seurakuntien leirikeskuksessa Isosaarella oli nuorisotyöntekijöiden talkooleiri. Siivottiin pois talven jälkiä ja kunnostettiin leirirakennelmia. Yhteishenki oli porukassa erinomaisen hyvä. Työn ohessa juteltiin paljon, vakavia ja vähemmän vakavia.

Kun huomattiin, että poikatyönohjaajien ryhmässä oli neljä Penttiä, sanoi eräs huulenneittäjä: ”Niistähän saadaan hyvät huussin tolpat.” Yksi näistä Penteistä oli Pentti Laasonen ja toinen olin minä. Silloin alkoi tuttavuutemme, ja se on kestänyt, vaikka emme olekaan leirikäymälän nurkkatolppina joutuneet seisomaan.

Pentti Laitinen

Teoksesta Veri veti nuorisotyöhön.
Suomen poikien ja tyttöjen keskus ry, 1991.

Leirirakennelmien tekoa Turun Ruissalossa kesällä 1956. Nuoperi/RF030117.

2015

1959

Matkalla kohti opintojen jälkeistä elämää

Työskentelin Nuoperin korkeakouluharjoittelijana huhtikuusta heinäkuuhun vuonna 2017. Olin folkloristiikan opintojeni maisterivaiheessa ja mestästin keväällä kuumeisesti harjoittelupaikkaa, jolta kaipasin kosketusta oman alan töihin.

Kulttuurintutkijalle ”oman alan työ” oli ja voi toisinaan yhä olla ilmaisu, joka nostattaa hikiparpalon ohimolle. Suoraan ammattiin tähtäämättömällä tutkinnollani tiesin, että minun täytyy itse oppia määrittelemään mikä kaikki voi oikeastaan olla oman alani työtä. Korkeakouluharjoittelu on tässä mielessä erittäin tärkeä reflektoinnin ja oman suunnan hakemisen paikka matkalla kohti opintojen jälkeistä elämää. Oma ammatti-identiteettini ja haavetyöni olivat ainakin tässä vaiheessa vasta muotoutumassa – ja muovautuvat yhä edelleen.

Nuoperin työntekijöiden Minnan ja Terhin työpisteet sijaitsivat tuolloin Sirkkalan entisellä kasarmialueella Minerva-rakennuksessa, ja oma työpisteeni oli Turun kaupunginarkiston kellaritiloissa Puolalankatu 5:ssä Turun keskustassa. Nuoperin harjoittelu onkin ollut ainutlaatuinen kokemus siitä, että työpisteeni sijaitsi eri paikassa kuin ne ihmiset, jotka ylipäänsä tiesivät, mitä työni sisältää ja mitä minun pitäisi työpaikalla olla tekemässä. Arkipäivän työyhteisönäni olivat Turun kaupunginarkiston ja Turku-pisteen työntekijät. Lyhyessä ajassa, muista erillisessä tehtä-

vässä ja kesälomakaudella, en ehtinyt muodostaa kovin läheisiä suhteita keneenkään talon työntekijöistä. Muistan silti viihtyneeni työssä hyvin ja tunteneeni itseni tervetulleeksi kahvihuoneeseen päivittäisille yhteisille tauoille.

Työtehtävät liittyivät Nuoperin lahjoituksena saamaan asiakirja-aineistoon, jota säilytettiin Turun kaupunginarkistossa sijaitsevassa Nuorisoperinteen keskusarkistossa. Yhtenä työtehtävänäni oli asiakirja-aineistojen digitointi. Lisäksi erillisenä työtehtävänä harjoittelukesän aikana sain toteuttaa Turun pitkäaikaisen nuorisotilatyöntekijän työelämähaastattelun. Litteroin haastattelun jatkokäyttöä ja arkistointia varten.

Asiakirja-aineistoihin liittyvänä erillisenä työtehtävänäni osallistuin ”Nuoperi, ajat ja arkistot”-hankkeeseen käymällä läpi Uma Aaltosen laajan ja monipuolisen lahjoituksen aineistot. Tehtävänäni oli tämän aineiston indeksointi: luettelointi taustatietoineen, kuvauksineen ja asiasanoineen. Tämän muistan opettavaisena ja sopivan haastavana työtehtävänä, koska pääsin aloittamaan puhtaalta pöydältä tietyn kokonaisuuden jäsentämisen uuteen muotoon. Nyt taaksepäin katsoessani voin todeta, että tällainen kokemus on ollut hyvä oppi mm. myöhempiin hankekoordinaattorin tai projektipäällikön tehtäviini.

Muistan mukavan vierailun pienellä ryhmällä tutustumaan asiakirja-, esine- ja taidereštaurointiin

Turun kaupungin ja maakuntamuseon Kalastajakadun toimipisteeseen. Sain lisäksi useammankin esittelykierroksen Kaupunginarkiston muinaisista ja uudemmissa aineistoista ja tiloista. Sain nähdä, kuinka työelämä toimii kaupungin työntekijöiden työyhteisössä, mikä osoittautuikin omalla kohdallani ensikosketukseksi tulevaan työnantajaorganisaatiooni. Toisaalta tutustuin myös Nuoperin ja kaupungilla työskentelyn yhteneväisiin ja eroaviin työtapoihin.

Opin harjoitteluni ohessa arkistoinnista, aineistojen säilyttämisestä, niiden käsittelystä ja arkipäivän arkiston asiakaspalvelusta. Opin, että työntekijöillä on arkistoalalla usein suuri vapaus ja samalla myös vastuu päättää monista asioista aineistojen käsittelyyn liittyen. Harjoittelun myötä arvostan arkistoalaa ja sen kysymää ammattitaitoa aiempaa enemmän.

Nuoperi-kesästä muistan päällimmäisinä ammatillisina oppeina itsenäisen työskentelyn vapauden ja vastuun sekä tutustumisen sekä Turun yliopiston työntekijänä olemiseen, että Turun kaupungin toimisto- ja arkistotyöntekijöiden työarkeen. Sain työstä varmuutta siihen, että osaan säännöstellä omaa työnteokoani ja siihen, että minulle henkilökohtaisesti sopii hyvin itsenäinen työskentely. Harjoittelussa ei ollut esim. asiakaspalvelun mukanaan tuomia keskeytyksiä, joihin olin tottunut sitä edeltäneissä työpaikoissani. Kokonaisuuksiin keskittyminen ja uppoutuminen on mukavaa ja innostavaa, kun niin saa tehdä luvan kanssa.

On mukava peilata oman työelämän askelia nyt muutamaa vuotta myöhemmin taaksepäin Nuoperin harjoittelukesään. En tuolloin tietoisesti

tähdännyt lasten ja nuorten parissa työskentelyyn, mutta työelämä on kuljettanut minut Nuoperia läheltä liippaaviin tehtäviin. Olen työskennellyt mm. lastenkulttuurikeskuksessa, lasten ja nuorten taidehankkeiden koordinaattorina sekä lasten ja nuorten harrastamisen edistämisen parissa. Työnantajani on ollut useita vuosia Turun kaupunki, josta sain Nuoperi-harjoittelussa ensikosketuksen. Äkkiseltään niin erillisinä muistuvat työkokemukset muodostavat omalla kohdallani selvän jatkumon lasten ja nuorten kulttuurin ympärille. Tulevaisuus voi tuoda muuta, mutta tähän mennessä tämä työelämän polku on ollut oikein hyvä ja sisällöltään mielekäs. Kiitos Nuoperille lyhyestä mutta tärkeästä harjoittelupaikasta!

Rebekka Hermonen

Me nuoperilaiset muistamme myös Beka innokkaana purjehtijana. Tässä Rebekka Kaljaasi Ihanan kannella. Kuva: Tommi Vuorinen.

Allianssi-risteily kertaa 12/13

I

Aikamme ensimmäinen Suomen Nuorisoyhteistyö Allianssin järjestämä Allianssi-risteily oli 7.–8.9.1993. Olin mennyt naimisiin kolme päivää aikaisemmin. Risteily olikin minun häämatka, mutta A-luokan sellainen, sillä siippa-Seppälä ei päässyt aalloille mukaan. Tältä matkalta mieleen on jäänyt tulomatkan baarikeskustelu, jossa silloinen SAKKI ry:n puheenjohtaja Jaana Kuisma (nyt PAM-liiton Ylitalo), Työeläkelaitoksen liiton TeLan tiedottaja Heikki Raittila sekä risteilyisäntänä toiminut pääsihteeri Kari Anttila vaativat eläkekertymän laskua 23 vuodesta 18 vuoteen. Jostain kaikki muutokset lähtevät ja en tiedä, oliko eläkekertymän lähtölasku tässä?

II

Seuraavalle risteilylle sain siippa-Seppälän vauvan hoitajaksi, sillä esikoinen oli tuolloin 11 kuukautta vanha konttailija. Risteily järjestettiin kauniissa kevätssä 20.–21.4.1995. Kun puheenjohtaja Reijo Paananen pitää ravintolasalissa risteilyn avajaispuhetta, hinkuaa Saku-poika Reijoa kohti hokien ”Iti, iti”. Puheenjohtajalta eivät menneet sävelet ja sanottavat sekaisin.

III

Kolmannella Allianssi-risteilyllä 27.–28.2.1996 laitoimme SAKKI ry:n ja Next Step -messujen esitelyständiä, kun pääsihteeri Olli Sarekoski tuli juttelemaan. Myöhemmin selvisi, miksi häntä kiinnostivat viestinnälliset näkemykseni suhteessa Allianssin kehittämiseen. Elokuussa olinkin jo ihan palkkatöissä Allianssin viestintäpäällikkönä. Kaikki erilaisia – kaikki samanarvoisia -toiminta, jota luotsasi Susanna Huovinen, oli kuumaa uutta asiaa niin merellä kuin maalla.

IV

Kun kutsu kävi 7.–8.10.1998 risteilylle, olimme muuttaneet jo maalle Laukaaseen ja opiskelin Jyväskylän yliopistossa yhteisöviestintää. Yhdistin samalle keikalle kansanedustaja Aino Suholan haastattelun ja valokuvauksen. Paikallinen Laukaa-Konnevesi-lehti oli tilannut jutun ja saimme samalla jutella myös maissa nuorisotyön merkityksestä. Tämä neljäs A-risteily oli Reija Salovaaran ensimmäinen kerta ja muun muassa Allianssin nuorisovaihto oli risteilyllä vahvasti esillä, niin vahvasti, että löysin heidän vapaaehtoisista Leppäveden Monikulttuurisuuskerhoon ensimmäisen open.

V

Millenium-risteilyllä 13.–14.4.2000 kova sana oli mediakasvatus ja nuorisotyön medianäkyvyys. Tupa oli ihan täynnä kun SAKKI-lehden päätoimittaja ja Länsi-Suomi -sanomalehden toimittaja Merja Maansalon johdolla pohdittiin kuka kissan hännän nostaisi, jollei kissa itse. Perheestä matkassa siippa-Seppälä ja kaksi kuukautta vanha kuopus. Kotoa lähtiessä oli vähän hässäkkää ja niin monta rautaa tulella, että unohtui ottaa Säde-vauvalle oma peitto mukaan. Isän vihreä villakankainen puvuntakki toimitti hienosti 24 tuntia peiton virkaa.

VI

Risteilyllä numero kuusi 18.–19.4. 2002 toimin kuuluttajana. Ohjelmaa oli taas runsaasti ja matkalaiset tyytyväisiä. Tapasin illansuussa Humakin koulutusjohtaja Sirpa Teräväisen ja keskustelut Humakin viestinnän opetuksesta ja sen tulevaisuudesta olivat mieleenpainuvat. OKM:n nuorisotyön tunnustuspalkinnon, historian ensimmäisen, nappasi ansaitusti kulttuurisihteeri Sinikka Haapanen Helsingin Nuorisoasiainkeskuksesta. Sinikka on kotoisin Petäjävedeltä ja sain tehdä aiheesta pari lehtijuttua keskisuomalaisiin medioihin.

VII

Humakin viestinnän opettajana vastasin Humakin ständistä ja ohjelmasta 22.–23.4.2004 risteilyllä. Toisena risteilyaamuna ennen kukonlaulua valmistelimme Riviera-kannella 9 Humakin seminaaria, jossa sisältönä oli työelämän ja korkeakoulun yhteistyö ja henkilöstön pedagoginen

vaihto. Kannuste-hankkeen ensiaskelista luennoi muun muassa kehittäjä Katariina Soanjärvi. Saku-poika, 10 vuotta, oli risteilyn avajaisseminaarissa Helsingin yliopiston juhlasalissa mukana. Auttoi muun muassa Nuorisotyö-lehden toimitussihteeriksi Kirsi Alasaarta käsiohjelmien jakamisessa. Avajaisten jälkeen poika lähti isänsä kanssa Itäkeskukseen ostamaan maastopyörää, jollaista maalla ei ollut saatavilla.

VIII

Jyväskylän kaupungin ja maalaiskunnan nuorisotoimi Antti Kolun johdolla ja yhdessä paikallisten toimijoiden kanssa on ainakin vuodesta 2002 järjestänyt yhteiskuljetuksen Nuorisotyöpäiville ja A-risteilyille. Niinpä 16.–17.3.2006 Kannuste-hankkeen vt. kehittäjänä sain olla bussiemäntänä ja heittää seminaaritäkyjä keskisuomalaisille nuorisotyön ammattilaisille. Yhteinen missiomme oli lobata Jyväskylän Paviljongissa järjestettäviä kevään 2007 Nuorisotyöpäiviä. Kotimatalla innostuimme nuorisotiedottaja Tuija Ijäksen kanssa visioimaan toimialamme viestintää ja medianäkyvyyttä.

IX

Kevään 2008 risteilyllä (12.–13.3.) sain hiukan oppia mitä kannattaa tallentaa, laittaa historian kätköihin ja miten. Vaikka Nuoperi piti omaa työpajaa, muistan tämän risteilyn erityisesti New York, New York -siskoistani Sanni Halla-ahosta ja Johanna Tuliaisesta. SAK:n Sanni oli saanut firmansa piikkiin pikkusen ison ja hienon hytin ja me tytöt teimme nuorisotyön historiaa juttelella kuin sinkut elämän elokuvassa.

X

Keskiviikkona 17.3.2010 kello 18.15 soi kännyk-
käni. Olin juuri päättänyt Leppäveden Lepän
E-tyttöjen lentopallotreenit. Soittaja Johanna
Tuliainen ihmettelee, että onko huhu totta, sä et
oo täällä laivalla mukana. Totta kuin kirkonrotta.
Järjestyksessään kymmenes A-risteily, 17.–
18.3.2010, jäi minulta väliin. Humakista oli niin
paljon lähtijöitä, että vuoro oli jo toisten. Minä
sain tehdä ruohonjuuritason nuorisotyötä ja val-
mentaa tyttöjä. Niistä junnuista kaksi valmentaa
jo nuorempiaan, yksi toimii Laukaan nuoriso-
valtuustossa ja yksi pelaa naisten maajoukkuees-
sa. Laaturorukkaa.

XI

Savoy-teatterin avajaisissa toimittaja Baba Lybeck
taivuttaa Allianssi-sanan jotenkin hassusti. Nau-
rattaa. Kyseessä on Allianssin järjestöhistorian
20-vuotisjuhlaristeily ja ajankohta 17.–18.4.2012.
Sisäilma-altistuneena järjestelen risteilyn jälkei-
sen päivän korvaavaa opetustilaa. Äänekosken
kaupungin nuorisajohtaja Mika Inkeroinen toimii
pelastavana enkelinä. Torstaipäivän opetus ta-
pahtuu Suolahden nuorisotilassa, nuorisotyön-
tekijä Merja Arffmanin vahvojen siipien suojissa.

XII

Kevään 2014 risteilyllä jo uudistettiin kiireellä
nuorisolakia ja puhuttiin uutta asiaa myös digi-
taalisesta nuorisotyöstä. Muun muassa Humakin
digiguru Päivi Timonen kertoi 15.–16.4.2014, että
Massive Open Online Courset eli MOOCit tekee
tulolaan myös nuorisoalalle. Selkeäpränttinen oli
avajaiseminaarissa puhunut Aalto-yliopiston

professori Sixten Korkman, joka peräänkuulutti
insinöörimäiseen yhteiskuntaamme lisää kult-
tuuripääomaa ja yhteisöllisyyttä. Samaan aikaan
Saku-poika ilmoitti, että haluaa opiskella insi-
nööriksi.

XIII

Nuoriso- ja järjestötyön konkari Seija Majanen,
tuo kävelevä historiapankki, otti puheeksi, että
kun vielä muistetaan, niin kerrotaan ja kirjoite-
taan. Nuoperin Minna nappasi hihasta kiinni ja
risteilyn 13.–14.4.2016 saldona tallennetaan yhtä
nuorisotyön merkkipaikaa, Allianssi-risteilyä.
Avajaisissa sain istua rinnan Jyväskylän kaupun-
gin Huhtasuon alueen nuorisotyöntekijöiden,
Marjatta Saikkosen, Marianne Kallion ja Kati
Koskisen kanssa. Mieleen tulee yhteisöpedagogi
(AMK) Ville Irtamon sanat: ”Kun useasti tehdään
yksin tai kaksin töitä, on hienoa nähdä, että mei-
tä oikeasti on näin paljon”.

Satunnaisia muistoja syvistä muistin syövereistä
ammensi Maarit Honkonen-Seppälä.

Kirjoittaja työskenteli SAKKI ry:n edunvalvonta- ja
tiedotussihteerinä vuosina 1990–1996. SAKKI:n
edustajana hän toimi myös Kansalaiskasvatuksen
Keskuksen KaKen sekä myöhemmin Allianssin
hallituksessa. Vuodet 1996–2002 kirjoittaja oli
Allianssin viestintäpäällikkö. Vuodesta 2002 alkaen
hän on ollut Humakin Jyväskylän alueyksikön lehtori.

Maarit kirjoitti Nuoperin tallennusoppaaseen oman
juttunsa ”Toimintaa ja tallennusta, energiaa ja liimaa”
vuonna 2006.

Nursojen pikkujoulujuhlat Yhteiskunnallisessa korkeakoulussa vuonna 1956. Kyykkysillään edessä, pikkulapsi sylissään, kujeilee nuorisotyön menetelmäopin lehtori Kerttu Varjo. Nuoperi/RF04113.

Sosionomiksi

Tulin nuorisotyön kohteeksi vuonna 1959, 15-vuotiaana, Käpylän seurakunnan nuorisohuoneiston kautta. Kuuluin Kakkosen jengiin siitä lähtien. Jengin nimi tuli nuorisohuoneiston osoitteesta, joka oli Pohjolankatu 2. Tyttötyöntekijä innosti ryhtymään kerhonohjaajaksi ja lähetti minut kirjailija Sulo Karpion pitämille kerhonohjaajien kurseille. Sen jälkeen seurakunta lähetti osallistumaan Helsingin kaupungin nuorisohjaajakoulutukseen kahtena iltana viikossa, talvella 1962–1963. Kouluttajana toimi Yhteiskunnallisen Korkeakoulun (YKK) lehtori Kerttu ”Keka” Varjo. Koulutus perustui ryhmitöihin, luentoihin ja ohjausharjoituksiin.

Vuonna 1963 ei 18-vuotiaana päässyt edes pyrkimään Yhteiskunnalliseen Korkeakouluun, jos ei ollut ylioppilas. Keka neuvoi minua opiskelemaan kieliä vuoden ajan, koska monien ei-yli-

oppilaiden valmistuminen tyssäsi siihen aikaan puutteelliseen kielitaitoon. Opetusjaostossa kun piti suorittaa ensimmäisen vuoden aikana lukion oppimäärä historiasta, psykologiasta ja kielistä. Sain stipendin Pohjola-Nordenilta ja lähdin talveksi 1963–1964 Ruotsiin Nordiska Folkhögskolan Special-kurssille Göteborgiin. Sen sisältöä voi verrata kulttuuriohjaajien koulutukseen, mutta pohjoismaisella sisällöllä. Palasin Suomeen ja pääsin YKK:n koulutukseen syksyllä 1964. Valmistuin nuorisotyön sosionomiksi syyskuussa 1967.

Ata Hautamäki, Helsinki

Nuoperin työelämähaastattelu 16.12.2015,
TYKL/AUD/1107.

1959

Mietteitä Nuorisonohjaaja-laulusta

Haluaisin kertoa millaisin mieltein Nuorison-ohjaaja-laulun sanoitus syntyi vuonna 2007. Sävelsinkin sen ja onhan sitä joskus laulettukin nuorisotyön seniorien tapaamisissa. Laulu kuvaillee nuorisotyöntekijän uraa ja työtä enimmäkseen omien kokemusteni pohjalta, mutta kyllä sen ajatukset ovat paljolti yhdessä jaettuina. Kirjoitan ensin pätjän runosta ja heti perään mietteet.

*Nuorten ohjaajana työtäni mä teen tuumaillen,
mistä pois ja mihin suuntaan heitä ohjailen.
"Tokko tuo nyt oisi työtä oikeaa", vitsaillaan,
"maksetaanko siitä ihan palkkaa?"*

Se oli silloin 1950-luvun alussa, jolloin minäkin urani aloin. Varmaan meihin uusiin tulokkaisiin kohdistui epäluulojakin: "Pelaakohan tuo jonkun puolueen pussiin, vai onko se joku sinisilmäinen raittiussaarnaaja tai peräti raittiuspoliisi vai mikä kummajainen liekään?" Nuoria se silti näyttää saavan mukaansa. Minullekin kerran sanottiin suoraan, että "herkii aikanaa poikkeen. Kuule, ei se synty suarnoimalla lopu eikä mualima siitä parane!"

*Voihan aina viisastella sitä taikka tätä,
mutta nuorten suusta usein kuulee:
ethän meitä jätä!*

Enpä tietenkään jättäisi! Kertosäe näet tahtoo viestittää, miten nuoret sisimmässään kaipaavat turvallista aikuista ohjaajaa. Voisi sanoa, että heillä on "aikuisen nälkä". Nuorten suusta tahi heidän sanattomalla elekielellään ilmaistuna yhä kuulen, vielä kuulen, usein kuulen: ethän minua tai meitä jätä. Viisastelu-sana on taas tulkittava kevyeksi huulenheitoksi.

*Tiedän kasvukivut nuorten ihmisten, toiveetkin,
tunnen monet kysymykset poikain, tyttöinkin.
"Saahan niitä kuulla vaikka yhtenäin", hymyillään,
"keltä siihen liikenisi aikaa?"*

Vastaan hyvin nöyrästi nuorisonohjaajan puolesta, kuka hän sitten liekään ja olkoon hänen tittelinsä tahi virka-asemansa mikä vain: Tämä on minun uravalintani. Olen alalle melko pitkään opiskellut ja nuorten asioihin perehtynyt alan ammattilainen ja tehtävääni koulutettu nuorisoasiantuntija. Olen työhöni sitoutunut nuorten kaipaama aikuinen. Niin että...Voihan aina viisastella...

*Kuinka ohjaajana rikastua voi, tiedä en,
mutta ilon työhöni tuo nuori ihminen.
Mikä muu voi olla siitä jalompaa, kysyn vaan,
kun saan nuorta kasvussansa auttaa.*

Kerhonjohtajakurssilaisia päätöspiirissä Outokummussa 1960-luvun alkupuolella. Kurssin vetäjä, raittius- ja nuorisotyönohjaaja Väinö Sinervo kuvan oikeassa laidassa. Kuva Väiskin omista kokoelmista.

Tuo ei kaivanne muuta selitystä kuin ehkä kysymyksen, onko kirjoituspöydän taso ja ruohonjuuritaso nuorisotyöstä(kin) puhuttaessa toisiinsa nähden balanssissa. Ruohonjuuritason eli kenttätöiden aineettomaksi plussaksi on kuitenkin sanottava, että aidoimmillaan ja siellä ihan nuorten lähituntumassa ”ilon työhöni tuo nuori ihminen”. Sanon sen omasta pitkästä kokemuksestani. Toki hallinnollinen työkin siellä kirjoituspöydän tai tietokoneen ääressä sekä opetus- ja koulutus-tehtävissä on tuiki tärkeää, esimerkiksi työn toimintaedellytysten luomisessa ja yleisjohtamisessa. Joskus tuntuu kuitenkin siltä, että tuo paperinmakuinen tai nykyisin datatulvan kylläs-

tämä homma olisi vielä jotenkin yliarvostettua. Nii että...Voihan aina viisastella...

Kaiken kukkuraksi mietityttää alan naisvaltaistuminen. Jos tuo nyt pitää paikkansa, niin sopii kysyä: missä ja miksi miehet luuraavat? Mättääkö jossain?

Kyllä ohjaajakin ikääntyä saa, myönnetään.

Tehtäväni kuuluu vielä nuorten elämään.

Ikää karttuu, nuoret varttuu, aika tää kiirehtää.

Kokemuksen, taidon myötä jaksaa...

On sanottu, että nuoret nuoria ohjaamaan! Se on ihan oikein! Mutta kyllä nuoren tueksi tarvitaan

aina myös turvallinen aikuinen ohjaaja. Tämän-
hän me vanhat konkarit hyvin tiedämme. Uskon,
että ihan tavallisena ja luonnollisena, todellisen
ikäisenä esiintyvä ja harkiten omaa persoonalli-
suuttaan ilmentävä ja korostava nuorisotyönteki-
jä menestyy ja saavuttaa parhaiten niin nuorten
kuin heidän vanhempiansa luottamuksen,
kunnioituksen ja arvonnannon. Sellaisena hän
säilyttäisi työilonsa ja jaksaisikin paremmin kuin
jonain nuorisomuodin oikkujen orjallisena mat-
kijana, jos sellaisia onkaan. Teennäinen ikinuori
väsyisi ennemmin tahi myöhemmin. Lyhyesti sa-
noen: Nuorisotyössämme aina tarvitaan sellaisia
aikuisia, johon nuoret voivat pettymättä turvau-
tua omaa tietään hapuillessaan!

*Vielä vanhakin saa olla mukana, taustalla,
pitää kokemuksensa ja tiedot tarjolla.
Kerran jokainen on nuori, tiedät sen, aikuinen.
Ken voi hyvän kasvumallin antaa?*

On viisautta vetäytyä ajoissa taaemmalle ja antaa
mahdollisuuksia tuoreille nuorisotyön haasteen
vastaanottajille. On siis hyvä muistaa, että van-
huus ja viisaus eivät näet aina kulje käsikynkkää.
Mitä kasvumalliin tulee, on sanomattakin selvää,
miten mahtava voima omalla esimerkillä on.
Sanat kyllä kalpenevat sen rinnalla! Nii että...
Voihan sitä viisastella...

*Kerran ohjaajana toimin minäkin, sinäkin.
Muistuu mieleen hauskat jutut, tapahtumatkin.
Yhtä matkaa nuorten kanssa samoiltiin, seikkailtiin.
Edesmennyt Kotkan Toukolan settlementin nuo-
risosihteeri Timo Tarkiainen kertoi minulle vähän*

ennen kuolemaansa, noin 18 vuotta sitten,
hupaisan jutun. Opettaja kysyi pojalta:

- Kuka oli maailman ensimmäinen ihminen?
- Väinämöinen, poika vastasi reippaasti.
- Ohhoh, ei se nyt ihan niin ollut, vaikka

läheltä liippasikin. Etkö ole lukenut, että
Aatamihan se oli?, ojensi opettaja. Siihen poika
tuumaili:

– Kyllä, kyllä, jos otetaan ulkomaalaisetkin
huomioon.

*Elon tarkoitusta usein mietitään, kysellään:
Minkä tähden, vaivaa nähden, täällä hyöritään?*

Tällaisiin syvällisiin kysymyksiin voi saada oival-
luksia esimerkiksi leirien tai eräretkien ilta-
nuotioilla, illan hämärtyessä, luonnon hiljen-
tyessä ja hiilloksen hiipuesssa. Ehkäpä silloin moni
tuleen tuijottaja löytää vastauksen seuraavasta
säkeestä:

*Mutta Rakkaus on ilo elämän, ihanan,
sitä saamme ylistää ja kiittää!
Voihan aina viisastella sitä taikka tätä,
mutta omaan Ohjaajaamme luotan:
Hän ei meitä jätä!*

Väinö Sinervo, Kotka

Sinervo toimi Polvijärven ja Kuusjärven kunnan
nuoriso- ja raittiussihteerinä vuodet 1952–1964 ja
Kotkan nuorisotoimenjohtajana vuodet 1964–1991.

Myös Nuoperin työelämähaastattelu 17.5.2005,
TYKL/AUD/111 ja TYKL/SPA/343.

Erilainen hallintopäällikkö

Tulee mieleen eräs oululainen kaupunginosa, joka on rakentunu 1960–1970-luvuilla. Siellä ulkokehällä on omakotitaloja ja omistuserrosta-
loja ja keskellä sitä kehää on semmosia osoitteita, että karvat nousee pystyyn, kun joku sanoo, että siellä asuu. Eli on tämmösiä varsinaisia ongelma-asuntoja. Nyt sitte sille tehhään semmosta maan käytön ja ympäristön kehittämissuunnitelmaa. Ja nuorisotoimen piti antaa siitä lausunto.

Minä mietin, että mitähän mä tästä, että voi hyvänen aika. Mun piti kirjottaa se lausunto lautakunnalle. No, minä soitin nuokkarille ja sanoin, että kootkaa sinne niitä nuoria, että mä tuun niitten kans juttelemaan. Ja mä otin kaks semmosta karttaa mukaan. Perjantaina alkuillasta menin sinne. Selitin kuka minä oon ja miksi minä oon täällä ja annoin niille kartat ja pyysin, että piirtäkää sinne mitä te haluatte. Kun mä tämän sitte meidän sivistys- ja kulttuurijohtajalle (Mähän teen siis lautakunnan esityslistan valmiiksi ja sen jälkeen mä tilaan häneltä audienssin ja sanon, että mä tuun näyttään sulle mikä sun päätösehdotus on.) selvitin, niin hän kysy, että voiko

sitä tehhä noinkin, että hallintopäällikkö mennee nuorisotalolle. Mä sanoin, että no voi. Mä haluan edelleen lähestyä näitä asioita sitä kautta, että kuuntelen myös niitä lapsia ja nuoria, enkä pelkästään sitä kautta, että viranhaltijana pöydän takaa teen asioita.

Paula Kariniemi, Oulu

Nuoperin työelämähaastattelu 25.10.2012, TYKL/AUD/939.

Oulun kauppatorilla seisoo tomerana pronssinen Toripolliisipatsas. Nuoperi, 2008.

Souteluhetki Partaharjun
leirikeskuksessa Pieksämäellä
1960-luvulla. Nuoperi/Partaharju.

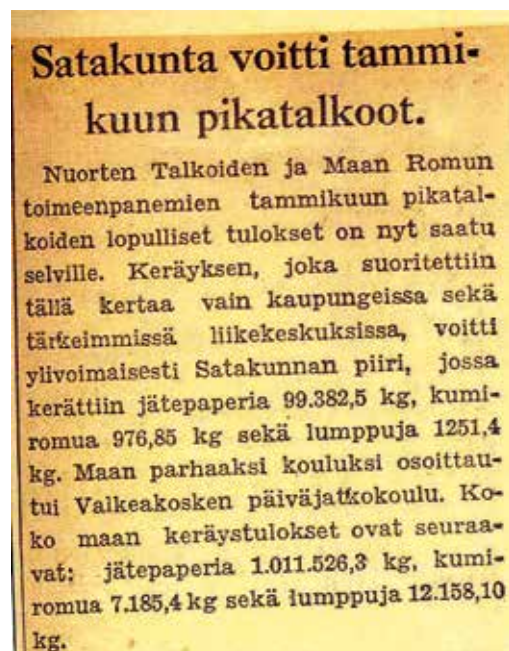
Naapurisuhteet

Olin nuorten leirillä ohjaajana. Eräänä vierailuitana leirille saapui varttuneempi naishenkilö, joka halusi puhua kanssani monenmoisista asioista. Ilta kului tiiviisti naisen kanssa, vaikka nuoret ja heidän vierailijansakin olisivat tarvinneet seuraa ja apua. Leiri onnistui kuitenkin hyvin ja seuraava leiri alkoi. Tuli jälleen vierailu-ilta ja samainen naishenkilö saapui taas ja halusi keskustella. Myöhemmin talvella hän kutsui minut jopa kotiinsa vierailulle. Kuinka ollakaan, tämä neiti oli lähtöisin samasta pitäjästä kuin minä olin syntynyt ja minun äitini oli ollut hänen naapurinsa pikku tyttönä. Neiti oli Kiviniemen kartanon omistaja. Myöhemmin, kun olin jo siirtynyt Hämeestä Kymenlaaksoon töihin, kuulin ilouutisen, että tämä neiti oli lahjoittanut maat, metsät ja mannut kunnalle nuorisotyötä varten. Ja vain siksi, että minä olin sattunut syntymään samalla paikkakunnalla kuin hän, ja äitini kapiot oli teetetty Kiviniemen kartanossa.

Kunpa edelleenkin pystyttäisiin näin ylläpitämään naapurisuhteita yhtä onnistuneesti.

Mirja Pitkälähti, Valkeala

Satakunta voitti

Ote Kerttu Varjon päiväkirjasta 17.3.1945.

Varjo toimi Nuorten talkoiden sihteerinä vuosina 1941–1947. Päiväkirjat on saatu Nuoperille lahjoituksena. Ne on tallennettu Nuorisoperinteen keskusarkistoon Turun kaupungin arkistoon ja niistä on tehty myös yhdeksänosainen lukukopiosarja, jota voi lainata Nuoperista.

1965

1945

Tarina nuorista, jotka tahtoivat ”olla joku jollekin, olla jotain varten”

Olin nuorisosihteerinä Helsingin kaupungin nuorisotoimessa 1980-luvun alkupuolella. Esimieheni Kari Naalisvaara kertoi minulle puhelinsoitosta, jonka hän oli saanut Hesarin Nuorten sivujen toimittajalta. Toimittaja kertoi, että Nuorten sivuille oli tullut nimimerkki Kanzolta ehdotus, että järjestettäisiin tapaaminen niille nuorille, jotka kirjoittavat sivuille. Keskusteltaisiin ja tutustuttaisiin toisiin nuoriin. Hesari delegoi tapaamisen järjestämisen nuorisotoimelle, ja esimieheni delegoi sen minulle.

Innostuin tehtävästä, koska aloite tuli suoraan nuorelta. Olin myös itse seurannut Hesarin Nuorten sivuja pitkään. Olin tietoinen, että nuoret kirjoittivat sivuille yksinäisyydestä, vaikeuksistaan ihmissuhteissa, erillisyydestä, pulmistaan perheen kanssa. He kirjoittivat myös tunteistaan, unelmistaan ja tahdostaan parantaa maailmaa.

Kahvinkeittopuuhiä takahuoneen keittiönurkkauksessa Porin kaupungin leirikeskuksessa Osalassa. Kuva on nuorisotoimen mainoskuva 1970-luvulta. Nuoperi/RF05366.

He ottivat kantaa eläinten puolesta ja rauhan puolesta. Nuoret kirjoittivat nimimerkillä ja oletin, että he olisivat olleet jollain tavalla yksinäisiä nuoria.

Kokosin ryhmän, jossa oli pari nuorisotyöntekijää sekä ystäväni, joka tuli poikaystävänsä kanssa vapaaehtoisesti mukaan. Suunnittelimme nuorten tapaamista, jonka ideana oli turvallinen, kodikas ja lämminhenkinen tilaisuus Vuorilahden huvilassa Laajasalossa. Sovimme Nuorten sivujen toimittajan kanssa, että hän laittaa lehteen pienin kirjaimin muutaman sanan kutsun tulla Helsingin rautatieasemalle, Aleksis Kiven patsaan luo, sovittuna päivänä ja aikana. Siellä siilimerkkiset ohjaajat odottaisivat nuoria ja opastaisivat heidät yhteiseen paikkaan. Oletimme, että noin 5–10 nuorta saattaisi tulla paikalle. Ohjaajien tunnuksena oli siis rintamerkki, jossa oli siilin kuva. Meillä oli käynnissä kaupungin tiedotustoimiston kanssa kampanja, joka liittyi empatiaan sloganilla ”Empatia esiin, ole luova”. Siili oli kampanjan tunnus.

Osa ohjaajista lähti ennakoon huvilalle sytyttämään tulta takkaan, keittämään teetä ja luomaan kodikasta tunnelmaa tilaan, jonne tulisin

1984

nuorten kanssa. Olimme suunnitelleet yhteisiä tutustumisleikkejä, hyvää tarjottavaa ja kaunista musiikkia. Ennen kaikkea tahdoimme jutella ja kuulla nuorilta, mitä ajatuksia ja ideoita heillä oli. Minun tehtäväni oli siis mennä rautatieasemalle Aleksis Kiven patsaalle ottamaan vastaan nuoret ja tulla heidän kanssaan Vuorilahteen.

Menin asemalle hyvissä ajoin. Ihmettelin, mikä tilaisuus siellä oli, kun ihmisiä oli niin paljon. Menin lähemmäs patsasta ja kysyin asiaa parilta nuorelta. He katsoivat minua ja huomasivat siilimerkin rinnassani. He sanoivat, että me tultiin tänne, kun Hesarin Nuorten sivuilla oli viesti, että tänne Aleksin Kiven patsaalle voi tulla tapamaan muita nuoria. He sanoivat vielä, että Hesarissa kerrottiin, että siilimerkki on tunnus. Olin hämmentynyt, ihmeissäni, mutta iloinen.

Wau, nuoria on satoja. He ovat tulleet yhden lauseen informaatiolla mukaan. Nuoria, jotka haluavat tavata toisiaan tutustuakseen, löytääkseen ystävyyttä, tullakseen kohdatuksi ilman suorituksia. Mitä minä teen? Millä me mennään? Miten me mahdutaan Vuorilahden tilaan? Miten meidän teet ja tarjoilut riittävät? Miten tämä homma hoidetaan hyvin? Tajusin, että jotain hyvin arvokasta oli tapahtumassa, jotain jossa ei ollut valmistia käsikirjoitusta. Tämä on mahtavaa, nyt hanskat heilumaan!

Nostin käteni ylös ja vahvistin ääntäni. Kerroin, että nuoret ovat tulleet oikeaan paikkaan,

oikeaan aikaan. Heitä me odotimme. Pyysin, että he istuutuisivat hetkeksi alas, kun soittaisin liikennelaitokselle, jotta saisimme busseja. Samalla ilmoitin Vuorilahteen, että meitä tuleekin 250–300 nuorta. Kävi ilmi, että myös paikallisradio oli rekisteröinyt Nuorten sivuilta kutsun ja oli saapunut paikalle. Radio teki ohjelmaa, ja minä organisoin parhaani mukaan tilannetta. Liikennelaitos ei pystynyt järjestämään busseja menomatkalle, mutta lupasi organisoida tulomatkan takaisin kaupunkiin. He tekivät kaiken niin kuin lupasivat.

Me ohjaajat muistamme ikuisesti sen illan Vuorilahdessa. Huvilan kaikki huoneet täyttyivät nuorista, jotka halusivat löytää elämänsä ystävyyttä, heimon, johon kokea kuuluvansa. Heimon, jossa luotettiin toisiin. Jossa oli mahdollisuus oppia taitoja miten elää. Jossa yhdessä suunniteltiin mitä tehdään ja mitä varten. Näin syntyivät Horisonttinuoret, heimo, joka sai paikan Pauligin huvilalta Helsingin Töölöstä. Nuoret eivät halunneet liittyä järjestöön, he halusivat olla itse se järjestö, yhteisö ja liike.

Sinikka Haapanen, Helsinki

Myös Nuoperin työelämähaastattelu 10.4.2006, TYKL/AUD/134.

”Tarina tulesta ja unelmasta” teoksessa Nuorisotyön mieli ja merkitys, 2009.

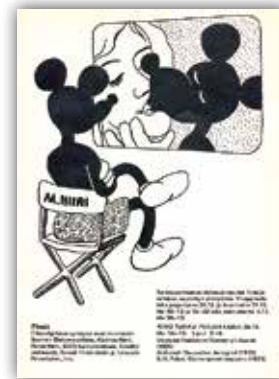
Ensimmäinen Nuorison taidetapahtuma

Suomessa merkittävä kulttuurisen nuorisotyön synnyttämä ilmiö, Nuorison taidetapahtuma, on 1900-luvun alun henkisten kilpailujen ja myöhemmin järjestettyjen kulttuurikilpailujen jälkeläinen. Nuorison taidetapahtumaan on osallistunut vuosikymmenien aikana lukuisa joukko niin musiikin, teatterin, tanssin, elokuvan ja sirkuksen harrastajia kuin myös kirjoittajia, digi- ja kuvataiteen harrastajia. Nuorison taidetapahtuma on toiminut uralla etenemisen kannustimena monille nykypäivän julkisuudesta tutuiksi tulleille ammattilaisille. Heitä ovat esimerkiksi oopperalaulajat Karita Mattila ja Jorma Falck, kapellimestari Esa-Pekka Salonen, muusikot Pekka ja Ilkka Kuusisto, voimistelija ja aerobis-urheilija Tuuli Matinsalo sekä tanssija-koreografi Marco Bjurström. Vuonna 2000 tapahtuman nimi muuttui Nuoreksi Kulttuuriksi.

Pekka Gronow haki vuonna 1969 vuoden pestiä Turussa syksyllä 1970 järjestettävän ensimmäisen Nuorison taidetapahtuman toiminnanjohtajaksi ja tuli valituksi. Tapahtumasta erityisesti hänen mieleensä tulee sarjakuvanäyttely ja

-kilpailu, luultavasti ensimmäinen laatuaan Suomessa. Kilpailusta tiedotettiin pienellä lehtisellä, jonka suunnitteli Timo Aariala. Näyttelyssä olivat jättiläissuurennoksina esillä niin sarjakuvan klassikot kuin uuden amerikkalaisen underground-sarjakuvan työt – Robert Crumb, Gilbert Shelton, Jay Lynch, Victor Moscoso. Kilpailuun tuli kunnioitettava määrä töitä, voittajaksi selvisi Gronow’n muistin mukaan Erkki Pirtola. Kalervo Palsakin taisi olla mukana. Voittajatöistä julkaisiin oma sarjakuvalehti. Musiikin puolella uusia tuulia esitteli blues-seminaari. Ulkomaisena vierana oli Johnny Littlejohn Chicagosta ja seminaarissa esiintyi nuoria suomalaisia kykyjä. Ohjelmassa oli myös jazzia, teatteria, kuvataidetta sekä puhetaidon seminaari, jossa luennoi alan silloinen Suomen mestari Veikko Vennamo.

Teoksesta Reetta Pihlajavirta: Pyörivään pyörään ei musta korppi pesäänsä tee! Nuorison taidetapahtuma ja Nuori Kulttuuri 1970–2010. Toim. Minna Heikkinen, Nuoperi, 2011.

1970

Sunnuntaina elokuun 13. päivänä 1939, Berliini

Iltapäivällä olimme Mommsen-Stadionilla urheilujuhlassa, nimittäin järjestäytyneen nuorison urheilujuhlassa. Valtava määrä ruskeapukuisia poikia ja valkopuseroisia tyttöjä, pitkä rivi Hitler-Jugendin lippuja, Saksan hakaristilippuja, joissa on keskellä valkoinen leveä raita. Kauniin näköinen kuva. Me olimme parhailla paikoilla kutsuvieraitten katoksessa.

Hienosti järjestetty juhla. Ensin jonkun nuorisjohtajan tervehdyspuhe ja urheilijain lausuma vala: ”Me tahdomme veljellisessä kamppailussa kilpailla nuorisojärjestöjen menestykseksi ja Saksanmaan kunniaksi.” Sitten voimistelut, juoksut, leikit, tanssit, kaikki ihanassa rytmissä ja tahdissa, seurasivat välittömästi toinen toistaan kilpailujen välillä. Kilpailut teki jännittäväksi se seikka, että Hanna, ryhmän saksalainen opas, istui minun vieressäni ja kilpailujen osanottajina oli myös tyttöjä ja poikia hänen Untergaustaan nro 61. Ja ne olivatkin melko eteviä tyttöjä ja poikia. Sadalla metrillä vaan hänen tyttänsä satutti jalkansa ja oli pakotettu keskeyttämään. Muuten varma voittaja.

Oli mielenkiintoista olla mukana tuossa nuorten urheilujuhlassa. Se oli jotakin aitosaksalaista, kolmannen valtakunnan saksalaista. Täytyy ihailla sitä tahtia ja ripeyttä, jota kaikessa nuorison

yhteistoiminnassa on, mutta kuitenkin täytyy valittaa sitä itsetietoisuutta ja oman ylemmyyden tuntemista ja sitä epäkohteliaisuutta ja muiden väheksymistä, mikä myös selvästi näkyy nuorten käytöksestä. Luonteen kasvatusta puuttuu suuressa määrässä. Mutta eihän voi toteuttaa luonteen kasvatusta sellaisissa suurissa massoissa niin kuin meidän pienissä kerhoissamme ja vartioissamme. Ja sitä kaipaa.

Joka tapauksessa oli tämä urheilujuhlassa käynti arvokas tapaus, joka jäi mieleen. Eilisessä eräässä Berliinin lehdessä kerrotaan meidän käynnistämme urheilujuhlassa sekä selitetään meidän käyntimme Saksassa sikäläiseen nuorisotoimintaan tutustumiseksi.

Keskiviikkona elokuun 16. päivänä 1939, laivalla

Tämä on kotiintulopäivä. Tätä ei vaihtaisi mihinkään muuhun, vaikka meillä on ollut ihania päiviä matkallakin. Aamiainen oli jo kello seitsemän. Sen jälkeen oli aamuhartaus ja nyt on kansituoleissa istumista ja lepoa. Kaikki kaipaavat lepoa. Matka on ollut rasittava, kun on niin paljon kuljettu ja jalkoja rasitettu, valvottu iltoja ja öitä

ja noustu varhain aamuisin ja nähty niin paljon ja kuultu paljon ja saatu lukemattomia uusia kokemuksia ja vaikutteita. Nyt niitä vaikutteita voi su-
latella ja selvitellä itselleen samalla, kun koko
ruumis ja varsinkin jalkaparat saavat lepoa.

Taivas on harmaa, mutta aurinko kuitenkin
pääsee vaikuttamaan pilvien alta. Meri on tasai-
nen, ei minkäänlaista nousua tunnu laivalla, vain
hiljaista tärinää, kun laivan vauhti on kova. Olem-
me tuoneet kansituolimme, joissa myös yön nu-
kuimme, yläkannelle, missä saa raitista ilmaa ja
voi paremmin nauttia merestä ja suuresta rau-
hasta. Toiset nukkuvat ympärilläni, mutta minus-
ta tuntuu, että nukkuminen nyt on syntiä,

Sunnai elokuun 13 päivä vietettiin
Bertinissä. Aamupäivällä käytiin Pärnassa maassa.
Mutta siinä oli niin kylmä, että eläimä vain
joutui lähteä. Eläimä vain todella, että siellä
on vettä taidesatella. Keskellä ja rannalla
rakennuksella ja kirkolla näyttävät tehneet
nuorisolaista kirkon ja postia ja pyhästä
Mäestän ja Pärnassa kaupungista ajatellessa
siisellä nuorisolaista nuorisolaista ja ennen kaikkea
kun Pärnassa altari pyhästä, postia ja
nuorisolaista ja nuorisolaista kirkon.
Saksalaista kirkon, kun kirkon perästä
Mäestän ja kirkon kirkon, kirkon
ja apostolien ja pyhästä eläimä siinä
Hämeä on ollut kirkon kirkon. Mitä
on nyt?
Tilapäisellä eläimä Mäestän-Stationilla, kirkon
kirkon, kirkon ja kirkon nuorisolaista
kirkon. Valtava nuorisolaista kirkon
ja nuorisolaista kirkon, kirkon
kirkon, kirkon kirkon, kirkon
kirkon kirkon, kirkon kirkon.

tuntuu, että minun leponi on paljon suurempaa
ja täydellisempää, kun saan ajatella.

Minä ajattelen mitä matka on merkinnyt mi-
nulle. Minusta tuntuu, että se merkitsee minulle
ennen kaikkea lähenemistä Saksaan ja saksalai-
seen kulttuuriin ja saksankieleen. Se ensinnäkin
merkitsee saksankielen taidon uudelleen elpy-
mistä. Osasinhan minä aikoinaan puhua saksaa
ehkä paremmin kuin kukaan opiskelutovereista-
ni, mutta näiden kolmen vuoden kuluessa olen
kieltä tarvinnut vain minimaalisen määrän. Nyt
olen sitä joutunut käyttämään. Ja vaikka osaan-
kin sitä paremmin kuin kukaan muu tämän retki-
kunnan jäsenistä, huomaan kuitenkin, kuinka
kehnosti nyt sitä osaan. Ja minulle on tullut halu
ja päätös ruveta treenaamaan saksankielen suul-
lista taitoa ja sillä tavoin pitämään sitä yllä ja pa-
rantamaan sitä. Minulle on tietysti myös tuotta-
nut matkalla tyydytystä se, että olen saanut näyt-
tää pystyväni käyttämään kieltä ja että minua on
siinä suhteessa matkan kestäessä hyvin paljon
käytetty yhteiseksi hyväksi. Ja samalla tulee jos-
kus mieleen haikeus siitä, että jätin alani. Mutta
toisaalta tuntuu taas tämä nykyinen tehtävä niin
suurelta, että se haikeus tuskin pääsee kuuluville.
Joka tapauksessa minun rakkauteni saksan kie-
leen on tullut siksi kuin se oli Eestissä oleskelun
jälkeen.

Olen myös päässyt lähelle Saksaa ja iloitsen
siitä. Tunnen nyt Saksan nuorisotyötä. Olen sitä
ihaillut ja ihailen vieläkin, mutta en ollenkaan
sokeasti. Näen ja tunnustan sen varjopuolet avoi-
mesti. Tiedän, että se on suureksi osaksi massa-
työtä, ja että luonteenkasvatukselle pannaan vä-
hän painoa. Ja valitan, että uskonnolla ei ole tilaa

siellä. Mutta toisaalta, jos on paljon sellaisia johtajia kuin Hanna, joka esimerkiksi valittaa laulujen tyhjyyttä ja ihaili meidän kauniita laulujamme. Uskon, että sellaiset johtajat koettavat myös toteuttaa luonteenkasvatusta. Mutta se loistava etu on saksalaisella nuorisotyöllä, että sillä on valtavat joukot mukana. Ruumiin kulttuuri ja terve elämä ovat sen vahvoja puolia. Ja voihan se urheilu ja retkeily, ja täsmällinen kuri sellaisenaankin, olla luonteenkasvattaja. Onhan se jo kauan sitten meilläkin ymmärretty.

Ja nyt olen nähnyt Saksan ja sen nykyisen kulttuurin ja tiedän omasta kokemuksesta, mitä se on. Hitlerin ihailua on tavattomasti. Tuntuu olevan vähän vastustustakin, ainakin Itävallassa, mutta siitä ei kukaan uskalla puhua mitään. Hannasta esimerkiksi kuuli, miten todellista ihailu oli. Führer käy teatterissa ja urheilujuhliissa ja konserteissa ja oopperassa. Minä ihmettelen kuinka häneltä riittää aikaa kaikkeen. Sitä on Hannakin monta kertaa ihmetellyt, mutta hänenhän täytyy tietää kaikki ja hänellä on niin erinomainen koneisto apunaan. Niin on.

Nälkää ei ole missään. Ei ole Saksassa resursseja ihmisiä eikä kerjäläisiä. Kaikilla on ruokaa ja kaikilla on työtä. Ja kaikkia kasvatetaan tekemään työtä. Jo 14–15-vuotiaat pojat ovat vuoden kestävällä leirillä, missä teoreettisen oppimisen ohella käytetään runsaasti aikaa talonpoikien työhön. Olisipa tarpeellista meilläkin!

Olen myös tutustunut Unkariin ja oppinut ymmärtämään meidän sukulaisiamme. Vaikka unkarilainen temperamentti tuntuukin minulle vieraalta, niin kuitenkin tuntuu unkarilaisten lapsenomainen välittömyys rakkaalta.

Olen oppinut senkin, että pitää varata itselleen enemmän rahaa, kun taas lähtee ulkomaanmatkalle. Olen myös saanut halun lähteä pian uudestaan ulkomaille, niin pian kuin se rahallisesti on mahdollista.

Olen avartanut omia näköalojani ja osaan verrata kotimaassa kokemaani hiukan laajemmassa kulmassa muuhun. Ja olen oppinut ymmärtämään, mikä kotona on hyvää ja tullut siihen tulokseen, että kotona on niin paljon hyvää.

Laiva mennä jyskyttää, ja Suomi lähestyy. Viiden tunnin kuluttua ollaan Helsingin satamassa. Näistä viidestä tunnista on nyt nautittava, sillä ne ovat nyt kaikkein parhaat. Lokit lentelevät laivan yläpuolella, ihmiset lukevat tai keskustelevat tai veltostelevat kansituoleissaan, radiosta tulee päiväkonsertti ja aurinko paistaa jo taas.

Tällä laivalla on myös suomalainen partio-poikajoukko, joka menomatkallakin matkusti samalla junalla kuin me, ilman johtajaa ja aivan avuttomina. He ovat olleet leirillä Schleswig-Holsteinissa ja ovat erittäin tyytyväisiä. Tekee oikein hyvää nähdä oman maan kohteliaita ja hyvin kasvatettuja poikia, jotka myös ovat elämänsä tyytyväisiä.

Kerttu Varjo, nuorisotyön menetelmien opettaja ja lehtori vuosina 1945–1974

Nuorisoperinteen keskusarkisto, 52.1.1.
Päiväkirjamerkintöjä 180 suomalaisen partiotytön matkalta Saksan kautta Unkariin Pax-Ting-maailmanleirille 22.7.–16.8.1939. Saksa hyökkäsi Puolaan vain kaksi viikkoa matkan jälkeen 1.9.1939.

Pieni jälki

Olin keväällä 2016 ohjaamassa pääsiäisleiriä kansainväliselle ryhmälle Punkaharjulla keskellä kauneinta Suomen luontoa. Aika voi käydä vähän pitkäksi silloin tällöin kaukana kaikesta, joten päätin eräänä iltana kehittää jotain ikimuistoista. Näyttämönä toimi vanha sepän paja, jonka keskellä oleva tulisija ja kiviseinät toivat oman tunnelmansa. Siellä takkatulen, kynttilöiden ja lyhtyjen valossa ja lämmössä kerroimme tarinoita ympäri maailmaa makkaroita grillaten ja vaahtokarkkeja paahtuen.

Savuntuoksu hiuksissa on hyvä muistella uusia ystäviä. Lopulta ikimuistoiset hetket koostuvat pienistä asioista ja kaiken keskellä on ihminen. Sinä päivänä tajusin, että ohjaajana oleminen on oikeasti minun juttuni ja että palavan haluni lisäksi minulla on myös taitoja siihen. On hieno jättää edes pieni jälki jokaisen kohtaamansa nuoren elämään.

Niina Turunen, Punkaharju

Kotkan Ekologinen pedagogiikka -seminaarissa vuonna 2009 olivat pöydätkin aiheen mukaisesti koristeltuja.
Kuva: Terhi Lehtonen.

2016

Nuoperi ja minä kesällä 2016

Tutustuin Nuoperin toimintaan keväällä 2016 ja pääsin tekemään työharjoittelua vielä saman vuoden kesällä, mikä oli itselleni monella tapaa hyvin tärkeä ja ainutlaatuinen kokemus. Olin aloittanut kulttuurintutkimuksen ja erityisesti kansatieteen opinnot syksyllä 2015. Kaikki mahdollinen opiskelu sivuaineineen innosti, olenhan aina ollut tunnettu siitä, että otan töitä harteilleni enemmän kuin laki sallii. Tein pääaineeni lisäksi kolmea sivuainekokonaisuutta ja haaveilin oman alan kesätöistä, vaikka tiesin, että vain harvoissa tapauksissa semmoisten ovet aukeavat vasta opiskelunsa aloittaneelle fuksille. Olin myös todella kunnianhimoinen ja halusin heti aloittaa kandidaatin tutkielmaani. Aiheekseni valikoitui sukupuolen moninaisuus nuorisotyössä, ja siinä erityisesti nuorisotyöntekijöiden näkökulmien ja kokemusten kartoittaminen. Kiinnostus nuorisotyöntekijöiden ajatuksiin johtui siitä, että olin itse vasta valmistunut ammattikoulusta ja kansanopistosta nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajaksi.

Koulutustaustani huomioon ottaen tuntui Nuoperi hyvin kiinnostavalta valinnalta ja ellen

väärin muista, silloinen kansatieteen lehtori vinkasi minulle Nuoperin toiminnasta, erityisesti työharjoittelua silmällä pitäen. Olin siis kovassa vauhdissa, fuksin innokkuudella suunnittelin hyljään jo kandia, samalla kun vasta tutustuin akateemiseen maailmaan, joka oli minulle vieras, koska tulen duunarisuvusta. Hain Nuoperiin ja muistan, kuinka jännitin, kun tajusin edessä olevan ensimmäinen oikea työhaastatteluni. Aiemmat kesätyöpaikat kotikaupungissani olivat tulleet pelkän sähköisen rekrytoinnin kautta, ja nyt pitäisi oikeasti vakuuttaa ihmiset livenä! Olin vasta opintotaipaleeni alussa, mutta luotin taastaani nuorisotyöntekijänä sekä kovaan työmoraalini, ja tietysti haluuni oppia uutta ja innostua. Muistan kuitenkin, että jännitykseni haastatteluun mennessä tiivistyi jopa siihen pitääkö minun peittää tatuointini vai ei. Ajattelin kuitenkin nuoperilaisen olevan rentoa porukkaa, ja jätin tatuoinnit näkyviin. Haastattelussa olin niin hermostunut, että luulin nauravani liikaa. Onkin vaikea arvioida jälkeen päin miten kaikki oikeasti sujui. Soitto kuitenkin tuli muutaman päivän päästä, kun

Julianna teki Vammaiskultti-nimistä radiosarjaa yhdessä ystävänsä Jenniina Järven kanssa Yle Puheella. Kaikki jaksot kuunneltavissa Yle Areenasta. Kuva: Yle Areena, 2021.

Tunnekultti-sarjassa Vammaiskultista tutut Jenniina ja Julianna puhuvat tunteista, tunteella, niin että menee tunteisiin. Jaksot kuunneltavissa Yle Puheella maanantaisin kello 13 sekä Yle Areenassa. Kuva: Yle Areena, 2021.

istuin Kirjakahvilassa ystäväni kanssa ja aloin melkein itkeä. Minut oli valittu työharjoittelijaksi, en voinut uskoa onneani!

Se, että sain tehdä Nuoperille töitä, merkitsi minulle sitä, että minut nähtiin ensimmäistä kertaa oman alan ammattilaisena, että olin arvokas ja potentiaalinen kulttuurintutkija ja kokemustani nuorisotyöstä arvostettiin. Olen myös ikuisesti Nuoperille kiitollinen muun muassa siitä, miten sain osana työnkuvaani haastatella eri toimijoita kandidutkielmaani varten. Haastattelut toivat

myös vaihtelua harjoitteluun, sillä suurin osa työajastani kului nuorisotyön uranuurtaja Kerttu Varjon päiväkirjamerkintöjä digitoiden Nuoperin tulevaa julkaisua varten. Tätä työtä tein Turun kaupunginarkistossa ja pääsin tutustumaan myös sen saloihin.

Vaikka olin kovassa työiskussa ja opiskeluintoa täynnä, minua oli kuitenkin samaan aikaan kohdannut suuri suru. Maailmani tärkein ihminen, äidinäitini oli kuollut aiemmin keväällä. Nyt jälkikäteen ajattelen, että ääretön opiskelutahti ja työ

olivat varmaan shokin jälkeisiä selviytymisen keinoja. Minussa on aina ollut suorittajan vikaa, ja edelleenkin käsittelen surua tekemällä töitä tai touhottamalla jotakin muuta, en osaa ”vain” surra, vaikka yritän päästä tavasta pois. Oikeasti myös iso osa työajastani meni vessassa itkeskelyyn, väsymykseen ja mummin ikävään. En osannut mitoittaa työmäärääni ja aikatauluani oikein ja jäin digitoinnissa pahasti jälkeen. Silloin tajusin, että minun on pakko avautua omasta olostani nuoperilaisille, vaikka pelkäsin, että työharjoitteluni keskeytetään. Pelkäsin ja häpesin sitä, että vaikka olin hyvässä työkunnossa en pystynyt toimimaan, koska rinnassa oli koko ajan myös ääretön suru. Kerroin värisevin äänin tilanteistani ja toivoin, että saisin vielä jatkaa työharjoitteluni kesän loppuun kuten sovittu oli. Ja sainkin. Muistan kun halusin nuoperilaisia ja tunsin, että jotakin tippui sydämeltä. Minna ja Terhi ihmettelivät vain miksi en ollut kertonut aiemmin, joten kerroin heille myös häpeästä ja pelosta, joita tunsin, kun luulin että minut nähtäisiin epäkelpona työntekijänä.

Nuoperi opetti äärettömän tärkeitä asioita työelämästä ja ennen kaikkea hyvästä ja turvallisesta työyhteisöstä, jossa uskaltaa olla oma itsensä. Nuoperi opetti minulle, että on aivan okei ja tarpeellista kertoa omasta mielenterveydellisestä jaksamisesta työyhteisölle, eikä tarvitse piilotella mitään. Päinvastoin. Nuoperi oli myös ensimmäinen työpaikka, jossa koin olevani työn-

tekijä enkä ”vain” harjoittelija. Sain sitä vastuuta mitä halusin sekä ymmärrystä ja innostusta. Nuoperi on paikkana erittäin arvostettu nuorisotalon piirissä ja olenkin ylpeä, että se on ensimmäisiä työelämän kokemuksiani. Aikamoista, 20-vuotiaalle vasta Turkuun muuttaneelle tyypille!

Nykyään opiskelen hitaasti mutta varmasti, enempi itseäni ja voimavarojani kuunnellen, Tampereen yliopistossa nuorisotutkimuksen maisterissa. Teen sivuaine kokonaisuutta kestävästä kehityksestä ja graduni käsittelee vammaisuutta nuorisotyössä. Teen työkseni Yle Puheelle ihan huikaita radiosarjoja, Vammaiskulttia ja Tunnekulttia. Samalla olen jo vuosia freelancerina kouluttanut erityisesti nuorisotyön kenttää yhdenvertaisuuteen, varsinkin vammaisuuteen liittyvistä asioista. Kulttuurintutkimuksellinen taustani antaa kaikkeen niin paljon, se on tapa katsoa maailmaa, ainutlaatuinen ja raikas, se antaa näkökulmaa ja eväitä ajatteluun. Nuoperi on äärettömän tärkeä osa jo nyt aika vaiheikkaalla opiskelu- ja työurallani. Erityisesti siksi, että minua kohdeltiin asiantuntevasti, mutta lempeästi ja sain näyttää kaiken sen mihin pystyin, mutta myös oman haavoittuvaisuuteni. Väitän, että tällaisista ilmapiireistä ei ihan joka työpaikassa saavutakaan!

Julianna Brandt

Parasta nuorisotyössä

2014

Parasta nuorisotyössä on tavata erilaisia ihmisiä erilaisista ympäristöistä. On ihmeellistä, jos pysyy vaikuttamaan toisen ihmisen elämään positii-visella tavalla. Vielä ihmeellisempää on, miten joku ihminen voi vaikuttaa juuri minun elämäni. Kaikesta voi oppia ja kasvaa ihmisenä.

Tuttuni monesti ihmettelevät intoani vapaaehtoistyötä kohtaan: ”Ethän sinä saa sieltä mitään.” Todellisuudessa vapaaehtoistyö antaa todella paljon. Yksi sen parhaimmista puolista on tutustua erilaisiin ihmisiin ympäri maailman.

Erityisesti mieleeni on painunut erään hyvän ystäväni tapaaminen ensimmäistä kertaa. Osallistuimme molemmat nuorisovaihtoon Ranskassa vuonna 2014. Hän on venäläinen, joten tulimme erilaisista kulttuureista. Emme aluksi pitäneet toisistamme laisinkaan. Hän ”ignorasi” minut täysin, ja ehdinkin jo perustaa oman mielipiteeni hänestä.

Yhtenä iltana hän kuitenkin osoitti todellisen luonteensa olemalla läsnä erittäin vaikealla hetkellä, kun ketään muuta ei kiinnostanut. Siitä alkoi meidän ystävyys. Tätä nykyä hän on yksi parhaimmista ystäväistäni, ja hänen puoleensa voin aina kääntyä. Hänen seurassaan saan olla oma itseni.

Älä siis tuomitse, jos et tunne!

Karoliina Airas

Oletko sinä vapaaehtoinen?

Vapaaehtoisia toimii nuorisotyön jokaisella saralla. Heitä löytyy järjestöistä, kunnallisesta nuorisotyöstä ja seurakunnista. Vapaaehtoinen voi olla niin nuorisotilan valvoja, festivaalien järjestysmies kuin virtuaalinen turva verkossa.

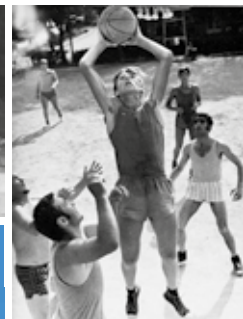

Mutta millaista on olla vapaaehtoinen nuorisotyöntekijä? Uuvuttaako työ vai antaa se piristysruiskeen elämään?

Kerro meille, mitä on olla vapaaehtoinen!

Mitä teet, missä teet ja milloin teet ja kenen kanssa.

Miksi vapaaehtoisia tarvitaan edelleen? Vai teitkö vapaaehtois-työtä jo hamassa menneisyydessä? Mitä se silloin oli?

Nuoperi, Nuorisotyön perinteen tallentamis-keskus, kerää kirjoituksia ja tekee haastatte-luja aiheesta. Vapaaehtoisteemalla saadaan kerättyä sitä aineistoa, joka jää historiikeista usein unohtuiksi. **OSALLISTU TOISEN-LAISEN HISTORIAN KIRJOITTAMISEEN!**

Lähetä tarinasi sähköpostilla kontakti@nuoperi.fi tai postilla: Nuoperi, Henrikinkatu 3, 20014 Turun yliopisto.

Meihin saat yhteyden myös osoitteesta www.nuoperi.fi ota yhteyttä -lomakkeella tai soittamalla 040 356 7299. Tarinoiden keruu jatkuu koko vapaaehtoisvuoden 2011.

Nuoperi keräsi tarinoita vapaaehtoisista vuonna 2011.

Elämä voittaa

Me kirkkohallituksen, kirkon nuorisotyön keskuksen, työntekijät olimme olleet muutaman päivän ajan Liettuassa tutustumassa luterilaisen vähemmistökirkon kanssa tehtyyn koulutusyhteistyöhön. Matkan aikana tapasimme myös sympaattisen piispa Jonas Kalvanasin omassa kodissaan Tauragėssa ja neuvottelimme hänen kanssaan yhteistyön jatkamisesta. Kesäkuun 9. päivä 1996 alkoi kallistua iltaan Vilnassa, kun oppaamme kysyi päivän päätteeksi:

- Haluatteko vielä nähdä televisiotornin?
- Ilman muuta, vastasin tietämättä tarkemmin, mikä odotti.

Ajoimme autolla kaupungin laidalla olevalle mäelle. Edessämme kohosi lähes parin sadan metrin korkuinen televisiotorni. Sen ympärillä oli kaksi turva-aitaa. Uloimpaan oli kiinnitetty kymmeniä nuorten ja aikuisten, pääasiassa miesten, kuvia. Ne kertoivat kuusi vuotta sitten vuonna

1991 tammikuussa tapahtuneesta verilöylystä. Tätä ennen Baltian maihin oli lähetetty tuhansia uusia neuvostosotilaita. Yleinen ilmapiiri oli latautunut uhkaavista uutisista. Pelättiin pahinta. Sodalta sentään vältyttiin. Mutta neuvostoarmeija valtasi Vilnan televisiotalon. Aseettomia siviilejä ammuttiin säälimättömästi ja panssarivaunujen telaketjut ruhjoivat heitä alleen. Heidän hautajaisissaan Liettuan tunnetuin ja rakastetuin runoilija, Kalevalan kääntäjä, Justinas Marcinkevičius sanoi:

– Liettuasta on taas tullut suuri. Ihminen tekee suureksi oman kotimaansa ja vain kotimaa tekee ihmisen suureksi.

Nyt näiden suurten ihmisten kuvat olivat edessämme. Kukat ja ristik tekivät paikasta vieläkin elävän, koskettavan, suorastaan mykistävän. Tämän traagisen näyttämön keskellä oli lisäksi jotakin, mikä painoi lähtemättömän jäljen sieluun.

Sipoon risti on Elomaalle tärkeä, koska hän on toiminut paikkakunnalla pappina. Kuvan ristin Rauno antoi Nuoperin Minnalle seurakuntien seniorien tapaamisessa Partaharjulla.

1996

Aidan vieressä oli kaksi metrinhorkuista puusta tehtyä palanutta ja hiiltynyttä Kristus-veistosta. Toisessa Jeesus nojasi päätään alistuneena kätään vasten. Näin siinä kärsineen ja yhä kärsivän Kristuksen: ”Jumalani, Jumalani, miksi hylkäsit minut?” (Ps. 22: 2). Toisessa Jeesus peitti kädellään kasvonsa. Veistos kuvasi murheellista Kristusta, joka itki ja suri ihmisen pohjatonta pahuutta; meidän pahuuttamme. ”Sinä tapat profeetat ja kivität ne, jotka on lähetetty sinun luoksesi” (Luuk. 13: 34). Kotvan matkan päässä rinteellä näkyi vielä kymmenisen metriä korkea kahdesta teräspalkista hitsattu iso risti. Se oli vinosti pysty-asennossa kuin tykin putki televisiotorniin päin. Se oli rauhan ja toivon maamerkki. ”Ontuvista minä teen maani perillisiä, hajalle joutuneista väkevän kansan” (Miika 4: 7).

Mitä tuosta kaikesta ymmärsin? Sen, että paha voi lannistaa, mutta ei voittaa. Jumala on.

Ja hän löytää aina joukoista niitä ihmisiä, jotka pystyttävät panssaritikkien tilalle ristin, suuren sovituksen merkin. He palauttavat elämänhalun ja tarkoituksen kansalleen. Ontuvat ja maahan poljetut saavat ottaa elämän syrjästä kiinni. Oikeus saatetaan voimaan. Totuus voittaa. Elämä voittaa. Nuorilla on toivo rakentaa tätä maata ja maailmaa entistä paremmaksi.

Rauno Elomaa, Kerava

Myös Nuoperin työelämähaastattelu 29.7.2013, TYKL/AUD/958.

”Pienen kylän poika suuressa tehtävässä” teoksessa Nuorisotyön mieli ja merkitys, 2009.

1946 -

Terebinth 28. 5000000000

Viralliset ensiaskleet

Suomen ensimmäinen kokopäiväinen kunnallinen nuoriso-ohjaaja Ilmari Rinne aloitti toimintansa Hausjärvellä vuonna 1946. (Rinne teki nuorisotyötä myös mm. Viipurissa, Kouvolassa, Turussa ja Ulvilassa setlementeissä, Sotilaspojissa, partiossa ja kunnallisessa nuorisotyössä). Jo ennen Rinteen nimittämistä oli monissa kunnissa tehty nuorisotyötä joko osa-aikaisesti tai esimerkiksi lastensuojelulautakunnan alaisuudessa. Ensimmäisen nuoriso-ohjaajan tehtäviin kuului järjestää ohjelmaa ja tapahtumia nuorille. Vanhemmat nuorisotyöntekijät muistelevat, että yleensä lapsien ja nuorten koolle kutsumiseksi riitti se, että pyöräili kylänraittia lentopallo tarakalla, jolloin nuoret seurasivat perässä urheilemaan.

Heikkinen, Minna 2010: Kiertokirjeistä KOTISIVUIHIN, postikorteista PIKAVIESTIMIIN.

Lentopallo muuten levisi Suomeen seurakuntatyön kautta. Rovasti Heimer Virkkunen opetti kesällä 1927 Puisto-Emmauksen pihassa Tampereella uutta lajia, volleypalloa, joka sai pian suomenkieliseksi nimekseen lentopallo.

Malkavaara, Mikko 2012: Tampereen seurakuntien nuorisotyön historia.

Tuokiokuvia vuoden 2006 nuorisolain valmistelusta

Vuoden 2006 nuorisolain taustalla oli monivaiheinen kehitys 1990-luvun alun lamavuosien jälkeen. Tähän ajoittui asiantuntijavoimin laadittu tiivis nuorisostrategia Nuotra sekä aloitteet eräänlaisen nuorisotyön ja -politiikan konserniajattelun juurruttamiseksi valtionhallintoon. Nämä pyrkimykset heijastuivat vuoden 1995 nuorisotyölakiin siten, että nuorten kansalais-toiminnan edistämisen rinnalle toiseksi perustavoitteeksi säädettiin nuorten elinolojen parantaminen. Käytännössä tämä merkitsi lähinnä nuorten työpajatoiminnan voimakasta kehittämistä.

Nuorisotyölainsäädäntöä on uudistettu noin kymmenen vuoden välein: 1972–1974, 1985, 1995 ja 2006. Uusin lakiesitys on menossa eduskunnan käsittelyyn syksyllä 2016. Miltei välittömästi vuoden 1995 lain hyväksymisen jälkeen käynnistyi Suomen aloitteesta Euroopan neuvos-

ton nuorisokomiteassa Suomen nuorisopolitiikan maatutkinta pilottihankkeena. Maatutkinnassa kulttuuriministeri Claes Anderssonin johtama ryhmä valmisti kokonaisvaltaisen, eri ministeriöiden toimialat kattavan, selvityksen maamme nuorison elämäntilanteesta, politiikan menestyksistä sekä ongelmista. Kansainvälinen tutkijaryhmä antoi arvionsa Suomen tilanteesta.

Tulokset esiteltiin vuonna 1997 Strasbourgissa. Esittely tehtiin kolmikielisellä (englanti, ranska, suomi) CD-rompulla. Se oli tuolloin uutta sekä Suomessa että Euroopassa. Tapahtuma oli varsin onnistunut ja lämminhenkinen, erityisesti iltatilaisuus, jossa kulttuuriministeri Anderssonin pianoesitysten säestyksellä tarjoiltiin suomalaisen keittiön parhaita tuotteita presidentinlinnan kokin avustuksella. Liekö onnistuneella maatutkinnalla ja Strasbourgin tapahtumilla ollut vaikutusta siihen, että Lasse Siurala valittiin seura-

vana vuonna Euroopan neuvoston nuorisokomitean Strasbourgin keskuksen johtajaksi.

Suomen nuorisopolitiikan maatuokinta hahmotti uudella tavalla maamme nuorisopolitiikan kokonaisuutta, mikä heijastui aikanaan vuoden 2006 nuorisolakiin. Vuosituhannen vaihteen jälkeen vuonna 2003 kulttuuriministeri Tanja Karpele käynnisti uuden nuorisolain valmistelun arvokeskustelulla. Tämä toteutettiin lukuisten tilaisuuksien ohella nettikeskusteluna, jolla pyydettiin kannanottoja nuorisolain arvopohjaksi. Ehdotuksia tuli 241, joista suurin osa oli varsin asiallisia ja asiassa pysyviä. Esimerkiksi, kun vastaajilta kysyttiin eurooppalaisuus vai maailmankansalaisuus, niin kansa vastasi solidaarisuus. Tulevassa laissa tämä sai muodon yhteisvastuu. Oma pieni episodinsa lain arvopohjan muotoutumisessa oli eläinyntävänä tunnetun kulttuuriministerin toivomus eläinten oikeuksien huomioon ottamisesta laissa. Se ratkaistiin liittämällä arvoperustaan ympäristön ja elämän kunnioittaminen.

Lakiluonnosten käsittelyyn käytettiin uusia menetelmiä. Kun perinteinen lainvalmistelu oli yleensä tapahtunut suljetussa lainvalmistelutoimikunnassa ja lausunnolle lähetettiin valmis luonnosesitys, niin vuoden 2006 nuorisolain valmistelun yhteydessä oli verkossa sekä alueellisissa ja toimialoittaisissa tilaisuuksissa käsiteltävänä 21 jatkuvasti kehittyvää luonnosta. Tästä valtion hallinnossa uudesta valmistelutavasta oltiin kiinnostuneita ja kävimme kertomassa siitä eri ministeriöissä.

Kentältä, erityisesti kuntien nuorisotyöntekijöiden taholta, toivottiin nuorisolautakuntien palauttamista kuntien organisaatioon. Tätä ei saatu,

mutta saatiin lain 8 §, jossa säädettiin seuraavaa: Nuorille on järjestettävä mahdollisuus osallistua paikallista ja alueellista nuorisotyötä ja -politiikkaa koskevien asioiden käsittelyyn. Lisäksi nuoria on kuultava heitä koskevissa asioissa. Lain 7 §:ssä määriteltiin lisäksi kuntien tehtävät nuorisotyössä ja -politiikassa varsin kattavasti. Jostain käsitämättömästä syystä Kuntaliitto ei asettunut vastustamaan näitä pykälä.

Merkittävä uudistus 2006 laissa oli se, että valtioneuvosto hyväksyy joka neljäs vuosi nuorisopolitiikan kehittämisohjelman. Kehittämisohjelman valmisteluun osallistuivat kaikki nuorten kannalta keskeiset ministeriöt opetusministeriön johdolla. Ensimmäisestä kehittämisohjelmasta vuosille 2007–2010 muodostui konkreettisuudessaan varsin mielenkiintoinen ja myös suureksi osaksi toteutuva. Liekö syynä tämä, kun seuraava ohjelma toteutettiin hieman yleisemmällä tasolla.

Nuorisolain toteuttamista helpotti monin osin se, että vuodesta 2005 lähtien kirjastojen valtionosuudet, joita oli 1990-luvun laman seurauksena siirretty noin 500 miljoonan markan edestä veikkausvoittovaroista maksettavaksi, palautettiin asteittain ns. budjettivarojen puolelle. Tämä merkitsi erityisesti nuorisomäärärahoihin huomattavaa, noin 60 prosentin, lisäystä muutaman vuoden aikana. Lisämäärärahoja ei haluttu käyttää olemassa olevien rakenteiden vahvistamiseen vaan kehittämistyöhön. Onneksi oli käytävissä edellä mainittu valtioneuvoston hyväksymä nuorisopolitiikan kehittämisohjelma, jossa riitti konkreettisia kehittämiskohteita. Siksi vuodet 2006–2010 olivat voimakkaan kehityksen

kautta nuorisotyössä ja -politiikassa. Yritimme pitää matalaa profiilia eri hallinnonaloille, koska kateus vie kalatkin vedestä. Opetus- ja kulttuuri-ministeriössä yhteistyö kulttuuripuolen kanssa onnistui hyvin, samoin työ-, sosiaali- ja terveys-ministeriön sekä ympäristöministeriön kanssa.

Vuoden 2006 nuorisolakiin (7 §) kirjattiin ensimmäisen kerran nuorten työpajapalvelut yhdeksi nuorisotyön ja -politiikan alueeksi, tosin ei pakollisena tehtävänä vaan tarvittaessa toteuttavana toimintamuotona. Samassa pykälässä todettiin, että ”Nuorisotyötä ja -politiikkaa toteutetaan monialaisena yhteistyönä paikallisten viranomaisten sekä yhteistyönä nuorten, nuorisoyhdistysten ja muiden nuorisotyötä tekevien järjestöjen kanssa.” Tämä enteili jo muutaman vuoden kuluttua tapahtuvaa nuorisolain täydentämistä (2010) yksityiskohtaisemmillä säädöksillä

monialaisen yhteistyön organisoimisesta kunnissa, etsivän nuorisotyön järjestämisestä sekä näihin liittyvien nuoria koskevien tietojen luovuttamisen ehdoista ja käsittelystä. Hämmästyttävän nopeasti hyvin toimivan työpajatoiminnan rinnalle kehittyi lähes koko maan kattava etsivän nuorisotyön järjestelmä.

Nuorisoasiainneuvos Kimmo Aaltonen,
Helsinki, 2017

Kimmo Aaltonen on kirjoittanut ”Lähtö ja loitsu...” Nuoperin julkaisuun Lähtö ja loitsu – Suomen ja Viron nuorisoyhteistyöstä, 2007. Myös Nuoperin työelämähaastattelu 30.5.2011, TYKL/AUD/854.

Unohtumaton nuorisoseuramuistoni

Kotikylässäni Etelä-Pohjanmaan Haapaluomalla vietettiin vuonna 1948 nuorisoseuran 50-vuotisjuhlaa. Minäkin seuran nuorena jäsenenä sain olla mukana ja jopa kunniatehtävän seistä lippuvartiossa. Miten juhlallisena sen koinkaan: sini-valkoiset airutnauhat ja ensi kertaa päälläni oma Ilmajoen kansallispuku.

Tanhuja Turun nuorisoviikolla ”Muistojen Turku – Toiveiden Nuoris” vuonna 1958. Nuoperi/ RF030205.

Siinä oli hyvä katsella juhluvieraiden saapumista, ja huomasin myös kutsuvieraiden ryhmän. Monet heistä olivat jo harmaapäisiä, iän ja työn kumaraan painamia, mutta mikä jälleennäkemisen ilo! Miten pitkiä kädenpuristuksia, ilon ja liikituksen kyyneliä, naurua... Muistatko, muistatko... Se oli hyvin liikuttavaa.

Sillä hetkellä nuori nuorisoseuralainen ymmärsi, ettei kaikkein tärkeintä sittenkään liene se, että oppii kansantänhujä ja esiintymistä vaan se, että saa sitä kaikkea tehdä yhdessä toisten kanssa. Se yhdessä tekemisen ilo.

Olen ollut vuosikymmeniä mukana nuorisoseuratyössä, saanut monia ihania ystäviä ja kokenut hienoja elämyksiä. Kuitenkin tämä kokemus pienessä kotikylässäni on säilynyt kirkkaimpana mielessä vuosikymmenten yli. Ehkä juuri siksi, että koin sen kauas jääneessä nuoruuteni nuorisoseurassa.

Liisa Hautamäki, Oulu

1948

Pidennetään työaikaa kuudella minuutilla päivässä

Helsinki, sunnuntai 2016 klo 23.52

Makaan sängyssä lukemassa Kalle Kniivilän kirjaa Neuvostomaan lapset – Baltian venäläiset. Kirjaa voi muuten suositella, on mielenkiintoinen kuvaus Viron, Latvian ja Liettuan kielipolitiikasta. Puhelimesta tuleva värinä paljastaa sähköpostin saapumista. Laitan kirjan sivuun ja poimin puhelimen käteen. Tähän aikaan viikosta ja päivästä uskallan lyödä vetoa lähettäjistä, mutta aiheen suhteen voisi turvallisesti kehittää Veikkaukselle uuden tuottavan rahapelimuodon, ei ole vielä osunut nappiin. Tämä on tietysti näkökulmasta kiinni, riittävän leveästi määriteltynä asia on nuorisopolitiikkaa, se kun on niin laaja käsite, että sen alle mahtuu vaikka mitä. Mutta parasta tarkistaa, kuka ja mitä?

Näppäilen viestin esiin, kyllä vaan, erityisavustaja Matias Marttinen siellä joko lopettaa työviikkonsa myöhään tai aloittaa sen varhain. Kovasti ovat sympatiat erityisavustajan puolella, ministeri Sanni Grahn-Laasonen vastaa yksin koko opetus- ja kulttuuriministeriöstä, apunaan kaksi erityisavustajaa. Ottamatta kantaa siihen, onko yksi vai kaksi ministeriä parempi ratkaisu, niin erityisavustajien määrän roima vähentäminen on kuitenkin näin virkamiehen näkökulmasta ollut vähemmän harkittu ratkaisu. Erityisavustajien työkuorma ei tunnu olevan inhimillinen,

ja osittain se paine sitten vaikuttaa myös muihin henkilöihin ja toimintoihin.

Mutta mistä tarkalleen nyt voisi olla kysymys? Ministerin erityisavustaja kysyy nuorisolain uudistamisen prosessista. Kertoo, että on myös saanut eduskunnasta ohjausta lain valmisteluun. Tuo prosessikohta näyttää helpolta, mutta sitten onkin aika paljon toiveita. Kysymys kuuluu, olisiko mahdollista katsoa asap joitakin muotoiluja? Nuo muotoilut olisi kyllä hyvä keskustella ja pohdita yhdessä lainvalmistelun ydintiimin kanssa, Jaana Walldén on kuitenkin vapaalla maanantain ja tiistain ja Juha Post on pidemmällä lomalla.

Luen viestin toisen kerran. Mitenköhän nopeasti on ymmärrettävä ”asap” tähän aikaan? Keskellä työviikkoa se voisi normaalin tulkinnan mukaan ehkä tarkoittaa noin puolesta tunnista kahteen tuntia aikaa vastata. Koska en ole tietoinen siitä, että joku jossain juuri nyt neuvottelisi mistään, tulkitsen ”asap” tarkoittavan maanantaina aamupäivän aikana. Koska Jaana on vapaalla, eikä välttämättä lue sähköpostiaan heti aamulla, nousen ylös, etsin paperilapun ja kynän ja kirjoitan muistilapun itselleni ”laita tekstari Jaanalle”. Hänen kanssa voidaan puhelimitse keskustella, Juhaa en nyt ajatellut häiritä, pohditaan Jaanan kanssa, jos tarvitsemme juristilta apua.

Kömmä takaisin sänkyyn, kello on 23.58. Mikäli kilpailukysymys hyväksytään ja työ-aikaa pidennetään kuusi minuuttia päivässä, niin tuossa voisi henkisesti laskea, että maanantain pidennys tuli hoidettua. Tosin tätä nyt ei leimata tai raportoida Kieku-järjestelmään, eikä seuranta-koodiakaan tälle tule. Päätän olla pohtimatta työ-aikaa, lakia tai mitään muuta. Asetan puhelimen

herätyskellon pienen mietinnän jälkeen aikaan 6.45, silloin ehdin hyvin ministeriöön aamuksi kello 8.00.

Georg Henrik Wrede,
opetus- ja kulttuuriministeriö,
johtaja vuoteen 2018

Georg Henrik Wrede pääsi edeltäjiensä kanssa kuvaan samana päivänä, kun Kimmo Aaltosesta tuli nuorisoterveystoimikunnan puheenjohtaja 23.2.2012. Herrat vasemmalta: Olli Saarela, Kimmo Aaltonen, Taisto Kärkkäinen ja Jori Wrede. Kaija Hallikainen (keskellä) toimi kaikkien assistenttina, vaikka pääosin Taisto Kärkkäisen sihteerinä toimi Raili Lepistö. Kuva: Kirsi Alasaari Suomen Nuorisoyhteistyö Allianssi/Nuorisotyö-lehti.

2016

Kuusjärven (nyk. Outokumpu) kunnan nuorisonohjaajien peruskurssilla syksyllä 1958 harjoiteltiin tansseja virastotalon pihamaalla. Nuoperi/RF030413.

Tanssin ihmeellinen maailma

Opiskelin Suomen Nuoriso-opistossa Mikkeliissä 1970–71. Meillä kaikilla opiskelijoilla oli työntäyteinen, mielenkiintoinen opintokausi, johon sisältyi paljon niin teoriaa kuin käytännönharjoitteluaakin erilaisissa ryhmissä. Opiskelukavereillani oli ryhmätapaamisia alkoholiparantolan asiakkaiden kanssa pitkin talvea. Keväällä he päättivät järjestää päätösjuhlan tarjoiluineen ja ohjelmineen.

Meitä kutsuttiin opistolta muutama naisopiskelijakin mukaan. Siihen oli syynsä, koska ilta huipentui tansseihin. Ilta oli oikein mukava ja mieleenpainuva. Minun mieleeni jäi erityisesti yksi tanssi nuoren alkoholistimiehen kanssa. Hän pokasi minut tanssimaan. Ensi kosketus oli hyvin dramaattinen, sillä hän vapisi kuin haavanlehti aloittaessamme tangon. Minä ”vanhana tanssijana” olin rento ja pysyin kuviossa, jota hän

täristen aloitti. Yritin laukaista tilannetta muutamalla sanalla. Hän kuitenkin tärisi edelleen, kunnes sai sanotuksi: ”En ole koskaan tanssinut selvin päin!”. Tuon kerrottuaan tanssi alkoi sujua. Kehuin häntä ja kehotin hankkimaan lisää onnistuneita kokemuksia tanssin ihmeellisessä maailmasta.

Uskon hänen saaneen uuden kokemuksen myötä mahdollisuuden nauttia tanssin yhteiselosta, vaikka vain hetken verran kerrallaan.

Kirsti Mäntynen, Espoo

Myös Nuoperin työelämähaastattelu 20.2.2014, TYKL/AUD/1004.

1970

**SottiisiMoves veti hyvin yleisöä.
Kuva: Juhana Hakala, 2014.**

Vapaat kädet tehdä omalla tavalla

Olin työharjoittelussa Nuoperissa kesällä 2014. Hain paikkaa, koska halusin kokeilla muitakin työllistymisvaihtoehtoja kuin humanisteille usein tarjotun opettajuuden. Hakuvaiheessa sain myös toisen harjoittelupaikan, mutta valitsin Nuoperin. Valintaani olen jälkikäteen ollut erittäin tyytyväinen.

Harjoitteluni alussa työskentelin yliopistolla Kulttuurien tutkimuksen arkistossa, jossa digitoin lahjoituksena saatuja audiovisuaalisia tallenteita, videoita ja äänitteitä. Arkistoinnin lisäksi videoita tehtiin DVD-laatuiset kopiot käyttöä varten. Myöhemmin Turun kaupunginarkistossa työskennellessäni oli pääasiallinen toimeni käydä läpi pohjoismaiseen nuorisoyhteistyöhön liittyvää arkistoaineistoa ja digitoida olennaiseksi katsomani tiedot.

Arkistotöiden lisäksi olin järjestelmäkameralla ja muistiinpanolehtiöllä varustettuna Tampereella SottiisiMoves-nimisessä tanssitapahtumassa. Noin tuhannen kuvan viikonloppusaldosta valikoin, järjestelin ja editoin myöhemmin Nuoperille parhaimmat otokset arkistoitavaksi ja käytettäväksi myöhemmissä julkaisuissa. Kirjoitin myös pienet raportit tapahtumapäivistä.

Työtehtävieni määritelmä oli alunperin hyvin avoin, ja sain paljonkin vaikuttaa itse työn sisältöön. Erityisesti SottiisiMoves-tapahtumaan halusin ehdottomasti lähteä ja toteuttaa dokumentoinnin omalla tavallani. Työtehtävät edellyttivät jonkin verran tietoteknisiä valmiuksia ja erityisesti VHS-nauhojen digitoinnissa oman harrastunei-

suuteni kautta hankittu audiotekninen osaaminen tuli tarpeeseen. Kesän aikana opettelin käyttämään myös kolmea itselleni entuudestaan tuntematonta tietokoneohjelmistoa. Myöskin valokuvaus oli uusi tuttavuus.

Mieluisin ja mieleenpainuvien työtehtävien oli erityisesti SottiisiMoves-tapahtuman valokuvaus. Reissu oli monella tapaa opettavainen. Tajusin, että tuollainen keikkatyö on varsin raskasta, mutta myös antoisaa. Aikatauluista ja aikaansaamisesta on itse pidettävä huoli. Tein viikonlopun aikana noin 12–13-tuntisia päiviä kamera kaulassa ja muistilehtiö kädessä. Koska tapahtuma veti Tampereelle koko SottiisiMovesin aikana lähes 40 000 ihmistä, olivat hotellit myös täynnä alan ihmisiä, joten iltaisin oli hyvin aikaa verkostoitua hotellin aulabaarissa.

Nuoperin Minna ja Terhi olivat tukenani kaikissa mahdollisissa työhön liittyvissä ongelmissa, ja kommunikaatiomme oli mutkatonta. Minulla oli hyvin vapaat kädet tehdä työtäni kuten parhaaksi katsoin, ja arvostan ”esimiesteni” luottoa osaamiseeni ja työmotivaatiooni. Muistelen heitä lämmöllä ja pidän harjoittelujaksoani yhtenä työurani antoisimmista. Myöhemmin päädyin työskentelemään mm. litteroinnin parissa, jolloin arkistoaikana opitut tietotekniset taidot olivat hyödyksi.

Juhana Hakala

Maailman nuorison ja ylioppilaiden festivaalit

Noin 12 000 nuorta idästä, lännestä ja etelästä saapui kesällä 1962 Helsinkiin Maailman nuorison ja ylioppilaiden VIII rauhan ja ystävyyden festivaalille. Tunnelma oli jännittynyt, sillä vastustajat pitivät festivaalia kommunistinuorison juhvana.

Rauhan ja ystävyyden festivaali Helsingissä oli kylmää sotaa kulttuurin keinoin. Haasteista huolimatta yksi Suomen historian suurimmista kansainvälisistä tapahtumista kyettiin toteuttamaan mallikkaasti.

Festivaaliviikolla Helsingissä ihastuttiin ja viihdyttiin, tanhuttiin ja twistattiin, paettiin kyynelekaasua ja loikattiin länteen. Myös tasavallan ikinuori presidentti Urho Kekkonen puettiin festivaaliliinaan.

Joni Krekola: Maailma kylässä 1962 – Helsingin nuorisofestivaali, 2012. Takakansiteksti.

**Helsingin festivaalien avajaiskulkuetta.
Nuoperi/RF2005:640.**

Kirjatietouden lisäksi on festivaalimuistoja Nuoperille kerääntynyt työelämähaastatteluista. Tapahtumissa ovat olleet mukana mm. Anneli ja Teuvo Hömppi sekä Eino Laitinen.

Vuoden 1962 Helsingin festivaalit ovat jääneet niin Teuvo kuin Anneli Hömpin mieleen. Eri-tyisesti päättäjäisjuhla Kaivopuistossa oli hieno ja vaikuttava. Niissä muisteltiin Hiroshiman atomipommin pudotusta toisen maailmansodan päätteeksi ja pommituksen vaikutuksia Japaniin ja maailmaan yleensä. Pommi pudotettiin siis samana päivänä, mutta vuosia aiemmin, kuin päätösjuhlat pidettiin.

Anneli Hömppi oli festivaaleilla suuren latinalaisamerikkalaisen ryhmän huoltajana ja tulkkina ja hän muistaa myös minkä vaikutuksen latinoiden sambakulkue teki suomalaisiin katselijoihin. Iloinen kulkue oli hyvää mainosta, sillä festivaalien alkaessa oli niiden vastaanotto nihkeä ja esimerkiksi osallistujien autoja kivitettiin. Myös lehdistön asenne oli torjuva. Helsingin Sanomat ei kommentoinut tapahtumaa mitenkään ennen

kuin presidentti Kekkonen osallistui unkarilaisten juhlaan. Mutta festivaalien edetessä myös suomalaiset tulivat asialle myötämielisemmiksi, joten päätösjuhla oli jo senkin puolesta miellyttävä.

Teuvo Hömppi tietää ihmisiä, jotka kantoivat CIA:n painamia lentolehtisiä suoraan roskeen, tarkalleen ottaen Kulttuuritalon keskuuniin festivaalien aikana. Lämmitystä tarvittiinkin, sillä kesä oli ollut viileä. Ihmiset olivat ilmoittautuneet vapaaehtoisiksi lehtienjakajiksi, tosin he saivat maksun työstään amerikkalaisilta (siis lehtisten jakamisesta, ei polttamisesta). Hömppi oli itse ranskalaisten osallistujien tulkkina ja huoltajana, joten hänellä riitti puuhaa. Esimerkiksi Francon espanjalaiset kätyrit yrittivät soluttautua ranskalaisten kautta vakoilemaan espanjalaisten käytöstä festivaaleilla. Hömppi sai asian selville ja vei ei-toivotut osallistujat Turkuun ja varmisti, että he myös poistuivat laivalla maasta.

Hömpin pariskunnalla on vakuuttava kokemus maailman nuorison festivaaleista, vaikka Teuvo Hömppi ilkeästi toteaa, että vaimo on päässyt kokemaan yhden tapahtuman enemmän kuin hän, Moskovan festivaalit 1957.

Anneli ja Teuvo Hömppi, Vantaa

Nuoperin työelämähaastattelu 11.4.2005,
TYKL/AUD/108–109 ja TYKL/SPA/341.

Festivaaleja järjestettiin periaatteessa neljän vuoden välein. Ajoittain väliä venytettiin tai lyhennettiin. Vuonna 1962 Helsingin festivaaleilla Eino Laitinen teki töitä miltei yötä päivää.

Hän asensi valoja ja laittoi muutenkin tiloja tapahtumakuntoon ja tilaisuuksien jälkeen siivosi paikkoja puhtaaksi. Saattoi siinä hiukan Kulttuuri-talon keskuuniin lämmetä Laitisen toimesta.

Vuonna 1973 festivaali järjestettiin Berliinissä. Tuolloin Laitinen osallistui festivaaleille STT:n kirjeenvaihtajana. Hän raportoi festivaaleilta säännöllisesti ja monissa maakuntalehdissä oli hänen juttujaan. Festivaali olisi haluttu järjestää useammin kapitalistisissa maissa, mutta tavoitteessa onnistuttiin vain kaksi kertaa: Wienissä vuonna 1959 ja Helsingissä kolme vuotta myöhemmin.

Vuonna 1967 festivaali oli tarkoitus järjestää Algeriassa, mutta siellä tehtiin vallankaappaus. Suomesta tapahtumaan oli menossa 800 nuorta. Heille järjestettiin korvaukseksi kolmen viikon junamatka Neuvostoliitossa. Osallistujat asuivat junassa, kävivät suihkussa asemilla pressujen takana ja matkustivat Mustanmeren tienoilla. Matkasta jäi hienot muistot. Vuonna 1978 festivaalit pidettiin Kuubassa, siellä Laitinen oli mukana valtuuskunnan jäsenenä.

Eino Laitinen, Raisio

Nuoperin työelämähaastattelu 19.1.2004,
TYKL/AUD/50.

Helena Kempas on kirjoittanut osallistujan kokemuksia vuoden 1973 Berliinin festivaaleilla ja Agit Prop -yhtyeen innostavasta matkamusiikista Nuoperin julkaisuun ”Mansikkahilloa ja karjalanpiirakkaa. Suomen ja Saksojen nuorisoyhteistyöstä”, 2011.

Siitä se ajatus sitten lähti!

Kesäkuussa 2002 lähti käyntiin jotain ihan uutta nuorisotyön saralla. Nuorisotyön perinteen tallentaminen aloitettiin kolmivuotisprojektina Turun maakuntamuseoon sijoitetun työntekijän voimin. Markku matkusteli ja teki pohjatöitä luomalla haastattelulistaa, keräämällä tietoja tallennetuista aineistoista ja käynnistämällä näyttelyn suunnittelun.

Lokakuussa 2003 työntekijä vaihtui Nuoperin Minnaksi. Sen jälkeen ovatkin työntekijävaihdokset olleet nollassa. Onneksi vuonna 2007 mukaan saatiin Terhi, ettei ihan yksin tarvitse puurtaa.

Kymmenvuotisjuhlissamme 2012 pidimme pienen puheen, jossa mietimme, mikä on ollut meille parasta Nuoperissa. Kiitos vain kaikille, erityisesti Nuorisotyön Senioreille, kun Nuoperin perustitte, on ollut ilo olla itseään paremmassa seurassa pian 20 vuotta!

Tämän 100+-teoksen samoin kuin Nuoperin 10-vuotisjuhlatoimintakertomuksen voi myös ladata ja lukea verkkosivuillamme www.nuoperi.fi.

Nuoperin Minna ja Terhi

Minna Terhi

Työpajatoiminta alkuun Elimäellä

Kaksikymmentäyksi vuotta sitten, vuonna 1995, sain esimieheltäni tehtäväksi perustaa Elimäelle nuorten työpajatoiminnan. Olin tullut juuri hoito-vapaalta ja mietin, että apua, mitähän se työpajatoiminta oikein on. Äkkiä sitten otin selvää, missä nyt mennään ja mietin, että mitä siellä työpajassa oikein tehdään. Ajattelin, että siellä varmaan tytöt ompelevat ja pojat tekevät puutöitä. Soitin ompelijaystävälleni ja pyysin häntä kirjoittamaan paperille mitä hän tarvitsisi, jos perustaisi ompelimon. Seuraavaksi soitin paikalliseen S-Markettiin ja kysyin mitä tarvitaan, kun perustetaan puusepän verstaas. Siellä rupesivat nauramaan, että kuule tyttö. Eivät ottaneet minua tosissaan. Puutöitä harrastava mieheni sitten listasi mitä kaikkea tarvitaan, kun perustetaan tällainen puuverstaas. Ja tutulta ompelijalta sain listan ompelimon tarvikkeista. Jotta minulle ei taas naureskeltaisi markkin rautaosastolla, otin mieheni mukaan mennessäni ostamaan puusepän välineitä. Hän opasti, että tarvitaan tämä ja tämä ja tämä. Minulla oli käytettävissäni 30 000 markkaa.

Tämä oli syksy, ja ajattelin, että työpajatoiminta alkaisi tammikuussa. Otin yhteyttä työvoimatoimistoon ja haastattelin jo valmiiksi miehen, joka alkaisi vetää työpajaa. Olin tietysti jo tehnyt ministeriöönkin kaikki paperit ja neuvotellut Kimmo Aaltosen kanssa, että Elimäellä sitten alkaa tämä nuorten työpajatoiminta, että rahaa varmaankin saadaan. Olin myös käynyt paikallisten yrittäjien kanssa puhumassa, että työpaja-

toiminta ei tule haittaamaan yrityksiä. Työpajan ohjaajakin aloitti työt jo joulukuussa, kun työvoimatoimistosta saatiin palkkaukseen rahat.

No, se oli marraskuun loppua tai joulukuun alkua, kun luin sitten lauantaina Kouvolan Sanomista, ketkä olivat saaneet ministeriöstä avustusta. Vehkalahti oli saanut rahaa, mutta Elimäkeä ei ollut listalla. Olin aivan hädissäni, että mitä ”piip”. Sain siinä aivan kohtauksen. Olin nämä kaikki hommannut valmiiksi, emmekä saakaan rahaa. Onneksi siinä oli se viikonloppu aikaa miettiä. Ja kun maanantai koitti, soitin ministeriöön Kimmo Aaltoselle, että mitä minä luen täältä lehdestä. Lupasit ne rahat, missä ne rahat ovat? Kimmo Aaltonen selitti minulle asiaa, ja minä olin, että ei kuule, täällä on kaikki valmiina ja on tehty just niin kun sinä olet sanonut. Mihin ne rahat menivät? Ne menivät Vehkalahdelle. Miten ne sinne menivät, minulla oli valmiit suunnitelmat. No, Vehkalahti oli ehkä parempi. Minä olin vaan, että vai niin, mutta hyvät ovat suunnitelmat Elimäelläkin. Tarvitsemme ne rahat, että meillä on valtuuston kokous silloin ja silloin ja minulla on kuule kaikki hankittuna ja hommattuna, minun on saatava ne rahat. Kimmo Aaltonen myöntyi, että ehkä hän sitten teki virhearvion, että saat rahat sitten kevään lisäbudjetista. Sanoin, että tämä ei riitä. Kunnanjohtajalle pitää tulla kirjallinen tieto asiasta. Aaltonen sitten lähetti faksilla kunnanjohtajalle tiedon, että rahat tulevat varmasti. Minä kävin itse puhumassa

Laajaniemelle, että ne rahat kyllä tulevat, ja tuli se faksikin.

Sitten oli se valtuuston kokous. Sanoin Laajaniemelle, että työpajalle on annettava mahdollisuus, että minä tiedän mitä on olla työttömänä, että valtuuston on tehtävä pajatoiminnasta myönteinen päätös. Valtuusto teki, ja rahoitus oli varmistettu. Eräs työkaverini siinä ihmetteli, että mitä sinä Tuula olet kuitenkin noin valkoinen ja järkyttynyt. Kerroin, että minulla on muuten kaikki ihan valmiina, mutta ei ole tiloja. Työpajan ohjaaja aloitti Korian monitoimitalolla, kun ei muuta ollut tarjolla. Työkaverini keksi siihen, että Korian vastikään lakkautetussa varuskunnassahan on jonkinlainen puuverstas, mennään katsomaan. Siellä voisi olla hyvä paikka työpajalle. Niin meille lopulta järjestyi paikka, ja minäkin aloin rauhoittua. Siellä se alkoi. Meillä oli työpajalla ensin neljä poikaa ja heillä tämä työvoimatoimiston kautta palkattu ohjaaja. Kun mietin, miten ompelupuolen kanssa sitten toimitaan, ohjaaja kertoi osaavansa opettaa myös ompelua, vaikka miesmerkkinen olikin. Silloin otin työpajalle kaksi tyttöä lisää eli aloitimme kuudella nuorella.

Tänä päivänä työpaja on osa OTE Nuorten työpajat -toimintaa. Siitä se vaan lähti. Pitää olla rohkeutta ja uskallusta. Tämän jälkeen Kimmo Aaltonen kyllä tunsu minut aina.

Tuula Soininkallio, Kouvola

Myös Nuoperin työelämähaastattelu 23.2.2016,
TYKL/AUD/1108.

Muistoja Varkauden nuorisovaaleista

Minut valittiin vuonna 1957 Varkauden kauppalan nuoriso-ohjaajaksi. Tulin tehtävään suoraan pystymetsästä. Olin tehtävässä ensimmäinen, eikä kukaan pystynyt neuvomaan miten asioita pitäisi hoitaa. Sain vapaasti suunnitella työni. Ensimmäinen tehtäväni oli tutustua paikkakuntaan ja kunnalliseen hallintoon. Seuraavana nuorisoyhdistyksiin, jotka halusivat, että käyn heidän kerhoissaan askarruttamassa, laulattamassa, leikkittämässä, kilpailuttamassa jne. Mutta eihän tämä voinut olla kunnallisen nuorisotyön tarkoitus. Siispä ryhdyin miettimään mikä hyödyttäisi nuorisoa ja koko kauppalaa. Osallistuin opetusministeriön ja Nuorisotyöntekijäin Liiton järjestämille kursseille sekä seminaareihin saadakseni jonkinlaisen kuvan kunnallisesta nuorisotyöstä. Lopulta päädyin siihen, että järjestetään Varkaudessa nuorisovaalit, jotka noudattavat soveltuvin osin kunnallista vaalilakia.

Aloitin valmistelut nuorisoyhdistyksistä, urheiluseuroista, ammattikoulujen ja oppikoulujen oppilaskunnista. Sain heidän edustajansa innostumaan ideasta. Siihen aikaan alaikäraja kunnallisvaaleissa oli 21 vuotta. Esitin nuorisotyölautakunnalle, että nuorisovaalit järjestettäisiin 15–20-vuotiaille ja ”puolueita” olisivat nuorisoyhdistykset, urheiluseurat, ammatti- ja oppikoulut. Valittava nuorisovaltuusto toimisi kaksi vuotta. Periaatteessa sain lautakunnan hyväk-

synnän, mutta ajankohta jäi avoimeksi. Suunnitelman laatiminen jätettiin tehtäväkseni.

Tilaisuus vaalien toteuttamiseen tuli, kun sain tietää, että vuonna 1962 Varkaus saa kaupunkioikeudet. Se pisti suunnitteluun vauhtia ja innostusta nuorten puolueryhmiin. Henki oli se, että nyt näytetään koko Suomelle mitä Varkauden nuoret saavat aikaan. Vaalit päätettiin pitää 14.10.1962. Nuorisovaltuuston toimintakausi olisi vuodet 1963–1964. Kaikille henkikirjojen mukaan vuosina 1942–1946 syntyneille 1960 varkautelaiselle lähetettiin vaalikortit, joiden osoitteet kirjoitettiin talkoilla. Vaalitulaisuuksia, kokouksia ja tiedotustilaisuuksia järjestettiin useita kymmeniä. Näyttävimpiä tempauksia olivat vuosimallin 1928 Fordin vedon maailmanennätys 18 kilometriä, leikkimielinen ottelu oikean valtuuston ja urheiluseurojen joukkueiden kesken sekä muotimessut ja vaalihulinat. Lisäksi kaikki puolueet yhdessä kävivät nostamassa perunat 12 talon pelloilta 215 hengen voimin ja verta luovutti 105 nuorta. Ammattikoulujen mottona oli: ”Alku aika hankalaa mutta lopussa palkka nousee!” Oppikoulujen tunnus oli: ”Me sen teemme!” Nuorisoyhdistyksillä tavoitteena oli nuorisotalo ja urheiluseuroilla urheilutalo Varkauteen. Ehdokkaita oli kaikkiaan 158, joista 41 valittiin nuorisovaltuustoon. Valtuuston jäseniksi pääsi 16 oppikoululaista, 12 ammattikoululaista, kahdeksan ehdokasta

**Varkauden nuorisovaalien äänestyspaikalla
14.10.1962.**

urheiluseuroista ja viisi nuorisoyhdistyksistä. Nuorisotyölautakunta kustansi kaikki ns. viralliset menot, mutta mainokset, tilaisuudet ym. menot jäivät puolueiden kustannettaviksi. En olisi ikinä uskonut millä vauhdilla ja vastuulla kaikki tapahtui. En mitenkään pystynyt seuraamaan kaikkia tempauksia, saati sitten tekemään raporttia kaikista tapahtumista. Me sen teimme!

Eikä tämä vauhti jäänyt vain nuorisovaaleihin. Varsinainen nuorisovaltuuston toiminta osoitti mihin nuoret pystyvät vauhtiin päästyään. Seuraavana tapahtumana olivat 6.–8.9.1963 Modernin Kulttuurin Päivät, joista Varkaus tuli kuuluisaksi koko maassa, jopa ulkomaillakin. Tosin kuuluisuus johtui skandaalista, joka sai alkunsa paneelikeskustelusta. ”Vihaiset nuoret miehet” Pentti Saarikoski, Eero Piimies, Juha Virkkunen, Heikki Soininen ja Väinö Putkonen ärsyttivät alustajana toimineen opetusneuvos Yrjö Kallisen välihuudoillaan ja asiattomilla kommentteillaan niin pahasti, että Kallinen marssi ulos. Tämä aiheutti

kaaoksen kutsuvieraissa, jotka päivien suojelijan rouva Glöersenin johdolla seurasivat Kallista. Paneelikeskustelu päättyi lopulta siihen, kun Pentti Saarikoski marssi ulos.

Modernin Kulttuurin Päivät kuitenkin jatkuivat. Päivillä esiintyivät elokuvaohjaaja Jörn Donner (palkittiin samana iltana Venetsian filmijuhlilla ensimmäisellä palkinnolla parhaasta esikoisohjauksesta), Heikki Partanen ja Juha Soininen sekä Unto Pusa. Konsertteja ja esityksiä pitivät Harri Nikkonen, Esa Pethman ja Carola, Kari Rydman sekä Riitta Vainion modernin tanssin ryhmä.

Mitä tämä kaikki sai aikaan?

Varkaudessa vieraili nuorisovaalien ja Modernin Kulttuurin Päivien tiimoilta parisen kymmentä eri aikakauslehtien toimittajaa ja valokuvaajaa, radiotoimittajia, paikallis- ja aluelehtien toimittajia sekä yleisöä läheltä ja kaukaa. Yhteydenottoja sateli kirjeitse ja puhelimella. Minulle tämä antoi melkoisen kulttuuripläjäyksen, samoin kuin kaikille päivien osallistujille. Sain mainetta nuorisotyöntekijänä ja uskoa nuorten aktiivisuuteen sekä kokemusta kunnalliseen nuorisotyöhön.

Seuraavana vuonna 1964 nuorisovaltuusto järjesti Modernin Poliitiikan Päivät ilman skandaalia sekä muita pienempiä tapahtumia.

Heikki Hämäläinen, Kuusankoski/Kouvola

Myöhemmin myös Kuusankosken kaupungin nuorisotoimenjohtaja

Kuva kirjoittajalta.

1962

Nuorisotyön opiskelijat,
nursot, Tampereelta
harjoitusleirillä Vieremällä
toukokuussa 1956. Kevät oli
kylmä ja järvet vielä jäässä.
Nuoperi/RF04116.

Paleleva poika

Olin Sulkavalla Suomen Partiopoikajärjestön suurleirillä vuonna 1953. Olimme suurella iltanuotiolla, kaikki 2.300 leiriläistä. Istuin edessä, lähellä partioylijohtaja Verner Louhivuorta. Huomasin, että hän tarkkaili sivulla istuvia leiriläisiä. Kun sitten tuli yhteislaulun vuoro, Louhivuori nousi paikaltaan ja lähti kävelemään telttakylään päin. Ihmettelin, minne hän nyt lähti kesken nuotio-ohjelman, mutta ajattelin sitten, että ehkä hänen piti mennä telttaan lepäämään. Pian Louhivuori kuitenkin palasi takaisin kantaen käsi-varrellaan huopaa. Ilta olikin muuttunut vähän viileäksi. Mutta ylijohtaja ei tullut omalle paikalleen, vaan kiersi nuotion ja käveli sivulla istuvien leiriläisten joukkoon. Sieltä hän etsi pienikokoisen leiripojan, jolla oli yllään vain lyhytaihainen paita. Louhivuori kietoi huopansa hämmästyneen leiripojan ympärille, sanoi tälle jotakin ja palasi hymyillen omalle paikalleen.

Olin edellisenä vuonna tullut Tampereen Harjun seurakunnan poikatyönohjaajaksi. Nyt välähti mielessäni kuva siitä, miten minun pitäisi toimia Pispalan poikien parissa. Sielläkin oli monta ”palelevaa” poikaa, jotka kaipasivat lämpöä, ihmistä joka avaisi oven, ottaisi lähelleen, kuuntelisi ja ymmärtäisi. Tämä partioylijohtajan esimerkki on antanut työlleni suuntaa 25 vuoden ajan.

Kalervo Savolainen

Teoksesta Veri veti nuorisotyöhön.
Suomen poikien ja tyttöjen keskus ry, 1991.

1953

Hän löysi kielen,
joka riisui suoja-
varustukset. Sanottava
meni perille.

Ei meistä
taida olla
tähän
erikois-
nuorisotyöhön.

100 TARINAA NUORISO TYÖSTÄ KERRO OMASI!

Vesi
ulottui jo
melkein
vaeltajien
vyötärölle
asti.

Leiriläiset
olivat
päättäneet
yllättää
ohjaajat.

Kerro mikä tärkeä oivallus, hauska sattumus tai koskettava tilanne on painunut mieleesi erityisen lujasti. Mikä on sinun nuorisotyötarinasi?

Nuorisotyön tallentamiskeskus Nuoperi kerää nuorisotyöhön liittyviä tarinoita eri puolilta Suomea. Sata tarinaa nuorisotyöstä julkaistaan Suomen juhluvuonna 2017.

Lähetä tarinasi meille 31.5.2016 mennessä:
kontakti@nuoperi.fi tai Nuoperi-keskus, 20014 Turun yliopisto

Liitä tarinaan tapahtumavuosi ja -paikkakunta, sekä tietysti nimesi. Tarinan tulee olla puolesta sivusta sivuun pitkä ja voit halutessasi liittää siihen myös kuvan.

Lisätietoa: www.nuoperi.fi

Heräsin yöllä ja kirjoitin
ylös pari mieleen
palkähtänyttä ehdotusta.

Pelkkää juhlaa!

Suomi 100 vuotta! Ja Nuoperi 15! Vuonna 2017 myö oltiin jo viistoistavuotisia! Ja savon murre oli kuulomma seksikkäintä mitä immeiset Suomen muassa tiesi. Sen kunniaksi piti sanoa hölökyn-kölökyn. Ihan ittellemme!

Aloitimme synttärjuhlinnan heti tammikuussa julkaisemalla verkkosivuillamme 100 tarinaa nuorisotyöstä. Tämän saman kokonaisuuden, jota nyt virkistettynä versiona luet. Ensimmäiset jutut saimme kerättyä jo edellisen vuoden keväällä Allianssin seminaariristeilyllä, kun yhdistimme voimamme Nuorisotiedon kirjaston kanssa. Houkuttelimme myös nuorisotyön senioreita ja nykyisiä nuorisotyöntekijöitä tarinoimaan, ja joitakin katkelmia poimimme aiemmin tekemis-tämme haastatteluista ja kirjoistakin. Tasan 100 nuorisotyötarinaa tuli kokoon, ja paketoimme ne iloisen väriseen lahjapakkaukseen.

Painatimme myös 100 tarinaan liittyviä kirjanmerkkejä, joita jaoimme keväällä Tampereen nuorisotyöpäivillä. Kirjanmerkkeihin valikoitui Kempaksen Helenan mitä passelein Nykäsen Matin sanailua mukailema lausahdus: Nuorisotyö on ihmisen parasta aikaa. Tampereella juhlimme teini-ikäisyyttämme muiden nuorisotyöpäiville osallistuvien seassa upealla Ismo Alangon soolokeikalla Pakkahuoneella.

Toukokuussa oli taas aihetta juhlaan, kun saimme uuden kirjamme: ”Nuorisotyön suku-

polvet XYZ – Kokemuksia kirjaimista” ulos painosta. Meillä oli tuuria, kun mukaan lähti mukavia tyyppejä avaamaan omia sukupolvikokemuksiaan ja kuvittajaksi innostui nuori turkulainen sarjakuvantekijä Kris Keränen. Krisin Ahistunu Pupu on tutustumisen arvoinen heppu!

Syksylläkään emme malttaneet himmailla vaan jatkoimme juhlatouhuja tekemällä muistikirjan, jonka kuvitukseksi kokosimme Nuoperin julkaisujen ja seminaarien mainosjulisteita, kirjankansia ja koottuja lausahduksia nuorisotyön, ja Nuoperin, ihanuudesta. Muistikirjoja lähti kymmenittäin joulutervehdyksinä eri puolille Suomea.

Vaan niinhän se on, että kaikki päättyy aikaan. Vauhdikkaan juhlavuoden lopussa päättyi myös meidän palvelu- ja kehittämiskeskusaikamme. Nuoperi porskuttaa itsenäisenä, ja seuraava suuri juhlavuosi on 2022!

Nuoperin Minna ja Terhi

Oikeita rasavillejä

Mutta ylioppilaana se sitten varsinaisesti alkoi. Ensin NMKY:ssä ja sitten YKY:ssä. Sattui niin, että jouduin asumaan samassa portaassa maisteri Yrjö Karilaan kanssa. Hän oli niihin aikoihin Helsingin NMKY:n pääyhdistyksen poikaosaston johdossa ja kaipasi kipeästi apulaisia työhön. Eräänä iltana hän tuli luokseni ja sai kuin saikin minut suostutelluksi rupeamaan poikakerhon johtajaksi.

Mutta millaisen kerhon! Oikeita rasavillejä pääkaupunkilaispoikia, joita hädin tuskin sain kurissa pidetyksi, saatikka sitten hiljentymään Raamatun ääreen. Monien epäonnistuneiden ja masentavien kokemusten jälkeen työ kuitenkin alkoi luistaa, jopa tuntui suorastaan mielenkiintoiseltakin. Ja niin jatkoin muistaakseni koko ylioppilasajan näiden poikien kanssa, joista erityisesti jäi mieleen kerhomme sihteeri, tuleva pastori Eino Alitalo.

Rovasti Heimer Virkkunen

Teoksesta Tottelimme taivaallista näkyä. Tunnetut nuorisotyöntekijät kertovat. Kirkon Nuoriso, 1949.

Viipurin Toukolan settlementin poikia urheilemassa vv. 1924–1939, jolloin heitä ohjasi Ilmari Rinne. Nuoperi/RF05462.

1920

Turunmaan Sotilaspoikaleiri Pensarissa vuonna 1942. Leirin vetäjänä Ilmari Rinne. Nuoperi/RF05452.

Sotilaspojat

Jatkosodan aikana Suomessa katsottiin tarpeelliseksi organisoida sotilaspoikien toiminta uudelleen, ja vuonna 1941 kotijoukkojen komentaja kenraaliluutnantti Lauri Malmberg antoi perustetulle järjestölle nimen Sotilaspojat, Runebergin runon mukaan. Siis muodostettiin sotilaspoikajärjestö, joka oli hallinnollisesti itsenäinen, mutta totta kai se oli suojeluskunnan rinnakkaisjärjestö, toimi yhdessä paikallisten suojeluskuntien kanssa. Vuonna 1943 jäseniä oli jo 72 000 ja osastoja oli 684. Tämä oli suurin poikajärjestö mitä Suomessa oli, eikä taida tällä hetkelläkään olla suurempaa.

Sotilaspoikien periaatteena oli rauhan aikana se, että poikia ei aseisteta. Sehän meillä on ollut yleisperiaate, että naisia ja poikia ei aseisteta vaan sotaa käyvät miehet. Mutta sitten sodan aikana tästä oli kyllä luovuttava, ja vanhimmat sotilaspojat joutuivat todella aseellisiin tehtäviin. Mutta noin periaatteessa sotilaspoikien koulutusohjelma oli hyvin paljon samanlainen kuin toiminta partiossa. Ulkoilmaelämä, omatoimisuus, liikuntaharjoitukset, urheilukilpailut jne., ne olivat sitä ydintä sotilaspoikatoiminnassa. No, sitten sodan aikana pojat osallistuivat muiden kansalaisjärjestöjen ohella hyvin monipuolisesti valta-

kunnan sotaponnistuksiin esimerkiksi keräämällä teollisuuden raaka-aineeksi sopivaa materiaalia. Sodan aikanahan todella kierrätettiin. Nykyään puhutaan kierrättämisestä, mutta sodan aikana se oli tärkeää. Metallit, romut, lumput, käytöstä poistetut vaatteet kerättiin ja käytettiin uudelleen raaka-aineeksi mikäli suinkin mahdollista. Sotilaspojat olivat hyvin tärkeässä roolissa tätä materiaalia keräämässä.

Sitten nämä mottitalkoot. Siis sotien aikanahan öljytuotteet, bensiini ja öljy, ne varattiin puolustuslaitokselle ja kotirintamalla oli tultava toimeen ilman. Sen vuoksi autotkin kotirintamalla varustettiin puukaasuttimilla ja sitä varten tarvittiin pilkkeitä, ja juuri tämä pilkkeiden teko oli yksi sotilaspoikien oikein erittäin tärkeä tehtävä. Puu, koivuahan se enimmäkseen oli, lehtipuuta, noin kymmenen kertaa kymmenen suuruisiin paloihin pilkottiin, sahattiin ja kirveellä pilkottiin. Se vaati paljon käsityötä, ja siinä pojat olivat hyvin tärkeitä.

Joo, ja sitten lähettitoiminta. Katsokaas, ei silloin ollut kännyköitä taskussa, vaan kun tieto piti toimittaa, niin varmin ja paras oli lähetti. Ei ollut edes lankapuhelimia muuta kuin siellä täällä maaseudulla. Siksi lähettitoiminta oli yksi sotilaspoikien hyvin tärkeä tehtävä, polkupyörällä.

1941

Sitten ilmavalvonta oli sellainen. Lottien ohella sotilaspojat suorittivat erittäin tärkeää ilmavalvontaa. Yksi kaikkein tunnetuimpia ilmatorjunta-tehtäviin osallistuneita sotilaspoikia on Lasse Pöysti eli Olli Suominen (elokuvarooli). Hän oli Helsingissä ilmatorjuntatykistössä mukana, siis oikein aseellisissa tehtävissä, miesten töissä. Ja sitten sankarihautajaisiin osallistuminen oli yksi tehtävä. Kun sankarivainajia haudattiin, mukana oli liput ja sitten kunniakomppania, ja sankarihautajaisten päätteeksi ammuttiin kolme kunniapaukusta. Sotilaspojat saattoivat olla mukana tässä kunniavartiossa vartijoina ja sitten ampu-
massa näitä kunnialaukauksia. Ne ammuttiin puupanoksilla, ei kovilla.

Siis meidän asuimme Lieksassa, isäni oli rajavartiostossa. Lieksassa ei ollut kovinkaan paljon organisoitua toimintaa. Se oli sotatoimialuetta ja Lieksan kasarmi oli saksalaisten hallussa, joten lähettiäkään ei tarvittu. Me sotilaspojat teimme mottitöitä ja sitten näitä pilkkeitä, se oli meidän pääasiallinen tehtävämme. Sadonkorjuuajana kävimme auttamassa heinätöissä ja viljan-
korjuussa. Puolustuslaitoksen auto vei meidät johonkin aamulla ja kävi illalla hakemassa. Se oli sitä meidän toimintaa.

Sotilaspoikatyö loppui 11.11.1944. Sodan jälkeen seurasi sitten sellainen hiljaiselon kausi, ja vasta sen jälkeen, kun Neuvostoliitto oli kadonnut 1990-luvun alussa, niin sen jälkeen vasta voitiin ryhtyä tähän perinnetyöhön ja syntyivät nämä perinnejärjestöt.

Kullervo Hantula, Kaarina.
Nuoperin haastattelu 26.4.2016.

Väinö Sinervo osallistui sodan aikana myös Sotilaspoikien toimintaan, johon hän liittyi, koska hänen isänsä toimi suojeluskunnassa. Sotilaspojissa Sinervo oli vuoteen 1943 asti. Toiminta oli vapaata (pelit, leikit ja urheilu, erityisesti pesäpallo), mutta isän kuoltua Sinervo jäi toiminnasta pois. Sotilaspojilla oli myös paljon talkoita, joissa kerättiin Suomelle tärkeitä tarvikkeita aina kaisloista lumppuihin. Sotilaspoikana Sinervo toimi mm. viestinviejänä suomalaisten joukkojen välillä. Viestien vieminen oli jännittävää ja pelottavaa puuhaa, desantteja sai pelätä koko ajan. Sinervo ei ollut aseistettu, joten minkäänlaisia puolustusmahdollisuuksia ei olisi ollut, jos poika olisi tavoitettu viestin viemisestä.

Väinö Sinervo 17.5.2005, TYKL/AUD/111.

Olavi Sipilä kuului Sotilaspoikiin, joka ensin oli IKL:n alainen, mutta josta sitten kehittyi oma toimintamuotonsa. Sotilaspojat tekivät mm. talkoita ja valvoivat Jäkärlän rautatiesiltaa öisin. Usein hämärässä pensaikot ja puut tekivät mieliku-
tukselle kepposia, eikä kivääriä uskaltanut laittaa selkään, vaan pitää jatkuvasti sylissä. Onneksi aseiden käyttö oli tuttua metsästyksen kautta. Rautatiesillalle ei saanut päästää ketään. Sotilaspojilla oli yhtenäiset univormut ja se lisäsi ryhmien yhteenkuuluvuutta.

Olavi Sipilä 13.1.2004, TYKL/SPA/234.

Ymmärrystä

Tein vuonna 2014 verkossa töitä vaikeassa elämäntilanteessa olevien ja väkivaltaa kohdanneiden nuorten kanssa. Muistan erään nuoren, joka oli sekavassa mielentilassa ja päihteiden vaikutuksen alaisena päätenyt paikkaan, jossa hänet oli hakattu pahasti. Hän kertoi tilanteestaan keskustelufoorumilla, ja vastasin siihen parhaimpani mukaan lempeästi ja ymmärtäväisesti. Nuori vastasi minulle: ”Arvostan, että välitöt ja vaivauduit kommentoimaan. Ei kovin moni välitä, ymmärrä YHTÄÄN.” Hän jatkoi kertomalla, mitä oivalluksia tilanne oli jälkeinpäin aiheuttanut ja miten hän oli jo pienin askelin lähtenyt parantamaan omaa elämäänsä.

Verkossa ja livenä monet haavoittuvassa asemassa olevat nuoret näkevät ja kokevat paljon vihapuhetta, syylistämistä ja haukkumista, eivätkä he kaipaa sitä yhtään enempää. Koen, että verkkotyössä yhdenvertainen ja ymmärtävä suhtautuminen nuoren traumaattisiin elämäkokemuksiin sekä lyhyet ja lempeän arvostavat kommentit voivat kaikessa yksinkertaisuudessaan auttaa nuorta eteenpäin.

Nina Vaaranen-Valkonen, asiantuntija,
Pelastakaa Lapset ry

Kris Keräsen piirros on Nuoperin julkaisusta Nuorisotyön sukupolvet XYZ. Kokemuksia kirjaimista, 2018.

Nuorisokeskus Pikku-Syöte Pudasjärvellä on Seijalle tuttu. Syötekeskuksen hiihtokeskuksen yhteyteen perustettu lastentalo Vekarala oli aikoinaan Suomen ensimmäinen lapsiparkki. Siellä lapset askartelivat ja leikkivät ohjaajien kanssa sillä aikaa, kun vanhemmat laskettelivat. Kuva Seijan kokoelmista. Sitä on käytetty Nuoperin julkaisemassa Suomen nuorisokeskukset 2008 -CD-ROM:issa ja sen printtiversiossa 2019.

Eläkkeelle, eläkkeelle!

Makustelin sanaa mielessäni ja mietin, miten ja milloin lähdän eläkkeelle. Olin tehnyt töitä jo vuoden yli varsinaisen eläkeiän, koska olin luvannut opiskelevalle työkaverilleni pysyä ruodussa vähän pitempään.

Kesällä 2009 kävin tyttäreni kanssa Espanjan Torremolinoksessa muuttamassa hänen anoppiaan. Sillä reissulla heräsi ajatus, että tännehän tulen kun jään eläkkeelle. Pääsenpähän kerta heitolla irti työkuvioista ja mahdollisista vapaaehtoishommista, joihin minua houkuteltiin. Entiset kollegat olivat kyselemässä eri järjestöihin, koska minulla ei kuulemma sitten eläkkeellä olisi muuta kuin aikaa ja siitä seuraisi tekemisen puutetta. Ehkä näin olisi voinut ollakin. Tein kuitenkin eläkeratkaisuni saman vuoden marraskuussa: jään vuodenvaihteessa töistä pois ja muutan Espanjaan.

Alkoipas melkoinen ruljanssi kaikkien kaappien, laatikoiden ja arkistojen siivoamisessa. Herranen jestas, miten kauheasti sitä on kerännyt kerholaisten piirustuksia ja askarteluja puhumattakaan omista askartelumalleista, muistoista ja turhista muistiinpanoista. Melkein neljäkymmenen vuoden saldo samassa työpaikassa

tuntui ja näkyi ympärillä melkein kaaoksena. Talkkari kantoi jätesäkin toisensa jälkeen kierrätykseen ja ihmetteli, missä kummassa minä olen nämä kaikki tähän mennessä säilyttänyt. Vielä olivat edessä perheiden joululeirit Syötteellä, missä olisi myös järjestelyjen paikka. Meni melkoisesti tammikuun puolelle, ennen kuin urakka oli kohtuudella tehty. Onneksi työkaverini oli paljon mukana auttamassa ja hän tunsu talon tavat hyvin, eikä häntä tarvinnut ohjeistaa työn kuvioissa.

Olin saanut tiedon vuokra-asunnostani Espanjassa, joten ei muuta kuin menoksi. Lähdin Oulusta 4.2.2009, enkä tuntenut uudesta kotiympäristöstäni muita kuin vävyäni äidin. Vettä tuli kuin aisaa saavuttuani uudelle kotiseudulleni. Asuntoni oli Las Estrellassa, entisessä hotellimiljöössä, joka oli rakennettu Keihäsmatkojen kulta-aikana. Myöhemmin hotellihuoneet oli kunnostettu asunnoiksi, joita myös suomalaiset ostivat ja vuokrasivat. Suurin omistajaryhmä on silti espanjalaisia. No, sekaan vaan rohkeasti.

Ensimmäinen yllätys oli asunnon kylmyys ja kosteus, sekä jatkuva vesisade. Eipä muuta kuin lämmintä ylle myös yöksi. Mitä se lämmin olisi,

kun kaikki vaatteet olivat lähes hellevaatteita. Kotona Oulussa olisi ollut pilvin pimein lämmintä ja pitkähihaista päälle pantavaa. Olisi pitänyt ottaa hieman tarkemmin selville talvisen Espanjan sääolot. Oli ostettava läskärit eli paksupohjaiset kengät, tikkitakki ja sadetakki. Kyllä se siitä. Toinen Espanjan yllätys oli parempi. Kävin ruoka-kauppa Lidlissä ja ostin kärryntäydeltä tavaraa. En meinannut uskoa silmiäni, kun hinta oli aivan mitätön tavaramäärään nähden. Varmasti reilusti alle puolet Suomen hinnoista.

Suunnistin suomalaisyhdistyksen tiloihin Kymppiin, josta löytyi paljon uusia tuttavias ja tekemistä. Olin Kymppin hallituksessakin yhden kauden ja hommia piisasi. Voi sitä riemua, kun lämmin ja kirkas aurinko sai kukat kukkimaan ja linnut laulamaan. Talvi oli ohi. Kymppin tutustumismatkat viini- ja oliivituloille toivat uuden kuvan Espanjan kaupungeista, maaseudusta ja tietenkin espanjalaisista. Osaisipa kieltä, vaikka tulkki oli todella hyvä espanjalaissuomalainen herrasmies.

Keväällä Suomeen lähtiessä olin kahden vaiheilla palaanko Espanjaan vielä syksyllä, mutta sattuma sanelee huomisen. Suomalainen mieshenkilö tarjosi asuntoaan samasta miljööstä seuraavaksi talveksi, koska ei itse pääse tulemaan maahan. OK. Tulen vielä, katsotaan sitten taas jatkoa. Syksyllä seurakunnan johtava pappi pyyteli seurakuntakoti Torrentuvan vastaavaksi ja päivystäjien tueksi. Kokeillaan sitten, lupasin. Siellä vierähti kolme vuotta.

Nyt asun Fuengirolassa ja toimin Martoissa, Sofia-opiston hallituksessa ja seurakuntaneuvostossa. Kesät olen Suomessa ja talvet täällä Aurinkorannikolla. Lapset ja lastenlapset vierailivat usein luonani, kuten myös entiset työkaverini. Aurinko paistaa ja lämpöä riittää.

Seija Rantasuo, Oulu, Fuengirola

Yksin mutta yhteisössä

Tein EVS-vapaaehtoisjakson Kroatiassa vuonna 2015. Yhdistyksen kautta pääsin osana työtehtäviä vaeltamaan Kroatian vuoristometsämaiseen. Kolmen suihkuttoman päivän ja pressujen alla nukuttujen öiden jälkeen viimeinen kipuaaminen vuoren huipulle tuntui aluksi mahdottomalta tehtävältä.

Huipulle päästessämme koko porukka haki oman paikkansa ja istuimme hiljaa puoli tuntia katsellen auringonlaskua. En koskaan unohda sitä fiilistä ja onnellisuuden tunnetta. Muistan myös ajatelleeni, etten ikimailmassa olisi saanut samanlaista ”yksin mutta yhteisössä” -tunnetta ilman sitä uskallusta, että hyppään mukaan tunteuttamaan ja kokeilen omia rajojani.

Elina Mäkelä

Eurooppalainen vapaaehtoispalvelu, European Voluntary Service EVS, on ohjelma, jossa tehdään vapaaehtoistyötä jossakin Euroopan tai lähialueen maassa kuudesta kuukaudesta vuoteen. Palvelu on osa Euroopan unionin Erasmus+-ohjelman Youth in Action -ohjelmaa. Se on suunnattu Euroopan unionin maissa, Islannissa, Norjassa ja Turkissa asuville nuorille sekä paikallisesti yleishyödyllisille organisaatioille. Sen tarkoituksena on antaa nuorille elämäkokemuksia, jotka auttavat heitä itsenäistymään antamalla eväitä elämään.

Kaunis oli auringon nousu Naantalissakin tammikuussa 2020. Kuva: Minna Heikkinen.

2015

Vaasan moottoripyöräkerholaisia vuonna 1972. Kuva oli mukana Nuoperin näyttelyssä 2006.

Suurin kiitos

Olin Tampereen kaupungin sosiaalilautakunnan alaisessa vastaanottokodissa iltaohjaajana vuonna 1973. Paikka oli tuolloin aika karmea. Sieltä on sekä tosi ikävät että tosi mahtavat muistot. Paikan aiempien käytäntöjenkin takia asukkaat olivat tottuneet kulkemaan pettymyksestä toiseen, joten tärkeintä uudessa työssä oli luottamuksen rakentaminen. Kun luottamus syntyi, voitiin mennä jo kauemmas esimerkiksi jääkiekkomatseihin, kunhan ensin oli kerjätty niihin liput.

Valitettavasti oma polveni petti ja jouduin leikkaukseen ja pitkälle sairaslomalle, joten ei ollut mieltä jatkaa työtä pidempään kuin tuo vajaa vuosi. Mutta iltaohjaajan työni ansiosta sain myöhemmin kokea myös lämpimimmän muistoni nuorisotyöstä.

Olin ostanut vuonna 1974 prätkän ja ajoin sillä Tampereelle. Olin jo lähellä linja-autoasemaa,

kun minut ympäröi monta moottoripyörää. Hiukan kiireellä koukkasin lähimmälle huoltoasemalla ”tankkaamaan”, mutta pyörät seurasivat perässä. Yksi kuljettaja nosti silmikon ylös ja kysyi: ”Oletko Kontkasen Pekka?” Vastattuaan myöntävästi miehet esittäytyivät Raholan aikaisiksi pojiksi, jotka olivat ottaneet selville, että minulla on moottoripyörä ja olivat tunnistaneet sen maantiellä. Halusivat tulla moikkaamaan ja kiittämään. Se on paras kiitos ja motivaattori, mitä olen ikinä työstäni saanut.

Pekka Kontkanen, Outokumpu

Nuoperin työelämähaastattelu 11.7.2013,
TYKL/AUD/953.

Vaelluksella opittua

Koulujen syyslomaviikolla 1988 teimme kiteeläisten partiolaisten kanssa ”palkkiomatkan” Taivalkoskelle, josta olimme varanneet seurakunnan leirikeskuksen tukikohdaksemme. Yhtenä päivänä ohjelmassamme oli vaellusosuus Kuusamon Karhunkierroksen maisemissa. Vaelluksen suunnittelun olin antanut työharjoittelijamme tehtäväksi. Vaellusosuus olisi noin 15 kilometriä ja uskoimme patikoivamme sen muutamassa tunnissa. Linja-automme vei meidät Kiutakönkäälle, vaellusosuuden alkuun. Matka päättyisi Juumaan, josta bussi noutaisi meidät sovittuna aikana ja toisi takaisin majapaikkaan.

Alkutaival sujui jouhevasti soraharjun rinnettä seurailen. Matka tuntui taittuvan ihan aikataulumme mukaisesti. Lyhyeksi suunnitellun vaellustaipaleen vuoksi olimme lähteneet matkaan kovin köykäisin varustein, jalkineinakin oli usealla vain tennarit. Reitin suunnittelijalle oli kuitenkin tapahtunut laskuvirhe, ja matkaa oli lopulta lähes kaksinkertaisesti. Kun uskoimme olevamme jo lähes määränpäässä, jossa automme odottaisi, olikin reittimme varrella välimatkataulu, jossa kerrottiin Juumaan olevan matkaa vielä 12 kilometriä.

Pahaksi onneksi alkoi sataa, ensin vähän tihutuen ja sitten suorastaan kaatamalla. Tietenkään

meillä ei ollut mukana sadevarusteita, kun oli heleä pouta matkaan lähdettäessä. Pian hämärä täytti tienoon ja muuttui sysimustaksi pimeydeksi. Onneksi yhdellä osanottajallamme oli mukana pieni taskulamppu, jonka himmeässä valossa yritimme löytää polun varrella puihin maalattuja reittimerkkejä. Maasto muuttui suoperäiseksi. Suolla oli kyllä pitkospuut, mutta hyvin sateisen syksyn vuoksi vesi oli peittänyt ne allensa. Pitkospuiden päällä saattoi olla kymmeniä senttejä vettä. Siinä lipokas kastui ja housunlahje ryvettyi, kun eräissä hetepaikoissa oli kahlattava niin, että vesi ulottui melkein vyötärölle asti. Välillä polkumme taas kiemurteli jokipenkalla usean kymmenen metrin korkeudella vuolaasta virrasta. Harha-askele olisi saattanut olla kohtalokas. Polulla pysyäksemme oli vaikeissa paikoissa kuljettava letkassa käsi kädessä.

Matkan varrella olisimme toki voineet viettää yön pimeimmät hetket autiokämpässä, joka osui polun varrelle. Tiesimme kuitenkin bussimme odottavan meitä ja uskoimme kuljettajan olevan meistä huolissaan. Siksi jatkoimme matkaa, vaikka se tuntui kovin toivottomalta. Ei eletty vielä kännykkäaikaa, jolloin olisimme voineet kertoa kuljettajalle viivästymisestämme. Tuntikausia

pimeässä korvessa räpönnön jälkeen Juuman valot alkoivat vihdoinkin näkyä. Sieltä löytyi automme ja huolestunut kuljettajamme. Hän oli jo ehtinyt hälyttää apua, ja etsintäryhmä oli valmiina lähtemään maastoon meitä hakemaan. Etsijöiltä kuulumme, että kyseinen vaellusosuus oli tuona syksynä kulkukelvoton runsaiden sateiden vuoksi. He ihmettelivät, kuinka olimme yleensä selviytyneet reitistä, ja vielä osittain pimeydessä.

Kukaan ei purnannut, eikä valitusta kuulunut. Tyytyväisinä nousimme autoon, joka toi meidät majapaikkaamme. Siellä päivällinen odotti keskiyön jälkeen palaavia vaeltajia.

Tällä syksyisellä vaelluksella taisin jälleen oppia, että ”hyvin suunniteltu olisi jo puoleksi

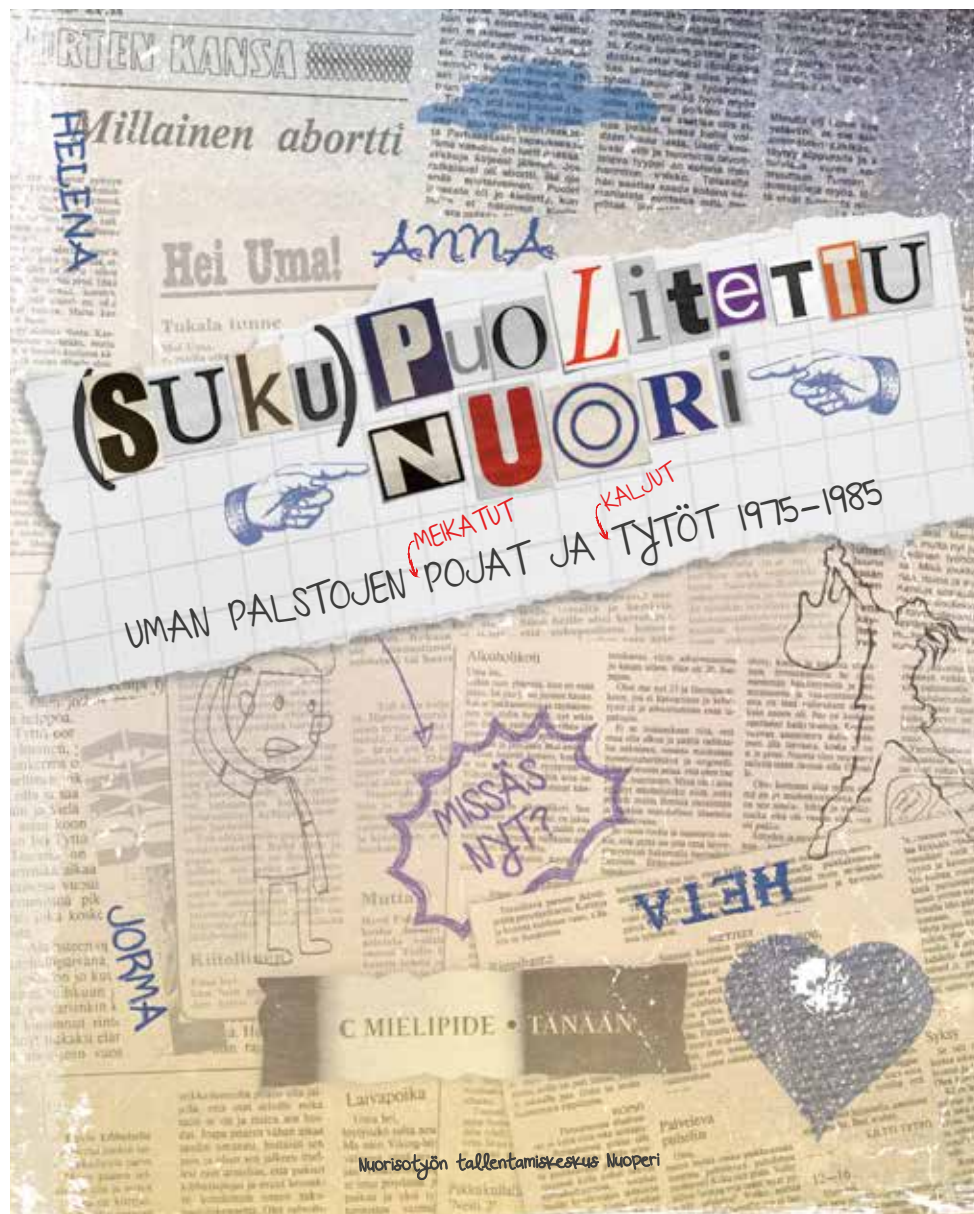
tehty” ja että partiolaisten eräs toteamus ”partiolainen säilyttää mielensä valoisana vaikeuksisakin” on jälleen käytännössä todeksi koettu.

Alpo Kejonen, Nurmee, 2017

Alpo Kejonen on kirjoittanut myös Nuoperin julkaisuun Nuorisotyön mieli ja merkitys nuorista ja mediasta otsikolla ”Akun posti ja Kivikirkon kaiku” vuonna 2009. Myös Nuoperin työelämähaastattelu 25.11.2003, TYKL/AUD/49. Se tehtiin Nuoperin kirjoituskilpailun voittajien julkaisun yhteydessä. Alpon kirjoitus sai ensimmäisen palkinnon.

Kuva kirjoittajalta.

1988

Kipinä arkistotalle

Olin Nuoperin harjoittelijana touko-, kesä- ja syyskuun vuonna 2013. Pääasiallinen tehtäväni oli digitoida Uma Aaltosen arkistoaineistoja, kuten Uman toimittamien nuortenpalstojen lehtileikkeitä muun muassa Anna- ja Uusi Suomi -lehdistä ja nuorten Umalle lähettämiä kirjeitä. Hain harjoittelupaikkaan tulevaa graduani ajatellen: opiskelin etnologiaa, sukupuolentutkimusta, uskontotiedettä ja filosofiaa, ja sukupuoli- ja seksivalistus nuortenpalstan asetelmassa kiinnostivat minua.

Harjoittelusta jäi mieleen – no tietysti Uma. Hänen työnsä oli minulle suurimmaksi osaksi tuntematonta vielä harjoittelun alussa. Tarkastelin häntä hegemonisen diskurssin edustajana ja näin joissakin hänen käsityksissään ongelmia. Toisaalta näin niissä myös paljon tarkkanäköistä empatiaa ja nuoren lähtökohtiin perustuvaa, hyvää kasvua tukevaa otetta. Uman naseva kielenkäyttö jäi mieleen, ja jotkut lauseet jäivät pitkäksi aikaa päähäni korvamadon lailla.

Eniten mieleen jäivät kuitenkin palstojen nuoret: heidän moninaiset äänensä, heidän huoliensa ja innostuksensa aiheet, alituiset, akuutit ja yllättävät asiansa ja kysymyksensä, hauskat ja piikikkäät kommenttinsa. He olivat kirjoittaneet palstalle tullakseen kuulluiksi ja kohdatuiksi.

Valitsin Uman nuortenpalstat myös graduni aiheeksi, ja pääsin sitten pian tuoreeltaan hyödyntämään harjoittelussa digitoimiani aineistoja. Lehden nuortenpalsta on foorumina mielenkiintoinen, ja laajan lehtileikeaineiston kautta sain

yhden vinkkelin 1970–1980-lukujen nuorten elämään ja heidän hahmottamaansa todellisuuteen. Se oli tutkimuksellisesti ja ihan yleisinhimillisestikin kiehtovaa ja mieltä liikahtuttavaa työtä. Oli myös hienoa, että Nuoperi toimitti gradustani julkaisun. Olen muuten törmännyt siihen myös lähikirjastossani Helsingin Kalliossa.

Arkistossa saa työskennellä alkuperäistiedon lähteillä. Äänet ovat moninaisia, ja tutkimuksen kautta ne kaikuvat tulevaisuuteen. Olen joskus jollakulla alaa tuntemattomalla törmännyt sellaiseen virheelliseen ennakkoluuloon, että arkistotyö olisi jotakin tylsää ja valjua, pölyistä, hiljaista ja harmaata. Nuoperin harjoittelu oli ensimmäinen työkokemukseni arkistossa. Kokemus vaikutti suuresti siihen, että valmistumisen jälkeen haueuduin arkistoon töihin ja myös opiskelemaan alaa lisää. Kipinä alalle syttyi. Huomasin, että ainakin jotkut aineistot suorastaan räiskyvät ja huutavat – tullakseen kuulluiksi!

Anna Kemppinen

Nuoperi toimitti Annan gradusta julkaisun, jota täydennettiin Uma Aaltosen aikalaisten kommentteilla ja nykyisillä tyttöutkijoilla. Siitä tuli siis ns. kommenttijulkaisu, johon voit tutustua tarkemmin julkaisu-osiassamme www.nuoperi.fi.

(SUKU)PUOLITETTU NUORI – Uman palstojen meikatut pojat ja kaljut tytöt 1975–1985. Toimittaneet Minna Heikkinen ja Terhi Lehtonen, 2015.

YKKK

Meillä on niin sanottuja ostopalvelusopimuksia eli Hämeenlinnan seudun nuorisoasunnot ja sen yhtiö Hämeen kiinteistö- ja nuorisopalvelut tuottaa meille nuorten asumisen ja asumisen tukipalvelut. Sitten meille tuottaa nuorten kesätyöpalveluja ja sitä kautta lasten ja nuorten kesätoimintapalveluja kahdella palvelusopimuksella Hämeenlinnan 4H ja Lasten liikunnan tuki. Sitten meillä on vielä skeittipalvelut, Skate ry tuottaa ne koko Hämeenlinnan alueelle: skeittihallit ja -paikat, niitten ylläpidon ja toiminnan järjestämisen palvelusopimuksen kautta. Eli ei se, että me teemme vaan mitä me teemme yhdessä eri toimijoitten kanssa. Mä näen tässä hirveen tärkeänä, että kun ei ne julkisen toiminnan varat riitä kaikkeen, haetaan sitä resurssia sieltä mistä sitä saadaan.

Nuoperin työpaikkaviihtyvyyttä lisäsivät kasvit, jotka tässä matkaavat muuton myötä uuteen paikkaan.
Kuva: Minna Heikkinen, 2020.

Esimerkiksi Nuorisoasunnot. Perustettiin yhdistys, että saatiin toimija, joka voi hakea avustuksia ja sitä kautta tuottaa ja rakentaa nuorisoasuntoja. Tänä vuonna käynnistyy taas seuraava nuorisoasuntokohde, muistaakseni siihen tulee 39 kohtuuhintaista asuntoa itsenäistyville alle 29-vuotiaille nuorille. Nää on äärettömän tärkeitä, nää on miljoonahankkeita eikä kaupungilla ole varaa näihin, mutta että saada Rahiksen (RAY) avustusta, saada korkolainaa Oran kautta, nää mahdollistaa sen kohtuuhintaisuuden. Sitten nää tärkeät asumisen tukipalvelut, jotka on tosi, tosi tärkeitä nuorille. Ilman niitä ei nuorisotakuukaan toteutuisi. Kaikki nämä, mä nään, että ei me yksin kyettäs tekemään näitä, mutta yhdessä tämän monialaisen verkoston kautta. Mitä hullumpi ajatus, sen parempi lähtee kokeilemaan. Kannattaa kokeilla, koska koskaan ei tiedä mitä sieltä voi saada.

Ja sitten toi sovittelu. Kun suurin osa sovittelun asiakkaistahan oli nimenomaan nuoria eli ne nuoret oli siinä eniten työllistäviä. Oli erittäin tärkeä, että niillä oli tää sovitteluvaihtoehto, että oikeesti oli mahdollista sovittaa ne rötökset mitä kenties ihan tyhmyyttään tuli tehtyä. Ja mitä oon monia tavannu sitte vuosien jälkeen, niin on

huomattu, että hyvä, kun voitiin näin tehdä. Sieltä kautta sitte ittelle kehitty omia sovittelumenetelmiä, kun siellä lähisuhdeväkivallan sovittelun kouluttajana oon toiminu. Tämmöseen ratkaisukeskeiseen menetelmään liittyen siellä on semmonen lyhennelmä kun YKKK. Tarvitaan Ymmärrystä, Kuuntelua, Kysymyksiä ja Kannustamista. Tämä kun myöskin meidän ammateissa pidettäis mielessä, niin silloin sä ainakin annat hyvin sen oman panoksesi sen nuoren elämäntilanteeseen. Jos oikeesti tulee ymmärrys nuoren tilasta, jos sä oikeesti kuuntelet, ja nuori kokee et tulee kuulaks, ja oikeesti kysyt siltä, kysyt siltä lisää, teet m:n ja k:n kysymyksiä riittävästi etkä itse vain luule tietäväsi. Ja sitten kun sä vielä kannustat, annat siihen porkkanaa. Mä haluan väittää ja olen nähny sen, että hei, ihme tapahtuu, ihan oikeesti.

Mut meidän ite kunkin pitäs ymmärtää se mitä varten me ollaan täällä ja mikä se on se oman työn merkitys. Mä väitän, että kun on nuorisotakuukin nyt, niin tää ei oo kenenkään yhden eikä vaan parin yhteinen asia, vaan tää on kaikkien juttu, että se kuuluu myöskin sulle ja mulle. Ei yhteiskunta voi kaikesta vastata eikä pidä vastata, että kyllä oikeesti se kodin merkitys on älytömän tärkeä. Pitäis myöskin antaa sitten sitä sijaa ja tilaa sinne ja luoda edellytyksiä sille, että tulee tämmösiä kokemisen mahdollisuuksia ja ei heti tuomita. Kyllä mä oon sanonu, että kyllä omassakin nuoruudessa tuli hölmöilyä. Juu juu, kyllä, kokeiltua tuli.

Martti Hurskainen, Hämeenlinna

Nuoperin työelämähaastattelu 12.6.2013,
TYKL/AUD/956.

500 kilometriä ja viisi kiloa

Kesällä 1984 meillä oli pyöräleiri Keravalta Turkuun. Pyöräleirit olivat uutta ja ihanaa. Mentiin Forssan kautta ja poljettiin viikon aikana noin 500 kilometriä. Meitä oli muistaakseni neljä ohjaajaa ja paku huoltoautona. Oli hirveä helleviikko,

Turkulaisnuoria pyöräretkellä Brändössä vuonna 2004. Nuoperi/Turku.

joten päivällä ei varmaan paljoa syöty, juotiin vaan reilusti vettä. Illalla sitten joissakin nuorisotaloissa ja leirikeskuksissa ja tämmöisissä oltiin yötä, ja laitettiin siellä ruoka keskenämme. Niin meni viikko, ja meillä oli helkutin hyviä ruokia.

Siis 500 kilometriä poljettiin, ja minä lihoin viisi kiloa sen viikon aikana. Syynä oli se, että minä ja Hämäläisen Leila, joka oli yksi ohjaajamme, olimme molemmat tosi kovia syömään herkuja. Illalla, kun oli päivä poljettu, mätettiin hyvällä omallatunnolla minkä kerettiin karkkeja ja pullaa ja jäätelöä. Viisi kiloa tuli lisää.

Helena Kempas, Kotka, 2017

Kempaksen Helenan pikkutarinoita löytyy tästä julkaisusta lisääkin. Hän on kirjoittanut myös Nuoperin julkaisuihin. "Maailman nuorison 10. ystävyysfestivaali Berliinissä vuonna 1973. Imperialismin vastaisen solidaarisuuden, rauhan ja ystävyyden puolesta!" teokseen Mansikkahilloa ja karjalanpiirakkaa! Suomen ja Saksojen nuorisoyhteistyöstä, 2011. Neljä vuotta myöhemmin yhdessä Tuomisen Tuulan ja Veikkolaisen Päivin kanssa "KAIKKI SAA JA KAIKILT SAA, MUTT KAIKKI EI SAA KAIKILT" teoksessa (SUKU)PUOLITETTU NUORI – Uman palstojen meikatut pojat ja kaljut tytöt 1975–1985.

Myös Nuoperin työelämähaastattelu 16.5.2005, TYKL/AUD/113 ja TYKL/SPA7345.

1984

Kuumaa makkaraa ja kantavia voimia

Pesuaineita, vessapaperia, hyllyinventaaria, muuttotalkoita, lehdenjakoa ja montaa muuta lajia mahtuu omaan monivuotiseen junioriurheilun vapaaehtoisuraani. Todellisuudessa suuri osa valmennustehtävistäkin on mennyt talkoiden piikkiin. Vaikka rooliini on alusta lähtien kuulunut omien poikien joukkueiden koutsaaminen niin Nappulaliigassa (ja vähän sen jälkeenkin) kuin myös koriksessa, on valmentajakin ollut varainhankinnan ytimessä. Eräs pitkäaikaisimmista lajisekä seurarajat ylittäneistä vuosittaisista hommistista 2000-luvun alussa liittyi Turun Joulumarkkinoihin ja muutaman kerran myös Keskiäika-tapahtumaan.

Monikaan Turun Suurtorin joulutapahtumissa tai Keskiäikamarkkinoilla vieraillut ei varmaan ole tullut ajatelleeksi miten nämä fyysiset markkinapuitteet on luotu. Järjestäjien resurssit eivät erityisesti alkuvuosina venyneet aivan kaikkeen ja esimerkiksi myyntikojujen pystytys ja purku markkinaviikonloppuisin ulkoistettiin urheiluseuroille pientä korvausta vastaan. Näinpä valmen-

Ura Basketin vanhempia talkootöissä Vanhan Suurtorin joulumarkkinoilla Turussa.

tajakin toimi vanhempien mukana, kirjaimellisesti kantavana voimana. Kojujen pystytys- ja purkuhommaan liitettiin vielä päivittäinen makkaranmyynti. Markkinaviikonloppuisin sää vaihteli tiikusateesta parinkymmenen asteen pakkasiin.

Kangaspeitteiset puurakenteiset kojut olivat osina rakenteeseen kuuluvissa arkuissa ja vaativat vuosittain pientä fiksausta. Kokonaisuus oli kuleman mukaan suunniteltu Mynämäen taide-teollisuusoppilaitoksessa. Ainakin käsittelijöiden mielestä asiallinen paketti, myyjistä en tiedä. Luonnollisesti kojutkin vaihtuivat, kun nopean toiminnan salat oli opittu. Kohmeisin sormin kierrettävät jäiset siipimutterit karkailivat omille teilleen, mutta muuten hiki pysyi pinnassa. Kojuprojekti oli yleensä isien hommaa, mutta makkaranmyyntiin osallistuivat äiditkin. Koriksen A-juniorivaiheessa pojatkin olivat jo itse mukana.

Makkaranpaistokeskustelu alkoi tikunnokassa paistettavista ja joulutunnelmaisesta hetkestä. Todellisuudeksi muotoutui varsin nopeasti tehokas itsevalmistettu kaasugrilli (tynnyrinpuolikas laserleikatulla rutilällä), josta kaupattiin satoja rapeita erikoiscampingeja päivittäin. Hygieniapasseja löytyi yllättävän hyvin, makkaraa ostettiin tukusta ja jonkin verran saatiin jopa lahjoituksina. Sama koski sinappia, tetrajuomia (Trip) ja glögiä. Asiakkaat muistivat tutun paikan Brinkkalan pihan perällä eivätkä olleet huolissaan, vaikka seuralogot vaihtuivat muutamaan kertaan. Kysymys oli kuitenkin nuorisourheilun tukemisesta.

Asiakastyytyväisyys oli hyvää luokkaa, vaikka muistini mukaan eräs venäjää puhuva turkki-

rouva ei ymmärtänyt miksi hän ei voinut ostaa 200 euron setelillä yhtä makkaraa ensimmäisten asiakkaiden joukossa. Muutamat kaipaillivat keskieuropalaiseen tapaan leipää ja toisaalta perustuotetta eli kahvia. Tapahtuman hengen mukaisesti useimmilla myyjillä oli jouluisia asusteita ja pääsin itsekin testaamaan erilaisia asukokonaisuuksia karvalakkeineen ja villapaitoineen. Vapaaehtoinen työ ei ollut sataprosenttisesti menoja kattavaa missään joukkueessa, mutta joskus hyvin lähellä. Monet turnaukset ja jopa ulkomaanmatkat perustuivat markkinatalkoisiin. Kysymys oli poikajoukkueista, joiden pelaajista monet ovat jatkaneet harrastustaan aikuisiälle, jotkut jopa ammatiksi saakka. Myös monet vanhemmat ovat jälkeinpäin kommentoineet tapahtumia myönteiseen sävyyn. Kausi- ja varustemaksuthan pysyivät varsin kohtuullisina mm. juuri markkinatalkoiden vuoksi.

Timo J. Virtanen, juniorivalmentaja,
koripallo ja jalkapallo

Virtasen Timo on myös ollut Nuoperissa mukana alusta saakka. Hän oli monta vuotta Nuoperin ohjausryhmän jäsen ja nuoperilaisten esimies, nykyisin ohjausryhmän varajäsen.

2000

Rauman musiikkiopiston lapsikuoro Imatralla Nuorison taidetapahtumassa vuonna 1988. Nuoperi/RF04100.
Kuva: Juha Varjonen.

Veri veti nuorisotyöhön

Kun sitten valmistuin kanttoriksi, olin ensin sijaisena Miehikkälässä. Siellä minua pyydettiin leirin johtajaksi. Väitin, että olen kyllästynyt telttailuun ”telttailtuani” viisi vuotta Karjalan korvessa. Kuitenkin minut vedettiin mukaan leiritoimintaan, ja veri veti nuorisotyöhön. Rovasti Kaarlo Hyske kehotteli minua hakemaan Järvenpään Luther-Opiston nuorisonohjaajakurssille. Valmistuin sieltä ensimmäiseltä kurssilta vuonna 1950.

Vaasaan menin nuorisotyöhön samana vuonna. Se oli rikasta ja työntäyteistä aikaa. Olin seurakunnan sekatyöläinen. Minulle kuuluivat poikatyö, partiotyö, poikakuoro. Olin myös partiopiirin johtaja, kaupungin ja läänin nuorisotyölautakuntien jäsen, kirkkovaltuutettu ynnä muuta, ynnä muuta. Sain katsoa nuorisotyötä näköalapaikalta, oli yhteyksiä lehdistöön, radioon ja eri yhteiskuntaryhmiin. Vaasan aikaa en saa mielestäni. Jaksoin Vaasassa kahdeksan vuotta.

Sitten hain Turkuun Maarian seurakuntaan. Kysymyksessä oli yhdistelmävirka: hoidin kirkkomuusikon tehtävät ja samalla olin seurakunnan nuorisonohjaaja.

Jos ajattelen suurimpia saavutuksiani työssä, ne ovat varmastikin kuorotyössä nuorten kasvaminen lapsikuorosta aikuiskuoroon. Kuoron lauluvoitot, levytykset, TV- ja radioesiintymiset, ulkomaanmatkat. Partiotyön perinteen jatkuminen.

Nuorisotyöhön pitäisi löytää perinteitä, jotka kestävät. Enemmän syvällisyyttä. Ei pitäisi lähteä jokaisen hetkellisen tuulenpuuskan perässä muuttelemaan menettelytapoja.

Aaro Härmävaara

Teoksesta Veri veti nuorisotyöhön.
Suomen poikien ja tyttöjen keskus ry, 1991.

Askartelu ja rakentaminen ovat olleet kiinteä osa kerhotoimintaa niin tytöillä kuin pojillakin. Kuvassa turkulaispoikia veneenrakennuspuuhissa vuonna 1955. Nuoperi/RF020379

Siitä se alkoi

Toukokuussa tuli Käkisalmella virkaan vakituinen kirkkoherra Niilo Mustala. Hän kutsui meitä nuoria NKY:läisiä pappilaansa ja kertoi, että nuorten kristillisen yhdistyksen poikakerhotyö siirtyy seurakunnalle, ja että tarvitaan kerhonjohtajia. Hän jakeli tehtäviä kullekin ja minua osoittaen sanoi: ”Pekka Suhonen menee sitten Tenkalahden koululle ja perustaa sinne poikakerhon.” En ollut itse koskaan ollut kerhopoikana enkä kerhonjohtajanaakaan, mutta kieltäytyäkään ei voinut. Käsky oli annettu, ja sitä oli syytä noudattaa.

Poikia saapui, monen ikäisiä. Ohjeita ei ollut, miten pitäisi kerhon toiminta aloittaa ja sitä jatkaa. Välineinä olivat Joka Pojan laulukirjat ja lehtisahat, muutama puukko, pistopuikko ja viila. Isommista pojista valitsin ryhmänjohtajat. Nimi-luettelot ja mahdolliset muut tiedot kirjasin muistiin. Oivalsin, että toiminnassa saattoi

soveltaa ryhmämenetelmää ennen muuta askartelussa. Laulut laulettiin yhdessä. Alku- ja päätösluvut luin jostain hartauskirjasta.

Siitä se alkoi. Rukoushuoneessa kokoontui pastori Pentti Erkamon johtama kerho. Osallistuin niihin tilaisuuksiin, missä sain myös käytännön kokemusta. Tämä vapaaehtoinen toiminta kesti huhtikuun loppuun 1936, jolloin minut kiinnitettiin kokoaikaiseen yhdistettyyn suntion ja poikatyöntekijän tehtävään Käkisalmen seurakunnassa.

Pekka Suhonen

Teoksesta Veri veti nuorisotyöhön.
Suomen poikien ja tyttöjen keskus ry, 1991.

1930

Puistolán Keitsi

Joskus 1980-luvun puolivälissä meillä Helsingissä oli ehkä 25 nuorisotaloa. Talojen vastaavat työntekijät olivat nimeltään isäntiä. Puistolassa meillä oli isäntänä Keitsi-niminen, nyt jo edesmennyt kaveri. Hänen vaimonsa oli apuisäntänä, talo oli kuin perheyritys. Puistola oli tuolloin uusi lähiö ja melko levoton asuntoalue radan varressa. Tuoloin töihin nuorisotaloille oli edetty useimmiten harrastuksen kautta. Keitsi oli entinen nyrkkeilyn harrastaja ja siksi nyrkkeily oli myös nuorisotalossa suosittu laji. Keitsi piti kovan kurin talossa ja alueella, eikä hänen auktoriteettiaan juurikaan kyseenalaistettu. Toinen laji, joka myös nousi vahvaan suosioon talossa, oli laskettelu. Taloon hankittiin kymmeniä suksipareja ja viikonloput menivät vetäjillä Messilässä ja muissa hiihtopaikoissa.

Kallio-liike alkoi järjestää puistokirppiksiä rauhoittaakseen omaa kaupunginosaansa. Kuvaa on käytetty Nuoperin (NUORISO-)JOHJATTUJA SÄVELIÄ -julkaisussa 2021. Kuva: Anu Horttanainen.

Keitsi tuli eräänä päivänä puheilleni ja oli kovasti huolissaan. Kyselin siinä huolien syytä ja hän ilmoitti, että hänet on uhattu tappaa. Joku oli kuulemma päättänyt ampua hänet. Siinä jutelimme hetken tilanteesta ja sitten hän kysäisi, voisinko kirjoittaa hänelle poliisia varten todistuksen, jolla hän voisi saada luvan hankkia kaasuaaseen tai pippurisumuttimen. ”Katsos Kari, kun niitä luoteja on niin vaikea plokata.” Yhdessä kuitenkin lopuksi päädyimme siihen, ettei todistusta kirjoiteta eikä kaasuaasetta hankita.

Kari Naalisvaara, Helsinki

Myös Nuoperin työelämähaastattelu 15.11.2011, TYKL/AUD/935.

1984

Oulun Kaukovainion nuokkarilaiset Hailuodon retkellä vuonna 1983. Kuvan takana nimet Päivi, Aija, Virpi, Sari, Hemma, Virve, Maarit H., Artsi, Eppu, Matti, Outi, Aapeli sekä Ulla.

Valokuvia

Työskentelen Oulun tunnelmallisen Ainolanpuiston syleilyssä sijaitsevan Pohjois-Pohjanmaan museon valokuva-arkistossa, museoharjoittelijan titteliä kantaen. Toimenkuvaani kuuluu Oulun kaupungin nuorisotoimen vanhojen valokuvien tallentaminen sähköiseen tietokantaan sekä blogin kirjoittaminen. Valokuva-albumit ovat saapuneet museolle lahjoituksena ja niitä onkin kertynyt varsin vinot pinot, joten työskarkaa riittää. Kuvia on arkistoitu tietokantaan tammikuusta 2015 lähtien. Ennen minua samoissa työtehtävissä pakersivat kunniakkaasti Tuomo Vall sekä Sami Martikainen.

Valokuvia löytyy runsain mitoin eri vuosikymmeniltä, vanhimmat luetteloidut otokset ovat olleet 1950-luvulta. Kuvien aihepiiri on vaihdellut riemunkirjavasti raittiusaiheisista leireistä nuorisolautakunnan 50-vuotisjuhliin. Vuosien saatossa valokuvia on napsittu mm. lasten ja nuorten työpajoilta, nuorisotaloilta, erinäisiltä matkoilta ja retkiltä, kädentaitokursseilta, iltapäiväkerhoista, harrastuskilpailuista, kansainvälisistä tapaamisista ja kaikenmoisesta nuorten vapaa-ajan toiminnasta. Kuvia selailemalla on ollut sangen kiehtovaa bongata vuosikymmenten aikana tapahtuneita muutoksia niin hius- ja vaatetyyleissä, suosituissa peleissä ja leikeissä, muissa muoti-ilmiöissä kuin maailman menossa ylipäänsä. Pääpaino kuvissa on kuitenkin pysynyt samana, vuosikymmenestä riippumatta nuorilta on löytynyt

valtavasti intoa osallistua heille järjestettyihin aktiviteetteihin.

Toinen osa työtäni on Vanhat kuvat -blogin päivitys, mikä on tarjonnut mukavaa vaihtelua tallennussavotalle. Valokuva-arkiston uumenista blogin puolelle on nostettu mielenkiintoisiksi koettuja kuvia, joiden tueksi on liitetty aihetta valaisevaa taustatietoa. Blogikirjoitusten aiheiksi on nostettu jokin kuvia yhdistävä teema, muutoksen havaitseminen tai ajankohtainen aihe. Blogin avulla vanhat arkistokuvat on herätetty uudelleen eloon, ja kirjavasta kuvalahjoitusten sadosta on päässyt nauttimaan hieman laajempikin yleisö.

Vaikka pestini on vain lyhytaikainen, on se osoittautunut jo nyt varsin mieleenpainuvaksi kokemukseksi. Olen päässyt syventymään mitä erinäisimpien aiheiden historiaan, oppinut kiinnostavia faktoja kotikaupungistani ja kartuttanut yleisivistystäni. On ollut hauskaa leikkiä salapoliisia ja selvittää valokuvien taustoja, jatkuvasti uutta oivaltaen. Palkitsevinta on ollut kuulla kuvassa esiintyvien henkilöiden nykypäivän mietteitä kuvan ikuistamishetkestä. Ennen kaikkea työni on saanut minut arvostamaan nuorisotyötä yhä enemmän sekä huomaamaan kuinka monipuolista nuorisotyötä Oulussa on tehty jo vuosikymmeniä.

Jonna Pulkkinen, Oulu

Lepakko takaisin nuorille

Olisiko ollut vuosi 1980 tai 1981, en muista nyt tarkemmin. Oli kuitenkin niin, että Lepakkoluola oli vallattu 21.8.1979, ja Elmu oli alkanut hallinnoida tiloja. Niitä korjailtiin ja samanaikaisesti niissä myös toimittiin ja harrastettiin. Rakennus oli iso, muistaakseni 2000 neliötä. Tilasta tuli vetovoimainen ja se kokosi monen näköistä joukkoa laidasta laitaan. Talon vetäjillä oli iso työ pitää homma hanskassa, ja joskus ”mopo keuli”.

Helsingin nuorisosiainkeskus tuki toimintaa mm. osoittamalla avustusta talossa toimineille pienryhmille. Olin esimerkiksi sopinut talon johtajan, Christer Moustgaardin, kanssa, että palkkaan sinne töihin kaikki kerho-ohjaajat, joita hän vain kehtaa haastatteluun lähettää. Vieläkin naurattaa, kun muistelen tyyppejä, joita sinne palkattiin. Omiin nuorisotaloihimme en olisi voinut heitä palkata.

Siihen aikaan erilaiset alakulttuurit olivat vastanousemassa. Punk taisi olla tuolloin vahvimmin esillä. Yhtenä päivänä Vox Populi -nimisen punkryhmän vetäjä tuli luokseni ja valitti, että Elmun vetäjät ovat ruvenneet hankaliksi eivätkä anna heidän enää pitää omia konsertteja talossa. Kysyin sitten, että mistä moinen johtuu. Vetäjä vastasi: ”Ne on ryhtyneet pikkumaisiksi siksi, että meidän konserteissa menee useasti rikki vessapönttöjä ja lavuaareja. Nehän on vaan tavallista kulutustavaraa.” Sitten hän vielä lisäsi, että ”täytynee vallata Lepakko takaisin nuorisolle”.

Kari Naalisvaara, Helsinki

Myös Nuoperin työelämähaastattelu 15.11.2011, TYKL/AUD/935.

1980

**Bändi-ilta Porin nuorisokeskuksen alasalissa
1980-luvun lopulla. Nuoperi/RF05399**

Turun Kisaveikkojen miesten jalkapallon edustusjoukkue vuodelta 1948. Nuoperi/RF2009:60.

Tasoittava pelaaja

Martti Pöysälästä tuli Kotkaliiton järjestöohjaaja vuonna 1955. Tässä toimessa hän oli puolisen-toista vuotta. Tuohon aikaan sisältyi myös suuri 5 000 sos.dem. nuoren kansainvälinen leiri Tampereen Kissanmaalla. Pöysälä toimi tapahtuman urheiluvastaavana. Leiri kesti kymmenen päivää. Luonnollisesti jo leirin rakentaminen otti oman aikansa, samoin sen purkaminen, joten voi sanoa, että työtä oli riittävästi kuukaudeksi.

Eräs tarina nousee tuosta leiristä erityisesti mieleen. Leirialueen lähellä asui Veikko Sinisalo, jota luonnollisesti työväenaatteen miehenä kiinnosti kyseinen tapahtuma. Sinisalo tuli aina iltaisin katsomaan, kun työleiriläiset rakensivat. Kerran hän pyysi työmiehet kotiinsa saunomaan. Hän kuuli, että yleisötapahtumaksi on suunnitteilla jalkapallo-ottelu Ratinan kentälle. Vastansa leiriläiset saivat TUL:n joukkueen, joka pelasi mestaruussarjassa. Leiriläisten joukkueen kokoonpano oli altavastaaajana mestaruussarjan

porukkaa vastaan, ja asia huoletti Pöysälää. Sinisalo keksi, että samaan aikaan Tampereella kuvataan Musta rakkaus -elokuva ja siinä mukana on jalkapallomaajoukkueen pelaaja Åke Lindman. Sinisalo lupasi kysellä miestä ja Lindman suostui sillä ehdolla, että kaikki filmauksessa mukana olevat pääsevät ilmaiseksi Ratinaan. Tämähän ei ollut ongelma, sillä tapahtuma oli ilmainen. Niin Lindman pelasi leiriläisten joukkueessa, tasoittaen joukkueiden voimasuhteita.

Martti Pöysälä, Helsinki

Myös Nuoperin työelämähaastattelu 19.2.2014, TYKL/AUD/1007.

Martti Pöysälä kirjoitti Nuoperin julkaisuun Puss och kram – Nuorten Pohjola! oman tarinansa nimeltään Varttuneita kavereita! vuonna 2015.

1955

Naantalilaisnuoria Lapin Luirolla
soutelemassa vuonna 1964.
Nuoperi/RF2009:12.

Oivallus ja merkitys

Kesällä 1963 suoritin Yhteiskunnallisen Korkeakoulun (YKK) nuorisotyöntutkimnon kesäharjoittelun napapiirillä Ylitornion kunnassa, haluamassani pohjoisimmassa harjoittelukunnassa. Ylitornion seurakunnan kesätyöntekijänä oli tuoloin paikkakuntalainen, teologian opiskelija Paavo Erkheikki. Tutustuin Paavoon ja sovimme, että pidämme kesän aikana eri kylissä yhteisiä iltanuotiotilaisuuksia kaiken ikäisille. Illan ohjelmassa minä kerron hiukan viinan kauhistuksesta ja nuorisosta, ja tilanteen mukaan heitän pari Kekän (Kerttu Varjo) leikkiä höysteeksi. Paavo valitsee virret ja pitää iltahartauden. Minun kuplavoikkariini varataan riittävästi nuorisotyölautakunnan kustantamaa lenkkimakkaraa yleisön houkuttamiseksi sekä laulumonisteita ja pientä rekvisiittaa. Korostin Paavolle, että tilaisuuksien tulee olla hyvin ja täsmällisesti järjestettyjä. Joudunhan minä kerran kuussa raportoimaan toiminnastani Kekalle Tampereelle. Soin Paavolle, että tilaisuudet aloitetaan ilmoitettuna aikana tasan kello 19.00, johon Paavo leppoisaan tyyliinsä vastasi, että tokkohan vain. Totesin tomerasti: ”Sitten minä ilmoitan, että tilaisuus alkaa myöhässä kello 19.10.” Paavo hymyili verkkaisesti ja totesi: ”Kuulepa Pertti, suattaapi olla niin, että ei ole ketään kelle sitä ilmoitat.” Näin etelän innokas harjoittelijapoika sai arvokkaan opetuksen suhtautumisesta ”jokhan met lähemmä”-kulttuuriin.

Yhden iltanuotiotilaisuuden jälkeen paikallinen maallikkosaarnaaja kutsui meidät Paavon kanssa kotiinsa keskustelemaan uskon asioista. Minä en osannut paljonkaan keskusteluun osallistua, mutta kuuntelin ja ihmettelin puheen kiivasta sävyä. Isäntämme tuomitsi lestadiolaisten toisen suunnan edustajat kuumimpaan pätsiin. Oulun hiippakunnan silloisesta piispa Tapanisesta hän värikkäästi totesi, että piispa on kuin ”jätkän räkä puuaidalla” eikä osaa päättää kumman lestadiolaissuunnan puolella on.

Aamuyöllä auringon noustessa Aavasaksan takaa ajelimme Paavon kanssa kohti maalikylää. Keskustelimme minulle paljon kysymyksiä ja ihmetystä aiheuttaneesta yövierailusta. Rohkenin kysyä ystävältäni, miksi isäntämme oli niin tuomitseva ja ehdoton uskon asioissa. Paavon vastaus oli lyhyt ja napakka: ”Oikea uskovainen on kiivas uskonsa puolesta”. Sinä kauniina valoisana Lapin yönä minun lapsenuskoni rapisi vahvasti.

Pertti Mäkelä, Orimattila
Nurso vuosimallia 1964

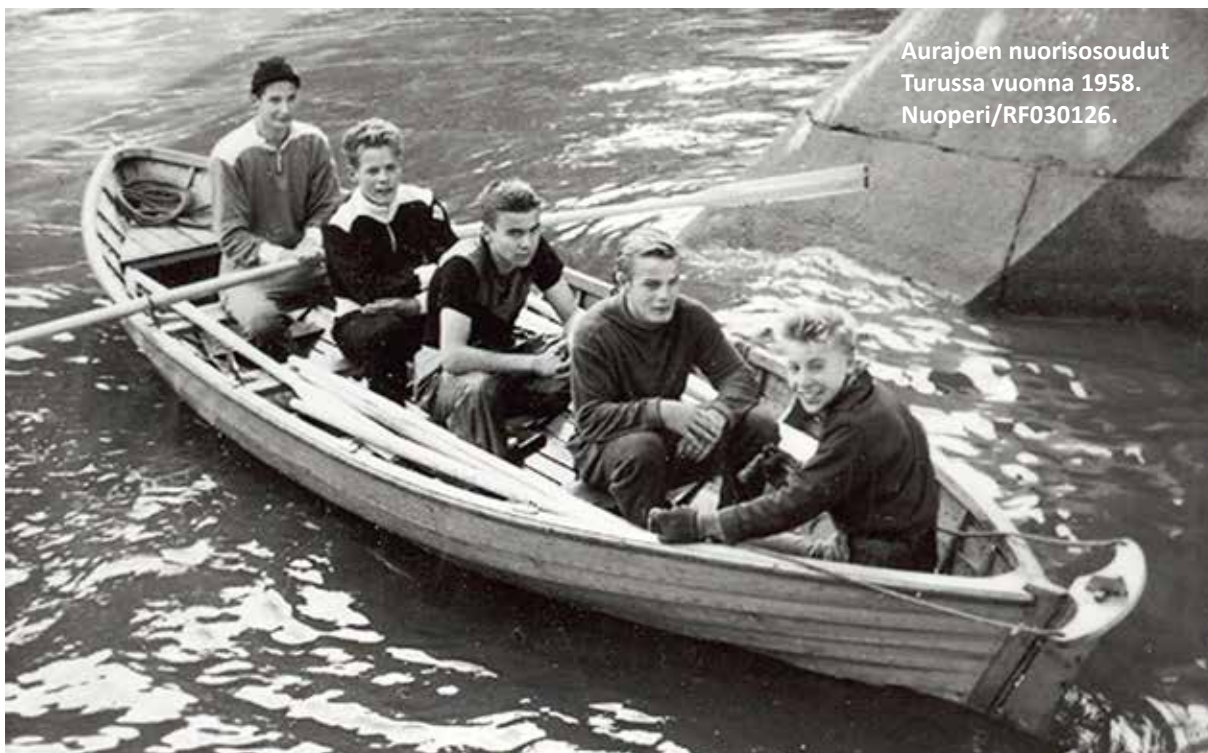
Myös Nuoperin työelämähaastattelu 9.3.2006,
TYKL/AUD/ 130–131.

1963

Kirkkoveneellä leirille

Sodan jälkeen vähän kaikesta oli pulaa, ja Ahjolan settlementin leireillä oli omien lisäksi käytössä myös lainatelttoja. Leirisaunakin piti tehdä itse. Järvisen Reiska Saukkolasta ja Topi Tarkka (Ahjolan settlementin johtaja) oli tällaisia vanhoja leirimiehiä, heidän opeillaan mä ompelin itte

yhden saunateltan ihan täysin. Ostin purjekangasta, ja 1952 kesällä me saatiin ensimmäinen kirkkovene, jonka mää teetin Vaskijärvellä. Ne olivat viisihankaisia kirkkoveneitä, kirkkovene on pikkusen väärä nimi, mutta ne oli joka tapauksessa tavallista pidempiä. Topi (Tarkka) antoi

Aurajoen nuorisosoudut
Turussa vuonna 1958.
Nuoperi/RF030126.

rahat sitä venettä varten ja sillä lähdettiin tosta silloisesta Uran rannasta. Kytättiin hyvää myötä-tuulta ja vedettiin kahden airon väliin teltpa-pressu. Vene oli lastattu niin, ettei siellä ollut kuin kymmenen senttiä laidoista, kun oli kallista viedä laivalla leiritavaraa. Otin muutamia isompia poikia mukaan, yhdellä airoparilla päästiin sou-taan ja peräsimellä sitten pidettiin perää. Myötä-tuulella lähdettiin. Me oltiin monta päivää odo-tettu sitä, ja pojat oli kuin palokuntalaiset valmiina. Koulu oli loppunut ja kaunista kesäkuuta oli, ja sitten kun tuli sopiva tuuli, niin istuttiin veneeseen, lastattiin se ja lähdettiin.

Silloin Näsijärvellä suoritettiin ensimmäisiä kaikuluotausmittauksia, joissa veneellä kuljettiin tämmöisiä ruutuja. Me oltiin päästy pikkusen Reuharin yläpuolelle jonnekin Valkeekiven lahden suulle, meillä oli purjeet ylhäällä ja kaikki maattiin siellä veneessä. Aurinko paistoi eikä kenelläkään ollu kuin uikkurit jalassa. Niin me jouduttiin just sen veneen kurssille, eikä me siitä mi-hinkään päästy sillä isolla veneellä. Niinpä äijät huusi sieltä veneestään tosisiaan: Tää on kallista touhua jos me joudutaan teidän takia aloittaan alusta tätä linjaa. Menkää helvettiin. Ja ne tuli niin lähelle kuin ne uskalsi, mutta totesivat samalla ettei me asialle voitu mitään. Tuuli vei venettä kylki edellä, sillä eihän siinä mitään köliä ollut.

Me jatkettiin matkaa ja oltiin vielä samana iltana jossakin Koljonselällä yötä jossain pikku-saaressa. Laitettiin ruokaa päivällä ja keitettiin kahvia, ja tuuli kääntyi niin, että siinä me oltiin vähän ongelmassa ja jouduttiin tappelemaan sitten aika myöhään iltaan ennen kuin päästiin Hannun (tila Länsi-Teiskossa) rantaan. Pojat oli väsyneitä, kaikkien kädet olivat rakoilla, kun täytyi vuorotella niissä airoissa. Aina mies veti niin paljon kuin se jakso ja niin kauan aikaa kuin se jaksoi kauheeseen vastatuuleen. Kyllä ne oli mahtavia aikoja ja kun sitä itte oli elämänsä kunnossa, kyllä se mun elämäni parasta aikaa noin ihmisenä oli.

Harry ”Hable” Hilden, nuoriso-ohjaaja

Aloitti Ahjolan settlementin nuorisotyöntekijänä vuonna 1946

Teoksesta Matti Telemäki 1999: Taitava nuorison-kasvattaja. Suomalainen nuorisotyö 1940-luvulta tähän päivään tekijöidensä kokemana. Oulun yliopiston Kajaanin opettajankoulutuslaitoksen julkaisuja.

1952

Askartelukerholaisia Naantalissa 1960-luvulla. Nuoperi/RF2009:40.

Suurin voitto

Olin käynyt monia lyhyitä nuoriso- ja varhaisnuorisotyön kursseja aikaisemmin, sitten olin emäntäkoulussa ja Luther-Opiston kansankorkeakoululinjalla. Pätevyyden hankin poikkeusvalmennuskurssilla Luther-Opistossa 1968. Luther-Opiston kansankorkeakoulu oli nuorisotyön koulutuksen opettelua meille kaikille. Joskus huomasimme: ahaa, me oppilaat taidamme tietää tästä asiasta jopa enemmän kuin opettajat, ja niin tuo talvi muodostui hyvin hyödylliseksi yhdessä oppimiseksi.

Vapaaehtoisena ohjaajana olen ollut seurakuntatyössä siellä ja täällä matkani varrella, kun en ole osannut pysyä irti seurakunnasta. ”Leivän edestä” olin työssä Seinäjoella vuosina 1963–1981. Ennen päätoimiseen virkaan pyrkimistäni hoidin neljä lastamme kouluikään saakka kotona.

Työssä koin iloisen voiton tunteen aina kun huomasin saavani lapsen tai nuoren ymmärtä-

mään jonkin vaikean sanan, esimerkiksi ”vanhurskaus”. Suurin voitto taisi liittyä siihen, että olin vuosia taistellut hallinnon kanssa talousarviosta, enkä koskaan ollut saanut päättäjiä ymmärtämään, miksi jokin raha piti saada. Sitten tuli seurakuntaan piispantarkastus, ja sen jälkeen talousjohtaja sanoi minulle ikimuistaisen asian: ”Piispa antoi meille sellaisen lausunnon sinusta, että tämän jälkeen saat pyytää talousarvioon mitä tahdot, ja varmasti saat.” Se piti paikkansa. En tosin tainnut osata pyytää paljoa. Mutta tämän asian tunsin suureksi voitoksi.

Saimi Tiilikainen

Teoksesta Veri veti nuorisotyöhön.
Suomen poikien ja tyttöjen keskus ry, 1991.

Kokkolan nuorisotyökonferenssi

Menin Kokkolaan töihin nuorisosihteeriksi 1969. Siellä toinen nuorisosihteeriksi kertoi, että he lähtevät seuraavalla viikolla nuorisolautakunnan kanssa viikoksi kiertämään Norjaa ja sen jälkeen hänellä alkaa kesäloma. Ja ai niin muuten, hän on kaksi viikkoa sitten luvannut opetusministeriölle, että Kokkola ottaa vastaan nuorisotyökonferenssin, jota Kajaani ei pystykään järjestämään. Minulla oli siis kolme viikkoa aikaa järkätä kaikki paikat ja konekirjoittajat ja ottaa selville mikä tämä koko homma on. Itse kun olin aiemmin työskennellyt nuorisojärjestöpuolella.

Hyvin äkkiä tutustuin kaupungin erilaisiin ihmisiin hotellinpitäjiä myöten, kun varoitin heitä, että tällainen tapahtuma on tulossa Kokkolaan. Kyllä se meni ihan hyvin. Hiukan kinasin opetusministeriön Taisto Kärkkäisen ja kumppaneitten kanssa siitä, kuinka paljon pitää saada mihinkin rahoitusta. Että juu, konekirjoittajia tulee, mutta

heidän palkkansa joudutaan maksamaan itse, etenkin kun he ovat vielä viikonlopun töissä ja niin edelleen. Siinä sitä äkkiä opittiin kokkolaisten systeemit ja homma eteni. Konferenssin aloituspäivänä Keski-Pohjanmaan lehdessä tosin oli pääkirjoitus: ”Farssi, joka itkettää”. Suhtautuminen oli kirjoituksessa sellainen, että Kokkolaan tulee taas nuorisoporukkaa erilaisista poliittisista nuorisojärjestöistä puhumaan jonkun valmiiksi kirjoittamia tekstejä.

Järjestimme konferenssin osallistujille myös illanviettoja. Yksi pidettiin seurakunnan tiloissa ja toinen Ykspihlajan Reiman kesäpaikassa. Seurakunnan tilassa oli kuulemma viisitoista ihmistä, mutta Reiman kesäpaikassa tupa täynnä. Muuten meni hyvin, mutta kun menin saunaan, niin siellä olivat nuoret tytöt ja pojat ilkosillaan lauteilla. Sanoin, että ei millään pahalla, minulla ei henkilökohtaisesti ole mitään moista vastaan, mutta ajatelkaa mitä lehti jo kirjoitti. Nyt jos tulisi joku, niin tästähän kohu nousisi. Tytöt laittoivat kiltisti vaatteet ylleen ja menivät odottamaan poikien saunavuoron päättymistä. Ei tullut mitään, mutta mitä siitä olisi voinut tulla tämmöisten lehtikirjoitusten jälkeen.

Tytöt saunomassa Porin kaupungin leirikeskuksessa Osalassa. Kuva on nuorisotoimen mainoskuva 1970-luvulta. Nuoperi/RF05379

1969

Nuorisotyökonferenssissa oli Paavo Väyrystä ja Erkki Liikasta, ja kaikki olivat yrittämässä ensimmäistä kertaa eduskuntavaaleihin seuraavissa vaaleissa, nuoret leijonat. Matti Ahteelle jouduin huomauttamaan, että hän on jo täyttänyt kaksikymmentäneljä, joka oli ikäraja, eli hän saa puhua, mutta ei tehdä ehdotuksia. Silloin menivät läpi eduskuntaan juuri Paavo Värynen ja Erkki Liikanen, näitä nuoria.

Tapahtuma meni minusta ihan hyvin, eivätkä siitä sitten lehdetkään pahemmin enää kirjoit-

taneet. Tulipahan tutustuttua Kokkolan kaupungin virkakoneistoon hyvin nopeasti. Se oli semmoinen sisääntulo kaupunkiin. Kaikki oppi tuntemaan, kun kulki pitkin ja kysyi, kuka tulisi kirjoittamaan ja kuka tekisi ja onko tuo iso sali vapaana ja niin edelleen. Toisaalta suosittelen. Jos menet uuteen työpaikkaan, niin ota joku tuommoinen isompi homma, sillä pääsee hyvin alkuun.

Pekka Näreänen, Hamina

Nuorten Messut v. 1948.
=====

I. Vleinen järjestely.
=====

Tämän luontoiselta näyttelyltä vaaditaan, että sen on oltava kiinnostava, havainnollinen ja helposti tajuttava. Sen on suoranaaisesti puhuttava yleisölle. Ja paitsi sitä mitä näyttely sanoo, on myös kiinnitettävä erikoista huomiota rakennelmissa ja esillepanossa siihen miten se asiansa sanoo. Kun ulkona näyttelyn aikana on kesä vehreimmillään, on myös luonnollista, että Messuhallikin sisältäpäin muodostuu rehevyyden ja raikkaan vihreyden tyyssijaksi. Vihreähän on erikoisesti nuoruuden ja nuorten väri, mistä syystä puut, ruohikot, pensaat ja purot symbolisoivat tuomansa viihtyisyyden lisäksi myös nuoruutta sellaisenaan.

Helsingin messuhallissa pidettyjen Nuorten Messujen yleisiä ohjeita vuodelta 1948. Kuva: Opetusministeriö/
Nuoperi

Olli Saarela puhumassa
jossain aivan toisaalla.
Nuoperi/Nuorisotyö-lehden
arkistoimattomat kuvat.

Helsinki, Luumäki, Nivala

1985

Joulukuun viides päivä syttyvät presidenttien haudoilla kynttilät Helsingissä, Luumäellä ja Nivalassa. Tämä perinne syntyi YK:n kansainvälisen nuorisovuoden 1985 tuloksena. Olen ollut Helsingin Hietaniemessä yhtä kertaa lukuun ottamatta. Silloin olin Meksikossa, Suomen suurlähetystössä, solmimassa maittemme välistä nuorisoyhteistyöpöytäkirjaa.

Tunnelma haudoilla on ainutlaatuinen. Nuorisotyö, presidenttien arvostus ja itsenäisyys kohtaavat, sukupolvet risteävät pitkältä ajalta. Tilaisuuteen kuuluu aina nuorisajohtajan puhe, aikaisemmin se oli sidottu vuorollaan kuhunkin presidenttiin. Itse olen päässyt kerran puhujaksi. Minun teemani oli Mannerheim presidenttinä.

Hänen kauttaan varjosti sotasyllisyysoikeudenkäynti. Presidenttien haudat ovat nyt Hietaniemessä, sen ytimessä, kunniapaikoilla. Kauppakorkeakoulun ylioppilaskunnan laulajat päättävät tilaisuuden Finlandia-hymniin.

Kävelen kotiin tummenevassa illassa Hietaniemen hautausmaan läpi. Ajattelen isääni, jonka nuoruus kului maata puolustaessa. Hän oli kaukopartion mies. Et ollut turhaan kaukopartiossa.

Nuorisosiainneuvos Olli Saarela, Helsinki

Myös Nuoperin työelämähaastattelu 2.8.2005, TYKL/AUD/116 ja TYKL/SPA/348.

Automaattisesti selkärangasta

Olen ihan lapsesta asti ollut mukana erilaisissa kerhoissa ja järjestöissä. Luonteeltani olen todella auttavainen, joten minulle oli luontevaa olla monessa mukana ja järjestellä kaikkea. Olen kotoisin Keski-Suomesta pieneltä paikkakunnalta, jossa harrastusmahdollisuudet olivat tosi pienet.

Ymmärsin jo nuorena, että meidän nuorien ääni pitäisi saada enemmän kuuluviin. Perustimmekin muutaman nuoren kanssa Saarijärven ensimmäisen nuorisovaltuuston. Nuorisovaltuuston kanssa aloimme järjestää nuorten asioita Saarijärvellä. Rakensimme mm. paremmat skeittauspaikat ja pidimme elokuvakerhoja. Minulle on aina ollut tärkeää, että kaikille nuorille, ja vanhuksillekin, löytyisi mieluisaa tekemistä. Järjestimme myös erilaisia retkiä ja liikuntatapahtumia syrjäytymisen ehkäisemiseksi.

Sosiaalikeskus Rajatila haastoi vuonna 2008 Helsingin nollatoleranssin graffiteja vastaan. Kuva Nuoperin Nuorisotyön mieli ja merkitys -julkaisun (2009) kuvitusta. Kuvaaja Laura Böök.

Muutamaa vuotta myöhemmin muutin Helsinkiin. Ensimmäinen kesätyöni oli Amnestyllä. Oli mukavaa auttaa ihmisoikeuksien edistämiseksi. Kesätyön lisäksi aloin käymään Kalasatamassa Sosiaalikeskus Satamassa. Pidimme siellä ilmaisia keikkoja ja kokkasimme kodittomille ja syrjäytyneille ihmisille.

Kaikki nuorisotyö on mielestäni todella tärkeää. Auttaminen ja ihmisten pelkkä kuunteleminen voi jo pelastaa päivän. Puoli vuotta sitten aloin tehdä vapaaehtoistyötä vastaanottokeskuksessa. Olen huomannut miten pelkkä läsnäolo toisen kanssa voi auttaa. Ihminen tarvitsee aina ihmistä. Kukaan ei halua olla aina yksin. Auttaminen, muiden kuunteleminen ja tukeminen tulevat automaattisesti selkärangastani. Tästä syystä nuorisotyö ja kaikki vapaaehtoistoiminta on lähellä sydäntäni enkä koe sitä työksi.

Leena Helsingistä

2006

Onkse satanu?

Mieleen jäänein kokemukseni oli ensimmäinen leirini vuonna 1947 Punkalaitumella. Olin valtion toimessa ja vapaapäivinäni järjestin kolmen päivän poikaleirin, jolla oli 45 poikaa. Meillä ei ollut yhtään telttaa, ei emäntää, ja maitopaikka oli kilometrin päässä. Rakensimme havumajat sekä pojille että johtajille. Sattui vielä niin sopivasti, että kahtena ensimmäisenä leiripäivänä tuli useita sadekuuroja.

Sunnuntaina oli vierailupäivä, jolloin oli leirijumalanpalvelus. Vierailijoiden joukossa oli myös työtoverini, kartoittaja Eero Immonen vaimoineen. Heidän esikoispoikansa Hannu oli leirin kuopus, ikää kahdeksan vuotta. Isä Eero kertoi minulle leirin jälkeen: ”Parempaa tunnustusta et voi saada, kuin mitä Hannu-poika antoi.” Äiti oli

leirille tultuaan ruvennut huolekkaasti kyselemään pojaltaan, eikö leirillä ole ollut vähän ikävä olla, kun on joka päivä satanut. Tällöin olivat Hannun silmät revähtäneet auki, ja poika oli kysynyt ihmeissään: ”Onkse satanu?” Hän ei ollut huomannut sadetta lainkaan! Kalenterissani on kyseisten leiripäivien kohdalla merkintä: ”Lukuisista sadekuuroista huolimatta mieliala korkealla.” Enää en uskaltaisi moista leiriä järjestää.

Heikki Ahtiainen

Teoksesta Veri veti nuorisotyöhön.
Suomen poikien ja tyttöjen keskus ry, 1991.

1947

**Petivaatteiden kuivatusta sateen jälkeen
Naantalın leirillä kesällä 1966. Nuoperi/RF2009:13.**

Eiköhän soiteta poliisi

Pidimme Salon Pekan kanssa Kriminaalihuollon nuortenklubeja Tampereella 1970-luvulla. Kova-maineisten Satamakadun nuorten kanssa päätimme sitten järjestää retken Pälkäneelle. Seurakunta oli ostanut vanhan Kukkolan kansakoulun ja me saatiin se käyttöön, kun siellä oli niin alkeelliset paikat. Otettiin Mäntylältä linja-auto ja lähdettiin reissuun. Kumpikaan meistä ei huomannut, että yhdelläkin sällillä oli rippiristi koko ajan kauheen kireellä ja painoi kaulaan. Siellä oli iso viinapullo sen niskassa narulla roikkumassa. Niillä nokisilla jätkilläkin oli jokaisella shampoota pullossa, täynnä viinaa.

Perille päästyämme järjestettiin tytöt vasemmanpuoleiseen luokkaan ja pojat oikeanpuoleiseen, ja me lährettiin Pekan kanssa tekeen yksylläty. Mentiin viritteleen luontopolkua ja

Raittiusjulistte vuodelta 1968. Nuoperi/Rinne.

laitettiin sinne kuvia linnuista, että onko kuvassa a) sorsa, b) peippo vai c) joutsen, ja onko tässä keltavuokko, valkovuokko vai mikä. ”Kylläpäsvät on jo pitkällä, onko näitä rasteja jo kuustoista, hyvänen aika, kellohan on jo... On puolitoista tuntia mennyt, äkkiä kattoon mikä siellä on tilanne, mitä ne tekee.” Noustaan mäkeä ylös. ”Huomaaks, että on tulessa talon pääty? Huomaaks, että siellä joku jätäkä purkaa savupiippua?” Huomaan senkin. ”Huomaaks, että kaikki ikkunat on paskana?” Huomaan senkin. ”Huomaaks, että suurin osa makaa sammuneena tossa nurmikolla?” ”Huomaan”, mä sanoin, ”jollakin näyttää olevan vielä puukko mukana, onkohan täällä ruumiita?” Siihen Pekka sanoi: ”Tilanne taitaa olla poissa hallinnasta, eiköhän soiteta poliisi.”

Mää soitin Pälkäneen vallesmannille, ja puolen tunnin kuluttua tulee vanhempi konstaapeli livari Kanninen, jolla on polkupyörän ritsillä pamppu. Se kaartaa pihaan ja ottaa housunlahkeesta pyykkipojan. ”Onko täällä jotain häiriö?” Me huomataan, että konstaapeli ei ole oikein ajan tasalla ja sanotaan: ”Ei mitään, että hyvää

lauantai-illan jatkoa teille, kyllä tää tästä hoituu, saatiin tulipalokin sammuun.”

Mitä tehdään? Ei me voida tätä tämmöseksi jättää. Mää soitin tutulle poliisille ja sanoin: ”Tilanne on täysin hallinnasta, voisiks sää auttaa jotenkin?” ”Mikä hemmetin retki?” ”Nuoriso-retki”, mää sanoin. Ja niin me tultiin sieltä kauheessa poliisisaattueessa Sorille, ja sitten alkoivat kuulustelut ja ne kestivät aamupuolelle. Lopuksi vielä käytiin asiaa selvittelemässä seurakunnassa. Aina kun näen asiaa selvitelleen tutun komissarion, se kysyy: ”Morjes Asseri, oletko viime aikoina viritellyt luontopolkuja?”

Matti ”Asseri” Nyberg, johtava nuoriso-ohjaaja

Teoksessa Matti Telemäki 1999: Taitava nuorisonkasvattaja. Suomalainen nuorisotyö 1940-luvulta tähän päivään tekijöidensä kokemana. Oulun yliopiston Kajaanin opettajankoulutuslaitoksen julkaisuja. Myös Nuoperin työelämähaastattelu 15.1.2007, TYKL/AUD/179.

1970

Harjoittelumuistoja Nuoperista

Toimin korkeakouluharjoittelijana Nuoperissa keuhällä 2015. Omat muistoni Nuoperin harjoittelusta ovat lämpimät, joskin Turun kaupunginarkiston kellarikerroksessa sai palella kesähelteilläkin! Hameella sisään ja hartiahuivi päälle, kun pääsi hissillä kellariin omalle työpisteelle. Joskus taisi olla hanskatkin kädessä.

Harjoitteluni aikana digitoin lahjoitettuja asiakirja-aineistoja ja tein työelämähaastatteluja.

Kuva: Maaseudun Tulevaisuus, 11.2.2017.

Arvostan sitä, miten itse sain vaikuttaa työtehtäviini, ja miten hyvin omat mielenkiinnon kohteeni huomioitiin harjoittelun sisältöä suunniteltaessa. Työpäivät pysyivät sopivassa tasapainossa, kun välillä vietin päiviäni arkistojen uumenissa, ja välillä pääsin nauhurin kanssa tallentamaan muistoja.

Tekemäni työelämähaastattelut sivusivat osittain samaa teemaa kuin mitä myöhemmin pro gradu -tutkielmanikin käsitteli, ja myös nykyisessä työssäni haastattelen ihmisiä, eri näkökulmasta vain. Sattumaa tai ei, mutta aika loogiselta eteneminen kuulostaa. Näin jälkepäin ajateltuna harjoittelun hyöty oli lopulta suurempi, kuin mitä olisin arvannutkaan.

Mitäpä olisi harjoittelu ollut ilman Nuoperin mahtavia naisia! Mieleepi on jäänyt hyvät kahvihetket, mansikkaleivokset, pikkujoulut sekä se, kun Minna löysi minut kyykkimässä mustikkametsässä... Se ei sentään ollut kesken työpäivän. Ja se oli hyvä mustikkapaikka. Edelleen hymyilään, kun tavataan!

Henna Mattila

Spiritismiä nuortenillassa

Oli 1980 luvun puoliväli ja työskentelin Vuosaaren nuorisotalossa, joka kuului Helsingin kaupungin nuorisoasiainkeskukselle. Porukkaa pyöri paljon ja aina piti keksiä jotain uutta.

Tuohon aikaan nuorisolla oli jonkinlainen spiritismivillitys, sillä opettajat kertoivat usean keran nähneensä tyttöjä istumassa ringissä ja polttamassa kynttilää koulun wc:n lattialla. Myös tuolloin Saksasta vierailulla ollut kälyni muisteli sota-aikana pelanneensa spiritismiä ja pelänneensä. Niinpä keksin, että siinäpä on nuorisotalon perjantai-illan aihe. Pyysin kälyäni piirtämään spiritismi-istuntoa varten kartan ja vein sen nuorisotalolle. Mukana piti olla myös pieni lasi, johon oli maalattu pelikorttien kuvat. Tavarat näyttivät mystisiltä! Tarvittiin vielä pyöreä pöytä ja kynttilä. Perjantai-ilta tuntui sopivalta ajankohdalta, koska talolla ei silloin ollut yhtään järjestökäyttäjää. Ovella oli myös ilmoitus illasta. Vuosaaren ja Itäkeskuksen korttelipoliisitkin kävivät ovella. Toinen tokaisi: ”Kylläpä nyt riskin otat, mitähän vanhemmat tuumaavat?”

No, ilta alkoi. Talo pidettiin pimeänä, vain kynttilät paloivat. Nyt jo edesmennyt työtoverini Raili oli aulassa, jossa ryhmät lepäilivät patjoilla hiljaa. Raili lisäsi mystiikkaa omalla tavallaan. Jännitys oli korkealla, kaikki hiipivät aivan hiljaa ja kuiskailivat. Pojatkin olivat kilttejä! En muista yhtäkään toista perjantai-iltaa, jolloin olisivat olleet niin kilttejä. Jotkut hiipivät ulkona ikkunoiden takana, mutta eivät uskaltaneet tulla sisälle.

Sitten tuli erään ryhmän vuoro tulla pikkuhuoneeseen, jossa pyöreä pöytä istunnossa tarvittavine tavaroineen odotti. Ryhmän tytöt olivat noin 13–15-vuotiaita. No niin, peli alkoi. Ja sehän menee niin, että pelissä sormi laitetaan lasin päälle ja toivotaan, että lasi liikkuisi kartalla kirjaimelta toiselle. Näin voitaisiin jopa saada ilmoitus kuolleesta henkilöstä tai tulevasta tapahtumasta. Yksi tytöistä oli äärimmäisen jännittynyt. Hän laittoi sormensa lasille, ja lasihan lähti liikkeelle! Tosin taisin vähän avittaa pöytää kallistaen. Alkoi hirveä kirkuminen ja koko porukka pinkoi ulos. Siinä vaiheessa aloin itsekin huolestua seurauksista.

En ikinä ole pelännyt niin paljon puhelimen pirahdusta kuin seuraavana maanantaina. Mutta mitään ei kuulunut. Ja kuulemma koulussakin loppuivat vessaistunnot.

Anja Laine, Helsinki

Kris Keräsen piirros on Nuoperin julkaisusta Nuorisotyön sukupolvet XYZ. Kokemuksia kirjaimista, 2018.

Bronson-leirit

Tampereella ollessani kehitin partiolaisten kanssa pyöräilyretket. Silloin pyöräily ei ollut niin kovassa huudossa, mutta televisiossa pyöri Bronson-niminen mies, joka kiersi Yhdysvaltoja moottoripyörällään. Nappasin tästä nimen ja aloin järjestää Bronson-leirejä, jotka siis tehtiin polkupyörillä. Ensimmäisenä vuonna kävimme Ahvenanmaalla, sitten Tanskassa ja vuonna 1973, jolloin aloitin työt Kurussa, pyöräiltiin Hollannissa. Matkat perustuivat omiin ulkomaisiin kontakteihini, joita hoidin kirjeiden välityksellä. Näin saimme majoituspaikat järjestettyä kohdemaissa.

Vuodesta 1974 teimme retket jo bussilla, koska matkat olivat pitkiä. Vuoden 1974 retki suuntautui Sveitsiin, vuonna 1975 matkustettiin Tšekissä ja Unkarissa, 1976 Englannissa ja 1977 Mustanmeren kautta Bulgariaan ja Neuvostoliittoa takaisin ylös. Vuonna 1978 kierrettiin Pohjoismaat, 1979 Espanja ja Portugali ja samalla pistäydettiin Marokon puolella. Vuosi 1980 oli juhluvuosi, jolloin matkasimme Yhdysvalloissa ja Kanadassa. 1982 olivat vuorossa Saksat, 1984 Itävalta ja Unkari, 1986 Englanti ja Skotlanti, 1990

Kreikka ja 1996 suunnattiin Keski-Eurooppaan. Sitten päättyivätkin työni nuorison parissa ja näin myös Bronson-retket. Japani oli henkilökohtainen retkihaaveeni, mutta se jäi.

Matkamme toteutuivat talkoilla ja valtion 65 prosentin avustuksen turvin. Amerikka-Bronsonia varten otin yhteyttä presidentti Kekkoseen, jonka kautta sain yhteyden Yhdysvaltain ja Kanadan suurlähettiläisiin. Kekkonen oli matkan suojelijana, mistä minulla on edelleen muistona taulu. Kun nuo yhteydet oli saatu kuntoon, menimme Finnairin pääjohtajan puheille. Hän ei ollut paikalla, mutta apulaisjohtaja kelpasi. Finnair tuki matkaamme 43 175 markalla, mutta asiasta ei saanut kertoa, koska muuten muutkin olisivat hakeneet heiltä avustuksia.

Reissumme olivat siis hurjan edullisia nuorille, jotka olivat 12–21-vuotiaita, ja joita otettiin aina mukaan täysi linja-autolasti eli 45 henkeä. Nuorten lisäksi matkalla olin minä, emäntä ja kaksi kuljettajaa. Nuoret auttoivat emäntää ruuanlaitossa koko matkan ajan, jokaiselle määrättiin keittiövuorot. Myös monia henkeviä keskusteluja

kävimme nuorten kanssa, mikä todistaa hyvästä ryhmäytymisestä.

Bronson-leirejä piti järjestää vuorovuosin itä-blokin maihin ja länsimaihin. Tullimuodollisuudet kestivät idässä aina monta tuntia, kunnes keksin kirjoittaa kaikkien osallistujien nimet valmiiksi listaksi ja täyttää paperin kaikenlaisilla, esimerkiksi kaupungin ja nuorisolautakunnan, leimoilla. Vaikka matkat olivat rankkoja, en kuitenkaan

tekisi vastaavia aikuisten kanssa. Nuoret sopeutuvat paremmin kuin aikuiset, kestävät yöllä matkustamistakin paremmin.

Vesa Lahelma, Kuru

Nuoperin työelämähaastattelu 28.6.2012,
TYKL/AUD/937.

Bussilla menivät myös turkulaiset Leningradiin nuorisosihteeri Leena Ahon johdolla kesällä 1973. Kuva on Leenan ja löytyy myös kirjastamme ITÄÄN! Nuoret mukana ystävyyskunta-toiminnassa, 2009.

Maaherra sai rukkaset, minä elämäni kiitoskirjeen

Oli vuosi 1976, helmikuu ja karkausvuosi. Uudenmaan läänin nuorisolautakunta järjesti seminaarin ja kuntavierailun Vihtiin. Suunnitelmissa oli, että silloinen maaherra Kaarlo Pitsinki osallistuu seminaariin. Kerroin tulevasta päivästä myös kunnanjohtajalle, ja kuinkas ollakaan hän oli keksinyt kaikenlaista ”tärkeämpää” vierailuteemaa maaherralle. Harmissani tein vierailua edeltävänä yönä värikkäät lämminvuoriset nahkarukkaset tärkeälle vieraalle, jotta hänelle jää jotain konkreettista muistoa Vihdin nuorisotyöstä.

Seminaaripäivän avauksen jälkeen Pitsinki ilmoitti, että joutuu menemään kunnan johdon neuvotteluihin loppupäiväksi ja lähti ovelle. Pysäytin hänet siinä ja pahoittelin, ettei hänelle ehtinyt tulla mitään tietoa kuntamme nuorisotyöstä. Sitten laitoin hänelle rukkaset käsiin, jotta hän pysyisi lämpimänä talviurheilukatsomossa, Pitsinki oli tunnettu urheilumies. Hämmentyneenä hän lähti, ja meillä alkoi seminaarimme.

Kahden päivän kuluttua sain läänin vaakunalla varustetun kirjeen:

Rouva Päivi Veikkolainen
Suloinen salarakkauteni
Myös rukkasistas oon ma kiitollinen.

Kaarlo Pitsinki

Kunnanjohtajalta kävin myöhemmin kysymässä millaisen kiitoskirjeen hän oli saanut, kun maaherra oli ollut koko päivän kunnanjohtajan kanssa. ”Ei mitään”, oli vastaus.

Päivi Veikkolainen
Vihdin nuorisotoimenjohtaja 1970–2010

Myös Nuoperin työelämä-
haastattelu 16.6.2006,
TYKL/AUD/142–143.

Kris Keräsen piirros on
Nuoperin julkaisusta
Nuorisotyön sukupolvet
XYZ. Kokemuksia
kirjaimista, 2018.

1976

Vuonna 1960 Oulun nuorisotyölautakunnan
järjestöjen edustajille suunnatun kotimaa-
kuntaretken kolmantena päivänä päästiin Kuusamon
Juumassa myös venekyytiin noin kymmenen hengen
ryhmissä. Kuvaa on käytetty myös näyttelyesitteessä
”Sakit, lössit, jengit ja nappulat – Nuorisotyön
vuosikymmenet”, 2004. Nuoperi/RF04262.

Henkilökohtainen kiinnostus

Minun työurani aikana on ollut monta maaherraa, mutta erityisesti maaherra Kalle Määttä oli tavattoman kiinnostunut nuorisotyöstä. Hänen jälkeensä eivät maaherrat juuri tulleet mukaan nuorisotilaisuuksiin, mutta Määttä oli näissä mukana. Jo siinä vaiheessa, kun minä olin läänin lautakunnan sivutoimisena sihteerinä ja hän oli puheenjohtajana, niin vuonna 1955 – kun oli ensimmäinen nuorisoviikko – hän soitti luke-neensa lehdestä tästä tapahtumasta ja kysyi, saako ”näinkin vanha mies tulla kattomaan”. Hän oli joka vuosi katsomassa. Sitten ovimies tuli aina sanomaan, että maaherra tuolla perällä seisoo, eikä sillä oo istuintakaan. Vaikka minä pyysin häntä eteen istumaan, niin hän halusi olla yleisön joukossa, ja hän oli aina seuraamassa. Koskaan ei tullut kaupunginhallitus, vaikka joka vuosi minä kutsuin. Hän oli aidosti kiinnostunut. Hän oli myös mukana, kun järjestettiin luentotilaisuuksia eri puolilla lääniä. Näissä tilaisuuksissa hän pyysi minut viereensä istumaan, että saattoi kysyä keitä oli paikalla. Hän kyseli, että kuka se tuo on ja kuka se tuo on. Hän tiesi, että minä tunnen eri

kuntien ihmisiä ja halusi tietysti muistiapua. Jälkikäteen aatellen oli kyllä jännää, että hän osallistui, kun sitten seuraajat eivät sitä tehneet. Hänelä oli henkilökohtainen kiinnostus.

Kerran sitten, kun hän oli jo eläkkeellä, hän sattui tulemaan Suomalaisen klubin kohdalla minua vastaan, pysähtyi ja totesi: ”Ai rouvakin elää vielä.”

Ebba Askonen, Oulu

Nuoperin työelämähaastattelu 16.3.2004,
TYKL/AUD/72.

Ebba Askonen on kirjoittanut myös Nuoperin näyttelyesitteeseen (Sakit, lössit, jengit ja nappulat – Nuorisotyön vuosikymmenet, 2004) oman tarinansa ”Muisteluksia Oulun kaupungin ensimmäisen nuorisosihteerin alkutaipaleelta” ja kutsumuksen merkityksestä työssä ”Aito nuorisotyöntekijä” -kirjoituksella julkaisuun Nuorisotyön mieli ja merkitys, 2009.

1955

Ensimmäisenä mieleen

Tarinoita on monenlaisia ja monelta vuodelta, jos ei sanoisi vuosikymmeneltä, mutta tämä tarina tuli ensimmäisenä mieleen:

1990-luvun lopulla nuorisotilassa työskennellessäni

Perjantai-ilta nuorisotalolla; joudun poistamaan päihtyneen nuoren (nuorisotalolla 0-linja). Ovella nuori alkaa panna vastaan ja siinä tuoksinnassa sitten sylkäisee suustaan, että ”sinäkin senkin huora!”. Saman tien järkytyn ja totean ”kii-ii-tos”.

Viikonlopun sitten kotona pyörittelen asiaa ja totean perheelleni, että kukaan ei koskaan ole sanonut minulle tuolla lailla. Siihen omat yläasteella ja lukiossa olevat tyttäreni: ”Äiti, eihän tuo ole mitään, tuotahan kuulee joka päivä.” Omassa elämässäni olin päässyt yli 40-vuotiaaksi, ennen kuin kukaan kutsuu minua huoraksi.

Porin nuorisokeskuksen kahvilassa oli 1980-luvulla tupakointinurkkaus, jossa ilmastointi oli tehokkaampi kuin muualla. Nuoperi/RF05398.

Jatkoin samaa pohdiskelua ääneen työpaikalla maanantaina. Nuoriso-ohjaajamme olikin sitten seuraavana päivänä, kyseisen pojan tullessa nuorisotalolle, sanonut hänelle, että kannattaisi ajatella kenelle sanoo ja mitä sanoo.

Päivän päästä nuori tuli ihan toimistooni asti. Nuorisotoimisto sijaitsee nuorisotalon toisessa kerroksessa. ”Risti peräseinään”, että joku nuori yleensäkin tulee sinne. Tuli pyytämään anteeksi. Mielestäni anteeksipyyntö oli todella hieno ele kyseiseltä nuorelta mieheltä ja osoitti nuoren arvomaailman olevan kohdallaan. Nostan hattua nuorelle mutta myös nuoriso-ohjaajalle, joka puuttui asiaan.

Vielä tänäänkin tuo silloinen nuorimies, nykyinen fiksi perheenisä, on ainoa joka on minulle noin sanonut. Asiaan en ole sen kummemmin palannut. Anteeksianto annettu, mutta tarina jäi mieleeni.

Nuorisotoimenjohtaja Maritta Sipilä, Lapua

Myös Nuoperin työelämähaastattelu 6.7.2011, TYKL/AUD/856.

1999

MINNA HEIKKINEN - NUOPERI

**Kiertokirjeistä
KOTISIVUIHIN,
postikorteista
PIKA VIESTIMIIN**

Ihan PAKEna

Opetus- ja kulttuuriministeriöön saatiin kolme- toista nuorisotyön palvelu- ja kehittämiskeskusta vuonna 2010. Ja Nuoperi oli yksi niistä! Vähänkö me oltiin onnellisia ja hämillämme saamastamme uudesta tittelistä. Varsin sekalainen sakki tuo kolmentoista porukka oli ja hämmennystä aiheutti varmasti myös muille kuin meille, että mitä tämä kunnianosoitus nyt sitten oikein pitää sisällään, juuri erilaisuudestamme johtuen.

Kyllähän se pikkuhiljaa selvisi mitä PAKet tekevät. Tiivistetysti sanoen kaikkea mikä nuorisotyöhön kuuluu. Meille itsellemme nimitys toi varmuutta tulevasta, oli merkki arvostuksesta ja tietysti lisäsi paperitöitä. Joka toinen syksy käytiin ministeriön kanssa tavoitekeskustelut saman pöydän ääressä ja välivuosinakin täytettiin monenlaista taulukkoa ja selvitystä. Mutta ennen kaikkea saimme taas tutustua uusiin ihmisiin ja nuorisotyön toimintoihin: Avarttiin, sirkukseen,

Preventiimiin, tiedotukseen, Verkeeseen, nuorisokeskuksiin... PAKE-porukalla mm. mietittiin nuorisotyön tunnuslukuja ja laadittiin ministeriölle yhteinen muistio, kun nuorisolakia oltiin sorvaamassa uusiksi vuonna 2015.

Nyt palvelu- ja kehittämiskeskukset on haudattu ja tilalle tulivat osaamiskeskukset, osket. Sellaiseksi pystyi hakemaan ensin kaksivuotiskaudeksi, sitten neljävuotiseksi. Nuoperille suositeltiin vahvasti, että emme hae. Olemme siis olleet itsenäisiä nuorisotyön tallentajia jo monta vuotta. Emme kylläkään ole aivan varmoja ovatko paperityöt vähentyneet, kenties niiden luonne on vain muuttunut. Hallinnollisilta hommilta ei kai voi välttyä, joten turha pyristellä vastaan.

Nuoperin Minna ja Terhi

Koko vuosi 2010 ei mennyt pelkästään PAKEna, valmistui myös uusi julkaisu, jossa keskityttiin välineisiin ja tapoihin, joilla nuorisotyötä on tehty.

Linnanraunioita etsimässä

Olin kesällä 2004 nuorisoryhmän vetäjänä Latviassa, missä järjestettiin EU-rahoitteinen nuorisotapaaminen. Siihen osallistuivat ryhmät Saksasta, Slovakiasta, Latviasta ja Suomen Turusta.

Yhtenä päivänä ohjelmaan kuului retki suunnistaen. Itse osallistuin mielenkiinnolla. Halusin nähdä miten Latviassa suunnistetaan. Leiriläiset saivat itse valita mihin ohjelmaan osallistuvat. Suomalaisista melkoinen joukko halusi linnanraunioretkelle, joten minäkin pääsin mukaan.

Seurasin tapahtumaa sivusta, koska tätä varten oli tullut erikoisohjaaja paikalle. Ennen lähtöä paikallinen ohjaaja kertoi, että meidän on tarkoitus kartan ja kompassin avulla löytää linnake. Sitten hän kysyi, osaako joku käyttää kompassia. Eräät nuoret ilmoittivat osaavansa. Lähdettiin matkaan. Meillä oli eväät mukana. Matkan aikana pysähdyttiin leikkimään ja muutenkin yhteishenkeä kohottamaan. Leikit olivat minusta mukavia, vaikka kaikki nuoret eivät olleet kovin innostuneita. Kuljettiin sinne ja tänne. Lopulta rämmittiin nokkosissa. Tuli sellainen olo, että olemme eksyksissä. Kyselin ohjaajalta, että missähän me olemme. Paljastui, että hänkään ei oikein ollut kartalla. Osa retkeläisistä oli sitä mieltä, että palataan takaisin. Hetken matkaa jatkettuamme

ohjaaja totesi, että tässä ne rauniot ovat. Edesämme oli vanha ränsistynyt, hylätty maalaistalo. Talon ikkunat olivat rikki ja katto osin romahtanut. Olimme kaikki ihmeissämme, missä linna? Opas vain selitti, että tässä ne rauniot ovat.

Pihamaalla oli kuitenkin sen verran aukeaa, että istuimme syömään eväitä. Osa meistä tutki kartanoa. Kurkistimme talon sisälle. Siellä oli latia täynnä törkyä ja se kasvoi nokkosia ja rikkaruohoja. Keskustelimme muiden ohjaajien kanssa ja hekin olivat vakuuttuneita, että tämä ei ole retkikohteemme. Mietimme vain, että toivotettavasti osaamme takaisin. Emme oikein uskoneet paikallisen ohjaajan osaamiseen, emmekä olleet itse seuranneet matkan tekoa, koska ihailimme maisemia emmekä olleet ohjelmavastuussa. Tietysti olimme luottaneet paikalliseen osaajaan. Minäkin olisin osannut käyttää kompassia, mutta en halunnut pröystäillä osaamisellani. Emme myöskään halunneet nuorten kuullen ihmetellä asiaa. Ottaisimme sen kuitenkin esille illalla ohjaajapalaverissa.

Siinä sitten tuumittiin asiaa ja minäkin katselin karttaa. Kartta oli vuodelta 1943! Siinä aikamme ihmeteltyämme sovittiin paluusuunnasta yhteistuumin. Paluumatkalla tuli vastaan paikkoja,

joista muistimme kulkeneemme ja lopulta saavuimme majapaikkaan iloisina ja onnellisina, mutta uupuneina. Illan palaverissa ihmettelimme, ettei ohjaaja ollut puuttunut asiaan, kun nuoret veivät meitä harhaan. Paljastui, että ohjaajan taidotkin olivat puutteelliset.

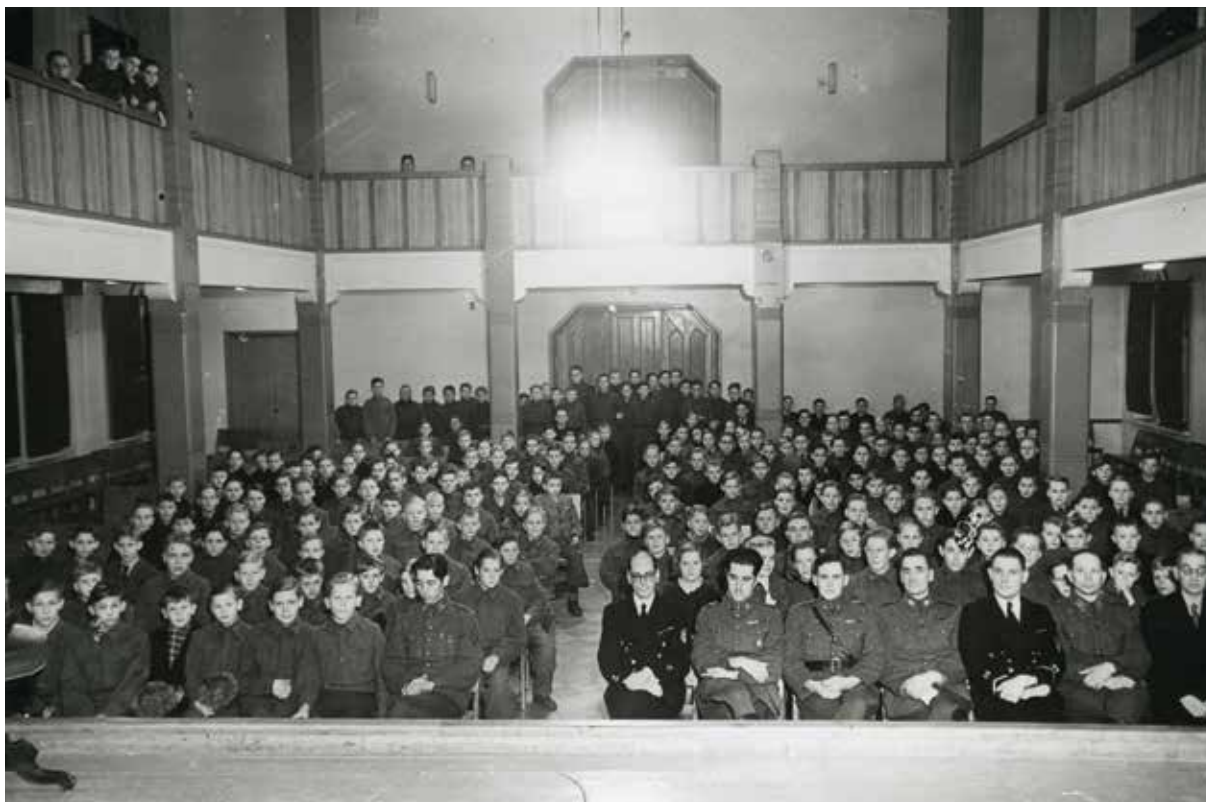
Oikeat linnanrauniot olivat olemassa. Me emme niitä nähneet muuta kuin kuvasta. Tästä tapauksesta tuli kuitenkin ryhmän oma vitsi. Kyselimme aina välillä ”Mennäänkö retkelle linnanraunioille”. Olihan meidän näkemämme talokin rauniotalo, mutta ei entinen linna. Mutta tämä kokemus ja seikkailu kuitenkin yhdisti osallistujia.

Leena Aho, Turku

Leena Aho on Nuoperin perustajajäsen ja toimi ohjausryhmässä vuoteen 2019 asti. Leena on kirjoittanut mm. Nuoperin näyttelyesitteeseen, Mieli ja merkitys-kirjaan ja Teeviit-messuista Viro-kirjaamme. Hänen työelämähaastattelunsa (3.6. ja 10.6.2014) löytyy arkistosta numerolla TYKL/AUD/1009.

Turun nuorisotoimesta olivat ohjaajina mukana nuorisosihteeri Leena Aho ja askarteluohjaaja Pirjo Hakala. Leena kuvassa oikealla. Kuva: Leena Aho.

Sotilaspoikien joulujuhla Vähäväkisten juhlasalissa Turussa 17.12.1942. Suojeluskuntaväpäeli Ilmari Rinne eturivissä keskikäytävän vasemmalla puolella ensimmäisenä. Sotilaspojilla oli ”yliäämäpuvut” eli vihreän-harmaat englantilaiset sotilaspuvut, joita myös ”myötätunnoiksi” haukuttiin. Matti Nummelin liittyi sotilaspoikiin vuonna 1942. Hän kuului merisuojeluskuntaan, jonka koulutusaluksena oli SP 12 -purjealus. Kuva Matti Nummelinin kokoelmista.

Sotilaspojat suurkisamatkalla

Sotilaspoikien suurkisoissa 6.–8.8.1943 näin ensi kertaa pääkaupungin. Niin kuin olen päiväkirjainikin kirjoittanut, ei se urheilu ollut tärkeää vaan se, että pääsi Helsinkiin.

Stadionin kentällä oli suuri voimistelunäytös, jossa minäkin olin mukana. Minulla on sellainen muistikuva, että olisin ollut mukana myös 4x100 metrin viestijoukkueessa, mutta se ei ilmene osanottajalistaista. Jossakin kilpailussa kuitenkin juoksin Denis Johanssonin kanssa samassa viestijoukkueessa. Siitä olen monta kertaa leuhkinut ja jättänyt tietoenkin kertomatta, että olimme silloin 13–14-vuotiaita. Deniksestä tuli myöhemmin kuuluisa juoksija ja myös jonkinlainen boheemiurheilija.

Helsingin kisoista on jäänyt mieleeni pieni taupaus. Olimme majoitettuna erääseen kouluun jossakin Töölössä, muutaman sadan metrin päässä stadionilta. Makasimme kreppipaperipatjoilla luokan lattialla. Kerran aamulla, kun olimme menossa stadionille harjoituksiin, eksyimme. Oli pilvinen päivä ja kaikki talot ja kadut näyttivät

samanlaisilta. Meillä ei ollut aavistustakaan mihin päin pitäisi jatkaa matkaa. Sitten kohtasimme kadulla pari upseeria. Kuuntelimme heidän keskusteluaan ja totesimme, että samalla asialla ollaan. Lähdimme seuraamaan heitä ja pian olitiinkin stadionilla. Ei tarvinnut tunnustaa maalaisuuttaan.

Illalla päätimme yrittää ravintolaan. Oli rapuaika ja meinasimme kokeilla ravun syöntiä. Siinä Mannerheimintiellä, Messuhallin lähellä, oli sopivan näköinen ravintola. Eteen nousi kuitenkin portсарin tassu: ”Ei noissa kampeissa tulla tänne!” Koetimme selittää, että olemme suuria viskaaleita sotilaspoikajärjestössä, mutta mikään ei auttanut. Oikeassa sotilaspuvussa olisimme päässeet minne vain.

Matti Nummelin

Ote muistelmista vuodelta 1996. Myös Nuoperin työelämähaastattelu 15.8.2013, TYKL/AUD/958.

1943

Eri tapa selittää

Kävin kesällä 2015 vanhassa kesätyöpaikassani Rajalan leirikeskuksessa Kurussa. Ruokailin yhdessä meneillään olevan rippikoulun kanssa. Aterian loppuksi leirin pappi esitteli minut ryhmälle ja pyysi minua kertomaan jonkun muiston kesäisäntäajoiltani 35 vuoden takaa.

Kerroin nuorille seuraavan tapauksen. Tehtäviini kesäisäntänä kuului mm. hakea apuemännät linja-autolta leirikeskukseen. Eräällä kerralla lähtö oli jo hieman myöhässä, joten oli pidettävä kiirettä. Toisaalta oli kivaa ajaa hiekkatiellä kovaa ja leikkiä vähän rallikuskia. Matkani eteni kiireestä huolimatta hyvin, kunnes yhdessä kapeassa mutkassa tuli pakettiauto vastaan. Vaikutti siltä, ettei kapeaan mutkaan mahtunut kahta autoa yhtä aikaa ja kolari oli väistämätön. Ihmetyksekseni kolaria ei sattunut, vaan onnistuimme sivuuttamaan toisemme. Kävipä hyvä tuuri, ajattelin.

Tilanteen mentyä ohi ja pulssin tasaannuttua jatkoin matkaani ja mietin, mitähän vastaan tulleen auton kuljettaja ajatteli. Alueella työskenteli metsureita ja pohdin auton kuuluneen jollekin heistä, joten ei ollut vaaraa kuulla vastaantulijan kommenttia ajamisestani ja joutua keskustelemaan

asiasta hänen kanssaan. Tuo ajatus helpotti oloani. Loppumatka pysäkillä ja sieltä takaisin sujui paljon rauhallisemmin.

Helpottunut oloni hävisi, kun saavuin takaisin leirikeskukseen. Leirikeskuksen pihassa seisoivat vastaan tullut auto. Oliko kuljettaja sittenkin tunnistanut minut, sillä olihan autoni hieman erikoinen. Jännittyneenä ja varautuneena kuulemaan haukkumiset nousin autosta. Leirin johtajat

kertoivat lähetystyöntekijän tulleen pitämään lähetystunteja rippikoululaisille. Työntekijä kysyi, olinko tullut häntä vastaan mutkassa. Minun oli pakko myöntää tapahtunut ja samalla varauduin kuulemaan hänen valitukset ja huomautukset ajotyylistäni.

Lähetystyöntekijän sanat ja selitys tilanteesta yllättivät minut. Haukkumisten ja huomautusten sijasta hän totesi suojelusenkelien olleen paikalla ja pitäneen huolta meistä molemmista. Minulla ja lähetystyöntekijällä oli eri selitys tilanteesta selviämiseen. Olipa kyse hyvästä tuurista tai suojelusenkelien avusta, oli hyvä, ettei kolaria tapahtunut. Kerroin nuorille olleeni tuolloin vain helppottunut, kun saarnaa ei tullut. Myöhemmin elämäni matkalla olen monesti miettinyt tapahtumaa ja sitä ovatko hyvä tuuri ja suojelusenkelien apu eri asioita vai vain eri tapa selittää tapahtuneita asioita.

Kimmo Laasonen, vastaava nuorisotyönohjaaja,
Uudenkaupungin seurakunta, 2017
Myös kuva kirjoittajalta.

Elefantti

Lappeenrannassa pidettiin nuorisokonferenssi, varmaankin vuonna 1974. Lähdimme sinne Vihdistä henkilöauto täynnä osallistujia. Itselläni oli koko matkan jotenkin surullinen olo. Kenties jokin kotiasia painoi enkä ollut ollenkaan juttutuulella. Konferenssin väliajalla näin Vihdin Vuorelan koulukodissa silloin työskennelleen Teijo Mujan. En häntä kovin hyvin tuntenut, vaikka samalla paikkakunnalla vaikutettiin. Hän kuitenkin houkutteli minut pois luennoilta ja menimme syömään ja parantamaan maailmaa. Pari tuntia siinä keskustelimme ja oma olonikin parani.

Alkoi joulun aika. Eräänä aamuna olin lähdössä töihin. Kävin katsomassa postilaatikon ennen lähtöäni. Olin saanut kirjeen, jonka tietysti avasin heti. Ensin tuli vastaan kortti, jossa luki suurin piirtein näin: ”Kun vastaasi tulee elefantti, niin muista silloin erityisesti meidän ystävyttämme.” Kortti oli Teijolta. Kopistelin kirjettä ja sisältä löytyi pieni puinen elefantti. Kun sana levisi, että pidän norsuista, alkoi niitä löytyä kotiimme mitä erilaisimpia reittejä. Yhtenä vuonna tuli 103, toisena 125. Nyt niitä on jo yli 1 300. Ystävyden symboleja.

Päivi Veikkolainen, Vihti

Myös Nuoperin työelämähaastattelu 16.6.2006,
TYKL/AUD/142–143.

1981

Työssä viihtyy!

Olen palvellut puolustusvoimissa ja rajavartiolaitoksessa vuosina 1940–68. Arvotani olen kapteeniluutnantti evp. Ollessani opetustehtävissä upseerikoulussa Haminassa pidin pojille seurakunnan radioaskartelukerhoa. Ja kun sitten olin Vaasassa meriupseerina, hain vapaana ollutta seurakunnan nuorisonohjaajan virkaa hoitaakseni sitä oman toimeni ohella. Minut valittiin virkaan puolella palkalla. Hoidin tätä tehtävää 1961–68.

Vuonna 1968 otin vastaan päätoimisen viran Naantalissa. Minulle kuului poika-, nuoriso- ja rippikoulutyö. Nuorisonohjaajatutkinnon suoritin Luther-Opistossa 1970. Välillä olin Lausteen poikakodissa ohjaajana ja sitten palasin takaisin Naantaliin.

Vaikeuksiakin on ollut työkentällä. Joskus on harmittanut määrärahojen pienuus. Olisi pitänyt ostaa telttoja, kaminoita, kirveitä ja sahoja, mutta rahaa ei ollut. Asiastahan selvittiin sillä, että

lainattiin koko kalusto ja maastoharjoitus voitiin pitää. Ohjaajan pitää olla oma-aloitteinen.

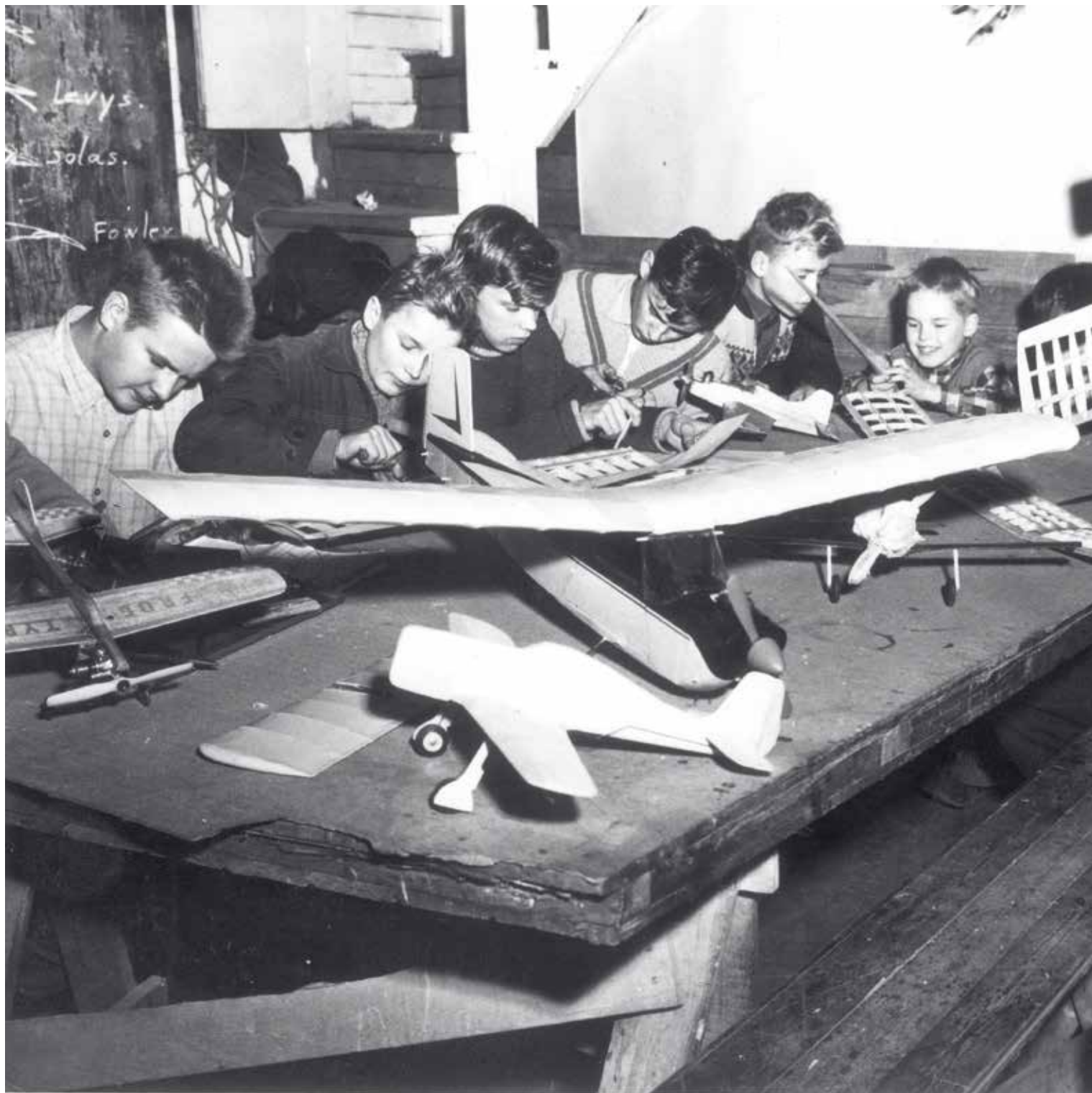
Tässä ammatissahan harrastukset ja työ ovat usein yksi ja sama asia. Ja se taas takaa sen että työssä viihtyy, sitä haluaa tehdä. Ulkomaanmatkailua olen harrastanut sekä perheen että poika- ja nuorisoryhmien kanssa. Vuodesta 1969 lähtien joka kesä viitisenkymmentä nuorta osallistui johdollani noin 24 vuorokautta kestäneisiin Keski-Euroopan matkoihin. Tutkielmani Luther-Opistossa tein aiheesta Seurakuntanuorten ulkomaanmatkailu Keski-Euroopan maihin. Siihen aikaan tällainen matkailu seurakunnissa oli vielä varsin harvinaista.

Helge Jalava

Teoksesta Veri veti nuorisotyöhön.
Suomen poikien ja tyttöjen keskus ry, 1991.

1968

**Naantalilaisia leiriläisiä ruokailemassa
vv. 1964–1968. Nuoperi /RF2009:2.**

Voitto-kerho

Oli maaliskuu vuonna 1934. Kuusi keskenkasvuis-
ta koulupoikaa raotti varovasti suurta, raskasta
ovea, jonka vieressä seinässä oli kilpi: Helsingin
pohjoinen suomalainen seurakunta. Pojat tulivat
avaraan aulaan, jonka perimmäisestä nurkasta
he löysivät käytävän alas kellariin. Siellä oli toi-
minta täydessä käynnissä. Pari nuorukaista pelasi
pöytätennistä, toiset olivat innokkaina katseli-
joina.

Pojat pysähtyivät yhtenä rykelmänä oven suu-
hun. Monikaan ei näyttänyt kiinnittävän huomio-
ta heidän läsnäoloonsa. Samassa kuitenkin nuo-
rukaisten joukosta astui esiin reippaan ja ystäväl-
lisen näköinen mies, joka tiedusteli, mitä pojilla
oikein oli mielessä. Nämä kertoivat, että muuan
toveri oli koulun pihalla maininnut, miten heidän

luokan pojat olivat perustaneet kerhon, joka
kokoontui seurakuntatalossa ja jossa oli kovasti
hauskaa. Ja pojat toimittivat tulleen nyt ker-
hoon hekin. Mies, jonka pojat tunsivat pastori
Heimer Virkkuseksi, oli samaa mieltä: peruste-
taan vain kerho, ja tullaan uudelleen koolle
seuraavalla viikolla.

Näin näistä Helsingin Suomalaisen Yhteis-
koulun kuudennen luokan pojista syntyi Voitto-
kerho, joka antoi heidän elämäänsä paljon haus-
kaa, jännittävää ja kehittävää sisältöä. Mutta siitä
pojilla ei silloin vielä ollut aavistustakaan, että
tuo kerho tulisi heille merkitsemään aivan uuden
vaiheen alkamista, Jumalan tuntuvaa tarttumista
elämän ohjaksiin. Tästä aukeni minulle tie seura-
kuntaan.

Pastori Simo Palosuo

Teoksesta Tottelimme taivaallista näkyä. Tunnetut
nuorisotyöntekijät kertovat. Kirkon Nuoriso, 1949.
Palosuo oli myöhemmin 1960-luvulla mukana
myös valtion nuorisoneuvostossa jäsenenä ja
puheenjohtajana.

**Vaasan nuorisotoimen lennökkikerholaisia.
Kuva oli mukana Nuoperin näyttelyssä 2006.**

1934

Tytöt kesäleirillä Porin kaupungin
omistamalla Tammen tilalla Kullaalla
1970-luvulla. Nuoperi/RF05383.

Suunnitelma ja sattuma

Kaupunkimme raittiusshiiteeri järjesti nuorille yöretken leirikeskukseemme 1980-luvun alku-puolella. Ajatuksena oli viettää pienen ryhmän kanssa mukava viikonloppu: leffoja, pelejä, hyvää ruokaa ja saunomista. Illalla porukasta häipyi kaksi tyttöä, joiden tiedettiin pinnailleen koulus-ta. He kävelivät melkein kymmenen kilometrin matkan takaisin kotiinsa Keravalle. Satoi rankasti, ilma oli tosi kurja. Tyttöjen mielestä leirikeskuk-sessa oli kuitenkin ollut niin tylsää, että lähtö kannatti.

Myöhemmin tyttöjen vanhemmat soittivat raittiusshiiteerille ja kertoivat, että koulunkäynti oli alkanut maistua eikä pinnausta enää esiinty-nyt. Tytöt olivat miettineet, oliko mitään järkeä kävellä kymmenen kilometriä yöllä sateessa ja oliko heidän touhuissaan, kuten koulupinnauk-sessa, järjen häivää muutenkaan. Raittiusshiiteeri oli aiemmin pahoitellut minulle, että retki epäon-nistui, mutta nyt vanhempien palaute sai hänet hyvälle tuulelle. Nuorten käyttäytyminen oli muuttunut ja retkellä oli kuin olikin siinä osansa.

Nuorten kanssa toimiessa törmääkin usein ti-lanteisiin, joissa menetelmä tai tapahtuma ei toi-mi kuten on suunniteltu. Tämä saattaa kuitenkin avata mahdollisuuden sille, että tapahtuu jotakin aivan yllätyksellistä, sattumanvaraista, jota ei voi-kaan ennakoida. Nuoret eivät ole koneita. Heihin

vaikuttaminen ja heidän toimintansa muuttami-nen ei ole yksiselitteistä. Vaikka suunnitelmalli-suus, ryhmän hallinta ja tavoitteellinen muutos-tarve ovat nuorisotyöntekijöille opetettuja perin-teisiä hyveitä, työtämme helpottaa tieto siitä, että emme voi tarkasti tietää, mikä lopulta vai-kuttaa nuoren käyttäytymismuutoksiin. Hyvää tarkoitettava toiminta on hyödyllistä, vaikka se it-sessään ei suoraan olisikaan vaikuttanut nuorten käyttäytymiseen. Jälkeenpäin voidaan ehkä ha-vaita sen merkitys sattuman ja yllätyksen välittä-jänä.

Erilaiset asiat voimaannuttavat nuoria. Nega-tiivisen kehän katkaisu ei välttämättä onnistu ennalta tehdyn suunnitelman mukaisesti. Tässä piilee myös nuorisotyön kiehtovuus: tietoinen toiminta, sattuma ja yllättävät uudet mahdolli-suudet ovat päivittäisessä työssä läsnä. Herkkyys havaita ja arvioida näitä tilanteita ja sattumuksia luo hyvät puitteet nuorisotyöntekijän oppimiselle ja kehitymiselle arkityössä.

Yrjö Laasanen, Kerava

Myös Nuoperin työelämähaastattelu 20.2.2014, TYKL/AUD/1008.

Aet Maatee tutustuttaa suomalaiset Itämeren Rivieraan eli Pärnuun rantoihin, Eki neljäs vasemmalta.
Kuva: Aino Reinikka, Länsi-Suomen lääninhallitus.

Dreamklubi

1989

Mistä se kaikki sai alkunsa...Lähtikö se rockista vai laulusta, uteliaisuudesta, aktiivisista ihmisistä vaiko tietoisesta toiminnasta? Vai oliko toimintaympäristö innostava? Tai oliko hetki oikea? Ehkä siinä oli vähän kaikkea. Historiaa tehdään aina, kun on oikea aika ja oikea paikka. Mutta se ei aina riitä. Tarvitaan myös ihminen, joka tekee oikeat ratkaisut.

Samanmieliset suomalaiset ja virolaiset perustivat vapaamuotoisten keskustelujen päätteeksi Dreamklubin ensimmäisen delegaation kotimatkan aattona hotelli Vaakunan toisen kerroksen aulassa. Dreamklubin tavoitteeksi kirjattiin mm. seuraavaa: 1) Viro olisi jonain päivänä itsenäinen, 2) Viron kulttuuri ja kieli olisivat vahvoja, 3) Jäseniksi hyväksyttäisiin ne delegaatioihin osallistujat, jotka haluavat vaikuttaa näiden asioiden toteuttamiseen. Säännöt kirjattiin ensiksi Vaakunan serviettiin, ja kaikki läsnäolijat allekirjoittivat ne. Myöhemmin säännöt siirrettiin paperille, jonka delegaation osallistujat allekirjoittivat illanistujaisissaan. Ne olivat aina liikuttavia hetkiä. Muistaakseni allekirjoitukset loppuivat joskus vuosien 1994–1995 tienoilla. Silloinhan Viro oli jo itsenäinen maa.

Klubilla oli visionsa, minulla oli omani. Olen enemmän kuin kiitollinen yhteistyölle, löysin

sen kautta kirjailija Jaan Krossin. Olen sen jälkeen lukenut kaikki hänen kirjansa. Hänen kauttaan ymmärrän asiat tänään paremmin. Hänen kirjansa lukemisen jälkeen en ole enää sama ihminen. Vuonna 1999 Suomi toimi ensimmäisen keran EU:n puheenjohtajamaana. Nuorisotoimen panostuksena oli kaksi laajaa seminaaria. Tarkoituksena oli, että Kross olisi osallistunut seminaareihin ja avannut eurooppalaisten silmiä Suomen ja sen lähiympäristön historiasta. Kaikki oli valmista, mutta Jaan Kross sairastui. Sain kuitenkin puhua idolini kanssa puhelimessa!!!! Valitettavasti loppuhuipennus jäi kokematta; Kross ei ennättänyt saada Nobelin kirjallisuuden palkintoa.

Erik Häggman, Pori

Erikin koko tarina ”Tietoisien toiminnan, laulun ja spontaanisuuden välillä” löytyy Nuoperin toimittamasta julkaisusta ”Lähtö ja loitsu. Suomen ja Viron nuorisoyhteistyöstä”, 2007.

Myös Nuoperin työelämähaastattelu 18.9.2012, TYKL/AUD/940.

NUOPERIN

10-VUOTIS ≈ SESSIO

8.6.2012 klo 11.15–16.30 Helsinki, Hotelli Arthur, Vuorikatu 19.

VAARALLINEN NUORISO

OHJELMA

11.15	Ilmoittautuminen ja kahvi
12.00	Katu-uskottava avaus: Street Kings
12.10	Valtiosihteeri Jarmo Lindénin puheenvuoro "Vaarallinen nuoriso"
12.30	Kuinka vaarallista nuoriso oikeasti on ja on ollut eri aikoina ja eri puolilla Suomea? Siitä kertovat meille Mauri Pirilä (Raahel), Jouni Erola (Joensuu) ja Kaj Bärlund (pääkaupunkiseutu)
13.30–14.30	Lounas (omakustanteinen)
14.30	Työryhmät
15.30–16.30	Työryhmien tulosten purkaminen ja kiitos!

ILMOITTAUTUMINEN 15.5.2012 MENNESSÄ:
kontakti@nuoperi.fi, 040 356 7299 (Minna) tai 040 684 5382 (Terhi).

TUNNELMAAN PÄÄSYÄ HELPOTTAMAAN OTSIKOITA VUOSIEN VARRELTA:

**HELSINKILÄISTEN JA VANTAALAISTEN
JOUKKOKÄRHÄMÄ ALKOI
TYTTÖJEN RIIDASTA** (HS 25.3.2010)

Osa Hansassa hengaavista
nuorista pitää toisia
PELON VALLASSA
(TS 16.3.2009)

PELOTTAVA(N) ÄLYKÄS NUORISO (KOTIVINKKI 15.1.2009)

"TUTKIMUS: JOENSUUN SKINIT OLIVAT PIKKUROSVOJA" (HS 10.3.2005), "NUORISO MELLAKOI MYLLYPUROSSA" (IS 14.9.1965)
"NUORISO YRITTI JÄLLEEN MELLAKOIDA HELSINGISSÄ" (HS 15.4.1966), "NUORISON KAPINA HAJOAA PALASIKSI" (HS 8.6.2008)

Kymmenen vuotta täynnä

Vuonna 2012 Nuoperille tuli täyteen kymmenen vuotta, joten ryhdyimme sen kunniaksi kasamaan kaiken kattavaa juhlatointakertomusta. Sitä olikin hauskaa ja rentoa tehdä, kun urakka ei ollut pelkästään meidän työntekijöiden harteilla. Pyysimme kaikilta Nuoperin toiminnassa vuosien varrella mukana olleilta muisteluksia, ja iloksemme suurin osa niitä lähettikin. Kirjoituksen pituudella ja muodolla ei ollut väliä, eikä silläkään, mistä kirjoitti, kunhan se liittyi Nuoperiin. Me liitimme mukaan virallista vuosittaista toimintakertomusfaktaa ja höpötelimme sekaan omia muistojamme ja kommenttejamme.

Konmaritus taisi sanana tulla yleiseen käyttöön vasta vuoden 2016 tienoilla, mutta jo vuonna 2012 meillä oli vallan konmarittaja-fiilis, kun noita tarinoita luimme. Niin moni muisteli tyytyväisenä, miten oli saanut nurkkansa putsattua ja lahjoitettua meille nuorisotyöhön liittyviä aineistojaan, aina valokuvista kirjoihin ja kaitafilmeihin. Juuri niistähän Nuoperi on pitkälti tehty, joten kiitos!

Kiitokset olivat mielessä myös kesäkuun 6. päivänä 2012, kun järjestimme Helsingissä

Hotelli Arthurissa juhlasession. Päivällä pohdimme isommalla porukalla ”vaarallista nuorisoa” ja illalla nautimme illallisen kutsuvieraiden kanssa. Molemmista tapahtumista jäi mieleen hyvä ja lämmin tunnelma. Päivätilaisuuden avasi valtiosihteeri Jarmo Lindén, jonka juhlapuhe sai meidät nuoperilaiset tuntemaan, että olimme oikeasti tainneet saada jotain aikaiseksi. Otettuja olimme.

Kymmenvuotisjuhlatointakertomusta kootessamme muuten päätimme, että jatkossa kirjaamme ihan vuosittain ylös mitä mistäkin projektista ja tapahtumasta jäi mieleen, jotta ei sitten taas kymmenen vuoden päästä tarvitsisi jokaista kalenteria ja kokousmuistiota käydä läpi. Haaveeksihan moinen nohevuus on jäänyt, mutta kiva näitä on muistella!

Nuoperin Minna ja Terhi

100 000 markan lausahdus

Niin kovin pienestä sattumasta asia voi olla kiinni! Lahdessa oli ilmeisesti valtakunnalliset Nuorisotyöpäivät toukokuussa 1991 ja siellä oli esillä mm. Nuorisokasvatussäätiön R.Syke, uusi nuorisokulttuurinen toimintamuoto. Olin juuri aloittanut nuorisotoimenjohtajana Kotkassa ja tulimme Lahteen työntekijäjoukon kanssa. Istuin hehtaarihallissa vain kourallisen katsojajoukon kanssa, kun Sydänmaalakan Olavi laittoi koneet käyntiin ja R-Syke esittäytyi. Katselin screeniltä liki 20 monitorin kuvakoostetta svengaavan musiikin kanssa ja olin hetkessä myyty. Mitään näin näyttävää, komeaa ja ammattimaisesti hoidettua nuorisotyön hommaa en ollut koskaan nähnyt. Palasin töihin intoa puhkuen. Lomien jälkeen alkoi suunnittelu, mutta heti alkuunsa kävi ilmi, että rahaahan tässä tarvittiin enemmän kuin kaupungin budjetissa on varattuna.

Tein lobbaustyötä vaatimattomilla taidoillani ja yritin kasata verkostoa ympäri kaupunkia eri

nuorison kanssa kosketuksissa olevien tahojen kanssa, kehuin näkemääni ja yritin saada budjetia kokoon. Syksyllä näytti jo kehnolta, lama oli syvimmillään ja Kotkan liikunta- ja nuorisotyötä rokotettiin ankarasti. Toivoni menettäneenä karsin jo hankkeen rahat pois talousarvion laatimisen viikkoina. Sitten yllättäen kanslisti sanoi eräänä aamuna toimistossa, että talousarviosuunnitelmassa oli säästökuurin tuloksena karsittu jo enemmänkin kuin piti. Ja minä siihen heti lausuin, että ”laita se satatonna siihen R.Syke-hommaan”. Liikuntatoimenjohtaja hetken nikotteli, mutta myöntyi. Entä jos en olisi sattunut kanslistin kohdalle toimistossa? Entä jos hän olisi sanonut sen vain liikuntatoimenjohtajalle?

R.Syke toteutettiin Kotkassa toukokuussa 1992 viikon ajan sadoille koululaisille, vanhemmille ja yleisölle. Nuorisokulttuurin asema vahvistui piirun verran ja kaupungin nuorisotyö sai ansaitsemaansa huomiota!

Helena Kempas, Kotka

**Keravallakin päästiin kokemaan R.Syke.
Nuoperi/Nuorisotyö-lehden arkistoimattomat kuvat.
Kuvaaja Antero Aaltonen.**

Myös Nuoperin työelämähaastattelu 16.5.2005,
TYKL/AUD/113 ja TYKL/SPA/345.

1991

Naantalín mopokurssin kilpailun voittajat vuodelta 1964. Nuoperi/RF2009:6.

Mainontaa mustamaijalla ja helikopterilla

Aloitin uuden Hervannan seurakunnan poikatyöntekijänä Tampereella. Hervantaan oli vuonna 1979 valmistunut Reima ja Raili Pietilän suunnittelema seurakuntatalo ja vapaa-ajan keskus, jossa nuoriso-ohjaajaa varten oli varattu pieni, lähinnä siivouskomeron kokoinen tila. Vahtimestari sanoi tiloihin viimeksi tulleen pari kolme poikaa, mutta mää sanoin hankkivani enemmän. Kriminaalihuollon aikana ja kaupungilla työskennellessäni olin luonut suhteet poliisimestari Paavo Koskelaan. Mää menin Paavon juttusille ja sanoin, että voisiks sää antaa mulle mustamaijan käyttööseen tonne Hervantaan, että ne tulis mainostaan mun juttuani. Paavo alkuun epäröi, mutta loppujen lopuksi antoi kolme. Sit mää hain palokunnasta pari paloautoa. Me oli ajoitettu niin, että ne oli yhtäikaa siellä liikkeellä mainostaen kovaäänisestä: ”Huomio, huomio, poikailta tänään!”

Lentotoimesta mulla oli helikopteri, joka ajeli siellä Hervannan yllä ja jakoi lentolehtisiä. Lehtimiehistä Lehtosen Ossi ratsasti semmoisella valkoisella hevosella siellä Hervannan kaduilla ja liikakeskuksessa ja ilmoitti, että tänä iltana on poikailta. Silloinen jääkiekkomaajoukkueen kapteeni Lasse Oksanen, mun kerhojohtaja lapsuudessa, oli siellä kans ja kutsui poikia ja isiä poikailtaan.

Muistan kun tuli se perjantaipäivä, olin kotona Kaukajärvellä, kun seurakuntatalolta vahti-

mestari soitti ja sanoi ulkopuolella olevan niin paljon väkeä, ettei hän pääse ulos. Ehkä puolet mahtui sinne isoon saliin ja puolet jäi ulkopuolelle. Mää aloitin tosi näyttävästi ja jatkoin sitten kaikenmoisilla pukkiparaateilla.

Kun mää lähdin kotoa töihin, niin naapurit katto Tuula-vaimoa aina vähän säälivästi ja sanoivat: ”Se teidän mies näkyi menevän sulka päässä.” Mutta mää huomasin, että kun panin itseni peliin ja heittäydyin sinne, niin muutkin isät innostuivat ja sanoivat, että kyllä tää on hullua touhua, mutta koetetaan kerran elämässä – ja niin me koettiin monet merirosvoristeilyt. Leirit täytyivät heti, ja mukana oli alempienkin sosiaaliryhmien poikia. Joku kävi mulle kiroomassakin, että perkelettäkö sitä meidän poikaa tänne hoidutellaan, mutta sitten se innostu ittekkinkin.

Matti ”Asseri” Nyberg
Johtava nuoriso-ohjaaja

Teoksessa Matti Telemäki 1999: Taitava nuorisonkasvattaja. Suomalainen nuorisotyö 1940-luvulta tähän päivään tekijöidensä kokemana. Oulun yliopiston Kajaanin opettajankoulutuslaitoksen julkaisuja. Myös Nuoperin työelämähaastattelu 15.1.2007, TYKL/AUD/179.

1979

Ryhmä leiriohjaajakurssilaisia Porin kaupungin Tammen tilalla Kullaalla. Nuoperi/Pori.

Pienryhmiä

Minulle rakkain työmuoto oli kohdennettu pienryhmätyö, jossa ryhmä valikoitui tietyin perustein. Olin esimerkiksi yhteydessä kouluihin ja kyselin, olisiko heillä sellaisia oppilaita, joilla olisi tarvetta ko. ryhmälle. Pienryhmään otetaan myös ”tasapainottavia” nuoria, jotta kaikki eivät ole niin sanotusti haastavia. Ryhmän yhdyssiteenä ja oheiskasvattajana koulun puolelta on yleensä koulukuraattori, terveydenhoitaja tai opo. Ryhmälle tehdään tavoitteet ja kun ryhmä on ollut koossa hetken aikaa, aletaan miettiä omia tavoitteita myös sen jokaiselle jäsenelle. Jos nuoren kotoa löytyy sellaisia voimavaroja, että kotiväkikin pystyy olemaan työskentelyssä mukana, aina parempi. Nuoren kasvussa voi keskittyä esimerkiksi koulunkäynnin tukemiseen tai muuhun vastaavaan, minkä nuori kokee tärkeäksi. Välitavoitteiden avulla mennään pieniä askelia eteenpäin.

Ryhmät eivät ole avonaisia. Itse ennätin olla yhden poikaryhmän kanssa heidän yläkoulunsa ajan (erityisluokka) sekä yhden maahanmuuttajatyttöryhmän kanssa. Tytötkin olivat yläkoulussa, mutta heidän ikäjakaumansa oli 14-vuotiaista

aina 21-vuotiaaseen. Tyttöryhmän kaikki tytöt olivat muslimitaustaisia ja kaikkein mieluiten he halusivat diskota. Ryhmä myös askarteli paljon, vaikka tytöt olivatkin jo valmiiksi taitavia esimerkiksi vaatteiden valmistuksessa. Lisäksi heidän kohdallaan oli tärkeää huomioida kokoontumisajankohdan soveltuvuus, sillä tyttöjen odotettiin auttavan myös kotonaan monessa asiassa. Paljon joutui molempien ryhmien kanssa väentämäänkin, mutta aina hyvällä, eikä kummallakaan osapuolella tullut niin sanotusti mitta täyteen. Tyttöryhmän kanssa piti luonnollisesti ottaa myös kulttuurierot huomioon, ja monta erehdystäkin sattui tämän asian tiimoilta, mutta puhumalla selvittiin. Keskustelu ja yhdessäolo olivat ryhmässä tärkeintä. Kohdennettu pienryhmätyö oli erittäin antavaa myös työntekijälle.

Sari Vahtera, Vaasa

Nuoperin työelämähaastattelu 15.7.2015,
TYKL/AUD/1082.

Kuuma kesä kellarissa

Ihmisen elämänvaiheista minua kiehtoo eniten nuoruus. En ole varma miksi, ehkä olen ihastunut kuvitteelliseen nostalgiaan. Kuvitteelliseen sen vuoksi, että nostalgisoin lapsena aikaa, jota en ollut itse elänyt. Nuoruutta romantisoidaan vahvasti populaarikulttuurissa, ja varmasti osittain sen vuoksi odotin teini-ikää jo lapsena. Niin kauan kuin muistan, minua kasvattaneet aikuiset ovat muistelleet nuoruutta haikeudella ja ilolla. Koettuani itse nuoruusvuodet voin todeta, että tv-sarjojen ja laulujen versiot olivat kivempia. Kasvaminen onkin rankkaa!

Yliopistossa kiinnostuin nuoruudesta ja nuorista tutkimuskohteena, ja opiskelin sivuaineena nuorisotutkimusta. Opiskellessani yksi tulevaisuuden toivetyöpaikka oli yleishyödyllinen organisaatio, joka tekee nuoriin tai nuoruuteen liittyvää työtä. Kun näin hakuilmoituksen harjoittelijan paikasta Nuoperissa, ajattelin, että tänne minä haluan.

Onnekaasti tulin valituksi, ja kesällä 2018 tustuin Nuoperin Minnaan ja Terhiin sekä Turun kaupunginarkiston henkilökuntaan. Työpisteeni sijaitsi viileässä kellarissa, mikä tuntui sinä

kesänä ihanalta. Kesänä 2018 oli poikkeuksellisen kovat helteet, ja lämpömittari pysyi 30 celsiusasteen molemmin puolin. Luulen, että tavallisessa toimistossa työnteosta ei olisi tullut yhtään mitään. Tuntui se kyllä koomiselta vaihtaa san-daalit kaksiin villasukkiin työpäivän aluksi ja lopuksi.

Työtehtäväni koostuivat pääasiassa digitoinista ja litteroinnista, ja sain tietoa nuorisotyön varhaisista vaiheista ja Helsingin kaupungin yhdyskuntatyöstä 1970-luvun tienoilla. Oli kiinnostavaa huomata yhtymäkohtia menneisyyteen: erityisesti siihen, miten kaupungeissa tehdään edelleen töitä samojen sosiaalisten ongelmien kanssa. Sukupolvi toisensa jälkeen pyrkii rakentamaan maailmasta parempaa paikkaa, mutta ei välttämättä onnistu välttämään samoja sudenkuoppia.

Maan alla kuuntelin työtä tehdessäni paljon musiikkia ja podcasteja, ja muistan miten kaupunginarkiston työntekijät tuntuivat pitävän siitä (ainakin suurimman osan ajasta). ”Sulla on täällä hyvä meno”, he saattoivat todeta ja osoittaa matkakaiutintani. Ajatus minusta ikkunattomassa

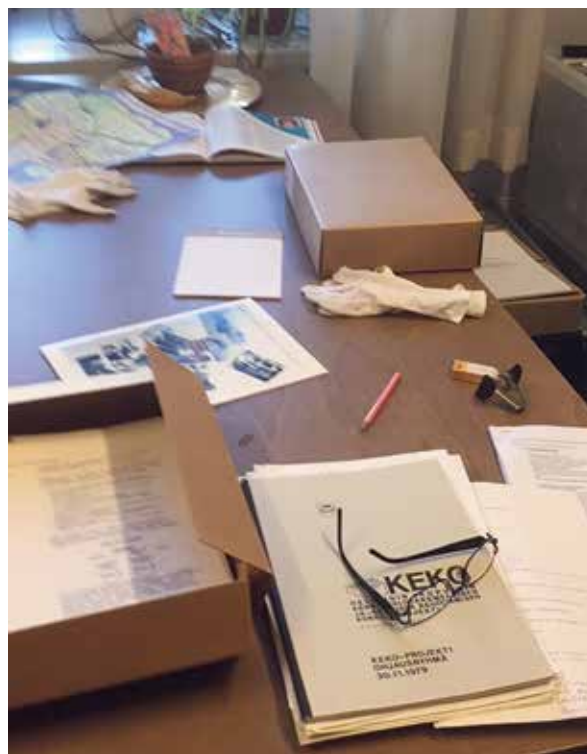
kellarissa arkistoaineistojen keskellä kuuntele-massa soulia hymyilyttää edelleen.

Valmistuttuani työllistyn yleishyödylliseen organisaatioon, mutta nuorten sijaan teen töitä liikehäiriösairaiden ja heidän läheistensä hyväksi. Kohderyhmässämme on paljon ikäihmisiä, ja vaikka viihdyn heidän kanssaan, niin ajoittain kaipaen jotain. Ehkä nuorissa on jotain energiaa, mikä muilta ikäryhmiltä uupuu, tai sitten minusta on vain tulossa vanhempieni kaltainen nuoruuden nostalgisoija. Joka tapauksessa haluan vielä joku päivä tehdä töitä nuorten parissa tai hyväksi.

Harjoittelu arkistossa oli opettavainen kokemus senkin vuoksi, että siellä todella oivalsin miten tärkeää ja raskasta tiedon kerääminen ja tallentaminen on. Ilman arkistoja tiedonsaanti tästä ajasta olisi paljon vaikeampaa vuosikymmenien tai vuosisatojen kuluttua.

Eläköön siis arkistot, eläköön nuorisotyö ja eläköön Nuoperi!

Tytti Svetloff

Tytti pääsi digitoimaan Helsingin yhdyskunta- ja aluetyön materiaalia. Kuvat: Minna Heikkinen.

Kunnallisen nuorisotyön pioneereja

Kouvolan keskustaan oli avattu nuorisotalo vuonna 1966, Torniomäkeen jo sitä ennen. Olin keskustan nuorisotalossa heti innolla mukana jo 15-vuotiaana, mikä olikin silloin alaikäraja taloon. Talvella 1967 alkoivat kaksi Pekkaa, kaupungin nuorisotoimenjohtaja ja seurakunnan poikatyön-ohjaaja, innostaa meitä nuoria lähtemään seuraavana kesänä Lappiin viikon vaellukselle. Olivat itsekin reippaasti alle kolmikymppisiä, aika noviseja, mutta rohkelikkoja.

Minä en tiennyt Lapista enempää kuin mitä koulussa oli tuntuista ja poroista puhuttu, vaeltamisesta puhumattakaan. Kummankin alueen nuorisotaloista lähti jengiä mukaan retkihankkeeseen ja rahan saamiseksi ideoimme yhdessä nuorisotyöntekijöiden kanssa pullonkeräyksen. Sellainen ajatus oli tuohon aikaan ihan uusi. Pääosin omakotitaloja olevassa Torniomäessä jaoimme postilaatikoihin lappuja tulevasta keräyksestä, tuskin sen enempää asiaa varmaankaan asukkaille ohjeistamatta. Keräsimme sovittuina päivinä

pulloja pyörillä, kävellen ja autoilla. Satoja, varmaan tuhansia. Niitä kertyi kuorma-auton lavalle ihan tajuttoman paljon. Koska tällaista ei oltu koskaan alueella tehty, ehkei koko Kouvolassa, oli menestys ihan huikea.

Mutta hintansa tällä oli. Pullot olivat nimittäin lojuneet osittain vuosikymmeniä kellareitten perukoilla ja keittiökomeroissa ja keräyksen avulla asukkaat pääsivät niistä kätevästi eroon! Pulloja piti pestä ja tyhjentää homehtuneista mehuista jne. Teimme töitä monena iltana ja turnausväsymyskin alkoi jo vaivata. Mutta Pekkojen ja Torniomäen legendaarisen ohjaajan Akin kannustamina jaksomme loppuun. Muistaakseni taloudellinen tulos ei työhömmme nähden ollut kovin huimaava, mutta projekti hioi meidät ryhmänä yhteen ja osoitti nuorisotyön vaikuttavuuden.

Elokuussa 1967 linja-autollinen nuorisotalo- nuoria matkasi Raja-Jooseppiin ja vaelsi kouvola- laisten ensimmäisen reissun Raja-Joosepista Kiilopään maisemiin, 114 kilometriä.

Helena Kempas, Kotka

Naantalilaisnuori pyykillä Lapin retkellä vuonna 1965. Nuoperi/RF2009:9.

Myös Nuoperin työelämähaastattelu 16.5.2005, TYKL/AUD/113 ja TYKL/SPA/345.

1966

Valtion nuorisotyölautakunnan kokous vuonna 1962. Osanottajat oikealta: Heikki Klemola, Kerttu Varjo, Anna-Liisa Tiekso, Paavo Kuosmanen (pj.), Simo Palosuo, Venni Maunula, Juhani Yli-Rantala, Antti Latva-Pukkila, Harry Tapper, Viljo Virtanen, Taisto Kärkkäinen, Antti Mäki-Reinikka, Pentti Kymensalo. Kuvaaja: Saarinen, Helsinki. Nuoperi/RF04257.

Ensimmäinen laki synnytti tunteen historian siipien havinasta

1972

Työskentelin 1950–1960-lukujen vaihteessa Kouvolan kaupungin nuoriso- ja liikunnanohjaajana ja toimin Suomen Nuorisotyöntekijäin Liiton puheenjohtajana. Liiton puheenjohtajan tehtävä oli tuona aikana todella mielenkiintoinen. Alan kehitys oli silloin hyvässä vauhdissa. Kuntiin perustettiin uusia nuorisolautakuntia ja tarvittiin lisää koulutettua työvoimaa. Samanaikaisesti käytiin voimakasta keskustelua siitä, miten kuntien tulisi käyttää saamansa ns. Alkon voittovarot. Alan työntekijöiden kesken viriteltiin keskustelua nuorisotyön perusteet turvaavan lainsäädännön aikaansaamiseksi.

Suomen Nuorisojärjestöjen Edustajisto oli jo vuonna 1956 antanut opetusministeriölle mietintönsä, joka sisälsi esityksen laiksi valtakunnallisten nuorisojärjestöjen valtionavusta. SNE:n ensimmäisenä puhemiehenä toimi silloisen Yhteiskunnallisen Korkeakoulun, nykyisen Tampereen yliopiston, nuorisokasvatusopin lehtori Guy von Weissenberg, joka oli myös valtion nuorisolauta-

kunnan jäsen. Erään kokouksen jälkeen saatoin hänet Tampereen junaan. Matkan aikana keskustelimme yhteiskunnan tukitoimista nuorisotyölle. Hän varoitteli minua toimimasta siihen suuntaan, että valtionapuja ohjattaisiin myös kunnille. Uskalsin olla eri mieltä kuin kunnioittamani entinen opettajani. Katsoin, että kuntien saaminen mukaan nuorisotyön rahoitukseen moninkertaistaa ennen pitkää yhteiskunnan kokonaistuen. Tähän tulokseen päätyi sittemmin myös Nuorisotyöntekijäin Liitto opetusministeriölle lähettämässään lakiesityksessä.

Vuonna 1961 jätin sekä virkani Kouvolassa että SNL:n puheenjohtajuuden, kun minut nimitettiin valtion nuorisolautakunnan palvelukseen sen ensimmäiseksi päätoimiseksi työntekijäksi. Heikki Klemolan tultua 1960-luvun alussa opetusministeriön nuorisosiain esittelijäksi, kerroin hänelle lakiasian aiemmat kehitysvaiheet. Klemola toimi vuonna 1966 asetetun ensimmäisen ja vuonna 1968 asetetun toisen nuorisolakitoimikunnan

puheenjohtajana. Oletettavasti toimikunnat saivat käyttöönsä aikaisemmin ministeriöön toimitetun tehtävään liittyneen materiaalin.

Paljon tarvittiin vielä kokouksia, mietintöjä ja erilaisia kehittämistoimia ennen kuin syntyi ensimmäinen laki nuorisotyöstä. Se oli laki kuntien nuorisolautakunnista ja kuntien nuorisotyöhön annettavasta valtioneuvoston päätöksestä. Opetusministeriön nuorisotoimiston vastaavana virkamiehenä paimensin lakiesityksen valmistelua eri vaiheissa. Aikanaan esittelin sen myös hallitukselle ja olin kuultavana eduskunnan valiokunnissa. Tällöin oli rohkeaa nähdä kuinka nuorisotyössä mukana olleet ministerit ja kansanedustajat antoivat tukensa hankkeelle. Laki tuli voimaan 1. päivänä heinäkuuta 1972.

Kun istuin keuhkokuumeen 1972 eduskunnan lehterillä ja kuuntelin lakiesityksen kolmatta täysistunto-

käsittelyä, olin kuulevinani historian siipien haviinaa. Olimme saavuttamassa nuoren toimialan hyväksymisen maan korkeimmassa lainsäädäntöasteessa. Kunnioituksella ja kiitollisuudella muistelin kaikkia heitä, joiden arvokas työpanos oli vaikuttanut tähän lopputulokseen.

Taisto Kärkkäinen, Nuorisosiainneuvos,
Kerava, 2017

Taisto Kärkkäisen kirjoitus ”Nuorisotyön organisaation ja hallinnon kehittyminen Suomessa” löytyy näyttely-esitteestämme ”Sakit, lössit, jengit ja nappulat – Nuorisotyön vuosikymmenet”, 2004 ja ”Leipäpappi vai työlleen palava ammattilainen?” puolestaan Nuoperin julkaisusta Nuorisotyön mieli ja merkitys, 2009.

Myös Nuoperin työelämähaastattelu 13.4.2004, TYKL/AUD/57.

Apu lähellä

Nuoperi toimii Turun yliopistossa humanistisessa tiedekunnassa Historian, kulttuurin ja taiteiden tutkimuksen laitoksessa ja etnologian (ent. kansatiede) oppiaineessa. Melkoinen litania pitää laittaa peräkkäin, kun selittää missä oma työpaikka sijaitsee! Mutta, eipä hätää. Olemme aina olleet Nuoperi, vaikka työpisteemme on ollut myös Turun maakuntamuseossa.

Missäs työpaikkamme sijainti on sitten näkynyt? No, ainakin olemme saaneet innokkaita harjoittelijoita ja tarjonneet aineistoamme niin kandi- kuin maisteritutkintoja varten. Osan tutkinnoista olemme myös työstäneet eteenpäin julkaisuksi tai hyödyntäneet pienempiä osana teoksiamme. Loppuvuodesta 2020 teimme vimmatusti teostamme ”Nuoriso-ohjattuja säveliä” valmiiksi. Mutta jotain siitä puuttui. Mietintämyssy päähän ja heureka! Muistimme etnologian väitöskirjatutkija Marjan, joka asui Oulussa 1980-luvulla ja on edelleen erityisen suuri musiikin kuluttaja. Kävi hyvä tuuri, Marjahan oli kirjoittanut päiväkirjaakin Oulun ajastaan ja mahtavista bändeistä ja niiden keikoista. Saatiin kaivattua täydennystä ja vielä kuvitustakin päiväkirjasivujen muodossa. Aikaakin meni ainakin puoli tuntia. Taisi Marjalla olla aavistus, että hänen muisteluitaan tarvitaan, kun niin hyvin hollilla oli!

Sama Marja pähkäili meidän kanssa Nuoriso-työ-lehden valokuvien julkkisosastoa kesällä 2019. Kasvot olivat kaikille tuttuja ja nimetkin

Matti Ruohola ja Heikki Määttänen löytyivät Nuorisotyö-lehden päiväämättömistä kuvista. Tämä kuva on näppäisty WhatsApp-pohdintoja varten, alkuperäinen odottaa meitä työhuoneen uumenissa.

kielen päällä, mutta ei vain saanut päähänsä kuka oli kyseessä. Erityisen kinkkinen oli kuvassa oleva Matti Ruohola, joka oli välillä Kauko Helovirta ja välillä Seppo Laine. Mutta Ruohola se on, vieressään Iltalypsy-ohjelmasta tuttu Heikki Määttänen. Taas saatiin yksi kuva arkistoitua oikealla nimellä. Ja apu kaikkeen oli lähellä.

Nuoperin Minna ja Terhi

Minna Terhi

Valtion nuorisoneuvoston edustajana ulkomailla

Aloitin Keskustan nuorten liiton Pohjois-Savon piirin puheenjohtajana vuonna 1967, jolloin tulin valituksi kunnanvaltuustoon. Vuonna 1972 minut valittiin eduskuntaan. Miltei saman tien minusta tuli valtion nuorisoneuvoston jäsen ja vuonna 1975 sen puheenjohtaja, jona toimin kaksi täyttä kautta ja yhden vajaan. Nuorisoneuvosto oli valtion nuorisopoliittinen elin, jonka tehtäviin kuului vapaan kansalaiskasvatuksen edistäminen sekä määrärahoista päättäminen siten, että neuvoston ollessa rahojen jakamisesta yksimielinen, ei ministeriö päätöksiä enää muuttanut. Tämän vuoksi esityksiä jauhettiin pitkään, jotta päätökset

olisivat mahdollisimman yhteneväisiä. Partio ja 4H tulivat avustusten piiriin puheenjohtajuusaikanani. Myös paljon huomiota saanut Teiniliitto ajettiin alas tuona aikana taloudellisten ongelmien vuoksi. Nuorisoneuvoston päätöksellä.

Valtion nuorisoneuvosto kokoontui noin kymmenen kertaa vuodessa, työvaliokunta hiukan useammin. Kansainvälisessä toiminnassa nuorisoneuvosto oli itse toimivaltainen elin, koska mm. dramaattisten festivaalien vuoksi Suomeen haluttiin puolueeton elin edustamaan valtiota ulkomailla. Nuorisoneuvosto teki itsenäisiä nuorisovaihtosopimuksia molempien blokkien (itä-länsi) kanssa. Se myös otti kantaa ajankohtaisiin kysymyksiin, tosin kannanotot seurasivat paljolti yleisen ulkomaanpolitiikan linjaa. Viralliset asiakirjat Suomen ja Neuvostoliiton nuorisovaihdosta käytiin myös ulkoministeriössä läpi. Myös presidentti seurasi kohtuullisella mielenkiinnolla erityisesti naapurisuhteiden kehittymistä. Keskustapuolueella oli vahva asema Neuvostoliiton suhteissa, sosiaalidemokraateilla

Suomen ja Neuvostoliiton nuorisoyhteistyöpöytäkirjojen allekirjoitus vuonna 1979. Vasemmalla Olavi Martikainen, taustalla Ulla Helsingius. Nuoperi/RF04222.

kohtuulliset ja Kokoomuksella suhteet olivat henkilötasolla. Tietysti taistolaisilla oli aina omat kannavansa naapuriin.

Valtion nuorisoneuvoston työ edisti erityisesti järjestöjen etujen saamista yleiseen keskusteluun. Kansainväliset suhteet olivat tietysti myös merkittäviä. Minusta tuli toinen sosiaali- ja terveysministeri, mutta jatkoin yhä valtion nuorisoneuvoston puheenjohtajana, tosin mietin pitkään jääviyttäni. Ministerin status vaati tiettyä protokollaa, joten mm. kansainvälisten tapaamisten taso nousi merkittävästi. Nuorisoneuvostolle ja Suomen valtiolle siitä oli varmastikin hyötyä,

mutta itselleni asema aiheutti monesti pään vaivaa. Ulkomaanmatkat sisälsivät niin virallista ohjelmaa, kokoukset, sopimukset jne., kuin vapaa-takin seurustelua ja tutustumista erilaisiin kohteisiin. Neuvostolla oli onneksi kaksi varapuheenjohtajaa, joten pystyin jakamaan matkoja muiden kanssa, eikä aina tarvinnut itse edustaa.

Olavi Martikainen, Lapinlahti

Nuoperin työelämähaastattelu 24.4.2005,
TYKL/AUD/107 ja TYKL/SPA/340.

Seuraavasta askeleesta tienviittaan

Kansalaiskasvatuksen Keskus KaKen kieli- ja kulttuurikurssi Viroon kesäkuussa 1992. Neljä suomalaista nuorisotyöntekijää sai mahdollisuuden oppia uutta. Toistamiseen itsenäistynyt Viron tasavalta eli merkittävää aikaa. Kesäkuun viroon kielen ja kulttuurin opinnot Saarenmaalla loivat myös jotain uutta Suomen ja Viron nuorisotyöhön. Työskentelin tuolloin SAKKI ry:n edunvalvonta- ja tiedotussihteerinä, vastuuna muun muassa Nuorten työpaikka- ja jatkokoulutusmessujen viestintä. Pääsihteerinä Janne Puumi antoi luvan, että voin olla lomakuukaudestani kolme päivää töissä, jos saan puhuttua virolaisia tammikuun 1993 Next Step -messuille. Tavoitteena oli, että Turun messuille saisimme näytteilleasettajiksi oppilaitoksia ja viranomaisia Virossa, Ruotsista ja Venäjältä. Rääkiminen alkoi heti Georg Otsin rantauduttua Tallinnan satamaan. Meitä oli vastassa Viron opetusministeriön johtava spesialisti Tiina Mander ja johtaja Toivo Sikk. Tiina sai pomoltaan Toivolta luvan tulla jatkoneuvotteluihin Saarenmaalle. Kun hän kuuli Next Step -messuidean,

tuli vastaus välittömästi: ”Teillä on hyvä idea, me tulemme Suomeen, mutta teemme Viroon myös omat messut”.

Tammikuusta 1993 alkaen Haridus ja kulttuuriministerium sekä virolaisia oppilaitoksia, muun muassa Tarton yliopisto, oli Next Stepin yhteistyökumppanina. Useat suomalaiset nuoret löysivät opiskelu- ja harjoittelupaikan Virossa. Mutta mikä myös erittäin tärkeää, virolaisten oma

Teeviit-messutapahtuma on auttanut paikallisia nuoria löytämään opiskelu- ja harjoittelupaikan, harrastuksen ja työn.

Maarit Honkonen-Seppälä

SAKKI ry:n edunvalvonta- ja tiedotussihteerinä vuosina 1990–1996 vastaten myös Next Step-messujen viestinnästä. Maarit kirjoitti Nuoperin tallennusoppaaseen oman juttunsa ”Toimintaa ja tallennusta, energiaa ja liimaa” vuonna 2006.

1992

Huikea työyhteisö

Tullessani Lahteen töihin talossa oli minun lisäksi kolme miestä. Alussa käytimme paljon aikaa yhdessäoloon, työhuone oli yhteinen ja myös vapaa-aikaa vietettiin yhdessä. Sillä porukalla loimme niin huikean työyhteisön, että myöhemmin tulleita työntekijöitä harmitti, kun he eivät enää päässeet sisään porukkaan. Myös nuorisolautakunnan kanssa vietettiin paljon aikaa. Huikeaa aikaa oli myös se, kun alettiin opetella tulostyöskentelyä. Se alkoi vuonna 1979, kun koko nuorisosihteeriporukkamme lähti Kansalaiskasvatuskeskuksen (nyk. Allianssi) järjestämään koulutukseen, jonka aiheena olivat tavoitejohtaminen ja -työskentely. Me, kuusi työntekijää, olimme viikon sisäoppilaitoksessa Suolahdessa. Julkishallinnossa ja nuorisotyössä tavoitteellisuus oli tuol-

loin jotain aivan uutta. Takaisin tultuamme aloimme porukalla tehdä sanakirjaa aiheesta ja toimintasuunnitelmaa. Se herätti paljon ihmetystä muissa.

Myöhemminkin on tullut paljon erilaisia ismejä. Tulosjohtamistakin käytiin opiskelemassa ja siitä alettiin tehdä jatkokoulutusta. Sitten tulikin lama, joten innostus tulosjohtamiseen laimentui. Laman aikana irtisanomisia tuli nuorisotoimistossa vähän, koska sovimme, että jokainen on vuorollaan pakkolomalla. 1990-luvun vaihde oli kuitenkin rankkaa aikaa.

Eräs kouluttautumisen kohokohta oli, kun vuonna 1998 pääsimme mukaan koulutusprojektiin, joka oli tarkoitettu yrityksille, ja ainoana julkishallinnon edustajana nuorisotoimisto pääsi mukaan. Siellä opimme paljon laadusta, tulosvastuusta ja sellaisesta. Se oli innostavaa aikaa.

Marja-Leena "Hikka" Tuliainen ja Pertti Mäkelä Lahdesta tutustuvat Nuoperin oikovedokseen Itään!-kirjasta, jonka tekoon he myös osallistuivat. Kotkassa myös Jyrki Homanen Salosta. Nuoperi, 2009.

Marja-Leena Tuliainen, Lahti

Nuoperin työelämähaastattelu 28.9.2004, TYKL/AUD/74.

1979

Häkki – kokeiluja, mokailuja ja innostusta

YK:n Kansainvälisen Nuorisovuoden 1985 innoittamana Keravalla käynnistettiin nuorisotalohanke jo pari vuotta ennen teemavuotta tavoitteena saada talo valmiiksi juhluvuoteen. Hanketta varten muodostettu työryhmä teki innostuneena luovaa työtä ja sai aikaan monenlaisia siihen aikaan radikaalejakin työmuotoja. Alusta lähtien nuoret ja Kalevan asuinalueen asukkaat otettiin aktiivisesti mukaan suunnitteluun. Ihan kaikki ei aina mennyt kuitenkaan putkeen.

Halusimme tehdä tavanomaisesta poikkeavan kyltin tontin nurkalle jo ennen rakennustyön alkamista. Nuorten kanssa olimme maallanneet asialliset tekstit: rakennuttaja, suunnittelu, urakoitsija, LVI, sähkötyöt jne. ja piirrelleet sinne myös kukkasia ja leppäkerttuja. Koko komeus näytti oikein hauskalta. Lehdistö oli kutsuttu kylttirakennelman pystytysiltaan. Tuohon aikaan pienessä kaupungissa kaikki erilainen sai valtavasti huomiota. Jos Häkki mainittiin, niin heti oli media paikalla. Oli syksyiltä ja pimeä. Piti saada siis valoa ja sähköä ei ollut. Neuvokas nuoriso-

toimen kanslisti Matti uurasti ja rahtasi paikalle jollakin lavalla aggregaatin. Työtä oli, silloinkin, lippaan asti päivät pitkät ja niinpä meiltä oli unohtunut jotain. Nimittäin nuorten kutsuminen paikalle. Sysimustassa lehtivalokuvassa näkyy yhden valonheittäjän valokaaressa kanslisti Matti ja nuorisonohjaaja Helena kahden pienen tyttärensä kanssa infotaulun pystytyksessä. Niin olin itsekin työn touhussa ollut ja kaikkien sählinkien uuvuttama, että vasta lehtikuvaajan ja toimittajan paikalle tullessa älysin kaivata nuoria mukaan. Muistaakseni Häkin nuoret minua tästä sätivätkin jälkikäteen ”miksi meitä ei kutsuttu?”.

Mutta Häkki teetti paljon muutakin ja pääosin hyvää. Simulointi oli huikea kokeilu. Siinä viereisen koulun jumppasaliin nuoret rakensivat tulevan nuorisotalonsa pohjapiirroksen, jonka jälkeen järjestimme yhden päivän ajan niitä toimintoja, joita nuoret toivoivat tulevaan taloon tulevan. Simulointipäivä oli jotain tajuttoman upeaa, niittasi yhteen niin nuoria, alueen aikuisia kuin meitä virkamiehiäkin.

**Vakavamielisimpiä
keravalaisia hämmensi
Häkin katolla liehuva
merirosvolippu, jonka
kääntöpuolella oli
nuorisotalon oma
häkkitunnus. Upouusi talo
sai nuorten tekemän lipun
katolleen vihkiäispäivänä
15.4.1988. Kuva: Häkki.**

Kun vihdoin viiden vuoden prosessin tulokse-
na talo valmistui ja pääsimme sisustamaan taloa
nuorten kanssa, innostus vain kasvoi. Häkki oli
todellinen nuorten talo. Muistan vihkiäispäivää
edeltävän viikon, kun ahersimme eri nuoriso-
ryhmien kanssa maalauksia, diskonurkkauksen
peilityksen, leivoimme hämähäkkileivonnaisia
juhlaan, istutimme viherkasveja, maalasimme
kullekin nimikkonaulakon, valmistelimme ohjel-
maa. Itselleni se teetti töitä aamusta iltakymme-
neen ja muutama kilokin siinä karisi.

Kuuntelin hiljattain radiosta ohjelmaa, jossa
entinen Häkin nuori, nyt jo aikuinen opettaja,
keskusteli kasvatuksesta koulussa. Haluan uskoa
niin, että tämäkin tyttö sai elämän eväitä Häkin
Tuutistien tiedotusryhmässä.

Helena Kempas, Kotka

Myös Nuoperin työelämähaastattelu 16.5.2005,
TYKL/AUD/113 ja TYKL/SPA/345.

1983

Ponteva 50 vuotta!

Pohjois-Pohjanmaan Nuorisotyöntekijät Pontevary järjesti Oulussa syyskuussa 2016 jäsenilleen

50-vuotisjuhlaseminaarin, jossa kuultiin tasokkaita esitelmiä ja puheenvuoroja. Tietysti tarjolla oli

Mauri Pirilä alarivissä oikealla. Kuva on Nuorisotyö-lehden lahjoituksesta, jonka kuvat ovat vielä arkistoimatta. Tunnistatko sinä tästä ketään?

myös hyvää ruokaa. Seminaariin oli kutsuttu niin työssä olevat kuin seniorijäsenetkin, joten keskustelun vilkkaus ja taso oli taattu.

Taustalla Suomen Nuorisotyöntekijäin Liitto

Suomeen oli perustettu vuonna 1945 Nuorisotyöntekijäin yhdistys, joka oli 1950-luvun puolivälissä perustetun Suomen Nuorisotyöntekijäin Liiton (SNTL) edeltäjänä. SNTL oli nuorisotyön yhteistoiminta- ja palvelujärjestö, joka mm. julkaisi Nuorisotyö-lehteä, järjesti valtakunnallisia nuorisotyöntekijäpäiviä, monimuotoista koulutus-toimintaa ja opintomatkoja ja jolla oli myös varsin laajaa kansainvälistä yhteistoimintaa. Lisäksi liitto toimi alkuvuosina myös nuorisotyön etujärjestön roolissa tehden esityksiä työntekijäin palkkaukseen ja asemaan liittyvistä seikoista, vaikka sillä ei tähän virallista asemaa ollutkaan. 1960-luvulla Nuorisotyöntekijäin Liitto laajeni ja perusti eri puolille Suomea maakunnallisia kerhoja edistämään liiton tarkoituksensa ja toimimaan maakunnissa nuorisotyöntekijäin yhdyssiteenä.

Maakuntakerho perustetaan

Juhlaseminaaria viettäneen maakuntakerhon perustava kokous pidettiin Oulussa, kaupungin nuorisokahvilassa 9.12.1966. Perustavassa kokouksessa oli mukana alustajana SNTL:n silloinen toiminnanjohtaja Martti Sintonen. Perustetun kerhon toiminnan tarkoituksena oli olla nuoriso-

työntekijäin yhdyssiteenä, toimia jäsenistön paikallista tai ammatillista erikoislaatu olevien yhteisten pyrkimysten edistämiseksi sekä järjestää kokouksia, esitelmä- ja luentotilaisuuksia, kursseja ja opintomatkoja. Alusta alkaen kerho toimi tiiviissä ja hyvässä yhteistyössä Oulun läänin nuoriso(työ)lautakunnan ja sen nuorisosihteerin kanssa. Lähes kaikki opintomatkat, koulutustilaisuudet ja kokoukset toteutettiin yhteistoimin.

Yhdistys rekisteröidään

Maakuntakerho toimi aluksi Nuorisotyöntekijäin Liiton kerhona. Maaliskuussa 1973 pidetyssä kokouksessa sille hyväksyttiin uudet säännöt, kerhon nimi muutettiin Pohjois-Pohjanmaan Nuorisotyöntekijät ry:ksi ja se rekisteröitiin saman vuoden aikana. Ponteva-kutsumanimi otettiin käyttöön kolmannessa sääntömuutoksessa. Ponteva ry lienee ainoa edelleen toimiva noihin aikoihin perustetuista maakunnallisista yhdistyksistä. Onnistuneen ja iloisen syntymäpäivätapah-tuman olivat järjestäneet yhdistyksen kunniapuheenjohtaja yhdessä nykyisen puheenjohtajan kanssa. Tilaisuus onnistui ja antoi, toivottavasti, eväitä ja virikkeitä seuraavalle vuosikymmenelle.

Nuorisoasiainneuvos Mauri Pirilä,
Ponteva ry:n perustajajäsen, Raahen

Myös Nuoperin työelämähaastattelu 1.3.2004,
TYKL/AUD/70–71.

Turun Ruissalon leirin astiankuivausteline vuosimallia 1956. Nuoperi/RF030118.

Ja nyt pitäis vielä lomaa saada?

Meillä oli satakin nuorta Tampereen seurakuntien leireillä mukana 1950-luvulla. Minä ostin Nokian tehtailta suuria pakkilaatikollisia näkileipää, elettiin kuitenkin vielä aika lähellä sotaa. Hankin teltat ja kattilat kaikki nuorisolautakunnan leirivälinevarastosta. Intillä ja Teisko-laivalla menttiin, ja siellä oli soutupaatti siellä Taulasalossa (Tampereen nuorisolautakunnan omistama leiripaikka). Sitten rakennettiin hella ja leiriportit, pystytettiin lipputangot, ja minä olin työntekijänä, olin leirinjohtaja, urheilupäällikkö, pastori ja kokki. Aamulla ensimmäisenä seitsemän aikaan oli oltava hereillä ja illalla viimeiseksi. Koko päivä siinä meni, mutta en mä tehnyt työtä, kun olin näiden kanssa. Mulla oli pojat määrättyt ryhmiin niin, että teidän telttakunta vastaa tosta, ja vaatimukset, kuri ja järjestys oli kerta kaikkiaan viimeisen päälle. Kukaan ei ikään mun leirillä polttanut esimerkiksi tupakkaa, puhumattakaan mistään muusta. Mulla ei ollut minkään näkösiä järjestysongelmia.

Jos tänä päivänä 80 pojan leiri menee jonnekin, niin siellä on pari emäntää ja isäntä ja kolme työntekijää, mut minä olin yksin. Kun tulin takaisin, niin oli kirkkoherra Tuominen vastassa laivalaiturilla ja minä vein terveisiä leiriltä. Olin siihen mennessä ollut jo sudenpentuleirillä, partioleirillä

ja rippikoululeirillä, sit oli kerholeiri ja tämä viimeinen leiri oli joskus heinäkuun puolenvälin jälkeen. Sanoin kirkkoherralle, et olisin kysynyt kesälomaa. ”Kesälomaa? Viikkotolkulla olette pitänyt kesälomaa, olette saanut olla vaan siellä teltoilla, ja nyt pitäis vielä lomaa saada.” Niin minä sanoin, että niin kirkkoherra, tällä viimeisellä leirillä mulla oli 80 poikaa ja minä tein ruoat kolme kertaa päivässä ja hoidin kaiken. Et mä nyt kysyn kirkkoherralta, että jos teidän vaimonne tekisi ruoat kolme kertaa päivässä 80 kaverille jossain kivenkolossa suurella 30 litran kattilalla, niin pitäisittekö, että teidän vaimonne pitää lomaa. ”Noo, sovitaan sitten, että viikko lomaa ja tänään on ensimmäinen lomapäivä.” Tämmöinen oli kirkkoherran käsitys leirinpidosta 1950-luvulla.

Seurakuntaneuvos Paavo ”Piusa” Meriluoto
Tampereen seurakunnan poikaohjaajana
1950-luvulla

Teoksesta Matti Telemäki 1999: Taitava nuorisonkasvattaja. Suomalainen nuorisotyö 1940-luvulta tähän päivään tekijöidensä kokemana. Oulun yliopiston Kajaanin opettajankoulutuslaitoksen julkaisuja.

1950

Parikymppinen

Niin se vain on aika vierähtänyt. Vuonna 2002 syntynyt Nuoperi on jo täysi-ikäinen, pian parikymppinen. Minna on ollut matkassa mukana viittä vaille alusta saakka ja Terhikin melkoisen monta vuotta. Poiskaan ei olla osattu lähteä.

Mitäs näkyvää me ollaan saatu aikaiseksi vuosien varrella? Parikymmentä erilaista julkaisua, niin sähköisiä kuin perinteisiä paperisia, vajaa 100 hyllymetriä arkistoa, satoja valokuvia talteen, runsaasti av-aineistoa ja erityisesti herkkuisia työelämähaastatteluja! Seminaareja, sessioita, työpajoja ja muita happeninkejä järjes-

tetty ja niihin myös itse osallistuttu. Muutettu ihan vaan muutaman kerran. Opeteltu useammatkin arkisointiohjeet, suunniteltu, ideoitu, höpötetty, matkustettu, itketty ja naurettu. Keväätä 2020 lähtien myös etäilty, oltu etäällä niin työhuoneista kuin työkavereistakin, sähköpostiteltu, whatsappailtu, soiteltu ja istuttu etäpalaverissa. Zoomailtu toisiamme ahkeraan!

Kun Z-sukupolven edustaja Nuoperi oli 15-vuotias, työn alla oli eri sukupolvien ajatuksia nuorisotyöstä esittelevä Nuorisotyön sukupolvet XYZ -teos. Viisi vuotta myöhemmin uusin julkaisumme, tämän lisäksi, kertoo musiikin ja nuorisotyön liitosta otsikolla (NUORISO-)OHJATTUJA SÄVELIÄ. Arkistomme kasvaa ja kehittyy edelleen. Nuoperi, ajat ja arkistot -tietokannassa voi tehdä erilaisia hakuja ja löytää helposti samaan aiheeseen liittyvät aineistot, niin työelämähaastattelut, valokuvat kuin kaitafilmitkin. Tuntuu toimivan, sillä aineistojemme perään on nyt kysely huomattavasti enemmän kuin ennen.

Z-sukupolvelaisina voisimme sanoa, että ”haasteita riittää tiimityön merkeissä”. Ja Turussa kun ollaan: ”Kyl tää vaan nii pal hiano tyä o!”

Nuoperin Minna ja Terhi

Minna *Terhi*

Ratkaiseva apuväline

Kun lähdin vuonna 2013 EVS-vapaaehtoiseksi Puolaan Klodzkoon, en tiennyt mitä tehdä. Olin elämäntilanteessa, jossa olin juuri valmistunut ammattiin, jonka parissa en halunnut työskennellä. Itsenäistymisen kynnyksellä, mutta ei hajuakaan minne suuntaan haluaisin lähteä.

Puolassa työskentelin kouluavustajana erityislasten ja -nuorten parissa. Yksi oppilaistani oli poika, jota avustin tunneilla, ohjasin tehtävien teossa ja tunneille siirtymisessä. Hän oli ihana ja kuuliainen oppilas, joka toimi aina sen mukaan mitä ohjeistin, mutta ei koskaan ottanut minuun mitään kontaktia, ei puhunut eikä edes katsonut minuun päin. Sitten yhtenä päivänä, työskenneltyäni hänen kanssaan viisi kuukautta, opetin hänelle englanniksi värisanastoa. Olin huomannut, että hän oli kiinnostunut autoista ja olin ottanut apuvälineeksi erivärisiä pikkuautoja. Ensimmäistä kertaa koskaan hän kääntyi minuun päin ja katsoi minua suoraan syvälle silmiin leveä hymy kasvoillaan. Sillä hetkellä tiesin tasan tarkkaan, mitä haluan tehdä.

Sain vapaaehtoisjaksoni aikana hurjasti itseluottamusta, kokemusta sekä kipinän, joka ohjaa minua edelleen. Palasin Suomeen ja opiskelen

tällä hetkellä toista vuotta sosionomin tutkintoa ja olen mukana erilaisissa järjestö- ja vapaaehtoistoiminnoissa. Osallistun edelleen kansainvälisiin nuorisovaihtoihin. Olen oppinut niistä paljon myös itsestäni ja muista, minua ympäröivästä maailmasta sekä käytännön taitoja, joita pystyn hyödyntämään elämäni eri osa-alueilla.

Vapaaehtoistyöllä on mahdollisuus muuttaa maailmaa monella tasolla! Uskallan väittää näin, koska olen itse kokenut sen.

Ida Kemi, sosionomiopiskelija 2016

Eurooppalainen vapaaehtoispalvelu, European Voluntary Service EVS, on ohjelma, jossa tehdään vapaaehtoistyötä jossakin Euroopan tai lähialueen maassa kuudesta kuukaudesta vuoteen. Palvelu on osa Euroopan unionin Erasmus+-ohjelman Youth in Action -ohjelmaa. Se on suunnattu Euroopan unionin maissa, Islannissa, Norjassa ja Turkissa asuville nuorille sekä paikallisesti yleishyödyllisille organisaatioille. Eurooppalaisen vapaaehtoispalvelun tarkoituksena on antaa nuorille elämäkokemuksia, jotka auttavat heitä itsenäistymään antamalla eväitä elämään.

Taidetta, sirkusta ja sirkustaidetta

Nuorison taidetapahtuman järjestäminen oli vaativaa työtä. Paikkakunnan oma tapahtuma ja karsinnat läänin tapahtumiin olivat jatkuvaa hommaa, sillä usein läänin ja valtakunnankin tapahtumat järjestettiin Tampereella. Kun taidetapahtumaan tuli mukaan sirkustaide, keräsi nuorisosihteeri Sirpa Ilo alan taitajia ja perusti Sorin sirkuskerhon, josta sittemmin kehittyi Sorin Sirkus vuonna 1985.

Kerhon kautta saatiin Tampereellekin alan taitajia ja mm. Tampereen Sisun telinevoimistelijat innostuivat akrobatiasta. Kaupunki maksoi kerhon opettajille pientä korvausta ja innokkaita opilaita saatiin mukaan lehti-ilmoituksella. Myöhemmin kerhoon päästäkseen piti selviytyä pääsykokeista. Aluksi kaikki välineetkin puuttuivat, mutta niitä tehtiin paljon itse ja monet opettajat toivat niitä myös mukanaan.

Sirpa Ilo on edelleen sirkuksen kunniajäsen. Sorin sirkuksesta on tehty oma historiikki vuonna 2015. Sen esipuheessa sirkustirehtööri Taina Kopra kertoo näin:

”Huh huh ja vielä kerran Huh! 30 vuotta on hurahtanut siitä, kun Ilon Sirpa saapui Ratinan

Tampereella järjestettiin SottiisiMoves 2014 -tapahtuma, joka yhdisti kaksi suurta Tampereen Sottiisin ja Movesin, taidetapahtuman jatkajan. Sirpa Ilolle molemmat olivat lähellä sydäntä. Pyynnikkisalissa 13.6.2014 vaasalaisen Kuula-opiston tanssiosaston balettiesitys Colourful Clouds, jota kuvasi harjoittelijamme Juhana Hakala.

telinejumpasalille kysymään kiinnostuneita sirkuskoulun vetäjiksi. Minä ja Kivimäen Jouni oltiin heti mukana ja olemme messissä edelleen. Sitä ei silloin olisi osannut kuvitellakaan, että se kaikki johtaa tähän, valtakunnallisesti tunnustettuun sirkustaiteen palvelu- ja kehityskeskukseen.”

Historiikin kirjoitusaikana olimme molemmat, Nuoperi ja Sorin Sirkus, opetus- ja kulttuuri-ministeriön palvelu- ja kehittämiskeskuksia.

Syksyllä 2021 otti Nuoperiin yhteyttä tietokirjailija Markku Aulanko, Nuorison taidetapahtumien raadeissa vaikuttanut sirkustutkailija, joka kirjoitti sirkuksesta jo vuonna 1985 ensimmäisen oppaan ja toisen vuonna 1992. Tarinaa sirkuksesta tulee edelleen säännöllisesti, uusin syksyllä 2021. Jutellessa selvisi, että Sirkus Finlandian perustama sirkusmuseo Karjaalla on ottanut myös Aulangon huikeat sirkustarvikkeet ja -muistot museonsa. Mahtavaa!

Sirpa Ilo, Tampereen nuorisosihteeri 1975–2001

Nuoperin työelämähaastattelu 23.6.2009, TYKL/AUD/690

Sorin sirkus 30 vuotta -verkkojulkaisu, <https://www.sorinsirkus.fi/30v/#y2015>, 2.11.2021

Markku Aulanko, Söör Markku, sähköposti 25.9.2021 ja 3.11.2021

Sirkusmuseosta: <https://sirkusteltha.blogspot.com/2020/06/sirkusmuseo-karjaalle-circus-museum-for.html>, 2.11.2021

JO
1980-
LUVULTA

Luita saunan padassa

Työtilat erotetaan nykyisin alalla kuin alalla asumistiloista. Vielä 1950- ja 1960-luvuilla saattoivat tilat kuitenkin sujuvasti mennä sekaisin. Viimeisestä nuorisotyöpaikastaan vuonna 1973 Lahdesta pois jäänyt Yrjö Vento muistelee omassa työelämähaastattelussaan vanhoja työtilojaan ja toimintaa seuraavasti:

Hausjärvellä toimisto ja asunto olivat samassa tilassa, huone ja keittiö. Toimisto oli kammarin puolella. Tilaisuudet järjestettiin kouluissa tai seurojen talolla. Äänekoskella tilana oli puolestaan puutalo, jossa alhaalla oli kerhotila ja yläkerrassa oli asunto. Askartelukerhoissa tehtiin mm. luisia koruja, joita myytiin myyjäisissä. Saunan padassa teurastamolta tuodut luut keitettiin hyvin ennen kuin niitä päästiin työstämään. Myös karjalanpiirakkamyymäläiset järjestettiin, koska yhden nuoren äiti oli Karjalasta. Tilauksia otettiin vastaan ja piirakat toimitettiin perille. Hauskan jutun Vento muistaa, kun ko. karjalainen nainen opetti hänen vaimolleen piirakantekoa. Vaimo ihmetteli miksi karjalaisen piirakat ovat

niin paljon kauniimpia kuin hänen. Siihen hänelle vastattiin: ”Sulla on jalat liian levällään. Pistä polvet yhteen, niin tulee kauniimpia.”

Karhulassa työpaikkana oli nuorisotalo, puutalo, jonka yläkerrassa Yrjö Vento asui ja kerhotilat olivat alakerrassa. Lisäksi oli kerhotiloja ympäri paikkakuntaa. Lahdessa nuorisotoimisto oli Torikadulla ja myöhemmin kaupungintalon tiloissa. Lotilan koululle tehtiin jo rakennusvaiheessa oma askartelutila. Myös Harjulan koululle saatiin oma nuorisotila. Myöhemmin Pertti Mäkelän aikana tiloja tuli enemmän. Vento halusi käyttää koulujen tiloja, jotka olivat iltaisin tyhjillään, mutta tätä ajatusta eivät koulut kannattaneet. Yrjö Vento kävi monesti tutustumassa tiloihin ja niiden hankintaan Turussa, jossa Kalevi Perho ja Pertti Paasio ajoivat tila-asioita menestyksekkäästi.

Rottinkitöiden tekeminen oli suosittua Äänekosken aikana. Taidot opettaa tulivat kokeilemalla, kirjoista ja settlementtiliiton järjestämiltä kursseilta. Retkeilykerhon kanssa Vento teki myös havuköynnöksiä, joita myytiin liikkeisiin. Näin saatiin rahaa retkille.

Askartelukurssi 22.–24.2.1956 Kangasniemen kirkonkylällä. Rottinkitöiden saloihin opasti nuorisotyönohjaaja Taisto Kärkkäinen. Kuvaa on käytetty Nuoperin julkaisussa Nuorisotyön mieli ja merkitys, 2009. Nuoperi/RF2006:516.

Yrjö Vento, Vääksy

Nuoperin työelämähaastattelu 9.3.2006, TYKL/AUD/129.

Kolmannen nuoriso-ohjaajakurssin (1952–1954) valmistujaiskuva vuodelta 1954. Se otettu vanhan YKK:n rappusilta Helsingissä. Edessä Veikko Mikkonen, Kerttu Varjo, Guy von Weissenberg, Anja Appisara ja Eila Aulanko. Tuulikki Haapalinna Kerttu Varjon ja Teppo Meriluodon välissä. Nuoperi/TYKL/DIA/4605.

Hyvää palvelua

Suoritin nuorisotyön opinnot Yhteiskunnallisessa Korkeakoulussa Helsingissä 1952–1954. Myöhemmin opiskelin yhteiskuntatieteiden maisteriksi Helsingin yliopistossa, josta valmistuin vuonna 1963. Olin myös stipendiaattina Amerikassa vuonna 1959. Stipendi oli siihen aikaan niin iso asia, että lehdessä julkaistiin minusta kuva ja Suomen tietotoimisto tiedotti asiasta. Tuohon aikaan olin partiotyttöjen lippukunnan johtaja, ja partiotytöt saivat jopa vapaata koulusta, jotta pääsivät saattamaan minua lentokentälle. Myös amerikkalainen Information Service -lehti tiedotti asiasta laajasti. Mahdollisesti kohu johtui siitä, että kylmän sodan aikaan ja sen jälkeenkin tällainen opiskelijavaihto oli erittäin harvinaista. Kohu huvitti silloin ja huvittaa yhä enemmän tänä päivänä.

Stipendiä haki 50 henkilöä, mutta uskon, että satuin tuntemaan oikeita ihmisiä, jotka tuuppa-

sivat minua eteenpäin, ja sain stipendin, vaikka en omasta mielestäni ollutkaan erikoisen hyvin menestynyt opinnoissani. Clevelandissa opiskelin stipendiaattivuoteni aikana nuorisotyötä ja nuorisokasvatusta paikallisessa yliopistossa. Partiotaustani vuoksi olin myös leiriohjaajana paikallisella partioleirillä. Myöhemmin amerikkalainen ystäväni, joka oli tummaihoisen, saapui vierailulle Suomeen. Häntä tuijotettiin joka paikassa, ja kaupoissa meitä palvelivat kaikki paikan myyjät johtajaa myöten.

Terhikki Haapalinna, Tampere
Tampereen yliopiston nuorisotyön
menetelmäopin lehtori 1974–2002

Nuoperin työelämähaastattelu 27.7.2004,
TYKL/AUD/73.

1959

Joskus vallan ystäviä

Syksyllä 1919 isäni siirtyi Kouvolaan Savon Jääkärirykmentin aseupseeriksi, ja veljeni kanssa jouduimme silloin muuttamaan koulua. Tulimme molemmat Kouvolan yhteiskoulun kuudennelle luokalle.

Silloisen Kouvolan yhteiskoulun koko henkinen ilmapiiri oli mielestämme tyyten toinen kuin Lappeenrannassa. Lappeenrannassa oli totuttu siihen, että opettajien ja oppilaitten välillä oli julistamaton sotatila, jossa sodan lait sanelivat määräyksiä. Opettaja oli pöytänsä takana suunnittelemassa hyökkäyksiä, joilla hän yllättäisi huonosti tehtävänsä suorittaneet oppilaat ja osoittaisi heille, kuinka väärällä uralla he ovat, kun he luulevat joskus kykenevänsä suorittamaan koulun koko oppimäärän. Oppilaat puolestaan olivat innokkaan kekseliäitä löytämään uusia vilppi- ja lunttausmenetelmiä, joilla vihollisia (= opettajia) petettäisiin. Opettajat olivat

kaukana ja korkealla. Tällaiseen oli totuttu eikä parempaa osattu kaivatakaan.

Sitä suurempi oli yllätys, kun toiseen kouluun siirtyessämme kuulumme ihmeeksemme luokkatovereittemme kertovan, kuinka he ovat saattaneet koulusta kotiin mennessään keskustella jonkun opettajan kanssa aivan tavallisista asioista. Opettajat eivät näyttäneet olevankaan oppilaitensa vihollisia ja kurittajia, vaan opastajia ja neuvojia, joskus vallan ystäviä. Mieluisa oli myös havaita, että vilppi ja lunttaus oli kerrassaan tuomittu tapa luokallamme. Kurja raukka oli se, joka turvautui petokseen saadakseen parempia numeroita. Koulutyön piti olla reilua puolin ja toisin.

Koulun uskonnonopettajana ja sittemmin rehtorina oli Kouvolan vastaperustetun seurakunnan kirkkoherra Vilho Vuorela. Häntä kuunneltiin tarkoin ja mitä luonnollisin asia oli, että sunnuntai-

**Naantalin kirkkoonkin
pääsi kuuntelemaan
saarnoja samana vuonna
kuin Matti Tuovinen
aloitti kirkossakäynnin
Kouvolassa. Kuva: Minna
Heikkinen, 2020.**

aamuisin juuri oppikoululaiset riensivät sankoin joukoin kirkkoon, jossa heidän kunnioitettu opettajansa saarnasi kertoen usein jonkun sattuvan tapauksen elämästä. Aukeni kirkkopolku. Sitten ilmestyi koulun ilmoitustaululle kehotuksia, joissa kutsuttiin kristillisiin nuorisokokouksiin. Muistan, kuinka sinne saatettiin syksyisinä pimeinä iltoina mennä aivan tien täydeltä. Ohjelmista ei ole paljoakaan mieleeni jäänyt, mutta silloin jouduin kristillisen nuorisotyön kanssa kosketuksiin myönteisin tuloksin.

Pastori Matti Tuovinen

Teoksesta Tottelimme taivaallista näkyä.
Tunnetut nuorisotyöntekijät kertovat.
Kirkon Nuoriso, 1949.

1919

Nykydokusta novelleiksi

Vuonna 2013 Nuoperissa käynnistettiin nykydokumentointiprojekti. Saimme hyvän porukan erilaisia nuorisotyöntekijöitä kirjoittamaan työpäiväkirjaa viikon keväällä ja toisen syksyllä. Tuotoksia oli kerrassaan mukavaa selailla ja lukea, mutta koska jotkut kirjaukset olivat aika henkilökohtaisiakin, päiväkirjailijoiden kanssa sovittiin, että tekstejä käytetään Nuoperin projekteissa vain nimettöminä.

Siinä sitten mietimme useaan otteeseen, miten tätä mielenkiintoista nykydokuaineistoa voisi hyödyntää muutenkin kuin vain tallentamalla päiväkirjat. Kun vuonna 2016 taas kerran katselimme työpäiväkirjapinoa, jostain pulpahti mieleen ajatus päiväkirja-aineiston yhdistämisestä luovaan kirjoittamiseen. Kun ajatuksesta innostui myös luovan kirjoittamisen opettaja kirjailija Niina Repo, alkoi novellia tulla miltei jokaisesta päiväkirjasta, joistakin useampiakin. Kukin novellikurssilaisista sai arvonnassa itselleen päiväkirjan ja tietämättä kirjoittajan henkilötietoja lähti muokkaamaan siitä omaa tarinaansa. Jäimme mielenkiinnolla odottamaan, millaiseksi opiskelijat mahtavat kuvitella

oman nuorisotyöntekijänsä ja tämän elämän. Ainoa ehto kirjoittamisessa oli, että novellin piti olla nuorisotyöhön liittyvä. Osa kurssilaisista tarttui kokonaisuuteen, joku sai kiinni päiväkirjan yhdestä sanasta, joten erilaisia tarinoita syntyi. Kun opiskelijat juhlallisesti lukivat novellejaan meille ääneen, meitä niin nauratti, liikutti kuin kauhistuttikin. Hienoja, hauskoja ja hurjia tarinoita.

”Meiän nimetki alkaa samalla kirjaimella ja 18 muuta novellia” valmistui kesäkuussa 2016. Kunnon kesäpökkari, jonka kansi sai niin paljon kehuja, että se lähetet-

tiin vuoden kaunein kansi kilpailuun. Ei se kyllä menestynyt, mutta yritettiin ainakin!

Nuoperin Minna ja Terhi

Minna *Terhi*

Turun ja Leningradin nuoret: Suorat ohjelmat ja rock ystävyyttä laajentamaan

Kristina Brahe (KU)
Turun ja Leningradin väli-
sillä radio-ohjelmien välillä

teeksi seminaarissa otettiin
myös kummankin kaupungin
hiteisen rock-levyn

Neuvostoliitto häviää

”Mielenkiintoinen kokemus oli se, että mähän oon matkustanut Leningradiin junalla, bussilla, laivalla ja lentokoneella eli kaikilla paitsi pikkuautolla...Niin se, kun olen mennyt sinne lentokoneella, on ollut se päivä, kun Leningradista tuli Pietari. Helsingin lentokentältä lähtiessä kuulutettiin lento Leningradiin ja kun lähes-tyimme kaupunkia, niin laskeuduimme Pietariin. ...Tunsi olevansa kyllä, historiassa mukana.”

Ritva Jykelä 3.7.2009, Turku

Tarina on luettavissa myös Nuoperin Itään! Nuoret mukana ystävyyskuntatoiminnassa -julkaisussa, 2009. Leningrad ja myöhemmin Pietari on Turun ystävyyskaupunki.

Kansan Uutiset 23.5.1987.

ni-
lestä
in

matkailua rauhan
haluasi kehittää
stävyvyydestä”

ä ja omaehtoi-
Kummankin kau-
ret haluavat yh-
tävyyskaupungin
uoriin. Toiveli-
vierailut perhei-
lanvietot ja työ-
itaidon puuttu-
tiin jatkuvaksi
ja sen huomasi
muuten läm-
ja onnistu-
tarissa.

inaarin hyväk-
tösasiakirjassa
itten nuorten
rön olleen ja
lviä osa mait-
kehittymistä.

vat yhdessä
Pohjolan
teläisen Afri-
en Amerikan
sailua parem-
den hyväksi.
lekirjoittivat
sen Euroo-
tellisen ase-
teuttamisk-

uudenlaista
ua ja kon-
aa sekä vas-
et muistut-
essaan. He
amme kaik-

■ Turusta matkusti Helsinkiin 150 nuorta rauhanrasteilyä varten.

KU 23.5.87
kien nuorten tulevan mu-
kaan rauhantyyöhön.

Rauhanparjehduksella Tu-
run ja Leningradin nuoret
valmistautuivat osaltaan elo-
kuun puolivälissä vietettävän
maitten 6. ystävyysfestiva-

liin, jonka päätapahtumat
ovat Leningradissa. Rauhan-
seminaari päätettiin järjestää
seuraavan kerran ensi vuon-
na Leningradissa ja silloin
aiheena on 40 vuotta täyttä-
vä ystävyys-sopimus.

Kuva Matti Nummelinin kokoelmista.

Alli Paasikivi leirivieraana

Suomen Punaisen Ristin Pohjois-Karjalan piiri järjesti kesällä 1947 suuren leirin Laatokan Karjalan siirtolaislapsille, ja minä olin leirin johdossa. Leiripaikka oli Liperin kunnassa Honkalammen rannalla, Ylämyllyn varuskunnan takana. Maasto oli tasaista hietikkokangasta, ihanteellista leiri- maastoa. Lammen vesi oli kirkasta ja puhdasta. Oikeastaan se oli kyllä järvi, mutta nimeltään vaatimattomasti vain lampi. Alue oli sodan aikana ollut armeijan telttamajoitusalueena. Siellä ei ollut rakennuksia, muuta kuin korsusauna, jonka katto oli romahtanut sisään.

Leiriläisiä oli kaikkiaan noin 350, kolme kolmen viikon jaksoa. Partiolaisilla ja Nuorilla Kotkilla oli tässä kokonaisuudessa oma pienehkö alaleirinsä. Partiolaisten alaleiriä johti Joensuun Mänkijäin johtaja Veijo Mannelin ja Nuorten Kotkien leiriä ohjaili nursesisareni Toini Tirronen. Leirin johtotehtävissä oli apunani pari kansakoulunopettajaa.

Eräs leirin kohokohta oli Alli Paasikiven, presidentti J.K. Paasikiven puolison, vierailu. Sinä kesänä vihittiin Liperissä käyttöönsä jokin sotainvalidien kuntoutuslaitos. Alli oli menossa sitä avaamaan tai vihkimään. Koska hän oli myös Punaisen Ristin hommissa mukana, oli junailtu niin, että hän seurueineen poikkesi katsastamaan leiriämme, joka oli aivan matkan varrella. Alli oli

myös partiolaisten suojelija, joten saatiin muutama piste siihenkin haaviin.

Tarkastimme leirin, kävimme teltoissa sisällä ja Alli jututti leiriläisiä. Eräällä tyttöjen telttakunnalla oli tapana joka aamu laittaa teltan lattialle uusia kanervia niin, että se oli kuin ryijynukkaa. Havujahan ei ollut ympäristössä, kun se oli aivan männikkökangasta. ”Oletteko laittaneet nyt minua varten näin hienoksi?”, kysyi Alli tytöiltä. ”Ei, kyllä me laitamme näin joka aamu”, vastasivat tytöt.

Allin veli, jääkärikenraaliluutnantti Väinö Valve kuului myös seurueeseen. Hän tutustui minun komentokorsuuni ja ihmetteli järven pohjasta nostetuista keloista tekemääni toimiston sisustusta. ”Kyllä minä sodan aikainakin monenlaista näin, mutta en minä tällaisia ole ennen nähnyt”, kummasteli kenraali.

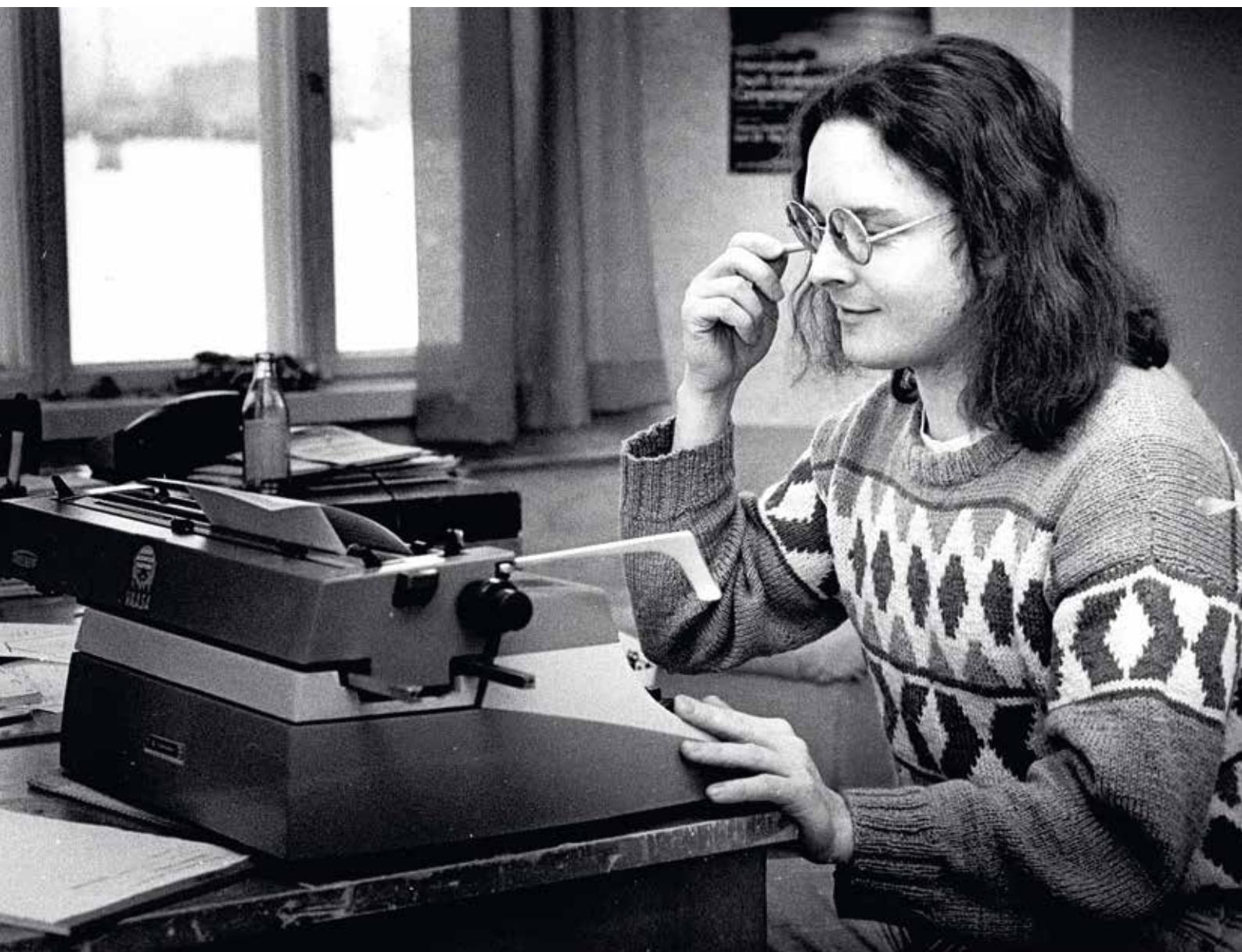
Punaisen Ristin herrat olivat hyvillään, kun kaikki meni niin mukavasti. Suhdetoiminnan arvo ymmärrettiin jo silloinkin.

Matti ”Metsä-Masa” Nummelin

Ote muistelmista vuodelta 1996.

Myös Nuoperin työelämähaastattelut 7.6.2013 ja 15.8.2013, TYKL/AUD/958.

1947

Jyväskylän maalaiskunnan ensimmäinen nuorisotyöntekijä

Valmistuin toukokuussa 1968 Tampereen yliopistosta nuorisososionomiksi. Menin naimisiin ja työskentelin vuoden verran sijaisena Lappeenrannan kaupungin eri virastoissa. Kun mieheni valmistui keväällä 1969, sovimme, että kumpikin alkaa hakea oman alansa työpaikkoja. Siihen aikaanhan julkiselle puolelle perustettiin runsaasti uusia virkoja ja toimia. Tarvittiin käsiä ja aivoja kuntien hyvinvointitehtäviin. Laitoin hakemuksen Jyväskylän maalaiskuntaan, jossa oli avoinna raittius- ja nuoriso-ohjaajan virka. Minulla ei ollut hajuakaan mistään Jyväskylän maalaiskunnasta, mutta sen tiesin, ettei siellä aikaisemmin ollut päätoimista nuorisotyöntekijää, kuten Lappeenrannassa. Kyseessä oli Jyväskylän maalaiskunnan ensimmäinen nuoriso- ja raittius-työntekijän virka. Siihen mennessä kaikki asiat näillä toimialoilla oli hoidettu luottamushenkilövoimin.

Tämä kirjoituskone lienee vähän uudempaa mallia. Nuoperi/Nuorisotyö-lehden arkistoinnattomat kuvat.

Kävi niin onnekkaisesti, että Jyväskylän maalaiskunnan valtuusto valitsikin minut. Hakijoiden joukossa oli Tampereen yliopiston kaksi kurssikaveriani, jotka sitten myöhemmin saivat kunnalliset virat lähikunnista. Ennen valintaa minua haastateltiin vain puhelimesta ja jälkepäin sain tietää, että minut valittiin siksi, että olin ollut puhelimesta niin iloinen ja nauravainen. Mutta oli minulla hyvät paperitkin ja lisäksi monipuolista kunnallista työkokemusta. Ennen yliopisto-opintoja olin työskennellyt Helsingin kaupungilla, ennen valmistumistani jo Lappeenrannan vapaa-aikavirastossa ja valmistuttuani Lappeenrannan sosiaalivirastossa nuorisohuoltajan sijaisena sekä rahatoimistossa. Helsingin kaupungin rahatoimistoon pääsin suhteilla, ja sen jälkeen tie alkoi avautua omin avuin. Vähän se huvitti, kun ei tarvinnut käydä edes näyttäytymässä uudessa työpaikassa, soveltuvuustesteistä puhumattakaan. Oli minusta kyllä kyselyt selkäni takana.

Kun sitten aloitin työt Jyväskylän maalaiskunnassa 1.8.1969, kysyin kunnanjohtaja Jaakko Lovénilta missä toimistoni on. Hän sanoi, että

1969

kunnanhallituksen kokoushuoneessa voit aloittaa. Minulle annettiin kaksi mappia; toisessa oli raittiuslautakunnan vanhat pöytäkirjat ja toisessa vapaaehtoisen nuorisotyölautakunnan. Niiden kanssa istahdin kunnanhallituksen kokoushuoneeseen. Sieltä katselin Taulumäen kirkkoa ja ”Nykäsen Matin korkeakoulua” ja mietin että minne olen oikein tullut, kun kunnanvirasto sijaitsee Jyväskylän kaupungissa ja työmaani on ihan muualla. Sitten keksin, että menen päski-voitustoimistoon hakemaan kartan kunnasta, jossa minun pitäisi tehdä nuoriso- ja raittiustyötä. Ei minua kukaan perehdyttänyt. Itse rupesin ovia aukomaan ja perehtymään tämän kunnan viranhaltijoihin ja nuorisotyötä tekeviin järjestöihin ja

tietysti luottamusmiehiin. Nopeasti tajusin, ettei tässä työssä pärjää ilman autoa. Mies osti auton ja kuntakartta alkoi avautua työkentäkseni. Tuolloin jokainen uusi viranhaltija sai raivata työkentänsä ihan omin avuin ja aivoin. Siitä se alkoi, kun vielä sain ihka uuden kirjoituskoneen esityslistojen ja pöytäkirjojen kirjoittamista varten. Rahaa talousarviossa oli vain palkkani verran.

Sirpa Teräväinen, Jyväskylä

Myös Nuoperin työelämähaastattelu 14.6.2016, TYKL/AUD/1113.

NUORISOTYÖ
on ihmisen
PARASTA
aikaa

Luotijuna

Muistan hyvin erään kansainvälisen leirin, tai paremminkin matkan sinne, vuodelta 1997, kohteena Müllheim Saksassa. Müllheim oli Kuusankosken ystävyyskaupunki. Kansainvälisille leireille kaupunki kutsui kaikkien ystävyyskuntiensa nuoria mukaan. Kuusankoskelta päätettiin osallistua leirille, ja lupauduin matkalle ohjaajaksi. Viiden 15–17-vuotiaan pojan ryhmä saatiin kokoon, vaikka vaihtoja kokoonpanossa riitti viime tinaan asti, viides poika tuli lopulta Kouvolasta.

On ihan käsittämätöntä, miten rohkea sitä on, kun ei tiää mitä tulee! Ensin matkustimme junalla Helsinkiin, sieltä laivalla Tallinnaan ja sieltä junalla Frankfurtiin, jossa vaihdoimme junaa Düsseldorfin. Düsseldorfista Müllheimin leirin ohjaaja hakisi porukkamme.

Jo Tallinnaan mennessä yhdeltä ryhmämme pojalta katosivat silmälasit. Onneksi pärjäsikin ilman. Tallinnasta lähtevä juna oli aivan täynnä ja ilma kuuma. Meidän piti seistä koko matka. Pojilla oli puvut mukana pukupusseissa, koska perillä odotti pormestarin vastaanotto. Juna oli myös myöhässä, joten emme ehtineet Frankfurtissa seuraavaan junaan. Saimme kuitenkin uudet junaliput tiskiltä ja jatkoimme matkaa kohti määränpäättä. Uusi juna oli upea luotijuna, joka oli aivan tyhjä. Vastaanottajamme suu lokahti auki, kun hän näki mistä junasta pimeällä asemalla nousimme. ”Ette varmaan tulleet tuolla junalla, se maksaa NIIN paljon!” ”Juu, tultiin, tähän

Vuonna 1965 tehtiin myös kansainvälisiä matkoja junalla, mm. Neuvostoliitossa. Junat vain eivät vielä olleet luotijunia. Nuoperi/Laitinen.

meillä oli liput”, vakuutimme. Ei ollut, mutta kukaan ei tullut tarkistamaan lippuja, ja Düsseldorfin asema oli ensimmäinen, jolla juna pysähtyi.

Paluumatka sujui paljon sujuvammin, koska lensimme Suomeen. Näin jälkeempäin olen miettinyt, miten yleensäkin pysyimme hengissä koko matkan! Leiri oli kuitenkin elämys, koska se oli niin hyvin järjestetty aina majoitusta myöten. Muistona tästä matkasta saan edelleen silmälasit kadottaneelta pojalta joulukortin tai -viestin joka jouluksi.

Leila Iholin, Kouvola

Nuoperin työelämähaastattelu 24.2.2016,
TYKL/AUD/1109.

1997

Helsingin Haka-kerho

Mut sittenhän 1957 tänne, ja se oli kyllä ihan viimesillä hetkillä, voi sanoo, niin perustettiin toi Haka-kerho tohon Siltasaarenkadulle Elannon hautausseurakunnan yläpuolelle, se oli Elannon kiinteistö. Helsingin kaupungin nuorisotoimisto perusti tän Haka-kerhon, se oli ensimmäinen avoimien ovien kerho, koko maassa luultavasti. Ja tota, sinne tuli varmaan heti kärkeen joku semmoinen pari tuhatta jäsentä, koska jaettiin sit ihan näitten jäsenkorttien mukaan vuoroillat, et ehkä parina iltana viikossa siel saatto käydä silloin kaikkein kiivaimpana alkuvaiheen aikana eli 1957–1959.

Joo, se oli semmoinen paikka sit, ei se nyt ollu sen kummempaa, et siel nyt oli pelihuone, jos oli coronaa ja jotain muuta. Sit siel oli ennen tupakka-huone, jos oli todella hirvee döfis, kun se oli muutaman vuoden ollu, niin se oli todella kauhee. Sit oli semmoinen isompi sali siinä, jos oli

sitte kans näyttämö, ja siellä oli sitte kans kaikenlaista tommosta bänditoimintaa hyvin paljon.

Siellä treenas, sanotaan nyt, senaikaiset nuorisobändit oli vielä, lähinnä ne oli tommosia nuorten kavereiden, sanotaan, jazz-/tanssi-orkestereita, yhtyeitä, joissa nyt ehkä jonkin verran rock 'n' rollia soitettiin, mutta ei niin kovin paljon. Yks bändi siel kuitenkin soitti selvää rock 'n' rollia, se oli tää Jorma Kaleniuksen Rock Devils -niminen yhtye, joka sit pääsi levyttämäänkin vuonna 1960. Löydettiin samasta koelaulusta kun mut ja broidi. Sit myöhemminhän siel harjoitteli sitte kuuskytluvun alkupuolella kaikenlaiset rautalankabändit, niinkun esimerkiksi tää meidän Esquires. Sittenhän siel oli yhdessä vaiheessa, siel oli jopa big band. Että kyl siel oli, musiikil oli hyvin voimakas ote siitä. Sit oli tietyst kaiken näköstä shakkikerhoa ja moottorikerhoa ja muuta tollasta.

1957

The Beat Makers Haka-kerhon lavalla. Bändi komeilee myös Nuoperin vuonna 2013 julkaistun Nuoret, ajat & tilat – Nuoret ja nuorisotilat eri vuosikymmeninä -kirjan kannessa. Nuoperi/Helsingin nuorisosaaiakeskus.

Muusikko Jussi Raittinen, Helsinki

Haastattelu 20.3.1986, Helsinki. Haastattelijat Esa Orre & co. TYKL/AUD/102a, TYKL/AUD/02b.

Yhteiskunnalliseen Korkeakouluun

Sotilaspoika-aikainen esimieheni Ilmari Rinne, joka nyt toimi Auralan settlementin nuorisosihteerinä, otti syksyn 1945 tullen minuun yhteyttä ja kertoi, että Yhteiskunnallisessa Korkeakoulussa Helsingissä alkaa nuorisotyöntekijäin koulutus, ja minussa olisi hänen mielestään ainesta alalle.

Minua ensin hiukkasen hirvitti, että minusta ko akateeminen??? Ei kai sentään. Mutta lähetin kuitenkin hakemukseni. Sen liitteenä piti olla suosituksia ja niitä toki heltisi Rinteeltä ja tietenkin Partiopoikajärjestöstä. Tälle ensimmäiselle kokeiluluontoiselle kurssille otettiin vain sellaisia, joilla oli järjestössä saatu pohjakoulutus. Järjestöille oli jaettu kiintiöt ja minä pääsin siis partiopoikien kiintiölle. Muita SPJ:n edustajia olivat Martti Pitkänen ja Rolf Paatero, joka oli myös ollut vähän aikaa piirijohtajana kuten minäkin.

Pian tulikin kutsu: ”Hakemukseenne viitaten kutsumme Teidät kirjalliseen sisäänpääsytutkintoon, joka pidetään Yhteiskunnallisessa Korkeakoulussa kuluvan syyskuun 17 pnä klo 10–14. Tutkinto käsittää suomen kielen kokeen. Helsingissä syyskuun 12 pnä 1945, Yhteiskunnallisen Korkeakoulun kanslia”.

Nursoja eli nuorisotyön opiskelijoita Vierumäen Urheiluopiston luentosalissa vuonna 1956. Opiskelemassa mm. Hilka Salonen ja Erkki Karjalainen. Nuoperi/RF04128.

Tuo oli hyvin vaatimattoman näköinen monistettu paperilappunen, joka on säilynyt päiväkirjaani liimattuna, mutta sillä oli suuri merkitys minun tulevalle elämälleni. Tutkinto oli vain ainekirjoitus. Aiheita en enää muista, eikä päiväkirjaniakaan kerro juuri mitään siitä.

Kurssi oli rankka. Ei ollut harvinaista, että olimme koululla aamukahdeksasta iltakahdeksaan. Pari kurssilaista keskeytti liikarasituksen takia, 32 aloitti ja 30 päätyi todistukseen. Kurssia pidennettiin heti seuraavana vuonna, joten meidän kurssimme jäi ainoaksi yksivuotiseksi. Saimme kuitenkin sosionomin arvon kahdeksan kuukautta kestäneen opiskelun tuloksena. Olemme edelleen hyviä ystäviä.

Päiväkirjastani: ”Nursojen rakas parvi oli silloin vielä (syksyllä 1945) joukko toisilleen tuntemattomia ihmisiä. Nyt olemme kuin samaa perhettä. Niin yhdisti kahdeksankuukautinen yhdessäolo meidät toisiimme. Näköalaamme laajennettiin. Emme olleet enää vain omien järjestöjemme työntekijöitä, vaan meitä odotti koko maa ja koko maailma.”

Matti Nummelin

Ote muistelmista vuodelta 1996.
Myös Nuoperin työelämähaastattelut
7.6.2013 ja 15.8.2013, TYKL/AUD/958.

1945

Etävuosi

Vuosi 2020 lähti tehokkaasti käyntiin lahjoitus-aineistojen kanssa. Eikä olisi paljoa puuttunut, että ne olisi saatu seulottua loppuun asti, mutta...

Maaliskuun toisella viikolla haastattelimme Nuoperin harjoittelijaehdokkaita, kun alkoi kuulua huhuja oudosta viruksesta, joka oli saapunut jo Suomeen asti. Sen jälkeen pam! Koko yliopisto kiinni ja kaikki kotiin hommiin 16.3. alkaen. Sinne jäivät aineistot työpöydille levälleen. Huh, ei sitä oikein ymmärtänyt tuolloin keväällä mitä tapahtuu. Helmikuussa Minna oli vielä käynyt Lahdessa haastattelemassa musiikkinuorisotyöntekijöitä ja lisää vastaavia reissuja oli tarkoitus tehdä pitkin kevättä ja kesää MUSA JA ME -projektiimme. Ei sitten tehty. Ensimmäisen etätöiden piti kestää viikon verran, sitten muutaman viikon lisää. Sen jälkeen toukokuun loppuun saakka, elokuun alkuun asti ja lopulta vuoden loppuun. Ja yhä jatketaan.

Koronan tultua kaikki kokoukset ja tapaamiset siirtyivät verkkoon. Nuoperin ohjausryhmäkään

ei kokoontunut kertaakaan kasvokkain. Zoom, WhatsApp ja ihan perinteiset puhelin- ja sähköpostikyselyt nousivat tärkeiksi työvälineiksi. Minnalle keittiön pöydästä tuli aamiaisen jälkeen työpöytä, lounaaksi jälleen ruokapöytä ja ruokailun jälkeen taas työpöytä, kunnes työpäivän päätteeksi pöytä tyhjäksi jälleen koneista ja häppäkkeistä muuttuen päivällispöydäksi. Terhi onnistui muutaman viikon etäilyn jälkeen värkkäämään itselleen pienen työpisteen olohuoneen nurkkaan. Ja onneksi nuoperilaisilla oli toimivat läppärit. Emme mielestämme ole mitenkään tekniikkaorientoituneita ihmisiä, mutta niin vaan on ikävä isoja näyttöjä, skannereita ja kuvankäsittelyohjelmia. Ja laskutilaa.

Kun me olimme jo tottuneet kotona työskentelyyn, hidasti musaprojektiamme se, että mukana olevat kuntien nuorisotyöntekijät olivat vuoron perään joko lomautettuina, lomilla tai karanteenissa. Mutta niin vain saimme projektin valmiiksi! Loppukirissä mukana oli harjoittelijamme Juho, jonka työkuukaudet siirtyivät keväältä syksyyn. Tiedätte kyllä miksi.

Tämä vanhan Sirkkalan kasarmin mahtava työhuone jäi taakse keväällä 2020, sillä etäilystä huolimatta muutimme uusiin tiloihin samaan rakennukseen koko humanistisen tiedekunnan kanssa. Kasvit lähtivät jo etätööhön siirryttäessä. Pakkaaminen sujui tietysti vuoroviikoin. Kuvat: Nuoperin Minna ja Terhi.

Nuoperin Minna ja Terhi

Kasvavaa itsevarmuutta

Olin Nuoperin harjoittelijana kesällä 2019. Aloitin harjoitteluni saamalla äkäisen flunssan, joka muutaman päivän sinnittelyn jälkeen sitoikin minut auttamatta vuoteeseen lepäämään. Tämä alun harmitus ei onneksi toiminut enteenä, vaan loppukesä sujui kaikin puolin hyvissä tunnelmissa. Harjoittelujaksoni oli todella opettava ja pal-kitseva etenkin, koska se oli ensimmäinen työkokemukseni oman kulttuurialan parissa. Näiden opettavien puolien ohella sain onnekseni nauttia myös muunlaisista eduista, kuten rennoista riskikohetkistä Sirkkalassa ja maanalaisen arkiston viileydestä kesähelteillä.

Sannin harjoittelu päättyi Nuoperin virkistyspäivään Kuralan Kylämaen 1950-luvun maalaiskylässä.

Kuva: Terhi Lehtonen, 27.8.2019.

Harjoittelua muistellessani ensimmäisenä, ja koko kesää värittävänä teemana, mieleeni tulee ilo ja innostus minulle osoitetun aineistokokonaisuuden kasvavasta hahmottamisesta ja hallitsemisesta. Alkumetreillä koin epävarmuutta tämän laajan ja hajanaisen aineiston edessä, mutta nämä tunteet muuttuivat harjoittelun edetessä tiedoksi ja ymmärtämiseksi, kun eri palaset asetuivat kohdalleen palapelissä. Ennen pitkää yhdessä kansiota löytyneen kirjoituksen ymmärsi viitanneen tähän tiettyyn tapahtumaan, josta taas kerrottiin tarkemmin tässä toisessa sijainnissa, ja kuinka nämä tietyt henkilöt taas liittyivät toisiinsa tämän järjestön ja tarkoituksen merkeissä. Erityistä tyytyväisyyttä koin, kun ajan myötä samoihin henkilöihin tai tapahtumiin eri puolilla törmätessä heidän tunnistamisensa ja ajoittamisensa tapahtui alati vaivattomammin. Tästä kehittyi kasvava itsevarmuus, jonka ansiosta materiaaliin pystyi ja halusi tutustua jatkuvasti paremmin.

Etenkin arkistoaineistokokonaisuuteni kerääjä ja lahjoittaja Heikki Hämäläinen alkoi työn edetessä tuntumaan läheiseltä tuttavalta, sillä kaikkien kansiodien sisällöt liittyivät joko suoraan tai

välillisesti häneen ja hänen uraansa nuorisotyön parissa. Pääsinkin kesän aikana seuraamaan hänen tekemisiään ja ajatuksiaan niin yhdistysten virallisten pöytäkirjojen kuin hänen omien mielihoidokirjoitusten luonnossivujenkin kautta. Kaikkeen materiaaliin en tietenkään pystynyt tutustumaan läpikotaisin sen runsaasta määrästä ja omasta rajallisesta työajastani johtuen, mutta ajoittain huomasin tästä huolimatta unohtuvani lukemaan kohtaamiani värikkäitä ajatuksia ja ideoita. Tästä suuresta tietomäärästä yksi minua eniten ilahduttaneista asioista oli kuitenkin yhden tekstipaperin taakse käsin kirjoitettu ostoslista, joka kaikkien virallisten tai muilla tavoin suunniteltujen tekstien keskellä hehkui maanläheisyyttä ja arkisuutta. Kaikesta tästä johtuen yksi lempihetkestäni olikin kyseisen henkilön tapaaminen kasvotusten virallisen harjoittelun jo-

loputtua, sillä tilaisuus tuntui ansaitusti viimeistelevän harjoittelun ja sen aikana tehdyn työn.

Sanni Lilja

Annoimme Heikin lukea Sannin tarinan ennakkoon. Hienolta tuntui! Heikki kertoi myös jännittäneensä Sannin tapaamista etukäteen. Hetken rupattelun jälkeen oli kuitenkin tullut tunne, että tässä kaksi vanhaa tuttua tapaavat pitkän ajan jälkeen. Lisääkin juttua olisi riittänyt.

Lahjoitusten lisäksi Heikki on osallistunut Nuoperin Suomi–Saksat-julkaisuun Mansikkahilloa ja karjalanpiirakkaa kertomalla kokemuksistaan molemmista Saksoista (2011). Työelämähaastattelu löytyy numerolla TYKL/AUD/45–46. Se on tehty 19.8.2003.

Suomalaisen nuorisotyön
tallentaja vuodesta 2002

www.nuoperi.fi

Nuoperi

Suomalaisen nuorisotyön
tallentaja vuodesta 2002

www.nuoperi.fi